

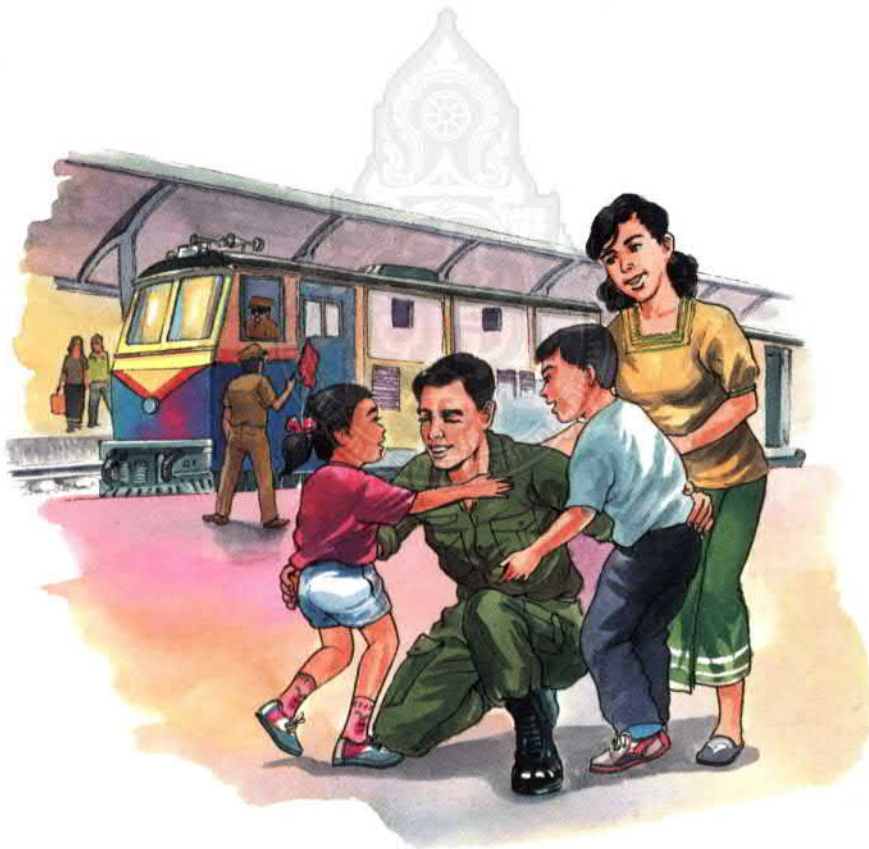
หนังสืออ่านเพิ่มเติม กลุ่มสร้างเสริมลักษณะนิสัย

ยังไม่สายเกินไป

ตัวอย่างสื่อการเรียนการสอน
ศูนย์พัฒนาหนังสือ

หนังสืออ่านเพิ่มเติม กลุ่มสร้างเสริมลักษณะนิสัย
ชั้นประถมศึกษาปีที่ ๕-๖
เรื่อง
ยังไม่สายเกินไป

หนังสืออ่านเพิ่มเติม กลุ่มสร้างเสริมลักษณะนิสัย ชั้นประถมศึกษาปีที่ ๕-๖

เรื่อง **ยังไม่สายเกินไป**

ศูนย์พัฒนาหนังสือ กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ

ลิขสิทธิ์ของกระทรวงศึกษาธิการ

องค์การค้ำของคุรุสภา จัดพิมพ์จำหน่าย

พิมพ์ครั้งที่ ๑ พ.ศ. ๒๕๓๙

จำนวน ๕,๐๐๐ เล่ม

ISBN 974-00-6911-8

ราคา ๙๗.๐๐ บาท

ประกาศกระทรวงศึกษาธิการ
เรื่อง อนุญาตให้ใช้หนังสือในโรงเรียน

ด้วยกรมวิชาการได้ปรับปรุงหนังสืออ่านเพิ่มเติม เรื่อง ยังไม่สายเกินไป ระดับประถมศึกษาปีที่ ๕-๖ เพื่อใช้เป็นหนังสือประกอบการเรียนการสอน กลุ่มสร้างเสริมลักษณะนิสัย กระทรวงศึกษาธิการได้พิจารณาแล้ว อนุญาตให้ใช้หนังสือนี้ในโรงเรียนได้

ประกาศ ณ วันที่ ๑๖ สิงหาคม พ.ศ. ๒๕๓๘

(นายสุรัฐ ศิลปอนันต์)

รองปลัดกระทรวง รักษาราชการแทน
ปลัดกระทรวงศึกษาธิการ

คำนำในการพิมพ์ครั้งที่ ๑

หนังสืออ่านเพิ่มเติม ยังไม่สายเกินไป เป็นหนังสือที่จัดทำโดยผู้ทรงคุณวุฒิที่มีความรู้ความสามารถและประสบการณ์ในด้านการเรียนการสอน ดังรายชื่อปรากฏในคำสั่งทำหนังสือ ต่อมาเมื่อกระทรวงศึกษาธิการประกาศใช้หลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช ๒๕๒๑ (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. ๒๕๓๓) กรมวิชาการพิจารณาเห็นว่าหนังสืออ่านเพิ่มเติม เรื่อง “ยังไม่สายเกินไป” เป็นหนังสือที่ยังคงคุณค่า ทั้งเนื้อหาและอรรถรส เนื้อหาในแต่ละเรื่องได้สอดแทรกการพัฒนา คุณธรรมจริยธรรมในการเสริมสร้างค่านิยมที่ระบุไว้ในจุดหมายของหลักสูตร ซึ่งต้องปลูกฝัง ค่านิยมที่เป็นพื้นฐานกรมวิชาการจึงได้ปรับปรุงรูปเล่มและภาพประกอบให้สวยงามน่าอ่านยิ่งขึ้น และกำหนดให้เป็นหนังสืออ่านเพิ่มเติม กลุ่มสร้างเสริมลักษณะนิสัย ชั้นประถมศึกษาปีที่ ๕-๖ ต่อไป

กรมวิชาการหวังว่าหนังสือเล่มนี้จะเป็นประโยชน์ต่อการเรียนการสอน และเป็นสื่อในการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมแก่นักเรียนได้ดีเป็นอย่างดี

นาง กษมา วรรณ ณ อยุธยา

(นางกษมา วรรณ ณ อยุธยา)

อธิบดีกรมวิชาการ

สารบัญ

หน้า

กล้าผู้กล้าหาญ	๑
เกือบไปแล้ว	๘
คนที่เพื่อนรัก	๑๓
ความภูมิใจของยายเดีย	๒๐
ค่าของคน	๒๙
ชัยชนะของสายบัว	๓๗
ช่างคนใหม่	๔๒
ดวงใจ	๔๘
ด้อมข้างสงสัย	๕๕
ตัมกับโอ้	๖๐
น้ำใจครูดวงชัย	๖๗
บุญธรรมคิติกุ	๗๖
ปากกาของชาติชาย	๘๓
พ่อขายข้าว	๘๙
แพรพบพ่อ	๙๖
เพื่อนผู้มีสัจจะ	๑๐๔
เมื่ออับดุลลาตินสาย	๑๐๙
ยังไม่สายเกินไป	๑๑๖
โลกของสายพิน	๑๒๑
หมู่บ้านภูสระแก้ว	๑๒๘

กล้าผู้กล้าหาญ

หลังจากตรวจดูเบ็ดอันสุดท้ายและใส่เหยื่อไว้เรียบร้อยแล้ว กล้าคิดว่าเขาควรจะกลับบ้านเสียที ดวงจันทร์ที่ส่องแสงสลัวๆ บอกให้รู้ว่าดึกมากแล้ว กล้าหรีตะเกียงก๊าซให้แสงสว่างลดลง ขยับช่องใส่ปลาที่เอน แล้วออกเดินลัดท้องนาเข้าสู่หมู่บ้าน แม้จะมีไผ่คั่นเดือนมืดแต่ปลาก็กินเหยื่อดีเหลือเกิน ช่องใส่ปลาที่เอนกล้าหนักอึ้ง ปลาหลายชนิดเบียดเสียดกันอยู่ในนั้น พรุ่งนี้เข้ามาเก็บเบ็ดอีกที อาจได้ปลาตัวโตๆ อีกหลายตัว

“เพื่อนๆ คงคิดว่าปลาไม่กินเหยื่อละซีสินี่ ถึงได้ไม่ออกมาลงเบ็ดกัน” กล้าคิดขณะเดินไปตามคันนา “ถึงเราจะออกมากลางทุ่งคนเดียวก็ไม่เห็นต้องกลัวอะไร ดูซิตั้งแต่หัวค่ำจนตีสี่คืนป่านนี้ เราไม่เห็นมีอะไรน่ากลัว หรือน่าตกอกตกใจสักหน่อย ผีสงนางไม่มีที่ไหนกัน เรื่องเหลวไหลทั้งเพ เพราะอย่างนี้เองพ่อจึงเคยบอกว่า ผีสงนางมันอยู่ที่ใจเรา ถ้าเราเป็นคนใจอ่อน วอกแวก อาจจะกลัวผี และเห็นผี แต่ถ้าเราใจกล้าเสียอย่าง ผีก็หนีหายไปหมด”

ทิวมะพร้าวแถวหมู่บ้านเย็นโอบอุ้ม แลเห็นตะคุ่มๆ อยู่ท่ามกลางความสลัวของแสงจันทร์ ผ่านป่าละเมาะนี้ไปก็จะถึงหมู่บ้านแล้ว แต่หนทางก็ไม่ใกล้สัก กล้าเร่งฝีเท้าไปตามทางดินที่ตัดผ่านป่าละเมาะ ซึ่งมีต้นไม้เล็ก ๆ สูงแค่วหัว

เสียงอะไรอย่างหนึ่งแวบเข้ามาในหู กล้าใจเต้นตึกตัก หลังจากตั้งสติมั่นแล้ว เด็กชายบอกตัวเองว่า นั่นเป็นเสียงสัตว์หายใจ เป็นเสียงวู้ เสียงวู้แน่ๆ เสียงวู้ตามด้วยเสียงคนกำลังเดินสวนทางมา

“ใครกัน ใครมาจูงวู้อยู่ ตึกตื่นจนป่านนี้แล้ว คงไม่ใช่คนดีกระมัง เราจะทำอย่างไรดี” เด็กชายถามตัวเอง “ถ้าพวกที่จูงวู้มาเป็นพวกโจร พวกมันอาจทำอันตรายเราได้”

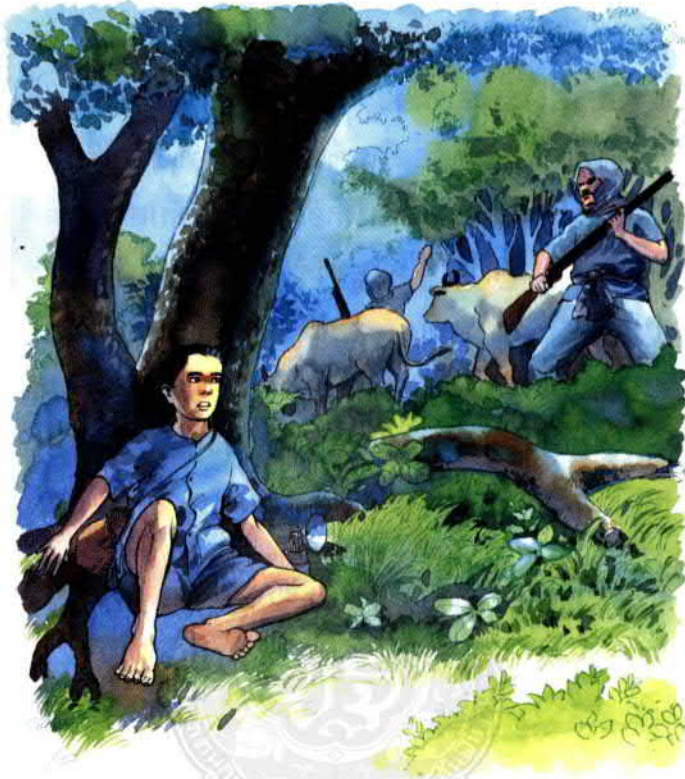
กล้าตัดสินใจดับตะเกียงวูบ แล้วหลบเข้าซ่อนตัวในพุ่มไม้ข้างทาง เสียงฝีเท้าใกล้เข้ามา กล้าจ้องเขม็งฝ่าความมืดไปที่ทางเดิน ลึกครู่กล้าก็เห็นชายคนหนึ่งจูงวู้สองตัว พันทิวไม้ใกล้เข้ามา มีชายอีกคนหนึ่งคอยคุมหลัง ดูท่าทางคนทั้งสองรีบร้อนและซ่อนเร้น

“คงเป็นผู้ร้ายลักวู้แน่ๆ” กล้าคิด “ถึงดูลึกลับลึกลอนอย่างนั้น แล้วยังจูงวู้มามืดๆ คำๆ อย่างนี้ กระดิ่งผูกคอวู้ก็ไม่มีเสียด้วย”

“มีใครตามมาหรือเปล่า” คนเดินหน้าถามพร้อมกับขยับปืนในมือ

“ไม่มีหรอก คงยังไม่มีใครตื่นนะ แต่เอ เมื่อก็ข้ารู้สึกว่าจะเห็นแสงไฟแวบๆ อยู่แถวนี้แหละ” คนเดินหลังพูด

“ข้าไม่เห็นมีอะไร เอ็งตาฟาดไปหรือเปล่าวะ”

“ไม่ฟาดหรอก ข้าเห็นจริงๆ เห็นแสงไฟแวบๆ อยู่แถวนี้แล้วก็หายไป อาจเป็นพวกเด็กที่มาลงเบ็ดปลาได้แหละ เอ็งช่วยดูหน่อยซิ ถ้ามีใครมาเห็นเข้าละก็ เสริ่งกัน”

“ก็ตีเหมือนกัน เอ้า เอ็งมาจูงวัวไว้ ข้าจะลองเดินดูตามชายป่า” ชายคนหน้าว่า แล้วก็ถือปืนออกเดินด้อมๆ มองๆ ตามชายป่าละเมาะ

กล้านั่งตัวลีบอยู่หลังพุ่มไม้ พยายามสะกดกลิ่นความกลัว แม้ว่าความจริงจะกลัวสักเพียงใดก็ตาม

“ไม่เห็นมีอะไร” ชายถือปืนบอก

“เออดี ถ้าอย่างนั้นเราหยุดพักที่นี่กันสักประเดี๋ยวเถอะ ข้าเมื่อยเต็มทีแล้ว”

“ดี” อีกคนเห็นด้วย แล้วทั้งคู่ก็ลงนั่งพักใต้ต้นไม้

กล้านั่งนิ่งไม่กระตุกกระดิก เขากำลังคิดอย่างหนักว่า จะทำอย่างไรดี ถ้าเขาหลบนิ่งอยู่อย่างนี้ ผู้ร้ายก็คงพาวัวไปขายหมู่บ้านอื่นได้สบายใจเฉิบ ถ้าหากวัวไปถึง

หมู่บ้านอื่นแล้ว โอกาสที่เจ้าของจะได้คืนนั้นยากมาก คนบ้านเขาก็จะต้องเสียวัวไปเปล่าๆ สองตัว วัวยิ่งหายากและราคาแพงอยู่ด้วย เจ้าของวัวซึ่งเป็นใครกล้าไม่รู้ รู้แต่ว่าเขาต้องเสียใจแน่ๆ แต่ถ้ากล้าจะออกจากที่ซ่อนไปแจ้งให้ผู้ใหญ่บ้านรู้ เกิดพวกโจรได้ยินเสียงและรู้ที่ซ่อนตัวเขา เขาก็คงไม่แคล้วถูกโจรฆ่าตาย

“เราต้องกล้าสิ” กล้าบอกตัวเอง “พ่อเคยบอกเคยสอนว่า ต้องกล้าในสิ่งที่ถูกต้อง ควร กล้าที่จะต่อสู้กับอุปสรรค เพื่อให้กิจการต่างๆ สำเร็จลงให้จงได้ แม้วามันจะเสี่ยงอยู่สักหน่อยก็ควรลองดู” คิดได้ดังนั้นแล้ว กล้าก็ปลดข้อใส่ปลาออกจากเอว พร้อมกับวางตะเกียงก๊าซลงกับพื้น แล้วกล้าก็ลงนอนคว่ำค่อยๆ คืบคลานไปตามโคนไม้ เด็กชายถูกหนามเกี่ยวและเศษไม้ครูดจนถลอกปอกเปิก ปวดแสบปวดร้อนไปหมด แต่กล้าก็กัดฟันคืบคลานลัดเลาะออกไปสู่ทุ่งนาจนได้ จากการที่เดินผ่านไปผ่านมาอยู่บ่อยๆ ทำให้เขารู้เส้นทางเป็นอย่างดี พอออกมาสู่ทุ่งนาอีกด้านหนึ่งของป่าละเมาะได้ กล้าก็ลุกขึ้นวิ่งไปตามคันนา ตรงเข้าสู่หมู่บ้าน เด็กชายถึงหอบเมื่อมาถึงบ้าน

“พ่อ พ่อ ตื่นเถอะ” กล้าตะโกนเสียงดังเมื่อขึ้นไปถึงชานบ้าน

“อ้าว มีอะไรหรือกล้า” พ่อเปิดประตูห้องออกมาถาม “ทำไมถึงวิ่งหน้าตาตื่นมาล่ะ เจองูเขียวเขี้ยวขอหรืออย่างไร”

“ไม่ใช่หรอกพ่อ พอผมกลับจากลงเบ็ดมาถึงป่าละเมาะกลางทุ่งโน้น” กล้าชี้มือประกอบ “ผมก็เจอพวกลักวัวเข้า นี่มันกำลังหยุดพักเหนื่อย ผมเลยรีบมาบอกพ่อนี่แหละ”

“ถ้าอย่างนั้นเรารีบไปบอกผู้ใหญ่บ้านกันเถอะลูก”

เมื่อเรื่องรู้ถึงผู้ใหญ่บ้าน เสียงเกราะก็ดังระรัวไปทั้งหมู่บ้าน ผู้ใหญ่บ้านและชายฉกรรจ์หลายคนในหมู่บ้านพร้อมอาวุธคู่มือ รีบรุดพากันไปล้อมป่าละเมาะไว้ ผู้ร้ายไหวตัวหนีไปเสียก่อน คงพบแต่วัวสองตัวของลุงอิน

ลุงอินดีใจเป็นที่สุด ที่ไม่ต้องสูญเสียวัวคู่ชีพของแกไป ความร่วมมือร่วมใจกัน หรือที่เรียกว่าความสามัคคีสามารถแก้ปัญหาได้อย่างนี้แหละ การที่ลุงอินได้วัวคืนในคืนนี้ นอกจากจะเพราะความร่วมมือร่วมใจของชาวบ้านแล้ว ทุกคนต่างตระหนกอยู่แก่ใจว่าเป็นเพราะความกล้าหาญของกล้านั่นเอง ผู้ใหญ่บ้านและลุงอินขอบอกขอบใจกล้าเป็นที่สุด ผู้ใหญ่บ้านพูดกับชาวบ้านที่มาชุมนุมอยู่ที่ลานหน้าบ้านว่า

“พ่อแม่พี่น้องทั้งหลาย ผมขอชมเชยเจ้ากล้าหลานชายของพวกเรา” ผู้ใหญ่บ้านชี้มือมาที่กล้า “เจ้ากล้าผู้กล้าหาญ ช่วยให้ลุงอินได้วัวคืนมา แม้ว่าเราจะไม่ได้ตัวโจรผู้ร้ายก็ตาม แต่หลานชายคนนี้ก็ทำได้ดีที่สุดแล้ว พ่อแม่พี่น้องทั้งหลาย การที่มีผู้คนแปลกปลอมเข้ามาทำลายทรัพย์สินของพวกเรา หรือของประเทศชาติ เป็นเรื่องที่เราทุกคนควรช่วยกันสอดส่องดูแล อย่าถือว่าธุระไม่ใช่ เราอยู่ร่วมกันต้องช่วยกันเป็นธุระ หากพบเห็นอะไรไม่ชอบมาพากลขอให้บอกผม ผมจะได้ขอความร่วมมือพวกเราช่วยคลี่คลายให้เรื่องร้ายกลายเป็นดี หรือช่วยกันคิดช่วยกันพิจารณาต่อไปว่า ควรจะทำอย่างไรดี ขอขอบคุณพวกเราและโดยเฉพาะเจ้ากล้าเป็นพิเศษอีกครั้ง เอาละ ดีมากแล้วพวกเราแยกย้ายกันไปพักผ่อนเถอะ”

เช้าวันจันทร์ เมื่อกล้าไปโรงเรียน เขาเป็นที่สนใจของเพื่อนๆ ที่รู้ข่าวเรื่องขโมยลักวัวลุงอิน ต่างเข้ารุมล้อมถามเหตุการณ์ในคืนนั้นด้วยความสนใจ และกล้าก็เล่าให้เพื่อนๆ ฟังได้ไม่รู้จักเหนื่อย ทุกคนพากันชมว่า กล้าเป็นคนกล้าสมชื่อ

ภายหลังร้องเพลงชาติ เชิญธงขึ้นสู่ยอดเสา และสวดมนต์เรียบร้อยแล้ว ครูใหญ่ได้พูดขึ้นที่หน้าแถว

“นักเรียนที่รักทั้งหลาย ครูมีเรื่องจะแจ้งให้ทราบถึงวีรกรรมของนักเรียนโรงเรียน

เราคนหนึ่ง ซึ่งแสดงออกถึงความกล้าหาญ คือ เมื่อรู้เบาะแสเรื่องขโมยปลั๊กวู ก็มิได้ดูดาวยรีบไปแจ้งเรื่องให้ผู้ใหญ่ทราบ และนำทางไปจนสามารถนำเอาวัวมาคืนเจ้าของได้ นักเรียนควรถือเอาเป็นเยี่ยงอย่าง เพื่อนผู้กล้าของเราคนนั้นก็คือ เด็กชายกล้าหาญผจญนักเรียนชั้น ป.๖ ขอให้พวกเราปรบมือเป็นเกียรติแก่เด็กชายกล้าด้วย”

เสียงปรบมือดังขึ้นสนั่นหวั่นไหว มันยังคงนิ่งอยู่ในหู กล้ารู้สึกหัวใจพองโตด้วยความปิติเมื่อเสียงปรบมือเจียบบลง ครูใหญ่จึงพูดต่อ

“พูดถึงเรื่องความกล้าหาญแล้ว ก็เป็นของคู่กับความเชื่อมั่นในตนเอง สองอย่างนี้ครูอยากจะบอกนักเรียนว่า เป็นสิ่งที่เราควรสร้างให้เกิดขึ้นภายในตนเพราะความเชื่อมั่นในตนเองช่วยให้กล้าตัดสินใจ นอกจากนี้ยังก่อให้เกิดความสำเร็จในหน้าที่การงานและการเรียน และที่สำคัญอีกอย่างหนึ่ง คือ ความกล้าหาญและเชื่อมั่นในตนเองเป็นคุณลักษณะของความเป็นผู้นำ ทำให้เป็นที่เชื่อถือของผู้อื่น ครูอยากให้นักเรียนทุกคนฝึกที่จะเป็นคนกล้าตัดสินใจอย่างมีเหตุผลซึ่งเป็นเรื่องไม่ยากเย็นอะไรเลย เราอาจเริ่มต้นด้วยเรื่องง่ายๆ เช่น กล้ารับผิดชอบเมื่อทำผิด และเมื่อทำสิ่งใดผิดพลาดไปต้องรู้จักกล่าวคำขออภัยหรือขอโทษจนติดเป็นนิสัย และพร้อมกันนั้นก็พยายามแก้ไขเสียให้ถูกต้อง ที่ไม่ควรลืมอีกอย่างหนึ่งคือ ต้องรู้จักแสดงความคิดเห็นและความกล้าให้เหมาะสมกับกาลเทศะ โดยคำนึงถึงความปลอดภัยเป็นสำคัญด้วย ครูมีเรื่องเกี่ยวกับการแสดงออกถึงความกล้าหาญจะเล่าให้ฟังสักเรื่องหนึ่ง พวกเธออยากฟังกันหรือเปล่า หรือว่าเมื่อยกันเต็มทีแล้ว เอาอย่างนี้ดีกว่าใครอยากฟังยกมือขึ้น” ครูใหญ่ถาม

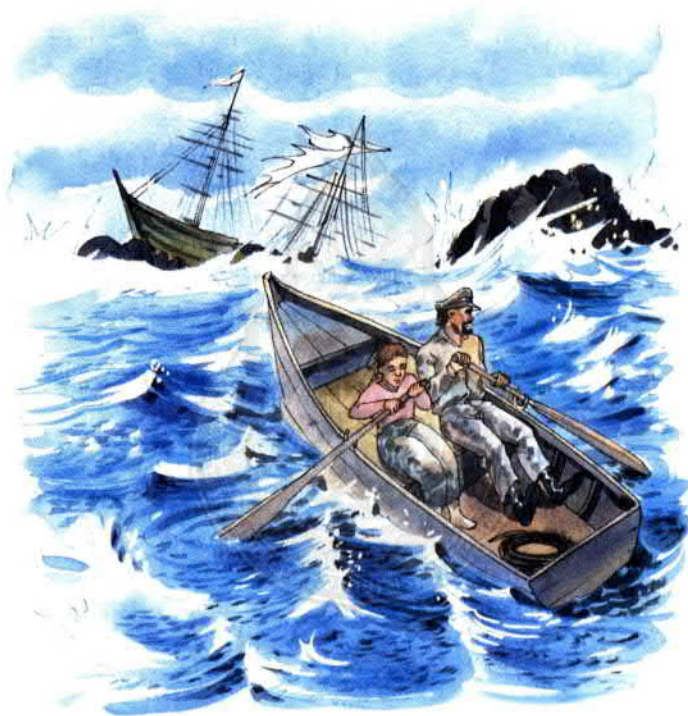
“เออละ เอามือลงได้ เรื่องที่จะเล่านี้ครูเอามาจากหนังสือธรรมจริยา เล่ม ๔ ของเจ้าพระยาธรรมศักดิ์มนตรี เป็นเรื่องจริงที่เกิดขึ้นในประเทศอังกฤษ ที่เกาะเกาะหนึ่งชื่อ “ลองสโตน” มีประชากรตั้งอยู่ที่หัวเกาะ และมีกระท่อมเล็กๆ ของผู้รักษาประชากรอยู่อีกหลังหนึ่งนอกนั้นก็ไม่มีผู้คนอยู่ มีแต่นกนางแอ่น และนกทะเลต่างๆ มากมาย

อยู่มาวันหนึ่ง ในเดือนกันยายน พ.ศ. ๒๓๘๑ มีเรือกลไฟลำหนึ่งแล่นผ่านเกาะลองสโตนในเวลาที่ลมพายุพัดจัด ท้องฟ้ามืดครึ้ม ท้องทะเลปั่นป่วน เรือแล่นไล่ไปมาอยู่ครู่หนึ่งก็เกิดรั่วขึ้น อุดกก็ไม่อยู่ แม่นคนในเรือจะช่วยกันสูบน้ำออกก็ไม่ทันการ เพราะน้ำไหลเข้าแรงมาก น้ำในเรือมากขึ้นทุกทีๆ จนในที่สุดเครื่องจักรในเรือก็พลัดตกน้ำไป คนในเรือต้องกางใบเรือขึ้นเพื่อให้เรือทรงตัวอยู่ได้ แต่ในไม่ช้าลมก็พาเรือเข้าฝั่งอย่างรวดเร็ว หัวเรือเกยเข้ากับหินโสโครกก่อนจะถึงฝั่ง เรือหักกลางลำ ท้ายเรือจมลง กับต้น

และคนในเรือเป็นอันมากจมน้ำตาย ที่เหลืออยู่สลักสิบเอ็ดสิบสองคน ก็ตะเกียกตะกายยึดเสากระโดงเรือไว้ คอยเวลาที่คลื่นจะพาจมหายไปในห้องทะเล เป็นเหยื่อของฝูงปลาต่อไป

ขณะนั้นเอง ลูกสาวของผู้เฝ้าประภาคารบนเกาะ ชื่อ *เกรซ ดาลิ่ง* แลเห็นอะไรดำทะคุ่มๆ อยู่แต่ไกลในทะเล เมื่อเอากล้องส่องดูจึงรู้ว่าเป็นเรือแตกเกยหินอยู่ และยังมีคนเกาะเสากระโดงเรืออยู่อีกหลายคน เธอจึงบอกให้พ่อทราบ

“พายุจัดอย่างนี้เราช่วยอะไรไม่ได้หรอกลูกเอ๋ย อีกไม่นานนักคนพวกนั้นก็ต้องจมลงสู่ท้องทะเล” พ่อพูด

เกรซเองก็รู้ว่า ถ้าออกไปช่วยคนพวกนั้น ตนเองก็อาจจะไม่รอดชีวิตกลับมา แต่จะให้ดูคนพวกนั้นตายไปต่อหน้าต่อตา เธอก็ทนไม่ได้ ในที่สุดเธอก็ชวนพ่อเอาเรือออกไปช่วยคนเหล่านั้นจนได้ เธอและพ่อช่วยกันกระชียงเรือเล็กฝ่าลมและคลื่นไปจนถึงที่เรือแตก รับคนเหล่านั้นฝ่าคลื่นลมกลับมาสู่เกาะโดยปลอดภัย ถึงแม้บอกก็คงจะรู้กันดีว่าเกรซและพ่อต้องเหน็ดเหนื่อยเพียงใด

จากนั้นมาสองสามวัน เกรซ ดาลิ่ง ก็กลายเป็นคนมีชื่อเสียงโด่งดัง มีผู้ส่งจดหมายมาจากที่ต่างๆ ทั่วยุโรป เพื่อแสดงความขอบใจและชื่นชมยินดีในการกระทำที่แสดงออกถึงความกล้าหาญของเธอ มีผู้เรียไรเงินมอบให้เป็นรางวัลแก่เกรซจำนวนมาก

มีผู้พิมพ์รูปของเธอออกจำหน่ายทุกร้าน ทุกบ้าน ทุกเมือง ชื่อเสียงของเธอเป็นที่กล่าวขวัญและจดจำกันมาจนทุกวันนี้ เป็นอย่างไรบ้างนักเรียน พวกเราอยากเป็นอย่างเกรซ ดาลิ่ง กันบ้างไหม” ครูใหญ่ถาม นักเรียนนั่งเงียบ ทั้งๆ ที่ต่างก็นึกชมเชย เกรซ ดาลิ่ง กันอยู่ในใจ

“สำหรับพวกเรา อาจจะไม่มีโอกาสแสดงความกล้าหาญ ช่วยชีวิตคนจำนวนมากอย่าง เกรซ ดาลิ่ง แต่เราก็สามารถแสดงความกล้าหาญและความเชื่อมั่นในตนเอง ในทางอื่นๆ ได้ เช่น กล้ารับผิดชอบเมื่อทำผิด กล้าออกมาพูดในที่ชุมชน กล้าตัดสินใจในปัญหาต่างๆ อย่างมีเหตุผล ปราศจากอาการลังเลเหมือนดังที่ครูได้กล่าวไปแล้วและสามารถช่วยเหลือผู้อื่นได้ตามความสามารถของตนด้วยความรอบคอบ ที่สำคัญนักเรียนต้องไม่ลืมว่า ความกล้าหาญเกิดจากความเชื่อมั่นว่า สิ่งที่คุณทำเป็นสิ่งที่ดี ที่ถูก ที่ควร จึงทำให้กล้าคิด กล้าพูด กล้าทำ โดยไม่หวาดหวั่น ดังเช่นการกระทำของเด็กชายกล้าหาญผจญ และ เกรซ ดาลิ่ง ที่ครูเล่าให้ฟังแล้ว เอละ ก่อนจะแยกย้ายกันไปเข้าห้องเรียน ขอให้พวกเราปรบมือให้เป็นเกียรติและกำลังใจแก่ กล้าผู้กล้าหาญของเราอีกครั้งหนึ่ง”

เสียงปรบมือยังคงก้องอยู่ในหูและในใจของกล้าแม้เมื่อเขาเข้าสู่ห้องเรียนแล้ว

เกือบไปแล้ว

ปองพลเป็นที่รู้จักของทุกคน ไม่ว่าจะเป็นเพื่อน ๆ หรือครู ที่เป็นเช่นนี้เพราะปองพลนิสัยดี ขยัน เรียนเก่ง เล่นกีฬาเก่ง ดังนั้น จึงไม่น่าสงสัยที่ใคร ๆ ก็ชอบปองพล

เพื่อนหลายคนอยากจะเก่งเหมือนปองพล พวกเขาเคยถามปองพลว่า ทำไมปองพลจึงเรียนเก่ง ปองพลตอบเพื่อนว่า เขาพยายามทำความเข้าใจสิ่งที่เรียน และค้นคว้าเพิ่มเติมด้วยตนเองเสมอ เขาจะไม่ปล่อยเวลาให้ล่วงเลยไปโดยเปล่าประโยชน์ บางอย่างที่เขายังสงสัยเขาจะต้องหาคำตอบให้ได้ โดยถามครู ถามเพื่อน ถามคนอื่น ๆ อ่านจากหนังสือต่าง ๆ ทดลองทำด้วยตนเองเพื่อจะได้รู้ผล อย่างเช่นครูสอนวิธีตอนต้นไม้ เขาก็จำไปทดลองทำที่บ้านซ้ำแล้วซ้ำอีก จนเดี๋ยวนี้เขาช่วยพ่อตอนต้นไม้ที่บ้านได้แล้ว

ทุก ๆ เช้า ที่ห้องเรียนของปองพลจะมีการเรียนเกี่ยวกับข่าวและเหตุการณ์ประจำวัน นักเรียนจะผลัดกันออกไปเล่าข่าวและเหตุการณ์ที่นักเรียนได้ฟังจากวิทยุ อ่านหนังสือพิมพ์หรือได้พบด้วยตนเอง ให้เพื่อน ๆ ในชั้นฟัง เพื่อนักเรียนทุกคนจะได้ทราบข่าวที่น่าสนใจความเคลื่อนไหวทั่ว ๆ ไป และสิ่งต่าง ๆ ที่เป็นประโยชน์ต่อนักเรียน

มยุราเล่าให้เพื่อน ๆ ฟังว่า เธออ่านพบข่าวในหนังสือพิมพ์ว่าให้ระวังสุนัขบ้า เพราะถ้าใครถูกกัดจะเป็นโรคพิษสุนัขบ้า หรือที่ชาวบ้านเรียกกันว่าโรคกลัวน้ำ แล้วจะต้องตายในที่สุดถ้าไม่ได้ฉีดยาป้องกันเสียตั้งแต่ถูกกัดใหม่ๆ เพราะฉะนั้นถ้าใครถูกหมาบ้ากัดต้องรีบไปฉีดยาป้องกันพิษสุนัขบ้าทันที มยุราเสริมว่า ตอนนี้มีคนพูดกันว่า มีหมาบ้ามาอาละวาดที่ในตลาดตัวหนึ่ง ยังตามจับไม่ได้ ขอให้ทุกคนระวัง ถ้าเห็นหมามีน้ำลายฟูมปาก หางตก วิ่งเพ่นพ่านกัดทุกอย่างที่ขวางหน้า ให้รีบหลบโดยเร็ว

ทุกคนมองตามปองพลที่เดินออกไปรายงานข่าวและเหตุการณ์หน้าชั้น เขาเริ่มต้นเล่าด้วยเสียงตื่นเต้นว่า

“สวัสดี เพื่อน ๆ ทุกคน วันนี้ผมมีเรื่องตื่นเต้นมาเล่าให้ฟัง ผมพบด้วยตนเองที่ทำเรือใกล้โรงเรียนนี่เอง เพื่อน ๆ ลองทายซิว่าเรื่องอะไร”

“คนตกน้ำ” นักเรียนสองสามคนตอบเกือบพร้อมกัน

“เรือล่ม” อีกเสียงหนึ่งพูดขึ้น

“ไม่ใช่ครับ” ปองพลบอกเพื่อน “ข่าวที่น่าตื่นเต้นกว่านั้นอีก เอาละถ้าทายไม่ถูก ผมจะเล่าให้ฟัง”

แล้วปองพลก็เล่าให้เพื่อนในชั้นฟังว่า เมื่อเช้านี้ตอนเขาขึ้นเรือที่ท่า เขาเห็นคน

กลุ่มใหญ่มุงดูอะไรสักอย่างหนึ่งอยู่ คนที่เดินออกมาจากกลุ่มนั้นพูดกันว่า แม่ค้าถูกจับ เขาสงสัยว่าทำไมตำรวจต้องจับแม่ค้า เพราะทุกวันไม่เห็นจับ เขาอยากรู้ว่าแม่ค้าถูกจับเรื่องอะไร เมื่อเขาไปดูใกล้ๆ จึงรู้ว่า ตำรวจจับแม่ค้าปลา เพราะแม่ค้าลักลอบนำเอาเฮโรอีนซ่อนมาในปากปลาซ่อน เพื่อจะเอาไปขายในจังหวัด

ข่าวนี้ทำให้นักเรียนในชั้นวิพากษ์วิจารณ์กันมาก ครูจึงให้นักเรียนอภิปรายเกี่ยวกับข่าวที่นักเรียนได้ฟังจากรายงานของเพื่อนๆ แล้วจึงเรียนวิชาต่อไปตามตารางสอน

ที่โรงเรียนของปองพล มีรุ่นพี่ที่เรียนจบแล้วไปเข้าเรียนต่อโรงเรียนมัธยมบางคนเรียนจนถึง ม.๓ แล้ว ก็ยังกลับมาเยี่ยมโรงเรียนบ่อยๆ ปองพลรู้จักเพื่อนรุ่นพี่ดังกล่าวหลายคน รุ่นพี่เหล่านั้นชอบมาคุยกับรุ่นน้อง โดยเฉพาะชั้น ป.๕ ป.๖ บางคนก็มาเล่นกีฬาด้วย ในบรรดารุ่นพี่ที่มาเยี่ยมโรงเรียนบ่อยๆ ปองพลสนิทสนมกับอัศวินมากกว่าเพื่อนที่เป็นเช่นนั้นก็เพราะนอกจากอัศวินจะคุยสนุกแล้ว บางที่อัศวินก็มีของเล่นแปลกๆ มาเล่นกับปองพล แต่มีการกระทำอย่างหนึ่งที่ปองพลไม่ยอมให้อัศวินทำ คือการสูบบุหรี่ เพราะบุหรี่เป็นของไม่ดี แต่อัศวินสูบอย่างมีความสุข เขาเคยบอกปองพลว่าสูบบุหรี่แล้วสบาย สมองปลอดโปร่ง

อัศวินเคยให้ปองพลลองสูบบุหรี่สองสามครั้ง ครั้งแรกปองพลสำลักควันบุหรี่จนน้ำตาไหล แต่ปองพลยังไม่เข็ด เพราะอยากรู้ว่าที่อัศวินบอกว่าสูบบุหรี่แล้วสบายใจนั้นจริงหรือไม่

วันหนึ่ง อัศวินมาเยี่ยมโรงเรียนเหมือนเคย เขามาคุยกับปองพลเหมือนทุกครั้ง ทั้งสองหาที่สงบได้ริมไม้ห่างไกลจากคนอื่นคุยกัน

“วันนี้ลองอ้ายนี้อีกไหมล่ะ คราวนี้ดีกว่าคราวก่อนอีก” อัศวินพูดพลางเอาบุหรี่จิ้มเข้าที่ปากของปองพล แล้วจุดไม้ขีดจ่อให้เสร็จ “ไม่ต้องกลัวใครเห็น เดี่ยวพี่จะคอยดูต้นทางให้”

ปองพลมีความรู้สึกว่ บุหรี่ที่อัศวินให้สูบคราวนี้กลิ่นแปลกกว่าคราวก่อนๆ สูบแล้วรู้สึกอย่างไรบอกไม่ถูก

“เป็นอย่างไรละ ดีไหม สูบให้หมดเลยซิ” อัศวินบอก

“ครับ บุหรี่อะไรครับพี่ ไม่เหมือนคราวก่อนๆ เลย” ปองพลถาม

“ติดใจหรือ ถ้าติดใจก็เอาไว้อีกมวน นี่เป็นบุหรี่พิเศษไม่มีขายทั่วไปหรอก ถ้าปองพลติดใจวันศุกร์หน้าพี่จะเอามาให้อีก วันนี้พี่กลับก่อนละ”

ด้วยความสงสัยและซักจะติดใจสบุหรี ปองพลก็แอบสบุหรีที่อัครินให้ไว้ที่บ้านอีกหน แต่ปองพลก็ยังไม่ชินกับกลิ่นของมันนัก ถึงแม้จะนึกชอบบุหรีที่อัครินให้ชิ้นบ้างแล้วก็ตาม

วันศุกร์ อัครินมาที่โรงเรียนตามนัด เขาเดินรี่เข้ามาหาปองพลที่นั่งคอยอยู่ใต้ร่มไม้บริเวณสนามหลังโรงเรียน

“เป็นอย่างไรบ้าง ลองอีกมวนที่พี่ให้ไว้หรือเปล่า พี่ยังมีอีกหลายมวนนะ แต่วันนี้มิงานจะให้ช่วยทำสักหน่อย งานนี้ต้องถือเป็นความลับนะ” อัครินพูดพลางกระซิบข้างหูปองพล

“ถ้าทำได้พี่จะให้เงินรางวัลห้าร้อยบาท และแถมบุหรีให้อีกด้วย ตกลงไหมล่ะ” อัครินถามหลังจากกระซิบบอกเรื่องงานกับปองพลแล้ว

“จะให้ผมไปเอาอะไรจากแม่ค้าครับ” ปองพลถามด้วยความสงสัย

“เอาเถอะนำ ไปถึงแล้วบอกแม่ค้าตามที่พี่พูดทุกคำ แม่ค้าเขาก็จะให้ของมาเอง แล้วปองพลก็เอาของไปให้คนที่ใส่เสื้อสีม่วงที่นั่งคอยอยู่ในรถเก๋งสีเทาเบาะสีแดง ตกลงนะเอ้า พี่ให้บุหรือีกสองมวน ถ้าทำงานสำเร็จพี่จะเอาเงินรางวัลและบุหรืมาให้อีก วันนี้พี่ไปก่อนละนะ วันอาทิตย์ที่ยี่สิบ เวลาสี่โมงเช้า จำไว้ให้ดี บอกใครไม่ได้นะ”

อัศวินจากไปแล้ว ปองพลยังครุ่นคิดถึงงานที่ได้รับมอบหมายจากอัศวิน แต่ก่อนจะถึงวันนัดปองพลมีงานต้องทำที่โรงเรียนมากมาย งานอย่างหนึ่งคือช่วยครูจัดนิทรรศการเกี่ยวกับสิ่งเสพติด ซึ่งเป็นงานใหญ่งานหนึ่งของโรงเรียน นิทรรศการจะเปิดแสดงในวันพฤหัสบดีที่จะถึงนี้ ทางโรงเรียนเปิดให้ผู้ปกครองและประชาชนทั่วไปเข้าชมได้

เมื่องานนิทรรศการเริ่มต้น มีผู้ปกครอง นักเรียน และประชาชนมาชมนิทรรศการมากมาย สิ่งเสพติดชนิดต่าง ๆ แม้กระทั่งบุหรื ใบกระท่อม ต้นกัญชา ผื่น เบนซิน หรือแม้แต่ทินเนอร์กลิ่นชวนเวียนหัว มีวางเรียงรายพร้อมคำอธิบายถึงโทษของแต่ละอย่างให้ชมด้วย นอกจากนี้ยังมีรูปของผู้ติดยาเสพติดเป็นภาพขนาดใหญ่ คนในรูปผอมเหลือแต่หนังหุ้มกระดูก บางคนมีแผลตามตัวเต็มไปหมด เพราะฉีดยาเสพติดเข้าตัวเอง มองดูน่าเกลียดน่ากลัว ตัวอย่างเฮโรอีนก็มีให้ชม หลายชนิดเป็นหลอดเหมือนยาทั่วไป ปองพลคิดว่าถ้าไม่มีใครบอกก็คงไม่รู้ว่าเป็นเฮโรอีนที่มีอันตรายร้ายแรง เพื่อน ๆ หลายคนคิดเหมือนปองพล ใบกระท่อม ใบกัญชา ก็ดูเหมือนใบไม้ทั่ว ๆ ไป เจ้าหน้าที่จากสำนักงานป้องกันและปราบปรามยาเสพติดอธิบายถึงอันตรายและวิธีหลีกเลี่ยงให้นักเรียนทราบและย้ำว่าแม้แต่ทดลองเสพก็ไม่ควร เพราะถ้าเสพติดแล้วจะมีสภาพเหมือนอย่างคนติดยาที่เห็นในรูป

ในบรรดาบุหรืที่นำมาจัดนิทรรศการ ปองพลจำได้อย่างแม่นยำว่า มีอยู่ชนิดหนึ่งเหมือนกับที่อัศวินเอามาให้เขาลองสูบ เจ้าหน้าที่อธิบายว่า บุหรืดังกล่าวเป็นบุหรืยัดใส่กัญชา มีผู้นำมาแพร่หลายในหมู่นักเรียนมาก ขอให้นักเรียนระวังให้ดี นอกจากนี้เจ้าหน้าที่ยังขอความร่วมมือว่า ถ้าพบเพื่อนติดหรือทดลองสิ่งเสพติดให้โทษต้องห้ามปรามหรือบอกครู พ่อ แม่ ผู้ปกครอง เพื่อจะได้หาทางป้องกัน รักษา หรือให้ความช่วยเหลือในทางที่เหมาะสมต่อไป ปองพลถามเจ้าหน้าที่ว่า

“ยาเสพติดอันตรายมากอย่างนี้ แล้วทำไมคนติดได้ล่ะครับ”

“สาเหตุที่ติดสิ่งเสพติด หรือ ยาเสพติด มีหลายอย่าง บางคนก็อยากทดลอง เพราะคิดว่าลองครั้งสองครั้งคงไม่เป็นไร บางคนก็เพื่อนชวน บางคนก็เชื่อคำแนะนำของคนที่ติดยาวว่า ยาเสพติดทำให้สมองปลอดโปร่งแจ่มใส มีความสุขหรือกลุ้มใจก็หายหมด หนอย่าไปเชื่อนะ บางชนิดนะลองหนเดียวก็ติดได้” เจ้าหน้าที่ผู้นั้นอธิบายด้วยใบหน้าที่ยิ้มแย้ม

ปองพลหวนคิดถึงงานที่อัครวินมอบให้เขาทำ และบุหรี่ยี่ห้ออัครวินให้เขาสูบ แล้วเขาก็ใจหาย ปองพลคิดออกทันทีว่า ของที่อัครวินให้เขาไปเอาจากแม่ค้าเพื่อเอาไปมอบให้ชายที่ใส่เสื้อสีม่วงตรงจุดนัดหมาย คืออะไร ต้องเป็นสิ่งเสพติดหรือยาเสพติดแน่นอน เขาจะทำงานที่อัครวินมอบให้ทำไม่ได้เด็ดขาด เขาจะต้องเลิกสูบบุหรี่ให้ได้ ถ้าอัครวินบังคับให้เขาทำงาน หรือเอาบุหรี่ยี่ห้ออื่นมาให้สูบอีก เขาจะต้องเล่าเรื่องทั้งหมดให้คุณครูทราบ เพื่อหาทางป้องกันไม่ให้เกิดเหตุการณ์เช่นนี้กับเขาและนักเรียนอื่นๆ อีกต่อไป

“เฮ้อ เกือบไปแล้วเรา” ปองพลรำพึงกับตนเองพลางถอนใจยาว

คนที่เพื่อนรัก

เด็กนักเรียนต่างแยกย้ายกันกลับบ้าน หลังจากที่ระพีงบอกเวลาเลิกเรียนดั่งขึ้นไม่นานนัก เว้นแต่ผู้มีหน้าที่ทำความสะอาดห้องเรียนที่ยังอยู่ หลายคนที่มีรถจักรยานก็ฉวยรถจักรยานบ้างก็ซ้อนท้ายเพื่อน ฤดีกับแก้วตาเดินไปตามทางถนนลูกรังเข้าสู่หมู่บ้าน

“เป็นอย่างไรฤดี ดูหน้าตาไม่สบายเลยนี่ ไม่สบายใจอะไรหรือจ๊ะ” แก้วตาพูด

“ก็มีบ้าง” ฤดีตอบ เธอกำลังเรียนชั้น ป.๖ เช่นเดียวกับแก้วตา เพียงแต่อยู่คนละห้อง

“มีอะไรบอกฉันบ้างได้ไหมจ๊ะ ถ้าพอช่วยได้ฉันก็อยากจะช่วย”

“ฉันรู้สึกว่ามันนี่เพื่อน ๆ ในชั้นไม่ค่อยจะชอบหน้าฉันเสียเลย ฉันรู้สึกเหมือนอยู่ตัวคนเดียว จริง ๆ นะแก้วตา”

“อะไรทำให้เธอรู้สึกอย่างนั้นจะฤดี”

“ก็อย่างเวลาจะเล่นอะไรกันตอนพักเที่ยง ก็ไม่มีใครอยากมาเล่นกับฉัน ยกเว้นเธอนะแก้วตา แล้วก็เมื่อชั่วโมงสุดท้ายนี่เอง ครูประเสริฐให้เราแบ่งกลุ่มกันทำงานส่งกลุ่มละสามคนต่องานหนึ่งชิ้น ปรากฏว่าไม่มีใครเขายอมให้ฉันเข้ากลุ่มด้วยเลย” ฤดีพูดเสียงเศร้า

“ฤดี ฉันเข้าใจดี ฉันอยากจะบอกอะไรเธอสักอย่าง”

“ทำไม ฉันมีกลิ่นปากเธอ” ฤดีถามติดตลก

“บ้า” แก้วตาพูดพลางหัวเราะคิก “เธอนี้แกล้งมาไปหน่อยแล้วนะ ฤดี ฉันมีเรื่องบางอย่างจะบอกเธอ” แก้วตาพูดน้ำเสียงจริงจัง “เรื่องของเธอกับเพื่อนในชั้นนั่นแหละ”

“เอ๊ะ มีอะไรหรือ ฉันก็ติดกับเพื่อนฝูงทุกคนนี่” ฤดีบอก

“ก็จริงอยู่ ว่าแต่เธอจะยอมรับสิ่งที่ฉันพูดหรือเปล่าล่ะ”

“เอาละฉันยอมรับ เธอมีอะไรก็พูดมาเถอะ”

“สุนทรหัวหน้าเวรวันอังคาร เวิร์ของเธอนั่นแหละ เขาบอกฉันว่าเธอไม่ค่อยอยู่ช่วยเพื่อน ๆ ทำเวิร์ พอเลิกเรียนปุ๊บเธอก็กลับบ้านปั๊บ ฉันว่านี่ก็เป็นข้อหนึ่งที่ทำให้เพื่อน ๆ ไม่ค่อยชอบเธอ เพราะเธอ...” แก้วตาชะงักเมื่อเห็นฤดีหน้าม่อไปนิดใจ เธอรีบเปลี่ยนเรื่องพูด “เออ ฤดี ที่เธอว่าจะทำงานส่งครูประเสริฐนะ ครูให้ทำกำไรข้อมือจากยานลิพาหรือเปล่า”

“ใช่จ๊ะ ทำไมเธอรู้ล่ะแก้วตา”

“ก็ครูสั่งให้ห้องฉันทำส่งเหมือนกันนี่จ๊ะ”

“เหอ นี่ฉันกำลังกลัวใจไม่รู้ว่าจะไปหาย่านลิเภาได้ที่ไหน ถามใครก็ไม่มีใครยอมบอก เฮ้อ กลุ้ม” ฤดีพูดพลางถอนใจ

“ไม่ต้องกลัวหรอกฤดี พรุ่งนี้เราไปหาย่านลิเภาด้วยกัน พี่ชายฉันเขารู้ที่ที่จะไปเอาไม่ไกลจากบ้านเราเท่าไรหรอก ไปด้วยกันนะ ดีไม่ดียังอาจจะได้ฟังพี่ฉันเล่าเรื่องสนุกๆ อีกนะ”

“พี่กำจรที่เรียนอยู่วิทยาลัยในเมืองนะหรือ” ฤดีซัก

“นั่นแหละ พรุ่งนี้วันเสาร์พี่กำจรวางพอดี ไปด้วยกันนะ เธอจะได้หาย่านลิเภามาทำกำไลข้อมือด้วย”

“ตกลงจ๊ะ พรุ่งนี้เจอกันตอนสายๆ นะ” ฤดีรับคำชวนของแก้วตาก่อนจะแยกเข้าบ้านของตน

หลังอาหารเย็นวันนั้น แก้วตาได้พูดกับกำจรพี่ชายคนโต ถึงเรื่องราวของฤดีเพื่อนร่วมชั้นแต่ต่างห้อง แก้วตาเล่าให้กำจรฟังโดยละเอียดถึงอุปนิสัยใจคอของฤดี และสรุปว่า

“พี่คะ นื่องคิดว่าการที่ใครต่อใครไม่ค่อยมีน้ำใจต่อฤดี ก็เพราะฤดีไม่ค่อยมีน้ำใจต่อใครๆ เลย ใช่ไหมคะพี่”

“พี่ก็คิดอย่างนั้น” กำจรตอบ “ลงว่าไม่ค่อยช่วยเหลือเพื่อนทำเวร หรือไม่ค่อยให้ความร่วมมือกับเพื่อนๆ ในชั้น เพื่อนๆ ก็ต้องไม่ชอบแน่ ไม่มีใครชอบคนที่ชอบเอาเปรียบตนหรอกจ๊ะ พูดง่าย ๆ ก็คือไม่มีใครชอบคนที่เห็นแก่ตัวหรอก”

“น้องสงสารฤดีจังเลย ทำอย่างไรจึงจะให้เขาเลิกนิสัยเห็นแก่ตัว และไม่ค่อยมีน้ำใจกับเพื่อนฝูงได้บ้างคะพี่”

“พี่ว่าเรื่องอย่างนี้นั้นต้องค่อยเป็นค่อยไป เท่าที่ฟังน้องเล่า ตอนนี้ฤดีก็ทำท่าว่า จะรู้สึกตัวขึ้นบ้างแล้ว เพราะถูกเพื่อนฝูงตั้งตารังเกียจไม่ยอมให้เข้ากลุ่ม เอาไว้พรุ่งนี้ พี่จะพยายามลองคุยกับฤดีเอง”

สายวันรุ่งขึ้น ฤดี แก้วตาและกำจร พวกกันออกเดินไปตามคันนา มุ่งไปหา ย่านลิเภาที่ป่าละเมาะ น้ำค้างยังคงเปียกชื้นอยู่ทั่วผืนหญ้า ทุ่งนาแลโล่งลึบสุดสายตา เสียงนกร้องจิบๆ แล้วโฉบบินไปมาอย่างร่าเริง

“แฮม วันนี้ร้อนแต่เช้า สงสัยว่าสายกว่านี้คงร้อนน่าดู ฝนทำท่าว่าจะตกมาหลายวันแล้วก็ไม่ตกสักที” กำจรรบ่น

“คะพี่ แต่น้องว่านี่ยังดีขึ้นเยอะแล้วนะคะ เมื่อเดือนสองเดือนก่อนแล้งจนดินแตกกระแหง ฝนไม่เคยตกสักแปะเลยคะ” แก้วตากล่าวเสริมขึ้น

“ต่อไปในอนาคตจะยิ่งร้อนหนักขึ้นไปอีก” กำจรรพูดไม่ทันขาดคำก็ต้องหยุด เพราะมีรถบรรทุกไม้วงโครมๆ ผ่านหายไปทางชายป่า

“เห็นแก่ตัวจริง ๆ คนพวกนี้” แก้วตาเอ่ยตำหนิ

“ถ้าเห็นแก่ตัวกันอย่างนี้มาก ๆ ต่อไปเมืองไทยคงเป็นทะเลทรายแน่” กำจรรพูดขึ้นบ้าง

“เอ้อ พี่คะ อีกไกลไหมคะกว่าจะถึงที่มีย่านลิเภา” ฤดีถาม

“ไม่ไกลหรอก ฤดีต้องการมากหรือเปล่านั้น” กำจรรพูด

“ก็พอसानกำไลข้อมือคนละอันสองอันแหละคะ คือนอกจากส่งครูแล้ว หนูจะทำไว้ใช้เองสักอันด้วยคะ” ฤดีตอบ

“ทำเป็นหรือหรือนะ” กำจรรกระเช้า

“เป็นซิคะพี่ ก็ครูสอนแล้วนี่ แล้วที่เอาย่านลิเภาไปนี่ ก็จะไปทำในชั้นเรียน ใครมีปัญหาอะไรก็ถามครูได้คะ” แก้วตาตอบพี่ชาย

“ครูของน้องนี่เก่งนะ รู้จักนำวัสดุพื้นบ้านเราทำให้เกิดประโยชน์ แล้วน้องสองคนนี่รู้หรือเปล่าว่า ย่านลิเภาเป็นเถาวัลย์ที่มีความเหนียวและทนทานมาก คนโบราณถึงกับใช้ย่านลิเภาทำบ่วงคล้องช้างเชียวนะ จะบอกให้” กำจรรให้เกร็ดความรู้เพิ่มเติม

“แล้วคล้องได้หรือเปล่าคะพี่” แก้วตาดักคอพี่ชาย

“เดี๋ยวเถอะ ชัดคอตีนัก เดี่ยวพี่ไม่เล่าให้ฟังเสียเลย” กำจรรทำเล่นตัว

“โถ ใจน้อยไปได้ เอ้า เล่าไปเถอะคะ คราวนี้น้องไม่ขัดคอละ”

“แน่ะ น้องทั้งสองรู้ไหมว่าย่านลิเภาที่ใช้กันได้นานตั้ง ๘๐-๑๐๐ ปีเชียวนะ แล้วที่พี่ว่าคนโบราณเขาใช้คล้องช้างนะ พี่พูดจริงนะ ลองนึกถึงเพลงกล่อมเด็กที่แม่เคยร้องซึ้งมีพูดถึงย่านลิเภาเลย เพลงนั้นว่า เอ วาอะไรนะ” กำจรรนั่งคิดชั่วครู่ “อ้อ นึกออกแล้ว ว่าอย่างนี้จะ”

รูตเอาใบออก ย่านลิเพามีคุณลักษณะพิเศษ คือ มีความเหนียวทนทาน ทั้งที่แห้งและยังสดอยู่

“พอแล้วใช้ไหม” กำนจถาม แล้วป็นลงมานั่งใต้ต้นหว้า ลมพัดเย็นพอสบายเสียงนกร้องจ๊ิบ ๆ อยู่ไม่ไกลนัก

“เยอะเยะเลยพี่” แก้วตาบอก มือก็รูตใบลิเพาไปพลง

“หนูจะเอาไปฝากเพื่อนด้วย” ฤตบอถามจ

กำจเลิคว้อย่างแปลกใจ เขาพูดขึ้นทันที

“ดีแล้วน้อง เรามีเหลือเฟือ เอาไปฝากคนอื่นบ้าง เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่กันเอาไว้เพื่อน ๆ กันทั้งนั้นไม่ใช่ใครที่ไหน เอ้า รูตใบลิเพากันหน่อยละซี เหยื่อชิมหน้าเป็นมันเขียว พี่ว่า นั่งคุยกันก่อนไม่ดีหรือ

“ทำไปพลงคุยไปพลงก็ได้นี่คะพี่” แก้วตาตอบพี่ชาย

“เอาอย่างนั้นก็ได้ น้องสองคนทำงานไปพลงก็แล้วกัน เมื่อกี้น้องฤตว่าจะเอาย่านลิเพาไปฝากเพื่อนนะ พี่ว่าดีมาก ๆ ถ้าเรามีน้ำใจต่อเขา ไม่เห็นแก่ตัว ไม่เอารัดเอาเปรียบเพื่อน เพื่อนก็รักเราเองแหละ คนที่เห็นแก่ตัว เอาเปรียบเพื่อน จะไม่เป็นผลดีแก่ตัวเลย สมัยที่พี่เรียนอยู่ชั้นมัธยม พี่เคยมีเพื่อนคนหนึ่งเป็นคนเห็นแก่ตัว ชอบเอารัดเอาเปรียบเพื่อนฝูง แล้วก็โดนตีเข้าจนได้ เรื่องราวของเขาน่าสนใจเขียวแหละ น้องอยากฟังกันไหมละ” กำจเสนอ

“เล่าซีพี่” ฤตบอ “หนูอยากฟัง”

“น้องก็อยากฟัง” แก้วตารีบสนับสนุน

“เจ้าเพื่อนคนที่พี่ว่า เขาชื่อ เก่ง เขาเก่งสมชื่อจริง ๆ คือ เรียนเก่ง และเอาเปรียบเพื่อนก็เก่ง เอาเปรียบทุกอย่าง ไม่ว่าเวลาเล่น หรือเวลาเรียน เรียกว่าเป็นคนเห็นแก่ตัวอย่างที่สุด เลยไม่ค่อยมีใครอยากคบหาสมาคมด้วย เวลาครูแบ่งงานให้ทำกันเป็นกลุ่มก็ไม่มีใครอยากให้เจ้าเก่งเข้ากลุ่มด้วย เพราะเจ้าเก่งไม่ค่อยช่วยเพื่อนทำ แต่เวลาได้คะแนนก็ได้เท่ากับคนอื่นในกลุ่ม” กำจเล่าพลงรูตใบลิเพาไปพลง

“เรียกว่าเอาตัวรอดไปได้เรื่อย ๆ ใช่ไหมคะพี่” แก้วตาเสริม

“ใช่ มีอยู่คราวหนึ่ง ตอนนั้นพี่อยู่ชั้น ม.3 อาจารย์ที่สอนวิชาสังคมศึกษาให้ทำรายงานเกี่ยวกับประวัติบุคคลสำคัญ พี่อยู่กลุ่มเดียวกับเจ้าเก่งด้วย เพราะครูจัดกลุ่มตามเลขที่ ทั้งกลุ่มมีกันห้าคน คนอื่นเขาช่วยกันค้นคว้าหาประวัติ หาผลงานของบุคคล

สำคัญมาเขียน แต่เจ้าเก่งไม่เลย ไม่ช่วยเพื่อนทำอะไรสักอย่าง เพราะถือว่าถึงอย่างไร เพื่อนๆ ก็ต้องลงชื่อเขาด้วย ซึ่งก็จริง เพราะเพื่อนสงสารมัน ก็ลงชื่อไปในคณะผู้จัดทำด้วย”

“เขาก็สบายไปนะซีคะ” แก้วตาพูดด้วยความไม่พอใจ

“มันไม่อย่างนั้นนะซี เจ้าเก่งได้คะแนนรายงานเท่ากับเพื่อนๆ ในกลุ่มก็จริงอยู่ แต่ตอนสอบปลายเทอมมันทำไม่ได้เลย เพราะครูออกข้อสอบจากรายงานเป็นส่วนใหญ่ เจ้าเก่งไม่เคยช่วยใครทำ จึงตอบข้อสอบไม่ได้ ตกลงก็เลยสอบวิชานั้นไม่ผ่าน ต้องเรียนซ้ำวิชานั้นใหม่ ตอนหลังเจ้าเก่งรู้ตัวว่า มันผิดที่เห็นแก่ตัว ไม่ช่วยเหลือเพื่อน เอาเปรียบเพื่อนเจ้าเก่งเลยเที่ยวขอโทษขอโพยใครๆ ใหญ่ เพื่อนๆ ก็ให้อภัย บทเรียนจากการสอบคราวนั้นสอนใจเจ้าเก่งได้มาก ตอนนี้เจ้าเก่งเลยเปลี่ยนไปแทบจะเป็นคนละคน ตอนนี้ใครได้พูดจาคบหาสมาคมกับเจ้าเก่ง เป็นต้องรักและนิยมเจ้าเก่งกันทั้งนั้น เพราะมันเป็นคนรวยน้ำใจ เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ ใครมีทุกข์ร้อนอะไรเจ้าเก่งจะช่วยทันทีถ้ามันพอมีช่องทางจะช่วยได้ มันบอกว่าคนเราอยู่คนเดียวในโลกไม่ได้ เพราะฉะนั้นมีอะไรพอจะช่วยกันได้ก็ต้องช่วยกันไป ฤดีกับแก้วตาล่ะ อยากรเป็นอย่างเจ้าเก่งไหม”

“อยากซิคะ” แก้วตาบอก “ใครๆ ก็อยากเป็นที่รักของเพื่อนๆ ทั้งนั้น จริงไหมฤดี”

“จริงจะ แต่มันก็ไม่ใช่เรื่องง่ายๆ นะแก้วตา” ฤดีรับคำเบาๆ พลังก้มหน้าเมื่อคิดถึงตัวเอง

“มันไม่อยากอะไรเลยน้อง คนที่เพื่อนรักก็คือ คนที่ไม่เห็นแก่ตัว ไม่เอาเปรียบเพื่อน ไม่คิดแต่จะสุขสบายคนเดียว โดยไม่คำนึงถึงผู้อื่นหรือส่วนรวม” กัจจโรธิบายหนักแน่น

“ต้องมีน้ำใจต่อเพื่อนๆ ด้วย ใช่ไหมคะพี่” แก้วตาถาม

“ใช่จะ ไม่เห็นแก่ตัว เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ และมีน้ำใจจะต้องไปด้วยกันอยู่แล้ว” กัจจโรเสริม

ฤดีถอนหายใจยาว มองหน้ากัจจโร

“พี่เข้าใจน้องดี ฤดี” กัจจโรตอบ “พี่มั่นใจว่าน้องต้องเข้ากับเพื่อนๆ ได้แน่ และต้องเป็นคนที่เพื่อนรักมากคนหนึ่ง”

“พี่รู้ได้อย่างไร” ฤดีถาม

“ก็ดูจากการที่ฤดีมีน้ำใจต่อเพื่อนๆ มีความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ ไม่เห็นแก่ตัว การที่น้องคิดเอายานลิพาไปฝากเพื่อนๆ เป็นตัวอย่างง่ายๆ ที่แสดงถึงความเป็นผู้มีน้ำใจ มีความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ต่อบุคคลอื่น” กัจจโรตอบยิ้มๆ

ฤดียิ้มตอบ คำพูดของกัจจโรทำให้ฤดีสบายใจขึ้นมาก

“หนูจะพยายามทำตัวให้เพื่อนๆ รักค่ะ หนูสัญญา”

“ดีจ้ะ พี่จะเอาใจช่วย” กัจจโรสนับสนุน

“พี่คะ เรากลับกันได้แล้วกระมัง” แก้วตาเตือนเพราะเห็นตะวันคล้อยไปมากแล้ว

“ดีเหมือนกัน ไปเรากลับบ้านเถอะ” กัจจโรตกลง

เมื่อทั้งสามเดินทางเข้าสู่หมู่บ้าน เสียงเพลงจากวิทยุแว่วมาแต่ไกล

“เกิดเป็นคนอย่าเห็นแก่ตนแหละดี ถึงจะมีร่ำรวยสุขสันต์

จนหรือมีไม่เป็นที่สำคัญ แม้รักกันพองพ้อ อย่าได้ตัดไม้ตรี

เกิดมาพ้องกัน ผิดพรหมไซ้แบ่งศักดิ์ศรี วันนี้เราอยู่คิดดูให้ดี

ถึงจะจนจะมี อย่าได้สร้างเวรกรรม ชื่นใครทำชั่วไป จะต้องใช้กรรมเวร.....”

ฤดีคิดไปตลอดทางว่า เธอต้องทำตัวให้เพื่อนรักให้ได้ มันไม่อยากหนักหนาอะไร

นักหรือ

ความภูมิใจของอ้ายเตี้ย

ชาวตลาดทำน้ำเรียกสมคิดลูกชายตาคนแจวเรือจ้างว่า “อ้ายเตี้ย” เนื่องจากเขาเตี้ยผิดจากคนธรรมดา แม้อายุของเขาจะล่วงเลยวัยเด็กเข้าสู่วัยหนุ่ม จนกระทั่งบัดนี้ ๒๑ ปีเต็มแล้ว สมคิดก็ยังสูงเท่ากับเมื่อครั้งที่เขาเรียนอยู่ชั้นประถมศึกษาปีที่ ๖ ผิดกันแต่ว่าเตี้ยวันนี้เขามีความกำยำล่ำสันและแข็งแรงมากกว่า

เมื่อเรียนจบชั้นประถมปีที่ ๖ จากโรงเรียนเทศบาลข้างบ้านแล้ว สมคิดหรืออ้ายเตี้ยไม่ได้เรียนต่อ ต้องช่วยตาคนผู้เป็นพ่อแจวเรือจ้างหาเลี้ยงครอบครัว และเป็นทุนให้น้องสาวได้เรียนต่อ ปีนี้ภาวนี้องสาวของเขากำลังเรียนอยู่ชั้นปีที่สองในวิทยาลัยครู ส่วนตาคนกับอ้ายเตี้ยยังคงแจวเรือรับจ้างอย่างที่เคยทำมา

ตาคนแจวเรือรับจ้างส่งคนข้ามฟากตั้งแต่แกยังเป็นหนุ่ม เมื่อประมาณ ๓๐ ปีมาแล้ว การแจวเรือจ้างมีรายได้พอสมควร ต่อมาเมื่อเรือหางยาวมาเป็นคู่แข่ง รายได้ทางเรือแจวก็น้อยลง แต่ตาคนเป็นคนมีความคิด แกต่างแปลงเรือแจวให้เป็นเรือทัศนาวจร โดยต่อลำใหม่ให้กว้างขึ้น ติดประทุนกันแดด มีเบาะที่นั่ง มีม่านกันด้านหลังและด้านข้าง เปิดปิดได้ ใช้รับจ้างพานักท่องเที่ยวชมความงามของแม่น้ำ บ้านเมือง เกาะและหาดทรายในลำน้ำ เมื่ออ้ายเตี้ยอายุได้ ๑๕ ปี ตาคนก็ต่อเรือแจวแบบทัศนาวจรอีกลำหนึ่ง สองพ่อลูกช่วยกันหาเงินจนสามารถส่งให้ภาวนี้อ่านหนังสือเรียนต่อไปได้

บ้านหลังเล็กของตาคนอยู่ริมตลิ่งของแม่น้ำที่ไหลผ่านกลางเมือง รั้วหลังบ้านติดกับเขื่อนคอนกรีตซึ่งเป็นรั้วของโรงแรมหลังใหญ่สูงลิบชั้น โรงแรมนี้ตั้งอยู่ระหว่างแม่น้ำกับถนนสายใหญ่ที่เลียบขนานกันไป หน้าโรงแรมหันไปด้านถนนใหญ่ ส่วนด้านหลังที่หันออกแม่น้ำเป็นลานตากอากาศ มีสระว่ายน้ำ สวนอาหาร และสวนหย่อม ที่ออกแบบและตกแต่งอย่างสวยงาม โรงแรมนี้มีนักท่องเที่ยวทั้งไทยและต่างประเทศมาพักมาก

บ้านหลังเล็กของตาคนทำให้เจ้าของโรงแรมไม่พอใจมาก เขารู้สึกเหมือนว่ามันเป็นกองขยะที่ตั้งอยู่หน้าคฤหาสน์อันสวยงาม ทั้งๆ ที่บ้านตาคนทั้งตัวบ้านและบริเวณสะอาดเขียวชอุ่ม เย็นตา น่านั่ง แยกที่พักบนโรงแรมชอบห้องพักด้านแม่น้ำ เพราะเป็นด้านตะวันออก สามารถมองเห็นทิวทัศน์อันสวยงามของแม่น้ำและฝั่งตรงข้าม ทุกคนอดไม่ได้ที่จะก้มลงมองบ้านหลังเล็กริมตลิ่งด้วยความเอ็นดู หาได้มีน้ำใจโกรธเคืองอย่าง

เจ้าของโรงแรมไม่

“ชายให้ผมแกะลุง ที่ของลุงงานเดียวได้ห้าหมื่น ลุงน่าจะพอใจ” เสี่ยซุ่นหรือนายสุนทรเจ้าของโรงแรมพูดกับตาคงในลักษณะข่มขู่

“แต่ผมพอใจจะอยู่ที่นี้ต่อไปมากกว่า” ตาคงตอบหน้าตาเฉย

“ผมให้อีกหมื่น ลุงจะขายไหม”

“ก็ไม่ขาย”

“ถ้าอย่างนั้นลุงจะลำบาก” เสี่ยซุ่นกล่าวอย่าง चुณเฉียว

“ทุกวันนี้ผมก็ลำบากอยู่แล้ว แผ่นดินผืนนี้ผมอยู่มาตั้งแต่ปู่ย่าตาทวด ผมจะต้องรักษามันไว้ให้เป็นสมบัติของลูกหลาน” ตาคงมองไปทางภาวณีและอ้ายเตี้ย ซึ่งนั่งฟังการสนทนาอยู่ด้วย “และลูกผมจะต้องรักษาแผ่นดินผืนนี้ต่อไปเช่นเดียวกัน”

ในวันที่มีการตรวจคัดเลือกเพื่อเข้ารับราชการทหารในเดือนเมษายนที่แล้ว

ยายเตี้ยผิดหวังและมีอาการหงอยเหงามาก เขาไม่สามารถเป็นทหารได้ทั้งๆ ที่เขาอยากจะเป็น เขาได้ยื่นใบสมัครแต่เจ้าหน้าที่คนนั้นไม่รับอ้างว่าเขามีร่างกายผิดปกติ ทำให้ชายหนุ่มเสียใจมาก ความหวังที่จะได้เป็นทหารอย่างที่เคยคิดเคยฝันไว้เป็นอันสิ้นสุดลง

“กลับบ้านไปถีบสามล้อต่อไปดีกว่า คนอย่างเราไม่มีโอกาสได้เป็นทหารกับเขาหรอก” ชายหนุ่มรูปร่างล่ำสันหน้าตาดีคนหนึ่งพูดขึ้นดังๆ เขาก็ผิดหวังเช่นเดียวกับยายเตี้ย

“อ้าว ทำไมพูดอย่างนั้นล่ะพ่อหนุ่ม” นายทหารผู้หนึ่งพูดยิ้มๆ

“ก็พวกผมอยากเป็นทหารนี่ครับ แต่เขาไม่รับ”

“เขาบอกแล้วไม่ใช่หรือว่า มีคนสมัครมากจนรับไม่ได้หมดทุกคน” นายพันเอกผู้นั้นพูด “ทำไมพ่อหนุ่มถึงอยากเป็นทหารล่ะ

ชายหนุ่มมองหน้าเพื่อน ๆ แล้วตอบเบาๆ “มันโก้ดีครับ”

“อ้อ แคนั้นหรือหรือ ถ้าอย่างนั้นก็ดีแล้วที่ไม่ได้เป็นทหาร” นายทหารหัวเราะ “ทหารมีหน้าที่ป้องกันประเทศชาติ ต้องฝึกหัดอย่างหนักเพื่อให้อดทนและมีระเบียบวินัย ถึงคราวจำเป็นต้องยอมสละแม้แต่ชีวิตเพื่อบ้านเมืองได้ มิใช่แต่งเครื่องแบบโก้ๆ เท่านั้น”

ยายเตี้ยรีบกลับบ้านท่ามกลางสายตาของผู้คนนับร้อยที่มองเขาราวกับเป็นสัตว์ประหลาด แต่เขาเดินเร็วกว่าคนที่ตัวสูงกว่าบางคนเสียอีก

“เป็นอย่างไรพี่” ภาวณีถามถึงการตรวจคัดเลือกทหาร

“ไม่มีทางหรือ คนสมัครกันเยอะแยะเลย” ยายเตี้ยรินน้ำเกือบเต็มแก้วดื่มแล้วนั่งลง “พ่อยังไม่กลับหรือ”

“ยังเลยพี่ วันนี้ฝรั่งมาเยอะสงสัยจะเหมาถึงเย็น” หญิงสาวซึ่งกลับมาเยี่ยมบ้านระหว่างปิดภาคเรียนตอบและเสริมด้วยความห่วงใยสุขภาพของพ่อ “พ่อน่าจะพักได้แล้ว ไม่รู้จะทำไปถึงไหน เงินทองเราก็พอมีพอใช้ ฉันเองก็ช่วยวิทยาลัยชายของและสอนพิเศษก็พอใช้จ่ายอยู่แล้ว”

เสียงยายดังเห่าสองสามครั้งที่หน้าบ้านด้านติดกับแม่น้ำแล้วก็เงียบ สองพี่น้องมองออกไปเห็นพ่อเดินมากับหญิงชายคู่หนึ่ง ทั้งสองอายุประมาณ ๕๐ ปี หน้าตาทำทางดี แต่งตัวเรียบร้อยเหมือนสุภาพชนทั่วไป ผู้ชายถือกล้องถ่ายรูป ตาคงแนะนำครอบครัว

“อยู่กันสามคนพ่อลูกนี้แหละครับ นางหนูกำลังเรียนหนังสือ คนพี่อยู่กับผมช่วย

กันทำมาหากินไปตามประสาคนทุกซ์คนยาก”

“คุณลุงไม่ใช่คนทุกซ์คนยากหรอกครับ คุณลุงมีบ้านนาอยู่ มีอาชีพสุจริตเลี้ยงครอบครัวได้ คุณลุงน่าจะมีความสุขมาก” แยกผู้ชายกล่าวขึ้นพลางมองดูแปลงผักอันเขียวงามเต็มบริเวณหน้าบ้านด้วยความชื่นชม

“ครับ แต่ผมก็โดนข่มขู่ขี้บไล้อยู่ตลอดเวลา เจ้าของโรงแรมอยากได้ที่ดินแปลงนี้ ผมไม่ขายเขาก็ให้คนมาทำร้าย ผมเกือบแย่แน่ะครับ”

“แต่เห็นหนังสือพิมพ์เขาลงข่าวเชียร์เจ้าของโรงแรมอยู่บ่อยๆ ว่าเป็นคนดี” แยกผู้หญิงเอ่ยขึ้น “ได้ข่าวว่าบริจาคเงินช่วยการกุศลเป็นแสนๆ และเป็นประธานกลุ่มประธานชมรมอะไรในจังหวัดนี้อีกไม่ใช่หรือหนุ”

“หนูกิได้ข่าวอย่างนั้นแหละค่ะ” ภาวณียกแก้วน้ำเย็นมาให้แยก เธอพยายามนึกว่าเคยเห็นคนทั้งสองที่ไหนมาก่อน โดยเฉพาะคนผู้ชาย ดูเหมือนจะปรากฏภาพในหนังสือพิมพ์บ่อยๆ

“คนรวยๆ จะทำอะไรลงไปก็ดีทั้งนั้น มีแต่คนยกย่อง” อ้ายเตี้ยพูดขึ้นบ้าง “แต่คนจนเพียงแต่อยากทำดีก็ไม่มีโอกาสได้ทำ พวกผมหลายคนอยากเป็นทหารเขาก็ไม่ให้ เป็น จะเป็นตำรวจหรือรับราชการก็ไม่ได้เรียนมาสูงๆ แล้วคนจนจะทำประโยชน์ให้บ้านเมืองได้อย่างไร”

“พ่อหนุ่มอย่าคิดว่าคนรวยเท่านั้นที่รักชาติบ้านเมืองได้ ทุกคนทำประโยชน์ให้บ้านเมืองได้ทั้งนั้น ความรักชาติไม่ใช่แค่เป็นทหาร ตำรวจ หรือข้าราชการเท่านั้น ความรักศาสนาไม่ใช่แค่บริจาคเงินทำบุญ หรือห้อยพระเครื่องเต็มคอเท่านั้น การที่ทุกคนประพฤติตนเป็นคนดีประกอบอาชีพสุจริต ไม่เอารัดเอาเปรียบ ไม่ข่มเหงรังแกผู้อื่น ก็ถือได้ว่าเป็นผู้ที่รักชาติบ้านเมืองเหมือนกัน” ชายผู้เป็นแยกพูดเหมือนครูสอนนักเรียน

เสียงอ้ายต่างเห่าเถียงๆ ทุกคนหันไปมองประตูหน้าบ้าน อ้ายเตี้ยรีบลงไปเปิดประตูให้ชายหนุ่มแต่งเครื่องแบบข้าราชการ คุยกันอยู่ครู่หนึ่ง อ้ายเตี้ยจึงเดินนำชายคนนั้นเดินมาที่ตัวบ้าน

“อ้อ ท่านอยู่นี่เอง”

“คุณกลับไปโรงแรมก่อน เตี้ยวผมตามไป” แยกชายผู้มาเยือนพูดกับชายหนุ่มที่มาใหม่ โดยไม่สนใจความสงสัยและสีหน้าท่าทางตื่นตกใจของเจ้าของบ้านทั้งสามคน

“จะให้ผมบอกกับพวกนักข่าวอย่างไรครับท่าน”

“เวลานัดทักโง่งไม่ใช่หรือ คุณบอกเขาว่าผมจะให้สัมภาษณ์ตามกำหนดการ ไม่มีอะไรเปลี่ยนแปลง”

หลังจากนั้นไม่ถึงครึ่งชั่วโมง อ้ายเตี้ยก็ทำหน้าที่แจวเรือพาแขกแปลกหน้าชมความงามของแม่น้ำในยามบ่าย เขายังไม่รู้ว่าคนทั้งสองที่พ่อพาไปบ้าน และขณะนี้กำลังนั่งอยู่ในเรือประทุน คือใคร

“ไปเรื่อย ๆ นะพ่อหนุ่ม กะว่ากลับมาถึงโรงแรมสักห้าโมงครึ่ง”

อ้ายเตี้ยวาดแจวออกจากท่าที่หน้าบ้านช้า ๆ เรือเบนหัวออกสู่แม่น้ำที่ขวกไขว่ด้วยเรือพาย เรือแจว และเรือยนต์ หญิงชายที่นั่งในเรือม้วนผ้าพลาสติกที่กั้นเป็นม่านด้านหลังและด้านข้างขึ้น อ้ายเตี้ยกำลังคิดว่าคนทั้งสองคือใคร มาบ้านเขาทำไม เสียใจผู้ชายก็ถามขึ้น

“พ่อหนุ่มชื่ออะไร”

“สมคิดครับ แต่ไม่มีใครเรียกชื่อจริงผมหรอก เขาเรียกผมเตี้ยครับ”

“โกรธหรือเปล่า” ฝ่ายหญิงถามบ้าง

“เดี๋ยวนี้เฉย ๆ แล้วครับ” ชายหนุ่มตอบ เขาหันมามองข้างหลัง บ้านของเขาหลังเล็กนิดเดียวเมื่อเทียบกับโรงแรมสิบชั้นของเสียซุ่น “ท่านจะขึ้นไปเที่ยวเกาะไหมครับ”

“มีอะไรบนนั่นหรือ”

“มีป่อนครับ เขาจัดเป็นร้านอาหารแต่ข้างในเป็นป่อน มีทุกอย่าง ไฟ ไฮโล กำถั่ว ถ้าท่านรีบเอาไว้วันหลังก็ได้ผมจะพามา” อ้ายเตี้ยพูดคล่องแคล่ว “ไม่ต้องห่วงเรื่องถูกจับครับเพราะที่นั่นเป็นของเสียซุ่น เขาเส้นแข็ง แล้วก็มีเวรยามหลายชั้น ตำรวจจับไม่ได้หรอกครับ”

“เออ น่าสนใจ เอาไว้ วันหลังดีกว่า วันนี้ต้องรีบกลับโรงแรม” ฝ่ายชายตอบ

เรือผ่านไปข้าง ๆ เกาะกลางน้ำ หาดทรายสีขาวต้องแดดยามเย็นสวยไม่แพ้ชายทะเลบริเวณหน้าร้านอาหารบนเกาะเป็นอ่าวมีเรือจอดอยู่หลายลำ ส่วนตอนท้ายเกาะเป็นป่าไม้ที่ขึ้นตามธรรมชาติ มีต้นไม้เล็กใหญ่ขึ้นปะปนกัน

“เสียซุ่นนะครับ เขาให้คนมาดักตีพ่อผม แต่พลาดไปโดนคนอื่น” อ้ายเตี้ยพูดไปเรื่อย ๆ เมื่อเห็นว่าทั้งสองเป็นคนน่าไว้วางใจและเป็นคนคุยสนุก “ผมไม่เข้าใจเลยว่า คน

ที่นับถือพระอย่างเสียขุนทำไมถึงใจร้ายอย่างนั้น”

“รู้ได้อย่างไรว่าเขานับถือพระ” ฝ่ายชายถาม

“โอ้ เขารู้กันทั้งเมืองแหละครับ วันเปิดโรงแรมเขานิมนต์พระอาจารย์ชั้นยอด ๆ ทั่วประเทศ ทำบุญให้วัดทีละหมื่น แล้วยังเป็นนักเลงพระเครื่องด้วย บางองค์เขาราคาเป็นแสนนะครับ”

“เออ น่าสนใจ” ฝ่ายหญิงพูดขึ้น “เขาว่าเสียขุนบริจาคของให้ทหารตำรวจชายแดน เยอะไม่ใช่หรือ”

“ใช่ครับ เขาทำบุญออกโทรทัศน์ทุกปี ผมถึงว่าคนจน ๆ ไม่มีโอกาสได้ช่วยชาติ บ้านเมือง อย่างผมยิ่งแล้วใหญ่ ไปสมัครทหารเขาก็ยังไม่รับ”

“ไม่ต้องเสียใจหรอกพ่อหนุ่ม เดียวนี้พ่อหนุ่มก็ช่วยเหลือประเทศชาติอยู่แล้ว ฉันทราบว่พ่อหนุ่มกับพ่อเป็นคนที่น่าทึ่งทีเดียวไว้มาก ชาวต่างประเทศหลายคนชมว่า เป็นคนซื่อสัตย์ ไม่เอาเปรียบลูกค้า ตรงต่อเวลา สุภาพเรียบร้อย ฉันอยู่ไกลแต่ก็พอจะรู้ เรื่องและพลอยภูมิใจด้วย การปฏิบัติตามกฎหมายบ้านเมืองก็เป็นการช่วยชาติบ้านเมืองอย่างหนึ่ง การทำมาหากินสุจริตเหมือนกัน เป็นการช่วยชาติบ้านเมืองทั้งนั้น พูดเรื่องเสียขุนต่อไปดีกว่า”

“อย่าเลยครับ ผมไม่ชอบเขาอยู่แล้ว” อ้ายเตี้ยออกตัวพลางเบนหัวเรือเฉียงเข้าฝั่งอันสงบเงียบ

“ไม่เป็นไร เขาไม่มีทางรู้หรอก พ่อหนุ่มเล่าไปเถอะ”

“เขาว่าเสียขุนคบกับพวกก่อการร้าย ตัดไม้ทำลายป่าและค้าของเถื่อน ผมได้ฟังเขามาเหมือนกัน อาจจะจริงก็ได้เพราะโรงแรมของเขาตกแต่งด้วยไม้ดี ๆ หายากทั้งนั้น ถ้าเป็นจริงอย่างเขาวาก็แปลกนะครับ คนที่บริจาคเงินช่วยทหารตำรวจชายแดนกลับไปสมคบกับพวกก่อการร้าย ผมงงเลยครับ”

เรือค่อย ๆ เลียบฝั่งไปช้า ๆ กราบขวาของเรือห่างจากฝั่งประมาณสามเมตร บรรยากาศร่มรื่น สงบเงียบ ได้ยินแต่เสียงแจวกระทบน้ำเป็นจังหวะช้า ๆ ทันใดนั้น

“หยุด ! ยกมือขึ้นถ้าไม่ยอมตาย” เป็นเสียงสั่งเฉียบขาดจากชายร่างผอมสูงสวมหน้ากากถุงผ้าเห็นแต่ลูกตา ในมือถือปืนพกจ้องมายังคนในเรือ

ทั้งสามคนในเรือต่างตกตะลึง พอดั่งสติได้อ้ายเตี้ยก็หันหัวเรือออกกลางน้ำทันที

โดยไม่คำนึงถึงอันตรายใดๆ ที่จะเกิดขึ้นเพราะน้ำมือโจร

“หยุดนะ ! บอกว่าหยุด” ผู้ร้ายตะโกนเสียงแหบ มือที่ถือปืนสั้นระริก พร้อมกับก้าวมาขึ้นทางขาที่ริมตลิ่ง มือสองข้างกุมปืนจ้องมายังคนแจวเรือ ชายผู้โดยสารรีบปลดมานด้านข้างเรือลง อ้ายเตี้ยไม่ยอมหยุดเรือ เขาออกแรงแจวเต็มกำลัง

“ปัง”

เสียงปืนดังขึ้น อ้ายเตี้ยหล่นตุ้มลงในน้ำ หญิงผู้โดยสารหวีดร้องขอความช่วยเหลือเรือโคลงไปมาแต่ก็แล่นออกจากฝั่งอย่างรวดเร็วราวกับมีอะไรผลักดัน จนกระทั่งเรือออกห่างจากเกาะประมาณว่าพันวิถึกระสุน อ้ายเตี้ยจึงโผล่หัวขึ้นข้างกราบเรือ

“ไม่ต้องกลัวครับ ผมอยู่ที่นี่ มันไม่ตามมาหรอกครับ”

“อ้อ พ่อหนุ่มเป็นอย่างไรบ้าง เจ็บตรงไหนหรือเปล่า” ผู้โดยสารชายคว้าข้อมือของชายหนุ่มไว้ แล้วจะพยุขึ้นเรือ อ้ายเตี้ยยังไม่ยอมขึ้น เขาวัยนำพลางผลักเรือให้

ออกห่างเกาะอย่างชำนาญ จนออกมาไกลมากแล้วจึงยอมขึ้นเรือ แล้วรีบแจวกลับ
โรงแรม ฝ่ายคนร้ายเมื่อทำการไม่สำเร็จก็หลบหายเข้าไปในหมู่ไม้ จัดแจงถอดหน้ากาก
และเปลี่ยนเสื้อแล้วกลับไปบ่อนการพนันบนเกาะ

“ผมไม่คิดว่าจะโดนเข้ากับตนเองครับ” อ้ายเตี้ยพูดขณะแจวเรือกลับด้วย
น้ำเสียงปกติ “เคยมีบ่อย แต่เป็นการปล้นจี้คนบนเกาะ การปล้นจี้เรื่อยังไม่เคยมีข่าวเลย
นี่คงเป็นรายแรก”

“พ่อหนุ่มกล้าตัดสินใจดีมาก รวดเร็วจนฉันเองก็นึกไม่ถึง ถ้าเป็นฉัน ฉันยอมมัน
แน่ๆ” ผู้หญิงในเรือพูดน้ำเสียงยังคงสั่นและยังมีอาการตกใจอยู่

“ผมรู้ว่ามันเป็นโจรกระจอก ไม่พวกติดเฮโรइन ก็พวกเสียการพนัน พวกนี้ใจไม่
กล้านักหรอกครับ”

“เมืองนี้มีคนติดเฮโรइनเยอะไหม” ฝ่ายชายถามโดยไม่มีแววของความตื่น
ตระหนกเลย

“เยอะครับ เขาว่าเสียชุนอีกนั้นแหละเป็นตัวการใหญ่ จริงหรือเปล่าก็ไม่รู้”
อ้ายเตี้ยพูดพลางเอามือลูบหน้าออกจากกางเกงเพื่อให้แห้งเร็วขึ้น

เรือแจวทัศนาวรรของอ้ายเตี้ยนำนักท่องเที่ยวทั้งสองมาถึงท่าหน้าของโรงแรมก่อน
กำหนดประมาณครึ่งชั่วโมง อ้ายเตี้ยรับเงินค่าโดยสารตามที่ตกลงกันไว้ แล้วเตรียมตัว
จะออกเรือ แต่ผู้โดยสารทั้งสองยังไม่ยอมขึ้นจากเรือ ฝ่ายหญิงเปิดกระเป๋าถือล้วงหาเงิน

“ฉันจะให้รางวัลเธอที่ได้ช่วยให้พ้นภัย”

“ขอบคุณครับ แต่นั่นเป็นสิ่งที่ผมต้องทำ” อ้ายเตี้ยยิ้มเห็นฟันขาว

“พ่อหนุ่มอยากเป็นทหาร แต่ไม่ได้เป็น ไม่ต้องเสียใจหรอก วันนี้ พ่อหนุ่มได้ทำ
หน้าที่ที่ยิ่งใหญ่ กล้าหาญ ไม่แพ้การออกศึกสงคราม คนเราทำความดีเพื่อชาติบ้านเมือง
ได้หลายวิธี ทุกคนทำได้ทุกโอกาส ทุกสถานที่ อย่างน้อยที่สุด การไม่เห็นแก่ตัว การ
นึกถึงประโยชน์ของคนอื่น หรือประโยชน์ส่วนรวม นั้นแหละ คือการทำประโยชน์ให้แก่
บ้านเมือง บอกพ่อด้วยว่า ไม่ต้องกลัวว่าจะมีคนมาไล่ที่ พ่อหนุ่มกับพ่อและน้องสาวจง
อยู่บ้านหลังนี้ต่อไป ไม่มีใครมาย่ำยีได้อย่างแน่นอน” ชายผู้นั้นกล่าวก่อนขึ้นจากเรือ

ทั้งสองยิ้มและโบกมือให้อ้ายเตี้ย ชายหนุ่มยิ้มตอบด้วยหัวใจแบ่งบาน เขายืนบน
ท้ายเรือมองคนทั้งสองที่คนในเรือแบบต้อนรับอย่างพิถีพิถันด้วยความฉงน และ
สิ่งที่ทำให้เขาภูมิใจมากคือคนทั้งสองยังหันมายิ้มและโบกมือให้เขาอีก ก่อนจะหายลับ

ไปในเขตของโรงแรม

ถ้ายายเตี้ยรู้ว่า ชายคนนั้นคือรัฐมนตรีคนหนึ่งในรัฐบาลชุดปัจจุบัน เขาคงจะมี
เรื่องเล่าให้พ่อและน้องสาวฟังด้วยความภูมิใจยิ่งกว่านี้

คำของคน

“ไปให้พั่นนะ อย่ามาเกะกะลักเล็กขโมยน้อยแถวนี้ เตี้ยวปล่อยหมาไล่กัดเสียเลย” หญิงสาวตัวอ้วนเหมือนตุ่มเท้าสะเอวชี้หน้าตวาดเด็กชายตัวมอมแมมที่กำลังคู้ยเชื้อหาเศษโลหะในถังขยะ

“บอกว่าไปให้พั่น ยังจะมองหน้าอีก”

เด็กชายวัยสิบสองขวบรีบเหวี่ยงถุงพลาสติกเก่าคร่ำคร่าขึ้นบ่า แล้วเดินก้มหน้าไปจากบริเวณหน้าประตูอุทยานหลังใหญ่ด้วยความรู้สึกคับแค้นใจ หญิงร่างอ้วนสะบัดหน้าและขยับชายพกผ้าถุง ถอยกลับเข้าไปในบ้าน แล้วปิดประตูเหล็กเสียงดัง

“อะไรกันแม่ศรี ทำทางโมโหแต่เช้าเชียว” เสียงเนิบๆ นุ่มนวลของหญิงวัยกลางคนหน้าตาสวย ทำทางมีสง่าราศี ดังมาจากข้างหลังพุ่มดอกแก้ว

“เด็กขอทานเจ้าคะ ดิฉันไล่ตะเพิดไปแล้ว” น้ำเสียงของศรีอ่อนหวาน สีหน้าระรื่น ทำทางสุภาพเรียบร้อย “สงสัยลูกคนงานสร้างโรงพยาบาล พวกนี้ไว้ใจไม่ได้หรอกเจ้าคะ

“เขาทำอะไรหรือ แม่ศรีถึงไล่เขา”

“เขาค้นถึงขยะเจ้าคะ เด็กสกปรกพวกนี้ซึ่ลักขี้ขโมย ดิฉันไม่อยากให้มาเกาะเกาะแถวหน้าบ้าน เดี่ยวก็ขโมยหลอดไฟ หรือแกะป้ายบ้านแน่ๆ เจ้าคะ ดิฉันว่ากันไว้ดีกว่าแก้ ถึงไล่ไปเสีย” สาวใช้ร่างอ้วนจับปากจิบคอรายงาน

“เขาคงไม่กล้าทำอย่างนั้นหรอก เด็กตัวโตแค่นี้จนถึงจะขโมยป้ายบ้านได้” คุณหญิงเจ้าของบ้านหมายถึงป้ายโลหะที่ติดอยู่กับเสาประตูหน้าบ้าน สูงเกินกว่าเด็กๆ จะเอื้อมถึง

“อ้อ คุณหญิงเจ้าคะ เด็กพวกนี้ไว้อย่างกับลิง ปีนป่ายก็เก่ง มุดท่อมุดรูได้ทั้งนั้น อย่างกับไม่ใช่คนแน่ะเจ้าคะ”

“แหม แม่ศรีเปรียบเทียบกับลิงไปละ ยากดีมีเงินอย่างไรก็คนเหมือนกัน คราวหน้าแม่ศรีไม่ต้องเปิดประตูออกไปไล่เขาหรอก เดี่ยวเขาจะว่าคนบ้านเราปากร้าย หวงกระทั่งเศษขยะ” คุณหญิงเจ้าของคฤหาสน์พูดแล้วก็เดินกลับเข้าไปในตึก

ในเวลาเดียวกัน รถยนต์เก๋งคันยาว รุ่นล่าสุดคันหนึ่งแล่นมาจอดตรงประตูหน้าบ้าน ศรีมองผ่านช่องประตูรั้วออกไป พอเห็นว่าเป็นอะไรก็รีบวิ่งไปเปิดประตูต้อนรับทันทีที่ยังไม่รู้ว่าเป็นใคร

“มาหาใครคะ เชิญข้างในซีคะ” น้ำเสียงของศรีอ่อนหวานจนรู้สึกว่าจะจืดจาง

“คุณหญิงอยู่ไหมครับ” บุรุษรูปร่างสูงสง่าแต่งเครื่องแบบนายทหารก้าวลงมาจากรถและถาม เมื่อได้รับคำตอบว่าอยู่ เขาก็เดินอ้อมไปเปิดประตูรถให้คุณหญิงสาวสวยกับหญิงมีอายุอีกคนหนึ่ง แล้วขับรถเลี้ยวไปจอดให้พ้นทางเข้าออก

ศรีกล่าวเชิญคนทั้งสามให้เข้าบ้านอีกครั้งหนึ่ง และมองตามไปด้วยความชื่นชม โดยเฉพาะชุดเสื้อกระโปรงติดกันของคุณหญิงสาวนั้นทันสมัย ราวกับที่ปรากฏในจอภาพยนตร์ ศรีไม่เคยเห็นคนทั้งสามมาก่อน เหตุที่ต้อนรับให้เข้ามาในบริเวณบ้านทันทีก็เพราะเห็นว่า เป็นคนมีฐานะดี แต่งตัวสวยงาม และหน้าตาทำทางเป็นผู้ดี น่านับถือ

คุณหญิงเจ้าของบ้านต้อนรับแขกที่ระเบียงหน้าตึกเพียงครู่เดียวแขกทั้งสามก็ลากลับเพราะปรากฏว่าเข้าบ้านผิด เมื่อแขกกลับไปแล้วคุณหญิงจึงเรียกศรีมาตักเตือน

“นี่แม่ศรี ที่หน้าที่หลังจะให้ใครเข้าบ้านต้องถามดูให้แน่ว่า เขาเป็นใคร มาหาใคร มีธุระอะไร แล้วต้องเข้าไปบอกคนในบ้านให้รู้ตัวก่อน ไม่ใช่ปล่อยให้เข้าโดยไม่ชักถามสักคำ เพียงเพราะเห็นเขาแต่งตัวดี มีรถเก๋ง ก็รีบเปิดประตูรับ ทั้งๆ ที่เขาไม่ได้มาหาคนบ้านเราลักหน่อย นี่ถ้าเป็นผู้ร้ายมีหมัดตัวกันทั้งบ้านหรือ สมัยนี้ผู้ร้ายในคราบผู้ดีก็มีไม่น้อยนะแม่ศรี”

“ดิฉันนึกว่าเป็นแขกของคุณหญิงเจ้าค่ะ”

“คราวต่อไปอย่าเที่ยวทักท้ออย่างนี้ไม่ได้นะ คุณหญิงไม่ใช่มีแต่ฉันคนเดียว ต้องถามไถ่ให้รู้เรื่องกันก่อน จำไว้นะ” คุณหญิงมองไปหน้าบ้านเพราะเห็นคนยืนเกาะอยู่ที่ประตู

“นั่น ใครมาอีกแล้ว ไปดูซิ ถามไถ่ให้รู้เรื่อง พุดจากับเขาดี ๆ นะ” คุณหญิงว่าแล้วก็เดินเข้าไปในห้อง

สาวใช้ร่างอ้วนรีบวิ่งไปที่ประตูหน้าบ้าน หญิงสูงอายุคู่หนึ่งท่าทางงกๆ เงินๆ เอามือเกาะซี่ประตูเหล็ก พอเห็นศรีเดินมาทั้งสองก็ลงนั่งยองๆ ยกมือผอมๆ ขึ้นไหว้เหนือหัวผมสีขาวยาวปาดอกเลาและผิวหน้าเหี่ยวยับบอกถึงความชรา ความหยาบกร้าน และคล้ำเกรียมของผิวหนังบอกถึงอดีตที่ตรากตรำกับงานหนักกลางแจ้ง เสื้อผ้าเก่าและขาดที่สวมอยู่แสดงถึงความยากไร้

“ทำบุญทำทานคนแก่เกิดแม่คุณ” หญิงชราพูดเหนือๆ เสียงแหบๆ และมองศรีด้วยแววตาวิงวอน

“บ้านช่องอยู่ไหน ทำไมถึงมาขอทาน” ศรีถามอย่างวางอำนาจ

ผู้เฒ่าทั้งสองบอกว่ามาจากชนบททางภาคตะวันออกเฉียงเหนือ เนื่องจากฝนแล้งติดกันสองสามปีทำนาไม่ได้ผล ลูกหลานก็ไม่มี อยากจะได้เสื้อผ้าเก่าๆ ไปใส่

“ไม่มีหรอก ไปที่อื่นไป บ้านนี้ไม่มีอะไรจะให้ทานพวกซีเกียจหลังยาว ไม่รู้จักทำงานทำการ ไป ไปให้พ้น” ศรีพูดเสียงดัง แล้วเดินกลับ

“เขามาหาใครแม่ศรี” คุณหญิงถามพลางจัดแจกันโต๊ะอาหาร

“คนขอทานเจ้าค่ะ หมู่นี้ขอทานชุมเหลือเกิน สงสัยที่บ้านนอกไม่มีอะไรกินกันแล้วละเจ้าค่ะ

“เอาอะไรให้ทานเขาหรือเปล่า” ถามพลางเอี้ยวตัวมองช่อเบญจมาศในแจกันทรงเตี้ยด้วยความพอใจ

“ไม่เจ้าค่ะ ดิฉันว่าพวกโรคเรื้อนนี่เจ้าค่ะ ป่านนี้คงไปแล้ว อื้อ น่าเกลียดเหลือเกินละเจ้าค่ะ” ศรีทำสีหน้าขะแยง

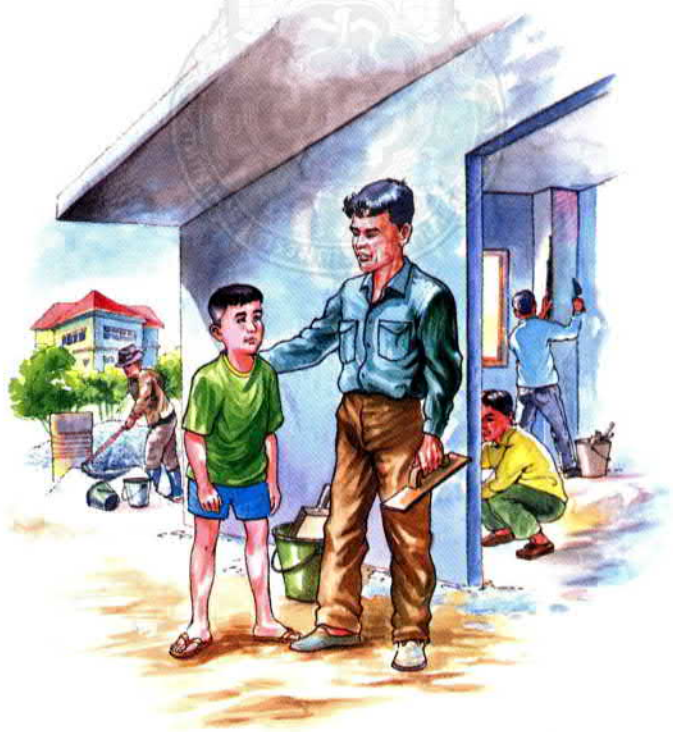
“แม่ศรีนี่ช่างไม่พอดีเลยนะ ถึงบทจะรับใครก็รับเอาง่ายๆ ถึงบทจะไล่ใครก็ไล่ง่าย ๆ เหมือนกัน คนเรามีศักดิ์ศรีความเป็นคนเหมือนกัน จะต่างกันบ้างก็ฐานะและตำแหน่งที่เป็นของนอกกาย แม่ศรีจะทำอะไรกับใครก็นึกถึงความจริงข้อนี้บ้าง”

เม้งเหวี่ยงถุงพลาสติกที่ใส่เศษโลหะต่างๆ ไปข้างๆ กองกรวด เขาเป็นลูกคนเดียวของแป๊ะกิม เมื่อเรียนจบชั้นประถมศึกษาปีที่สี่แล้วก็ช่วยพ่อทำงานช่างปูน โดยย้ายสถานที่อยู่และที่ทำงานไปตามแหล่งก่อสร้าง บางแห่งอยู่นานเป็นปี บางแห่งอยู่เพียงเดือนเดียว แป๊ะกิมเป็นช่างปูนฝีมือดี โดยเฉพาะงานติดกระเบื้อง และการตกแต่งอาคารด้วยเครื่องกระเบื้อง ห้องสุขภัณฑ์และห้องสำคัญๆ ของอาคารทันสมัยในกรุงเทพฯ ล้วนเป็นฝีมือแป๊ะกิมทั้งนั้น

“ไปไหนมาอาเม้ง ลือมาช่วยเตี้ยทำงานดีกว่า อย่าไปเก็บมันเลยเศษเหล็กเศษลวดช่วยเตี้ยทำงานดีกว่านะ” แป๊ะกิมช่างปูนวัยกลางคนใช้เกรียงปาดปูนฉาบผนังทักลูกชายโดยไม่หันไปมอง

“วันนี้แยะเตี้ย ได้นิดเดียว หมาเกือบไล่กัด แล้วยังถูกยายอ้วนบ้านตึกหัวมุมตะเพิดอย่างกับหมูกับหมา ปากร้ายที่หนึ่งเลย” เด็กชายบ่นดังๆ

“ลือไปล้างมือกินข้าวก่อน แล้วมาช่วยเขาผสมปูน ลือไม่ได้เข้าโรงเรียน ก็ต้องเรียนด้วยการทำงาน”

แป๊ะกิมมีคนงานลูกมือหลายคน ถ้ารับงานใหญ่ก็เพิ่มคนมากขึ้น แต่ที่เป็นลูกมือประจำมีอยู่ห้าคน เป็นเด็กหนุ่มจากชนบททั้งนั้น ล้วนแต่มีฝีมือและนิสัยดี อาศัยที่ว่า

ช่างสังเกต ชยันต์แข็ง มีความคิดริเริ่ม และรับผิดชอบ จึงเป็นที่ไว้วางใจของแป๊ะกิมมาก

นอกจากเรียนรู้และฝึกหัดวิชาชีพงานกระเบื้องและงานปูนจากพ่อแล้ว เม้งยังเรียนรู้วิธีการอยู่ร่วมกันและทำงานกับคนงานที่มาจากภูมิภาคต่าง ๆ อีกด้วย

บุญทอง ชายหนุ่มจากภาคเหนือผิวขาวเหมือนผู้หญิง พุดเก่ง แต่งตัวเก่ง เขาสอนเม้งให้รู้จักความงามและความไพเราะของคนตรีและเพลง เพราะบุญทองชอบร้องเพลง แม้ในเวลาทำงานเขาก็ร้องเพลง

ทองพูนกับศิลา สองหนุ่มจากที่ราบสูงตะวันออกเฉียงเหนือ พุดน้อย กินจุ ไม่เกี่ยงเรื่องงาน สองคนนี้สอนให้เม้งรู้จักกึ่งปลาในคลองแล้วนำมาปรุงเป็นอาหาร คนทั้งสองมีรายได้เหลือมากกว่าคนอื่น ๆ เพราะไม่ชอบเที่ยว ไม่ชอบแต่งตัว รู้จักทำอาหารกินเอง ทำให้ประหยัดเงินได้มาก เม้งได้แบบอย่างนิสัยด้านความประหยัด อดทน และซื่อสัตย์ จากคนทั้งสองนี้อย่างมากมาย

“เคยชอบพู่กับพีศิลามาก เพราะเป็นคนซื่อไว้ใจได้” เม้งเคยพูดกับหนุ่มอีสาน

เทพ เป็นหนุ่มสุพรรณ ชอบกีฬามวยและเล่นกล้ำม เป็นคนรักความสะอาดและมีอนามัยดีเยี่ยม คนงานอีกคนหนึ่งที่มีเม้งนับถือมากคือเอ๋อม คนปักซีได้ผู้ชอบชีวิตในเมืองหลวง รายนี้แข็งแรง บึกบึน อดทน พุดน้อย ดัดลื่นใจฉับไว เด็ดขาด เมื่อทำผิดก็ยอมรับผิดชอบและขอแก้ตัวใหม่ทันที

“พวกสี่ฝีมือดีมาก นิสัยก็ดี อ้าวพอใจมาก ๆ ไม่อยากให้ไปทำที่อื่น แต่ถ้าใครจะไปก็ไม่ว่า ขอให้ไต่งานดี ๆ อ้าวชอบเห็นคนมีความก้าวหน้า” แป๊ะกิมพูดกับคนงานขณะรับประทานอาหารกลางวันด้วยกัน ในระหว่างก่อสร้างตึกโรงพยาบาลรามธิบดี ซึ่งเป็นระยะเวลาไม่กี่ปีหลังจากที่รัฐบาลได้พัฒนาแหล่งเสื่อมโทรมในบริเวณนั้น ให้เป็นสถานที่ราชการ

วันเวลาผ่านไป จากเดือนเป็นปี และหลาย ๆ ปี บัดนี้ เม้งมีอายุสามสิบปีแล้ว แป๊ะกิมผู้พ่อเสียชีวิตเมื่อเม้งอายุครบเบญจเพส ระยะเวลา ๆ ก่อนจะเสียชีวิต แป๊ะกิมหันมาทำธุรกิจด้านการค้าวัสดุก่อสร้าง อาศัยที่ว่าเป็นคนซื่อสัตย์และกว้างขวางในวงการก่อสร้าง ประกอบกับกรุงเทพฯ ขยายตัวในด้านการก่อสร้างอย่างรวดเร็ว กิจการของแป๊ะกิมจึงเจริญรุดหน้ามาโดยตลอด ในวันที่ถึงแก่กรรม แป๊ะกิมทิ้งกิจการไว้เป็นมรดกแก่เม้งมีมูลค่าไม่น้อยกว่าสิบล้านบาท

แม้ดำเนินกิจการต่อจากพ่อด้วยประสบการณ์ ลักษณะนิสัยของช่างฝีมือ และ นักธุรกิจ ด้วยความร่วมมือของร่วมงานที่มีความสามารถ กิจการของเขาจึงมีแต่เจริญก้าวหน้าเป็นลำดับ แม้เปลี่ยนชื่อเป็นมงคล ในวงการค้าวัสดุก่อสร้างใดๆ ก็รู้จักเลี่ยมมงคล มีคนไม่กี่คนที่สนใจความหลังของเขาว่าได้ฟันฝ่าต่อสู้มาอย่างไร นอกจากทองพูนผู้ร่วมงานกันมาร่วมยี่สิบปี บัดนี้ ทองพูนเป็นหัวหน้าคนเฝ้าโกดังสินค้า มีหน้าที่รับและจ่ายสินค้าต่างๆ ตามใบส่งและใบสั่ง สำหรับคนอื่นๆ ได้แยกย้ายไปมีครอบครัว และประกอบอาชีพตามความถนัดของตนแล้ว

สิ่งสำคัญที่เป็นนิสัยของเม้งจนกระทั่งถึงปัจจุบันนี้ คือ ความนับถือคุณค่าของคน ซึ่งแป๊ะกิมได้อบรมสั่งสอนและปลูกฝังตลอดมา คำสอนของพ่อยังก้องอยู่ในหู

“อาเม้งเอ๊ย อยู่กับคน ต้องนับถือคน คนเราเกิดมาเหมือนกัน มีดีคนละอย่าง จะต่างกันก็ที สูงต่ำ ดำขาว อ้วนผอม เชื้อชาติ ศาสนา ภาษา ประเพณี และอาชีพ จะยากดีมีจนก็คนเหมือนกัน อย่าดูถูกคนนะอาเม้ง อยู่กับใครต้องมองความดีของเขา และเอาความดีนั้นมาใช้ประโยชน์”

เม้งจึงเข้ากับคนได้ทุกระดับ นับแต่คนงานที่มาจากท้องไร่ท้องนา พ่อค้า นักธุรกิจ วิศวกร สถาปนิก จนถึงข้าราชการ และชาวต่างประเทศ

บ่ายวันหนึ่ง เม้งโทรศัพท์ไปปรึกษางานกับทองพูน แล้วลงท้ายด้วยการชวนไปรับประทานอาหารเย็น

“ห้าโมงผมจะไปรับพี่ที่โกดัง แต่งตัวรอนะครับ”

เย็นนั้น ขณะขับรถข้ามทางรถไฟตรงถนนราชวิถี เม้งขับไปที่บ้านหลังหนึ่งที่อยู่ข้างหน้า ทางด้านขวามือ

“พี่พูนจำบ้านหลังนั้นได้ไหมครับ”

“ทำไมหรือ” ทองพูนถาม “ตึกหลังนั้นรู้สึกจะสร้างมาลึกลึกลับแล้วกระมัง ยังทันสมัยอยู่เลยนะ”

“ใช่ ฝีมือเขาเยี่ยมมาก อย่างน้อยต้องยี่สิบห้าปี เพราะตอนที่เตี้ยมารับงานที่โรงพยาบาลรามา บ้านหลังนั้นเพิ่งสร้างเสร็จใหม่ๆ เเด่นที่สุดในละแวกนี้”

ความทรงจำของชายหนุ่มย้อนไปถึงวันที่เขามาคุยถึงขะที่หน้าบ้านหลังนั้น แล้วถูกหญิงร่างอ้วนไล่ตะเพิด รวากับเขาได้ทำความผิดอย่างใหญ่หลวง เขาเคยผ่านแถวนี่หลายครั้งแต่ไม่เคยคิดถึงเรื่องนี้ วันนี้แปลกที่ความจำเมื่อครั้งวัยเด็กกลับแจ่มชัดขึ้นมารวากับเหตุการณ์เมื่อวันวาน

วันรุ่งขึ้น มีหญิงชายคู่หนึ่งมาซื้อเครื่องสุขภัณฑ์ห้องน้ำที่ร้าน เม้งต้อนรับนำชมสินค้าด้วยตนเอง

“แบบนี้มีหลายสีครับ แต่สีน้ำเงินแก่กำลังเป็นที่นิยมกันมากครับ เป็นของในประเทศเราจากโรงงานของผมเอง เดี่ยวนี้เราทำส่งไปขายถึงยุโรปแล้วนะครับ” เม้งพูดคล่องแคล่วด้วยสีหน้ายิ้มแย้ม

หลังจากตกลงเลือกและนัดส่งสินค้าแล้ว เม้งเสนออีกว่า

“ถ้าต้องการช่าง เราก็มีพร้อมนะครับ แผนกปูกระเบื้องและตกแต่งห้องสุขภัณฑ์ เรารับงานทั่วกรุงเทพฯ ครับ”

ลูกค้าทั้งสองขอทราบรายละเอียด และในที่สุดก็ตกลงจ้างบริษัทของเม้งไปทำห้องน้ำพร้อมกับวางมัดจำและนัดหมายเวลา

ตอนสายวันต่อมา เม้งขับรถไปตรวจงานสองสามแห่ง แห่งสุดท้ายที่เขาไปถึงก่อนเที่ยงวันคือรายที่ตกลงราคากันเมื่อวันวาน ทันทีที่ประตูหน้าบ้านเปิดให้รถของเขาเลี้ยวเข้าไป เม้งก็รู้สึกเหมือนโลกหมุนกลับไปสู่ออดีต เพราะบ้านหลังนี้คือบ้านที่หญิงอ้วนเคยไล่ตะเพิดเขาเมื่อสิบแปดปีก่อนนั่นเอง

เจ้าของบ้านเป็นหญิงสูงอายุ รูปร่างหน้าตา ยังคงงดงามตามวัย กิริยามารยาท สุภาพเรียบร้อยน่านับถือ แม้จะพูดจากับคนงานหน้าตามอมแมม ก็ให้เกียรติไม่แตกต่างไปจากพูดกับผู้จัดการบริษัท แม้พยายามสอดส่ายสายตาค้นหาคนที่เขาต้องการพบ คือ หญิงอ้วนคนนั้น และในที่สุดก็พบขณะที่เธอกำลังเลี้ยงเด็กอยู่บ้านเล็กหลังตึกใหญ่

“ตึกใหญ่นี้สร้างมานานหรือยังครับคุณน้า” เม้งถามเพื่อหาความจริงบางอย่าง

“สร้างนานแล้วละคุณ ดิฉันอยู่มาก็ยี่สิบปีแล้ว” ศรีตอบพลางเงยหน้าขึ้นมองผู้ถาม

“อ้อ” เม้งพยักหน้าและมั่นใจว่าไม่ผิดตัวแน่ เขาคุยต่อว่า “ผมมาทำห้องน้ำบนตึกใหญ่ครับ”

“มาทำส้วมหรือ แหมพวกหากินกับห้องน้ำห้องส้วมที่น่าสะอิดสะเอียน” ศรี ยกไหล่ใส่เม้งอย่างเยอหยิ่ง และไม่เงยหน้าขึ้นมองคู่สนทนาอีกเลย

เม้งรู้สึกสมเพทความคิดของศรีจนไม่อยากจะพูดจาโต้ตอบด้วย นอกจากคิดให้อภัย เม้งกำลังจะเดินกลับก็พอดีเสียงคุณหญิงเจ้าของบ้านเรียกมาจากตึกใหญ่

“แม่ศรี แม่ศรี ช่วยบอกเลี่ยมงครับโทรศัพท์ด้วย”

“ผมหรือครับ ขอบพระคุณครับคุณหญิง” เม้งว่าแล้วรีบเดินไปที่ตึกหน้า ปล่อยให้หญิงรับใช้ร่างอ้วนมองตามไปด้วยความงุนงง

ชัยชนะของสายบัว

ลมหนาวมาแล้ว น้ำในท้องนาแห้งลงอย่างรวดเร็ว ดินจากแปลงนาค่อยเปลี่ยนจากสีดำเป็นขาว แล้วแต่กระแหว่ง ข้าวออกรวงเปลี่ยนจากสีเขียวเป็นสีเหลืองทอง ชาวนาใช้ไม้ نابกดต้นข้าวให้ราบไปทางเดียวกันเพื่อเตรียมเกี่ยว

ดอกทองกวาวสีแดงเป็นพวงย้อยดกเต็มต้น แข่งความงามกับดอกจี่สีแดงเข้ม ดอกที่แก่แล้วร่วงลงดิน ดอกอ่อนผลิขึ้นมาแทน กังหันที่ติดตลอดเสียงหมุนเล่นลมส่งเสียงครางวุ่นๆ สลับกับเสียงนกขมิ้น นกเอี้ยง นกเป็ดน้ำ ที่บินไปมาระหว่างต้นทองกวาวกับต้นจี่

นกกระจาบฝูงใหญ่บินลงกินข้าวใหม่ในนา เสียงเด็กตะโกนไล่อยู่เอื้อๆ มันบินจากนาโน้นไปนาโน้น วนเวียนอยู่อย่างนั้น

ชาวนาเร่งมือเกี่ยวข้าวกันทั้งวัน งานนาที่ทำกันมาด้วยความเหน็ดเหนื่อย ตั้งแต่ไถ หว่าน ดำ วิดน้ำ ออกผลให้เห็นแล้วอย่างชื่นใจ เขาต้องรีบเกี่ยวให้เสร็จก่อนที่ข้าวจะแห้งกรอบ มันจะหักร่วงเสียหาย บางทีในปลายฤดูเก็บเกี่ยวฝนหลงฤดูมักจะตกเสมอ คนที่ล่าช้าเอาข้าวเข้ายุ้งฉางไม่ทัน ก็จะทำให้ข้าวงอกเสียราคา ในช่วงนี้ชาวนาทุกคนไม่มีเวลาไปไหน ก้มหน้าก้มตาเก็บเกี่ยวรวงข้าวทั้งวัน มันเป็นงานสำคัญเหมือนเก็บเงินเข้ากระเป๋

ชายป่าริมทุ่งทางทิศตะวันตกเป็นที่ดอนลาดลงมาจากตีนเขา เป็นที่ตั้งของโรงเรียนสำหรับให้เด็กๆ ลูกชาวไร่ชาวนาแถบนั้นได้ไปเรียน ทุกปีโรงเรียนมักจะปิดเทอมให้ตรงกับฤดูทำนา และฤดูเก็บเกี่ยวเสมอ เพื่อให้เด็กๆ ได้ช่วยงานพ่อแม่บ้าง พวกที่ยังเล็กๆ ก็ช่วยเลี้ยงน้อง พวกที่โตหน่อยขนาดเรียนชั้น ป.๕ ป.๖ ก็ช่วยเกี่ยวข้าว เป็นการฝึกและเรียนรู้ไปด้วย ปีนี้ โรงเรียนเปิดก่อนที่งานเก็บเกี่ยวในนาของสายบัวจะแล้วเสร็จ เพราะข้าวในนาของสายบัวสุกไม่พอดีกับเวลาโรงเรียนปิด

สิ้นเสียงระฆัง เด็กๆ ก็แยกย้ายกันกลับบ้าน นอกจากพวกที่มีหน้าที่ทำความสะอาด และพวกนักกีฬาที่เตรียมตัวไปแข่งขันกีฬาอำเภอ เสียงครูฝึกกีฬาเป่านกหวีดเสียงดังรัว พวกเพื่อนๆ ตะโกนกันโหวกเหวกอยู่ในสนามหน้าโรงเรียน

“สายๆ” เสียงเพื่อนตะโกนเรียก “อีกครั้งเดี๋ยวก็จะไปแข่งอำเภอแล้ว ซ้อมหน่อยซี” เสียงบางคนต่อว่า บางคนน้อยใจ

สายบัวเด็กหญิงวัยสิบสองขวบก้าวเท้ายาวๆ หลบหน้าเพื่อนออกจากโรงเรียนไปอย่างเร่งรีบ สายบัวมองเห็นโรงนาของเธออยู่กลางทุ่งข้างกอไผ่ไกลลิบ เธอแหงนหน้าดูตะวัน แดดอ่อนลงมากแล้ว หน้าหนาวดูตะวันร้อนตากเร็วเหลือเกิน แม่เคยบ่นว่าวันหนึ่งๆ ได้งานน้อย ข้าวสุกเต็มนา ได้ยินเสียงฟ้าร้องที่ไร่นอนสะดุ้งทุกที

งานแข่งขันกีฬานักเรียนประจำปีของอำเภอสนุกที่สุด นักเรียนนักกีฬาเดินพาเหรดเสียงกลอง เสียงดนตรี เสียงเพลงกราวกีฬา เพลงเชียร์ ทำให้เด็ก ๆ ครึกครื้น ทีมแชร์บอลหญิงของโรงเรียนสายบัวแข็งแกร่งที่สุด ปีที่แล้วผ่านเข้ารอบไปถึงรอบชิงชนะเลิศ แพ้ทีมโรงเรียนในเมืองเพียงสองคะแนนหรือลูกเดียวเท่านั้น ทุกคนเสียใจมาก และตั้งใจกันว่า ปีนี้จะซ่อมให้เต็มที่ เอาถ้วยรางวัลชนะเลิศมาครองให้ได้

สายบัวเป็นตัวเอกของทีมแชร์บอลรุ่นเล็กหญิง ยิ่งลูกได้แม่นยำ การรับส่งลูกแน่นอน พวกเพื่อนๆ จะมั่นใจเสมอถ้ามีสายบัวลงเล่นด้วย ความหวังของทีมอยู่ที่สายบัวมากที่สุด

ยิ่งใกล้วันแข่งขันเข้ามา ครูก็เริ่มซ้อมหนัก ทั้งเช้า สาย บ่าย เย็น เล่นให้กำลังอยู่ตัวแข็งแรง ครูเอานักกีฬามาเข้าค่ายกินนอนที่โรงเรียน ลูกขี้ขลาดตั้งแต่เข้ามิด สายบัวมานอนค่ายร่วมกับเพื่อนไม่ได้ มีเวลาฝึกเฉพาะชั่วโมงกีฬาระหว่างเวลาเรียนเท่านั้น เธอรู้ว่าเพื่อนๆ รู้สึกอย่างไร ครูไม่กล้าพูดอะไรกับเธอมากนัก

เสียงเพื่อน เสียงนกหวีด เสียงลูกบอลกระทบสนามดังแว่วอยู่ข้างหลังค่อยหายไป ยังคงมีเสียงแว่วอยู่ในสำนึก สายบัวเดินตัดทุ่งนา บางตอนที่เขาเกี่ยวข้าวแล้วเธอก็วิ่งเหยาะๆ เป็นการอบอุ่นร่างกายเหมือนที่ทำก่อนเล่นกีฬา พอเหงื่อออกก็ถึงโรงนา

แดดอ่อนลงมากแล้ว เธอแหงนดูตะวันอีกครั้ง เวลาช่างน้อยเหลือเกิน ยังมีงานที่จะต้องทำอีกมากมาย สายบัวเอาหนังสือเก็บบนหิ้งสูง เปลี่ยนเสื้อผ้าชุดนักเรียนผืนไว้สวมผ้าชิ้นเก่าๆ และเสื้อทำงานสีกรมท่า คว่ำกระป๋องหาน้ำ ไม้คาน ชัน ออกจากโรงนาไปที่คลองซึ่งน้ำแห้งเหลือติดกันคลองอยู่ไม่มากนัก พ่อชุดบ่อทรายไว้บนหาดกันคลอง โดยเอาปืปเก่าๆ สวมลงไปในหลุมที่ขุดให้น้ำซึมเข้ามา น้ำจะใสสะอาด สายบัวค่อยๆ เอาขันตักน้ำใส่กระป๋องจนเต็ม แล้วหามมาใส่ตุ่มที่โรงนา

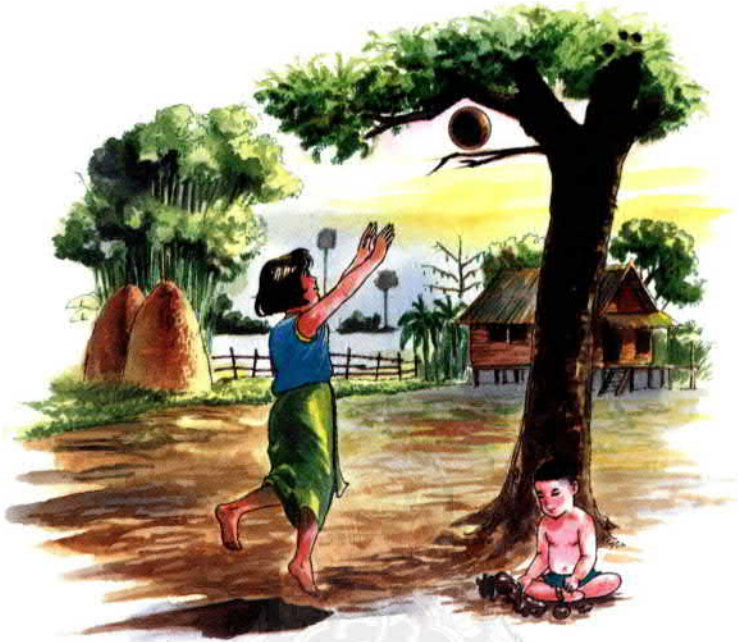
สายบัวหามน้ำเต็มมาใช้พอแล้ว ก็เอาฟืนไม้แห้งที่เก็บไว้ท่อนออกเป็นท่อนๆ หอบขึ้นมادتไฟตั้งหม้อข้าว ขณะเดียวกันก็คิดว่ามือเย็นนี้ควรจะทำอะไรไว้ให้พ่อแม่กิน เธอเห็นพ่อกับแม่ก้มหลังกุงอยู่กลางทุ่งตลอดเวลา เหมือนกับภาพของพ่อแม่ นั้นเป็นรูปปั้นที่ตั้งอยู่ในท่าหลังโก่ง หันไปครั้งไรก็อยู่ในท่านั้น

สายบัวตรวจดูอาหารแห้งในตะกร้า มีหอม กระเทียม พริก และปลาแห้ง น้ำพริกมะขามยังเหลืออยู่ครึ่งถ้วย คิดอยู่ครู่หนึ่ง สายบัวก็เอาพริกแห้งมาแช่น้ำ หั่นเครื่องแกงมีหอม กระเทียม กระชาย ลงครกโขลก แล้วไปเก็บผักปรงใบสีเขียวหั่นมาหั่นเป็นแฉะ ปลาแห้งเตรียมไว้และเอาโขลกในน้ำพริกแกงบ้าง พอหม้อข้าวสุกแล้วก็ตั้งหม้อน้ำให้เดือด ใส่ปลาแห้ง ใส่เครื่องแกง ใส่ผัก น้ำปลา น้ำมะขามคั้น ชิมรสแกงให้เปรี้ยวเค็มพอเหมาะ มือนี้เธอคิดว่าพ่อคงกินข้าวได้หลายชาม พ่อชอบแกงส้มร้อนๆ บอกว่ามันคล่องคอดี

งานครัวเสร็จ สายบัวออกจากโรงนา วิ่งต่อไปที่พ่อแม่ เธอตั้งใจวิ่งให้เร็วเพื่อให้กำลังอยู่ตัว เพราะไม่มีเวลาฝึกที่โรงเรียน อย่างน้อยวิ่งไปวิ่งมาในท้องนา ก็ช่วยให้เรี่ยวแรงไม่ตกเวลาเล่นกีฬา

พ่อกับแม่เฝ้าหน้ามาดูลูกสาวแวบหนึ่ง ทักทายสองสามคำก็ก้มลงเกี่ยวข้าวต่อไป สายบัวตรงไปที่ใต้ต้นตะโกซึ่งแม่แขวนเปลนอนไว้ที่นั่น เสียงน้องร้องให้จ้า เธอเข้าไปอุ้ม ปลอดภัยแล้วพาวิ่งเหยาะๆ กลับโรงนา น้องคิดว่าพี่เล่นด้วยก็เปลี่ยนจากร้องให้มาหัวเราะเอิ๊กๆ เธอจับที่แก้มเจ้าเด็กน้อยพอดหนึ่ง ถึงโรงนาจัดการอาบน้ำทาแป้งให้น้องสบายตัว ป้อนข้าว แล้วปล่อยให้้องเล่นบนลานข้าวที่พ่อเตรียมไว้วันดข้าว

พ่อทำลานกว้างไว้ข้างต้นมะขามใหญ่ร่มครึ้ม พ่อตากดินให้เรียบ แล้วทาด้วย
ซีควายผสมน้ำ พอมันแห้งแล้วก็เรียบ แน่น และแข็งเหมือนเทคอนกรีต ไม่มีฝุ่น

สายบัวคว้าลูกบอลเก่าๆ ที่ครูให้มา ซ้อมทำท่าหลบหลีกคู่ต่อสู้ วิ่งไปมาใน
ลานข้าว เดินหน้า เลี้ยวขวา หลบซ้าย หลอกล่อ ด้วยชั้นเชิงการเล่นที่ครูสอนและเคย
แข่งขันมาแล้ว บางทีก็ทำท่ากระโดดรับ ยิ่งลูกไปที่ชายกิ่งมะขามซึ่งสมมุติว่าเป็นตะกร้า
แชร์บอล สายบัววิ่งไปวิ่งมาจนเหงื่อท่วมตัว น้องร้องไห้ก็หาของเล่นมาให้ น้องหยุดร้อง
แล้วก็ไปซ้อมต่อ เธอต้องไม่ทำให้เพื่อน ๆ และครูผิดหวัง เธอจะต้องเป็นสายบัวมือยิ่งลูก
ที่แม่นยำ เป็นตัวจ่ายลูกที่แน่นอน ให้สมกับที่เป็นความหวังของเพื่อนและโรงเรียน

“เธอทำไมไม่อยู่ซ้อมล่ะ” ครูเคยถามครั้งหนึ่ง เธอตอบคำถามของครูไม่ได้
จนกระทั่งครูพบคำตอบเองเมื่อครูมาเยี่ยมถึงโรงนา หน้าที่ของสายบัวที่ต้องรับผิดชอบ
ต่อครอบครัวทำให้ครูไม่กล้าถามอีก แต่สายบัวก็คิดว่าตนต้องมีหน้าที่รับผิดชอบในเรื่อง
ของโรงเรียนและเพื่อน ๆ ด้วย

เสียงว้าวร้องมอๆ อยู่ชายทุ่ง สายบัวมองดูตะวันกำลังจะลับยอดเขา จิงหาของ
เล่นให้น้อง แล้ววิ่งไปจู๋จ้วงสองตัวมาข้างคลองตักน้ำให้มันกิน และเอาน้ำเช็ดถูตามตัว
ให้ขนสะอาดก่อนพาเข้าคอก

แมกกลับมาจากเกี่ยวข้าวด้วยท่าทางของคนหมดแรง หน้าซีดเขียว พ่อร้องโอ้ยๆ

บ่นปวดหลัง หลังจากกินข้าวกันเสร็จ พ่อแม่ก็นอนหลับไปด้วยความเหนื่อยอ่อน สายบัวยังต้องนั่งทำการบ้าน ดูหนังสือต่อไปอีก

ปลายเดือนกุมภาพันธ์ ดอกทองกวาวเริ่มโรย ดอกจี่ร่วงหมดต้นเหลือแต่ลูกเล็กๆ เป็นกระจุกๆ สีเขียวเข้ม ท้องนาเหลือแต่ฟางแห้งสีน้ำตาลอ่อน พ่อและแม่ชวนชาวเพื่อนเข้าลานหมดแล้ว สายบัวพอมีเวลาว่างมากขึ้น

“วันนี้จะอยู่ซ้อมแชร์บอล” สายบัวบอกเพื่อนๆ เสียงเพื่อนๆ เฮฮากันใหญ่ ครูก็คือดีใจ

การซ้อมวันนั้นสายบัวไม่ทำให้เพื่อนผิดหวัง สายบัวยังคล่องแคล่วแม่นยำเหมือนเดิม อีกสามวันก็จะถึงวันแข่งขันแล้ว พวกเด็กๆ หวังไว้ว่าปีนี้จะต้องเอาถ้วยชนะเลิศให้ได้

สายบัวนอกจากคิดเรื่องแชร์บอลแล้ว ยังคิดถึงลานข้าวของแม่ด้วย ถ้าไม่มีสายบัว แม่ก็ต้องมาทำหน้าที่ที่สายบัวทำ เสียกำลังงาน เสียเวลาไปมากทีเดียว อีกไม่กี่วันแม่ก็จะดวงข้าวเข้ายุ้ง แม่บอกว่าปีนี้ทำข้าวได้มากที่สุด เพราะสายบัวโตขึ้น ช่วยแม่ได้มาก

สายบัวคอยวันชิงชนะเลิศแชร์บอล และคอยดูว่าแม่จะได้ข้าวเพิ่มขึ้นกี่เกวียน ข้าวที่เพิ่มขึ้นนับเป็นชัยชนะของคนทำนา

ช่างคนใหม่

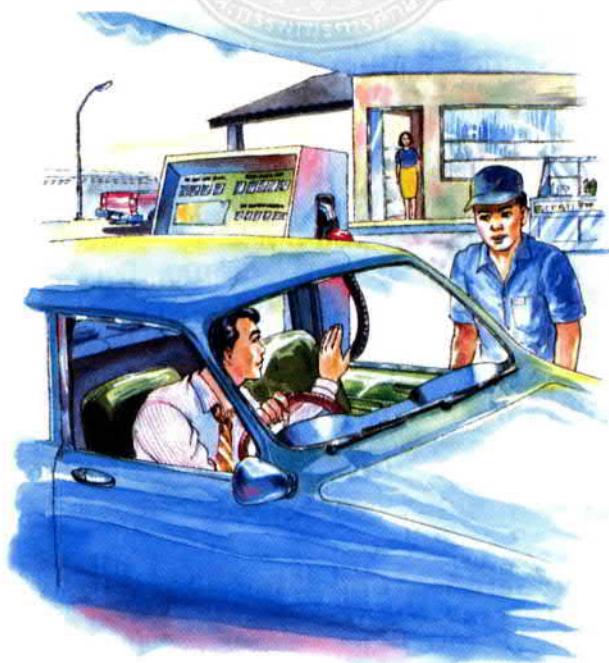
หกโมงเช้า ซอบ นาติ ก็ไปถึงปั๊มน้ำมันแล้ว เขาเริ่มงานด้วยท่าทางปราดเปรียวว้างเหวอะๆ แทนการเดิน ผิดกับเด็กคนอื่นที่พยายามเดินยัดๆ ถ่วงเวลาการทำงานให้ช้าลง เพราะถือว่าเป็นลูกจ้าง ไม่ได้คิดถึงการค้าขาย กำไรขาดทุน ของสถานบริการน้ำมันแห่งนี้

รถเลี้ยวเข้ามาจอดรอเติมน้ำมันมากขึ้น รถบรรทุกขยับคันเร่งคำรามราวกับฟ้าร้อง รถเก๋งหลายยี่ห้อหลายขนาดทยอยเข้ามาเติมน้ำมัน รถที่ใช้เบนซินเข้าเติมด้านหน้า พวกดีเซลอ้อมไปทางหลัง พวกที่จะถายน้ำมันเครื่องใหม่ไปทางด้านข้าง ซึ่งมีหลุมสำหรับให้คนลงไปตรวจใต้ท้องรถได้สะดวก

ช่วงเวลาหกโมงถึงสิบโมงเช้า เด็กปั๊มต้องทำงานหนัก ต้องทำงานแข่งกับเวลา เพราะเจ้าของรถทุกคันต่างรีบเร่งที่จะไปทำธุระการงาน การบริการที่ว่องไว สะดวก สุกภาพ ของเด็กปั๊ม มีส่วนเรียกและดึงดูดลูกค้าประจำไว้ การค้าขายต้องแข่งขันกัน เพราะมีที่อื่นให้เลือกซื้อบริการได้มากมาย

“ซอบ ไปทางหน้าโน้นซิ คุณเขามาคอยอยู่โน้น ไอ้พวกยี้ดยาดไปทางหลัง” เสียงพี่สายใจผู้จัดการปั๊มร้องสั่งมาจากประตูห้องทำงาน

ซอบวิ่งไปที่รถเก๋งราคาแพงที่จอดคอยอยู่ โคงให้เจ้าของรถชนิดหนึ่งก่อนรับกุญแจรถมาเปิดฝาดังน้ำมัน

“เติมเท่าไรครับ” ชอบถามด้วยกิริยานอบน้อม

“เต็ม”

ชอบเปิดฝาดังน้ำมันอย่างชำนาญ จับหัวฉีดออกจากที่เก็บ มีเสียงดังแก๊ก ตัวเลขจำนวนลิตรและราคาจากเครื่องจ่ายน้ำมันลดลงมาที่เลขศูนย์ เขาหย่อนหัวฉีด น้ำมันลงถัง เสียงเครื่องครางหึ่ง จำนวนลิตร จำนวนเงิน หมุนไปอย่างรวดเร็ว กลืนน้ำมันเบนซินคลุ้งขึ้นมาพร้อมกับไอระเหย มันเป็นกลิ่นที่เขาเคยชินเสียแล้ว เกือบสี่ปีที่เขาจับหัวฉีด ทำให้เขารู้สึกว่าน้ำมันเป็นส่วนหนึ่งของลมหายใจ แต่เขาก็คิดเสมอว่า เขาต้องไม่เป็นเด็กเติมน้ำมันไปตลอดชีวิตอย่างแน่นอน เขาเคยอ่านข้อความที่เขียนไว้ท้ายรถบรรทุกอยู่บ่อยๆ มีหลายคันเตือนให้เขาเป็นคนก้าวหน้า “ถ้าพี่ไม่ไปข้างหน้า พี่ก็อยู่ข้างหลัง” นี่เป็นคำขวัญท้ายรถของพี่แล้ว

“สองร้อยห้าสิบบาทห้าสิบสตางค์ครับ” เขาบอกราคาตามหน้าปัดทันทีที่เสียงเครื่องอัตโนมัติดังแก๊ก บอกว่าน้ำมันเต็มถังแล้ว

การอ่านตัวเลขบอกราคานี้สำคัญนัก พวกเด็ก ๆ คนอื่นเคยโดนพี่สายใจดุบ่อยๆ เศษเงินห้าสิบบาทห้าสิบสตางค์ผิดไป ร้อยรายก็หลายบาท กำไรมันอยู่ตรงเศษห้าสิบบาทห้าสิบสตางค์นี่เอง

“เติมลมให้หน่อยซีหนู” เสียงเจ้าของรถสาวร้องเรียก

“ทางโน้นครับ เชิญครับ” ชอบชี้ไปที่ปั๊มลม เมื่อเขาจัดการทอนเงินให้ลูกค้าเสร็จ ก็รีบวิ่งไปที่ปั๊มลมอย่างคล่องแคล่ว หลายคนชมท่าทางของเด็กหนุ่มวัยสิบสี่สิบห้าคนนี้ เขาร่าเริง ปราดเปรียว สนุกสนานกับการทำงานเสมอ

“ลมเท่าไรครับ” เขาถามเจ้าของรถ

“เท่าไรดีละจ๊ะ” เจ้าของรถคงไม่รู้เรื่องอะไรเกี่ยวกับรถนอกจากขับ

“รถคุณถ้านั่งสองสามคนก็เต็ม ๒๔ เท่ากันหมดทั้งสี่เส้นแหละครับ” เขาแนะนำไปพลางก็เปิดหัวจับอัดลมเข้าไป ตาจับอยู่ที่หน้าปัดบอกจำนวนลมที่ต้องการ เขาเติมลมยางทั้งสี่เส้นใช้เวลาไม่ถึงสามนาที เจ้าของผู้กำลังรีบร้อนชอบใจมาก เธอส่งรางวัลให้ห้าบาทเป็นค่าบริการ ชอบยกมือไหว้กล่าวคำขอบคุณ วันนี้เขาได้เงินรางวัลสิบบาทแล้ว เงินเหล่านี้มีความหมายมากสำหรับชีวิตและอนาคตของเขา

“กินข้าวเสียซีชอบ” พี่สายใจร้องเตือน เมื่อรถเริ่มห่างลง

ชอบวิ่งไปที่ร้านขายข้าวแกงของป้า ล้างข้าวราดแกงเนื้อจานหนึ่ง กินอย่าง

รวดเร็วใช้เวลาเพียงห้านาทีเขาก็กินข้าวหมดจาน เกลี้ยงไม่เหลือแม้แต่เมล็ดเดียว ตื่นน้ำอีกสองแก้วแล้ววิ่งกลับไปทำงานทันที เขารู้ว่าเวลามีค่ามากสำหรับงานแบบนี้ ต้องพยายามทำให้เจ้าของบิ๊มเห็นใจ เพื่อขอแบ่งเวลาไปเรียนหนังสือ

สิบโมงเช้า เสียงรถบรรทุกคำรามเข้ามา พอเห็นแวบเดียวชอบก็จำได้ว่าเป็นรถของพี่แคล้ว เจ้าของคำขวัญ “ถ้าพี่ไม่ไปข้างหน้า พี่ก็อยู่ข้างหลัง” ชอบดีใจมากรีบวิ่งไปทักทาย เพราะแคล้วหายไปนานนับเดือน ได้ความว่าเอารถเข้าอยู่ และไม่ค่อยสบาย

พี่แคล้วเป็นคนพาชอบมาฝากไว้ที่บิ๊มนี้เมื่อสี่ปีก่อน ชีวิตของชอบได้หักเหจากเด็กบ้านนามาเป็นเด็กชาวกอง

ชอบเป็นลูกชานา พ่อแม่ยากจน เพราะนาล้มแล้วล้มอีก ทำนาได้ข้าวไม่พอกิน เพราะฝนแล้ง ความหวังของชอบที่คิดไว้ว่าเมื่อจบชั้นประถมศึกษาปีที่ ๖ แล้วจะเรียนต่อชั้นมัธยมก็หมดไป ทั้งที่เขาเรียนหนังสือเก่ง สอบได้คะแนนดี เพื่อนของเขาเกือบทั้งชั้นเรียนต่อกันหมด เขาเคยนึกน้อยใจบ้างเหมือนกัน เมื่อเห็นเพื่อน ๆ แต่ชุดนักเรียนหรือชุดกีฬาเดินผ่านไป คู่มือส่งา โกวทั้งนักเรียนหญิงนักเรียนชาย แต่เขาสวมชุดชานาช่วยพ่อแม่ทำงานทุกอย่าง ดูเหมือนมันไม่ก้าวหน้าขึ้นมาเลย ฝนและน้ำเป็นปัญหาสำคัญที่เขาแก้ไม่ได้ ชอบคุ้นเคยกับพี่แคล้วมาตั้งแต่เด็ก แคล้วแนะนำพ่อแม่ให้ชอบหางานทำ เพื่อหาเงินมาจุนเจือครอบครัวอีกทางหนึ่ง เมื่อพ่อแม่เห็นด้วย แคล้วจึงเอาชอบติดรถมาฝากบิ๊มนี้ไว้

“เอ็งต้องไม่เป็นเด็กปั้มไปจนแก่ อย่างข้าก็มาจากเด็กทำยรถ จนเป็นคนขับ แล้วก็มีรถของตัวเอง” พี่แคล้วสอนมาระหว่างทาง “คนขยันหมั่นเพียรไม่มีอดตาย หาช่องทางดูมันมีจนได้แหละไอ้น้อง”

ขอบจดจำคืนวันเดินทางมากับรถสิบล้ออย่างไม่รู้ลืม กรุงเทพฯ เป็นเมืองใหม่ที่แปลกไปทุกอย่าง ทุกวันที่เขามองดูนักเรียนหัวกระเป๋าทิ้งล้อ มายืนรอรถประจำทางที่ป้ายจอดตรงข้ามกับปั้ม เขานึกถึงเพื่อนที่โชคดีมีโอกาสดูเรียน ครูบอกว่าคนที่ได้เรียนมากมีโอกาสที่จะเลือกงานได้มากกว่า ถ้าเขาอยู่ที่บ้านนาคงไม่มีโอกาสดูเรียนเลย ขอบเริ่มงานที่ปั้มเมื่ออายุเพิ่ง ๑๓ ตัวเล็กผอมแกร็น ที่มุมปากมีรอยแตกเป็นแผล ขอบพยายามเรียนรู้กรุงเทพฯ จากการทำงาน ในวันหนึ่งๆ เขาได้พบผู้คนมากมาย ต้องอดทนต้องทำงานหนัก ขอบเป็นเด็กใหม่ มาจากบ้านนอก พวกที่อยู่ก่อนก็เอาเปรียบในเรื่องการทำงาน แต่เขาเป็นเด็กบ้านนอกที่แข็งแรง ทำทุกอย่างโดยไม่ปริปากบ่น

การทำงานอย่างจริงจังของขอบอยู่ในสายตาของพี่สายใจเจ้าของปั้ม เขาจึงได้รับความเมตตาเพิ่มขึ้น

ปีที่สอง ขอบรู้จักพวกช่างยนต์ที่เปิดดูซ่อมรถอยู่ข้างปั้ม เวลาว่างงานเขามักแอบไปรับใช้ ดูเขาซ่อมเครื่องยนต์ ช่างก็ใช้ให้หยิบเครื่องมือบ้าง เครื่องอะไหล่บ้าง ขอบได้รับความรู้จากช่างเรื่องการเรียนภาคค่ำ

“พี่จะพาไปฝากเรียนภาคค่ำ เรียนความรู้เบื้องต้นให้ได้สัก ม.๓ แล้วค่อยเรียนช่าง” พี่เกียรติหัวหน้าช่างบอกขอบ ชอบดีใจมาก เขาขยันทำงานให้ปั้มมากขึ้น รายได้ของเขาก็พอมีเหลือจากค่ากินอยู่ เขาเก็บไว้เพื่อซื้อหนังสือเรียน

พี่เกียรติช่วยจัดการเรื่องเรียนภาคค่ำให้ ขอบสมัครเข้าเรียนการศึกษาผู้ใหญ่ระดับ ๔ ซึ่งเทียบเท่ากับ ม.๓ ขอบมีความหวังขึ้นมาแล้ว ถึงแม้เขาจะไม่มีโอกาสได้เข้าโรงเรียนใดๆ มีสนามกีฬากว้างๆ มีห้องสมุด มีตึกสามสี่ชั้น ชอบก็ยังภูมิใจ โรงเรียนภาคค่ำที่ขอบไปเรียนอาศัยวัดเป็นสถานที่เรียน มีโต๊ะกับกระดานดำเท่านั้นเป็นอุปกรณ์

ขอบต้องรีบทำงานปั้มให้เสร็จเรียบร้อย รีบอาบน้ำกินข้าว แล้วหอบหนังสือไปเรียน บางวันเขาเกือบจะนั่งหลับ เพราะต้องวิ่งไปมาในปั้มทั้งวัน ร่างกายอ่อนเพลียอยากพักผ่อนเต็มที แต่ขอบไม่ยอมแพ้ เขาคิดอยู่ทุกขณะว่า คำพูดคำสอนทุกคำของครูนั้นมีค่า ถ้าเขามัวนั่งหลับเสียก็ขาดทุน กลับจากโรงเรียนขอบต้องทำการบ้านและทบทวนวิชาอีก เทียงคืนเข้านอน พอล้มตัวลงนอนก็หลับสนิท ชอบตื่นตีห้า ลุกขึ้นวิ่งไป

ปั้มเป็นการออกกำลังไปในตัว ถึงปั้มพักพอเหงื่อแห้งจึงอาบน้ำแต่งเครื่องแบบของปั้ม เริ่มทำงานต่อไป ชอบทำอย่างนี้ทุกวัน

สองสามเดือนต่อมาร่างกายของเขาก็อยุตัว ไม่่วงเหงาอ่อนเพลียอีกต่อไป เขามีกำลังใจมากขึ้นเมื่อพี่สายใจเรียกไปถามเรื่องการเรียนแล้วไม่ได้ดูว่า แต่กลับสนับสนุน และให้กำลังใจ

สองปีต่อมา ชอบก็สอบผ่านระดับ ๔ ทำให้เขามีกำลังใจมากขึ้น ขยันทำงานยิ่งขึ้น เพื่อให้พี่สายใจเห็นว่าเขาไม่ได้เอาเปรียบ เบียดบังเวลาทำงานเอาไปเรียนหนังสือ เขามีกระดาษแผ่นเล็กๆ จดศัพท์ภาษาอังกฤษ สูตรสำคัญๆ ในวิชาคำนวณ หัวข้อที่ควรจดจำ ใส่กระเป๋าสีเสื้อไว้เสมอ มีเวลาว่างแม้แต่สองสามนาทีก็นั่งที่ไม่มีรถมาเติมน้ำมัน เขาก็ตั้งมันออกมาดู

วันหนึ่ง พี่แฉ้วกระโดดลงมาจากรถ ตรงเข้าโอบไหล่ชอบด้วยความดีใจ ชอบสูงขึ้นมาถึง แม้จะยังพอมอยู่ก็แลดูแข็งแรง พี่แฉ้วหัวเราะเสียงดังเมื่อรู้ว่าชอบกำลังเรียนช่างกล

“เรียนให้เก่งๆ อีกหน่อยเปิดอู่ซ่อมรถเองนะชอบ” พี่แฉ้วพลอยยินดีด้วย

มีรถราคาเกือบล้านเข้ามาให้ล้างอัดฉีด พี่สายใจเรียกให้ชอบไปทำเพราะไม่ไว้ใจคนอื่น ชอบเปลี่ยนชุดทำงานสีกรมท่าออกเป็นกางเกงขาสั้น มือซ้ายถือหัวฉีดน้ำ มือขวาถือผ้า เข้าไปได้ห้องรถที่ขึ้นอยู่บนแท่นยก ชอบพุ่งหัวฉีดน้ำไปทุกซอกทุกมุม ดินโคลนหลุดออกจนมีแต่สีดำเป็นมันของสี น้ำที่ฉีดขึ้นไปย้อยกลับลงมาราดหัว หน้าตาเนื้อตัวเปียกไปหมด ล้างใต้ท้องรถจนสะอาด แล้วก็ล้างสีภายนอก ล้างเครื่องยนต์ เข้าไปเช็ดดูภายในแก่ง ใช้เครื่องดูดฝุ่นดูดภายในรถจนสะอาด ทำให้คุ้มกับราคาที่เขามาจ้าง

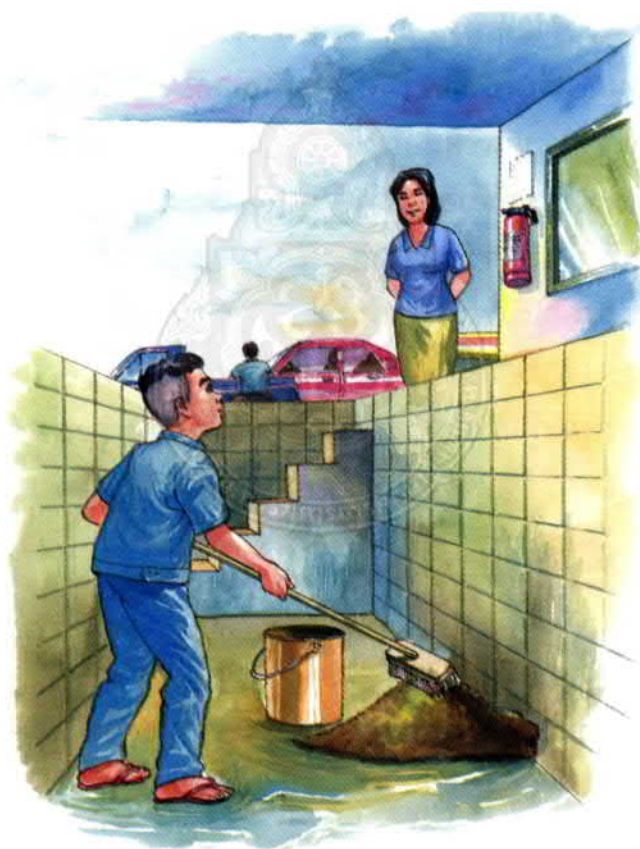
เสร็จจากเรื่องความสะอาด ชอบขับรถคันนั้นมาที่หลุมสำหรับเปลี่ยนน้ำมันเครื่อง ชอบขับรถเป็นแล้ว พวกพี่ๆ เขาสอนให้ เพราะเด็กปั้มต้องเลื่อนรถเข้าออกอยู่เสมอ เขาอดจاربี้ตามหัวอัด เป่าหม้อกรองอากาศ เปลี่ยนน้ำมันเครื่อง ชั่วโม่งเศษ รถคันนั้นก็เปลี่ยนสภาพเป็นใหม่เอี่ยมสดใส หารอยคราบหรือที่ตำหนิไม่ได้เลย ด้วยความเอาใจใส่และความสามารถของชอบ เจ้าของรถราคาแพงๆ หลายคนจึงเจาะจงให้ชอบเป็นคนล้างรถของตน

เมื่อล้างรถเสร็จ ชอบก็ทำความสะอาดร่างกาย เปลี่ยนเสื้อผ้าเป็นชุดเดิม วิ่งไปให้บริการเติมน้ำมันอีก จนใกล้เวลาปิดปั้ม รถมีมาน้อยแล้ว เขาก็เริ่มงานทำความสะอาด

ป๋ม ใช้สายยางต่อน้ำออกมาฉีดไปตามพื้น แล้วกวาดถูลานคอนกรีตจนสะอาด งานนี้พี่
สายใจไม่ได้ใช้ ไม่ได้บอก เขาทำเองด้วยความเต็มใจ เขานึกอยู่เสมอว่างานเหล่านี้เป็น
อาชีพเป็นงานที่ช่วยให้เขามีกินมีใช้ ได้เรียนหนังสือ แรงของเขานั่นใช้เท่าไรไม่มีหมด
หอรอก นอนหลับตื่นเดียวก็หายเหนื่อย และยังแข็งแรงกว่าเก่าเสียอีก ล้างพื้นเสร็จก็ไปที่
หลุมคอนกรีตสำหรับเปลี่ยนน้ำมันเครื่องรถ ใช้ซีลื้อยเทลงไปในหลุมที่มีน้ำมันเปื้อน
เปรอะอยู่ ใช้ซีลื้อยขั้บคราบน้ำมันจนแห้ง แล้วกวาดซีลื้อยไปทิ้ง หลุมก็สะอาด

“วันนี้ไม่ไปเรียนหรือชอบ” เสียงพี่สายใจร้องเตือน

“วันนี้เข้าท่อมหนึ่งครับ”

ชอบรีบอาบน้ำแต่งตัว หอบหนังสือออกมาพบพี่แคล้วที่กำลังจะออกรถกลับบ้าน เขาฝากของไปให้แม่และน้อง แล้วรีบเดินป่วนวิ่งออกจากป๋มไปโรงเรียน

พี่แคล้วมองเจ้าเด็กหนุ่มบ้านนาผู้กำลังจะเป็นช่างแก้วรถยนต์ และอาจจะเป็น
เจ้าของอู่ซ่อมรถยนต์ในวันหนึ่งข้างหน้า ไปจนลืบลตา เขายิ้มแล้วเหยียบคันเร่งออกรถ ที่
ท้ายรถเขายังมีข้อความ “ถ้าพี่ไม่ไปข้างหน้า พี่ก็จะอยู่ข้างหลัง” เขียนติดอยู่อย่างชัดเจน

ดวงใจ

เช้าวันหนึ่ง อากาศสดใส ดวงใจรู้สึกสดชื่นเป็นพิเศษ เธอเดินไปโรงเรียนตามทางที่มีต้นไม้มารั้วสองข้างทาง ดอกไม้ตามต้นส่งกลิ่นหอมรวยริน ดวงใจอยากจะเก็บดอกไม้ที่สวยงามสองข้างทาง แต่ก็คิดว่าให้มันอยู่กับต้นไม้สวยงามๆ ดีกว่า เมื่อผ่านบ้านลุงดีกับป้าสาย ดวงใจเห็นดอกชื่องนางสีม่วงเข้มบานสะพรั่งเต็มต้น ต้นเข็มออกดอกสีเหลืองสดช่อโต กลิ่นมะลิจากต้นริมรั้วหอมชื่นใจ เสียงป้าสายร้องทักมาจากประตูบ้านว่า

“ไปโรงเรียนแต่เช้าเลยหรือนู”

“ค่ะ วันนี้หนูต้องรีบไปทำเวร” ดวงใจหันมาตอบด้วยใบหน้าที่ยิ้มแย้ม

“มาเอาดอกจำปาก่อนซิหนู ป้าเพิ่งเก็บมาใหม่ๆ” ป้าสายร้องเรียกดวงใจ

“หรือคะ” ดวงใจพูดด้วยความดีใจพลางเดินเข้าไปหาป้าสาย หยิบดอกจำปามาดอกหนึ่ง พร้อมกับยกมือไหว้ขอบคุณ

“ดอกเดียวหรือหนู ป้ามีหลายดอก เอาไปอีกซิ จะได้ไปฝากเพื่อนที่โรงเรียน”
ป้าสายพุดพลงยื่นมือที่มีดอกจำปาอีกหลายดอกให้ดวงใจหยิบเพิ่ม

“ของหนูดอกเดียวพอแล้วค่ะ ถ้าป้าจะกรุณาอีก หนูก็ขออีกสองดอกค่ะ จะเอาไปฝากวิมาลากับจารุณี” ดวงใจพุดพลงหยิบดอกจำปาไปอีกสองดอก ยกมือไหว้ป้าสายอีกครั้งหนึ่งพร้อมกับว่า

“ขอบคุณป้ามากค่ะ หนูไปโรงเรียนก่อนนะคะ”

“จะ ไปเถอะ หนูนี้น่ารักจริงๆ” ป้าสายมองตามดวงใจไปพร้อมกับยิ้มละไม

เมื่อมาถึงโรงเรียน ดวงใจเอาดอกจำปาสองดอกให้วิมาลาและจารุณีคนละดอก ส่วนของเธอเอาผูกไว้ที่ผม แล้วดวงใจกับเพื่อนก็รีบทำความสะอาดห้องเรียนอย่างรวดเร็ว ดวงใจกับเพื่อนแบ่งงานกันทำ งานจึงเสร็จเรียบร้อยก่อนเวลาเข้าแถวเตรียมเข้าเรียน

เมื่อเริ่มเรียนชั่วโมงแรก ครูประจำชั้นบอกนักเรียนในห้องที่ดวงใจเรียนว่า วันเสาร์หน้าโรงเรียนจะพานักเรียนไปชมพิพิธภัณฑ์วิทยาศาสตร์ที่ในกรุงเทพฯ นักเรียนคนใดสนใจให้สมัครได้ แล้วโรงเรียนจะทำจดหมายแจ้งให้ผู้ปกครองนักเรียนทราบด้วย จากนั้นครูเล่าถึงสิ่งที่น่าสนใจในพิพิธภัณฑ์ เมื่อเล่าจบมีนักเรียนบางคนแจ้งความจำนงไปชมพิพิธภัณฑ์กับครูประจำชั้นทันที บางคนขอกลับไปถามผู้ปกครองก่อน

ดวงใจไปขออนุญาตพ่อแม่ เพื่อไปชมพิพิธภัณฑ์วิทยาศาสตร์ที่กรุงเทพฯ นักเรียนทุกคนเตรียมตัวอย่างดีตามที่ครูบอก คือ เตรียมสมุดดินสอสำหรับจดสิ่งที่น่าสนใจสำหรับทำรายงานเมื่อกลับมา นอกจากนี้ครูให้ทุกคนเอาระดิกน้ำและอาหารกลางวันไปด้วย ดวงใจเตรียมตัวเหมือนเพื่อนคนอื่น เธอเตรียมสมุดเล่มเล็กๆ และดินสอสำหรับจด เตรียมกระดิกน้ำใบเล็กและอาหารกลางวันห่อไป แม่เห็นดวงใจเอาข้าวและกับข้าวไปอย่างละนิดเดียวจึงถามดวงใจว่า

“เอาข้าวไปแค่นี้พอกินหรือลูก”

“พอค่ะแม่ หนูว่ากินมากเกินไปไม่ดี เดี่ยวเหมือนอย่างวันนั้น หนูกินมากเกินไปเลยไม่สบาย” ดวงใจบอกแม่ แล้วเตรียมเดินทางไปกับรถที่โรงเรียนจัดให้นักเรียนและครูที่ดูแลนักเรียน

รถโดยสารขนาดใหญ่พานักเรียนและครูมาถึงพิพิธภัณฑ์วิทยาศาสตร์อย่างเรียบร้อยก่อนเวลาที่กำหนดไว้เล็กน้อย ครูแบ่งนักเรียนออกเป็นกลุ่มๆ แต่ละกลุ่มมีครู

คอยดูแล มีเจ้าหน้าที่ของพิพิธภัณฑ์มาอธิบายให้เข้าใจและตอบคำถามนักเรียน เจ้าหน้าที่จ่ายเอกสารเกี่ยวกับพิพิธภัณฑ์ให้นักเรียนทุกคน โดยวางไว้ที่โต๊ะแล้วให้นักเรียนหยิบเอง ดวงใจหยิบเอกสารที่แจกเพียงอย่างละหนึ่งแผ่น เพื่อนนักเรียนหลายคนทำอย่างดวงใจ แต่บางคนก็หยิบอย่างละหลายแผ่น ทำให้นักเรียนที่ไปหยิบทีหลังไม่ได้เอกสารเพราะหมดเสียก่อน ดวงใจเห็นดังนั้นจึงบอกกับเพื่อนๆ หลายคนที่ยิบเอกสารไปคนละหลาย ๆ แผ่นว่า

“เธอหยิบมาตั้งหลายแผ่นซ้ำ ๆ กัน ฉันว่าเอาไว้อย่างละหนึ่งก็พอ เพื่อนๆ ยังไม่ได้ อีกหลายคน”

“ฉันจะเอาไปฝากเพื่อนๆ ที่ไม่ได้มา เธออย่ามายุ่งเลย” เพื่อนผู้นั้นตอบพลางมองดวงใจอย่างไม่พอใจ พอดีครูมารศรีเห็นเข้าจึงเข้ามาถาม

“อะไรกันนักเรียน มีปัญหาอะไรบอกครูได้นะคะ”

“ดวงใจซิคะคุณครู เขามาว่าหนูไม่ให้เอาเอกสารหลาย ๆ แผ่น หนูจะเอาไปฝากเพื่อนๆ ที่ไม่ได้มานะคะ” นักเรียนคนนั้นบอกครูมารศรี

“ดวงใจเขาพูดถูกแล้ว เอกสารเขาเตรียมไว้พอดีกับจำนวนนักเรียนที่เข้ามาชม เธอหวังดีเอาไปเผื่อเพื่อนที่ ไม่ได้มา เพื่อนที่มาวันนี้เขาก็ไม่ได้เอกสารนะซี เธอเอาไป

อย่างละหนึ่งแผ่นก็พอ ที่เหลือเอาไปวางคืนที่เดิมนะ สำหรับเพื่อนที่ไม่ได้มาวันนี้เธอ และคนที่มาก็ให้เขายืมดูได้ เราแบ่งกันอ่านก็ได้จริงไหม เอาละ ใครที่หยิบเกินไปเอามารวมๆ กันซิ ดวงใจช่วยเอาไปวางคืนที่โต๊ะหน่อยนะ” ครูพูดพลางหันมายิ้มกับดวงใจ เพื่อนๆ รวบรวมเอกสารที่หยิบเกินไปมาส่งให้ดวงใจ ดวงใจก็รวบรวมไปวางคืนไว้ที่โต๊ะเอกสารเจ้าหน้าที่พิพิธภัณฑสถานที่ยืนประจำอยู่ที่โต๊ะบอกดวงใจว่า

“ขอบคุณมากครับ เอาละครับใครยังไม่ได้รับเอกสารเชิญมารับไปเลย คนละชุดเท่านั้นนะครับเดี๋ยวไม่พอ”

เหตุการณ์ที่พิพิธภัณฑสถานนั้นทำให้นักเรียนกลุ่มที่ถูกดวงใจเตือนให้คืนเอกสารที่หยิบมาเกินกรอบดวงใจ และยังไม่กรอบอยู่แม้เมื่อกลับมาโรงเรียนแล้ว สิริनुซึ่งคงจะกรอบดวงใจมากจึงพูดกับเพื่อนๆ ว่า

“วันนั้น ที่พิพิธภัณฑสถานนะ เพราะแม่ดวงใจคนเดียวคุณครูจึงดูพวกเรา”

“จริงด้วย” พวกเพื่อนๆ เสริมขึ้น

“เราจะต้องทำอะไรสักอย่างเป็นการแก้แค้น ดีไหม” สิริनुถามความเห็นเพื่อนๆ

“ดี” ทุกคนตอบเกือบจะเป็นเสียงเดียวกัน

“เอาอย่างนี้ไหมนุช ต่อไปนี้เวลาแม่ดวงใจเขาทำอะไร เราก็ปล่อยให้เขาทำไปคนเดียว พวกเราอย่าช่วยอะไรเลย” คนหนึ่งออกความเห็น

“เออดี” เพื่อนๆ ตอบเกือบจะพร้อมกันอีกครั้งหนึ่ง

ดวงใจไม่รู้ถึงแผนการของเพื่อนๆ แต่เธอก็อดแปลกใจไม่ได้ว่า ทำไมเพื่อนๆ หลายคนจึงไม่ค่อยพูดคุยกับเธอ บางคนก็หัวเราะเมื่อเธอเผชิญเดินผ่านไป แต่ดวงใจก็ไม่เคยคิดโกรธเพื่อนๆ

วันหนึ่ง คุณครูบอกนักเรียนในชั้นว่า จะมีชาวต่างประเทศมาเยี่ยมชมโรงเรียน อาจารย์ใหญ่จึงขอให้ทุกห้องเรียนทำความสะอาด จัด และตกแต่งห้องเรียนเป็นพิเศษ เมื่อคุณครูประจำชั้นออกไปแล้ว พัฒนาซึ่งเป็นหัวหน้าห้องก็ขอความร่วมมือเพื่อนๆ ให้ช่วยกัน และมอบดวงใจซึ่งเป็นรองหัวหน้าห้องดูแลเรื่องความสะอาดของห้อง ส่วนนักเรียนชายให้ช่วยงานหนัก เช่น ยกโต๊ะ เก้าอี้ นักเรียนที่มีฝีมือทางศิลปะก็มอบให้ช่วยกันวาดรูป และเขียนคำต้อนรับที่กระดานดำหน้าห้องเรียน

ดวงใจขอให้เพื่อนๆ ช่วยกันทำความสะอาดห้อง เพื่อนส่วนใหญ่ให้ความร่วมมือ

ด้วยความเต็มใจ แต่กลุ่มของสิรินุชไม่ช่วยทำอะไรเลย ดวงใจก็ไม่ว่าอะไร เธอกับเพื่อนๆ กลุ่มอื่นช่วยกันทำความสะอาดและตกแต่งห้องเรียนจนสวยงามน่าชมเป็นพิเศษจริงๆ

เมื่อคณะชาวต่างประเทศมาเยี่ยมโรงเรียนและเดินชมห้องต่างๆ จนมาถึงห้องเรียนของดวงใจ เขาแวะมาดูและติดใจรูปวาดบนกระดานดำ กระดาษหนังสือพิมพ์ที่ตัดเป็นรูปต่างๆ ที่แขวนตกแต่งอยู่หน้าห้อง เขากล่าวชมกับครูประจำชั้น และขอให้ครูประจำชั้นบอกนักเรียนด้วยว่า นักเรียนจัดห้องเรียนได้เก่งมาก

หลังจากชาวต่างประเทศกลับไปแล้ว คุณครูก็บอกนักเรียนในห้องว่า

“ครูขอขอบใจนักเรียนทุกคนที่ช่วยกันตกแต่งห้องของเราเป็นการต้อนรับผู้มาเยี่ยมจนได้รับคำชมเชย พัฒนาและดวงใจเก่งมากที่ช่วยกันกับพวกเพื่อนๆ ทำให้ห้องเรียนของเราสวยงามสะอาดเรียบร้อย”

“พวกเราช่วยกันค่ะ” ดวงใจบอกครู

“พวกเราช่วยกันทำครับ” พัฒนากล่าวกับคุณครูเช่นกัน

“ครูขอบใจพวกเธออีกครั้งหนึ่งที่ร่วมแรงร่วมใจกันทำงานครั้งนี้ ครูหวังว่านักเรียนทุกคนจะรักษาความสามัคคีนี้ตลอดไป”

เมื่อครูประจำชั้นออกจากห้องไปแล้ว สิรินุชก็เข้ามาหาดวงใจพลางพูดเสียงอ่อยๆ ว่า

“ดวงใจ ฉันขอโทษที่ฉันและเพื่อนๆ กลุ่มฉันไม่ได้ช่วยเธอทำอะไรเลย แต่เธอกลับบอกว่าพวกเราทุกคนช่วยกันทำ”

“ไม่เป็นไรหรอก ไว้คราวหลังเธอมาช่วยทำก็ได้จ๊ะ” ดวงใจบอกเพื่อนด้วยใบหน้าที่ยิ้มแย้ม

สิรินุชรู้สึกละอายที่โกรธดวงใจ วันต่อมาสิรินุชเอาขนมมาจากบ้านหลายอย่างเพื่อเลี้ยงเพื่อนๆ ในห้อง

“อร่อยไหมจะดวงใจ คุณแม่ฉันทำเอง กินมาก ๆ นะฉันเอามาเยอะ” สิรินุชคุย

“พอแล้วจ๊ะ เอาไว้ให้เพื่อนๆ กินบ้าง คุณแม่เธอทำขนมอร่อยนะจ๊ะ คุณแม่ฉันทำงานไม่มีเวลาทำขนมเลย เพราะทำงานงานนอกบ้าน บางครั้งวันหยุดก็ยังต้องไปทำ แต่ถ้าเธอไปบ้านฉัน เธอก็คงจะได้ชิมขนมฝีมือคุณแม่ฉันบ้าง” ดวงใจบอกเพื่อน

ตั้งแต่นั้นมาดวงใจกับสิรินุชก็เป็นเพื่อนที่ดีต่อกันเหมือนเดิม วันหนึ่ง สิรินุชชวนดวงใจไปเที่ยวบ้าน ดวงใจได้พบคุณแม่ของสิรินุช ซึ่งเตรียมขนมไว้ต้อนรับดวงใจหลายอย่าง

“กินขนมสิหนูดวงใจ หนูเขาพูดถึงหนูบ่อย ๆ แม่เพิ่งจะได้เห็นตัวจริงหนูวันนี้เอง”

“ขอบคุณค่ะ คุณแม่ทำขนมอร่อยจังเลยคะ หนูเคยรับประทานที่หนูเขาเอาไปฝาก” ดวงใจตอบอย่างนอบน้อม

“เดี๋ยวแม่จะห่อฝากไปให้คุณแม่หนูด้วยนะจ๊ะ”

“ขอบคุณค่ะ” ดวงใจตอบพร้อมกับยกมือไหว้คุณแม่ของสิรินุช

“หนูนี้น่ารักจริง มีนาแม่หนูจึงพูดถึงหนูอยู่เสมอ”

“ดวงใจเขาน่ารัก เป็นดวงใจของทุกคนค่ะคุณแม่” สิรินุชบอกแม่ ดวงใจยิ้มอย่างมีความสุข

ด้อมช่างสงสัย

ด้อมเป็นคนช่างสงสัย ถ้ามีอะไรไม่เข้าใจ สงสัย หรืออยากรู้ ด้อมจะไม่ปล่อยให้ผ่านไป ด้อมจะถามครู พ่อ แม่ และพี่ ถามเพื่อน ๆ หรือถ้าไม่มีใครตอบได้ ด้อมก็จะไปค้นหาหนังสือในห้องสมุดมาอ่านหาคำตอบ ฉะนั้น ใคร ๆ จึงไม่สงสัยที่ด้อมรู้อะไรหลายอย่าง และเรียนเก่ง

วันหนึ่ง ด้อมเกิดสงสัยว่า ความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ที่ครูเคยบอกว่า หมายถึงการให้ความช่วยเหลือคนอื่นด้วยวิธีต่าง ๆ นั้น ตนเองจะช่วยเหลือผู้อื่นได้ด้วยวิธีใดบ้าง จึงจะได้ชื่อว่าเป็นคนเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ และด้อมอยากเห็นตัวอย่างการกระทำจริง ๆ

วันหนึ่ง เป็นวันอาทิตย์ด้อมไปจ่ายตลาดกับแม่ ที่ตลาดตอนเช้าคนแน่น คนเดินเบียดเสียด บางครั้งก็ชนกัน ด้อมต้องคอยหลบหลีกคน หลบรถเข็นของ และคอยระวังไม่ให้เหยียบของที่แม่ค้าวางขายกับพื้น

“เดินดี ๆ นะลูก คอยระวังพวกรถเข็น เดี่ยวเขาจะชนทับเท้าเอา คนเดี๋ยวนี้ใจจืด เขาไม่นึกถึงเด็กถึงเล็กหรอก” แม่เตือนด้อมเบา ๆ

ด้อมคอยระวังตามที่แม่บอก แต่ใจก็นึกกว่าที่แม่บอกว่า “ใจจืด” คืออะไรกัน ด้อมไม่เข้าใจเลย กลับไปด้อมจะต้องถามแม่ให้รู้เรื่อง

แม่พาด้อมขึ้นรถประจำทางกลับบ้าน ทั้งแม่และด้อมหอบของพะรุงพะรัง รถค่อนข้างแน่นแต่โชคดีมีชายคนหนึ่งที่ลุกขึ้นแล้วบอกด้อมว่า

“นั่งซิหนู”

“ด้อมนั่งซิลูก ขอขอบคุณนะคะ” แม่บอกให้ด้อมนั่งและขอบคุณชายคนนั้น

“ขอบคุณค่ะ” ด้อมพูดพลางนั่งลงตรงที่ชายคนนั้นลุกขึ้น ด้อมรับของบางอย่างจากแม่มาถือ แล้วหันไปมองชายผู้นั้นอีกทีหนึ่ง ด้อมเห็นชายผู้นั้นมองตนพร้อมกับยิ้ม ด้อมเลยยิ้มตอบ

กลับมาถึงบ้าน ด้อมช่วยแม่ทำกับข้าวในครัว เมื่อถึงเวลารับประทานอาหาร พร้อมกับพ่อและพี่ชายของด้อม ด้อมนึกถึงสิ่งที่สงสัยเมื่อเช้านี้ได้ ด้อมจึงถามแม่ว่า

“แม่คะ เมื่อเช้าแม่บอกว่าคนเดี๋ยวนี้ใจจืด ใจจืดเป็นอย่างไรคะ”

แม่หัวเราะก่อนพูดว่า “ด้อมช่างถามจริง คนเราต้องรู้จักเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่กันบ้าง อย่างคนที่ลุกให้ด้อมนั่งในรถเมล์นะลูก เห็นเด็กก็เอื้อเฟื้อลุกให้นั่ง” แม่หัวเราะพลางหัน

ไปพูดกับพ่อ “ต้อมก็เอื้อเพื่อเผื่อแผ่นะคุณ เมื่อเข้าต้อมช่วยดิฉันหอบของใหญ่เลย”

“ต้อมก็ต้องเอื้อเพื่อคุณแม่ซิ ใช้ไหมลูก” พ่อพูดพร้อมกับหันมาถามต้อม

ต้อมยิ้มนึกคิดว่า การช่วยเหลือคนอื่น เช่น ถือของให้ ก็ถือว่าเป็นการเอื้อเพื่อเผื่อแผ่อย่างหนึ่ง และคงจะเรียกว่าเสียสละก็ได้ เพราะผู้ชายคนนั้นสละที่นั่งของเขาบนรถเมล์ให้ต้อม ต้อมเคยอ่านป้ายประกาศบนรถประจำทาง เขาบอกว่า โปรดเอื้อเพื่อแก่เด็ก สตรี และคนชรา ชายคนนั้นคงทำอย่างที่เขาปิดประกาศบนรถนั่นเอง ถ้าโตขึ้นต้อมจะทำอย่างนั้นบ้าง หรือตอนนี้ถ้าต้อมเห็นคนแก่ หรือเด็กเล็กกว่าต้อม ต้อมก็จะให้นั่งที่ของต้อม ต้อมคิดเพลินไป จนได้ยินเสียงแม่

“คิดอะไรหรือลูก ไม่พูดไม่จาเลย”

“หนูคิดว่าถ้าหนูโตขึ้น หนูก็จะสละที่นั่งให้เด็ก คนแก่ และผู้หญิง อย่างที่หนูเห็นเขาเขียนไว้บนรถเมล์ค่ะ”

“ดีแล้วจ๊ะ คนเราต้องรู้จักเอื้อเพื่อเผื่อแผ่ผู้อื่นเท่าที่เราจะทำได้ แต่ถ้าเราเอื้อเพื่อเสียสละเพื่อคนอื่นแล้วทำให้ตัวเองเดือดร้อน เราก็คงไม่ควรทำ” แม่พูด

“เช่นอย่างไรบ้างคะแม่”

“ก็อย่างที่ต้อมคงจะเคยได้ยินว่า คนว่ายน้ำไม่เป็นแล้วไปช่วยคนตกน้ำอย่างไร

เล่าแล้วก็เลยจมน้ำตายไปด้วยกัน” แม่บอก

“ถูกอย่างแม่เขาพูด ต่อมยังเป็นเด็ก ต่อมก็เอื้อเพื่อเสียสละให้ผู้อื่นเท่าที่ต่อมพอจะทำได้ อย่างต่อมมีขนมกินต่อมก็แบ่งให้คนอื่นบ้าง แต่ถ้าต่อมให้เพื่อนหมดต่อมก็ไม่มีกิน หรืออย่างเวลาต่อมไปโรงเรียน เอาจักรยานไปจอดที่โรงเรียน ต่อมก็ต้องจอดให้ตีให้เหลือที่ให้คนอื่นจอดบ้างอย่างนี้เขาเรียกว่าเอื้อเพื่อเสียสละในทางที่ถูก” พ่อพูดเสริมขึ้น

“วันนี้ ดูต่อมช่างสนใจคุยแต่เรื่องการเอื้อเพื่อเสียสละเสียจริง จนแทบจะลืมกินข้าวแกงเลี้ยงของโปรดของต่อมนั่นใจจะ ไม่เห็นค่อยตักเลย” แม่พูดพลางมองต่อมแล้วยิ้ม

“คะ” ต่อมพูดแล้วก็รับประทานอาหารต่อไป พลังคิดในใจว่า คราวนี้เขาเข้าใจที่ครูอธิบายเรื่องความเอื้อเพื่อพ่อแม่และเสียสละแล้ว

เช้าวันหนึ่ง ขณะที่ต่อมขี่จักรยานจากบ้านไปโรงเรียน ซึ่งอยู่ไม่ไกลกันนัก อากาศยามเช้าและต้นไม้สองข้างทางทำให้ต่อมรู้สึกสดชื่น ต่อมพบเพื่อนร่วมชั้นสองคนคือเอกกับชัย ทั้งสองขี่จักรยานมาเหมือนกัน ต่อมกับเพื่อนเลยขี่จักรยานกันมาเป็นกลุ่มเสียงแตรรถยนต์ดังขึ้นข้างหลัง ทั้งสามคนจึงขี่รถจักรยานหลบเข้าข้างทาง

“นี่เห็นไหม เรามัวแต่ขี่จักรยานคุยกันเกะกะทางเขา ดีไม่ดีถูกรถยนต์ชนละก็แย่เลย” ต่อมพูด

“ไม่เห็นเป็นไรเลย เขาเห็นเด็ก ๆ อย่างเราเขาไม่ชนหรอก” เอกพูด

“เราทำอย่างนั้นไม่ได้ ถนนไม่ใช่ของเราคนเดียว” ต่อมบอก

ทั้งสามคนขี่จักรยานมาเกือบถึงโรงเรียน ทันใดนั้นเอกก็ร้องบอกต่อมกับชัยว่า

“ดูโน่นซิ นกอยู่บนกิ่งไม้โน่น กันมีหนังสือดีอันใหม่มาพอดี มา จะแสดงฝีมือยิงนกให้ดู” เอกพูดพลางจอดรถ เตรียมจะเปิดกระเป๋เอาหนังสือดียิงนก ต่อมและชัยจึงต้องจอดจักรยานด้วย ชัยร้องห้ามเอกว่า

“อย่าเลยเอก รีบไปกันเถอะ โรงเรียนจวนจะเข้าแล้ว”

“อย่าไปยิงมันเลยเอก นกมันร้องเสียงเพราะออก มันชอบมาเกาะตรงนั้นทุกวัน เอาไว้ให้มันร้องเพลงให้เราฟังดีกว่านะ รีบไปโรงเรียนกันเถอะ” ต่อมบอก

เอกขี่จักรยานต่อไปด้วยความไม่พอใจเพื่อนทั้งสองที่ห้ามไม่ให้เขายิงนก แต่เขาก็ไม่พูดอะไร ทั้งสามคนไปทันเวลาเข้าแถวพอดี

ตอนพักรับประทานอาหารกลางวัน เอกยังไม่หายโกรธต่อมกับชัยที่ห้ามไม่ให้

เขายิงนก เขาคิดว่าต่อไปนี่เขาจะไม่เป็นเพื่อนกับสองคนอีก เขาจะได้ทำอะไรได้ตามสบายไม่มีคนคอยห้าม เขาก็เลยแยกไปกินข้าวที่เขาเอามาจากบ้านที่ได้ร่มไม้ใกล้โรงอาหารของโรงเรียนตามลำพัง ต่อมกับชัยแปลกใจอย่างยิ่งเพราะทั้งสามคนเคยกินข้าวกลางวันด้วยกันเสมอ ทั้งสองคนมองหาเอก เมื่อเห็นเอกนั่งกินข้าวอยู่คนเดียวก็เข้าไปหาพาลงทักว่า

“เอก เราสองคนตามหาเธอตั้งนาน แอบมากินข้าวคนเดียวที่นี่เอง”

เอกมองเพื่อนทั้งสองด้วยสายตาแสดงว่ายังโกรธอยู่ แล้วพูดด้วยเสียงห้วนๆ ว่า

“เออ แล้วแกสองคนจะทำอะไรละ ตามมาอยู่กับกันอีกหรือ”

ชัยและต่อมมองหน้ากันด้วยความแปลกใจท่าทางและคำพูดของเอกอย่างยิ่ง แต่ต่อมก็ยังยิ้มเมื่อพูดกับเอกว่า

“เราไม่ได้มาทำอะไร เพียงแต่เราสามคนเคยกินข้าวกลางวันด้วยกันทุกวัน วันนี้ไม่เห็นเธอก็เลยตามหาจะได้กินข้าวด้วยกัน เรายังไม่ได้กินเลย มา มากินด้วยกัน” ต่อมพูดเสร็จก็เตรียมจะนั่งลงข้างเอกพร้อมกับชัย แต่เอกกลับลุกขึ้นแล้วพูดกับเพื่อนทั้งสองว่า

“แกก็กินกันสองคนซี” เอกพูดเสียงห้วนพร้อมกับลุกขึ้นเดินหนีไป ทิ้งห่อข้าวที่เขากินเหลือไว้ที่เดิม

ต่อมกับชัย มองหน้ากันอย่างงงๆ ด้วยความไม่เข้าใจเอก

“เอกเขาเป็นอะไรไปนะ ตอนอยู่ในห้องเรียนฉันพูดกับเขา เขาก็ทำท่าไม่ยอมพูดด้วย ต่อมพูด

“ฉันก็ไม่รู้เหมือนกัน เขาทำเหมือนโกรธเรา ไม่รู้โกรธอะไร” ชัยบอกต่อม ต่อมไม่พูดอะไรแต่ก้มลงเก็บข้อสอบจากห่อข้าวที่เอกกินเหลือไว้ แล้วเอาห่อข้าวไปทิ้งที่ถังขยะใกล้ๆ จากนั้นต่อมกับชัยก็นั่งลงรับประทานอาหารกลางวันด้วยกัน

เมื่อโรงเรียนเลิก นักเรียนที่นำจักรยานมาโรงเรียนก็ไปเอาจักรยานของตนที่จอดอยู่ใต้ถุนอาคารเรียน ที่นั่น ต่อมกับชัยก็พบเอกอีก ชัยทักเอกว่า

“เอก วันนี้ไปเล่นบอลลีสนามหน้าอำเภอด้วยกันนะ เรานัดสมกับโรจน์ไว้ด้วย”

“กันไม่ไป” เอกพูดด้วยเสียงแสดงความโกรธ แล้วรีบขี่จักรยานไป ต่อมกับชัยก็ขี่จักรยานของตนตามเอกไป ทั้งสองคนรู้สึกแปลกใจมากกว่า ทำไมเอกต้องขี่จักรยานเร็วเหมือนกับจะรีบหนีเขาทั้งสองคน แต่ทั้งสองคนไม่รู้ว่าจะทำอย่างไร เพราะต่างคนต่างก็ไม่รู้ว่า เอกโกรธเขาทั้งสองด้วยเรื่องอะไร

เมื่อเข้าใกล้สี่แยกบริเวณตลาด รถจอดแจ่มจก แต่เอกก็ยังขี่อย่างรวดเร็ว ส่วนต่อมกับชัยขี่มาเรื่อยๆ ด้วยความระมัดระวัง ทันใดนั้น ต่อมและชัยก็ต้องตกใจอย่างยิ่ง เพราะมีเสียงคนร้องให้ช่วย แล้วทั้งสองคนก็เห็นทั้งเอกและจักรยานล้มอยู่กลางถนน มีรถยนต์คันหนึ่งจอดอยู่ใกล้ๆ เอกนั่งอยู่กับพื้นถนนมือจับอยู่ที่ขาข้างหนึ่ง ต่อมกับชัยรีบจอดจักรยานของตนไว้ข้างทาง แล้วรีบเดินเข้าไปหาเอก พอไปถึงก็ก้มลงประคองเอกขึ้นไปบนทางเท้า มีคนมามุงดูเรื่องที่เกิดขึ้น เสียงชายคนหนึ่งพูดว่า

“เป็นอย่างไบบ้างหนู ฉันยังไม่ทันจริง ๆ เพราะหนูขี่รถตัดหน้ากะทันหันมาก มาฉันจะพาหนูไปโรงพยาบาล” ชายคนนั้นพูดพร้อมกับก้มลงอุ้มเอกไปขึ้นรถพาไปโรงพยาบาล

ที่โรงพยาบาล เอกนอนอยู่บนเตียงคนไข้ นอกจากพ่อแม่ของเอกที่มายืนเฝ้าข้างเตียงด้วยความห่วงใยแล้ว ต่อมกับชัยก็ยืนอยู่สองข้างเตียง หมอบอกว่าเอกไม่เป็นอะไรแล้ว แต่ก็อยากให้นอนพักสักสองสามชั่วโมงแล้วค่อยกลับบ้าน เอกมองต่อมกับชัยแล้วพูดเสียงอ่อย ๆ ว่า

“ขอบใจนายทั้งสองมาก ขอโทษที่ทำไม่ดีกับเพื่อนวันนี้ด้วย” เอกพูดพร้อมกับเอื้อมมือมาจับมือต่อมกับชัยคนละข้าง

“เรายังเป็นเพื่อนกันเหมือนเดิมเอก” ต่อมกับชัยพูดเกือบพร้อมกัน

ขณะที่ต่อมขี่จักรยานจากโรงพยาบาลกลับบ้านเย็นวันนั้น เขายังอดสงสัยไม่ได้ว่า เอกโกธเขาเรื่องอะไร แต่เขาก็คิดว่า สักวันหนึ่งเขาคงจะหาคำตอบได้

ตัมกับโอ

“ไปเถอะนำโอ พ่อผมใจดีน่า” ตัมจูงมือเพื่อนใหม่เข้าไปในบริเวณบ้าน “ที่ผมนั่งไปบ้านโอได้ ทำไมโอจะมาบ้านผมไม่ได้”

โอตัดสินใจเดินตามตัมเข้าไปด้วยความอยากรู้อยากเห็น แต่ไม่มั่นใจนัก เขาเพิ่งรู้จักตัมลูกชายเจ้าของบ้านหลังนี้ไม่ถึงเดือน พอล่วงล้ำประตูเข้าไป โอก็ตื่นตะลึงในความงามและโอ่อ่าของตัวบ้านและบริเวณ ก่อนที่บ้านหลังนี้จะสร้างเสร็จเมื่อไม่กี่เดือนมานี้ เจ้าของบ้านได้สร้างรั้วเป็นกำแพงสูงทึบกันที่ดินไว้เป็นปี โอเดินผ่านข้างรั้วสู่ถนนใหญ่ทุกวัน แต่ไม่เคยเห็นภายในบริเวณบ้านเลย บัดนี้ เขาได้เห็นแล้ว สนามหญ้าเขียวและเรียบน่าลงไปนอนเล่น สองข้างถนนในบ้านมีไม้ดอกไม้ประดับสวยงามและร่มรื่น ตัวบ้านเป็นตึกทรงประหลาดตั้งอยู่บนเนิน เมื่อก่อนนี้เขาเคยเห็นแต่หลังคากระเบื้องสีน้ำเงินลาดเทลงมาจากนึกคิดว่าคงจะลงถึงพื้นดิน เดียวนี้เขาเห็นแล้วว่ามันลงมาต่ำเหมือนกัน แต่ไม่ต่ำอย่างที่คิดไว้

“นั่นไงพ่อผม ไม่ต้องกลัวหรอก พ่อผมชอบต้นไม้เหมือนพ่อโอนั่นแหละ” เด็กชายร่างท้วมเดินนำหน้าเพื่อนไปหาพ่อที่ข้างสระว่ายน้ำ

“พ่อครับ ผมพาเพื่อนมาเที่ยวบ้านครับ”

นายโสภณวางมือจากการตัดแต่งกิ่งไม้หันมา เป็นขณะเดียวที่โอเข้าไปใกล้ในระยะพอสมควร

“โอ้ รู้จักพ่อผมซี”

“สวัสดีครับ” โอ้ไหว้แล้วนั่งอยู่

“เออ ไหว้พระเถอะลูก บ้านอยู่ไหนล่ะ” นายโสภณลูปผมหยิกของโอ้ด้วยความเอ็นดู

“บ้านโอ้อยู่ทุ่งนาหลังบ้านเราไงครับพ่อ ที่ผมกับพี่ต๋อยไปติดฝนอยู่วันนั้นไงล่ะครับ ผมพาโอ้ไปห้องผมนะครับ”

“ไปสิลูก หาน้ำทำดื่มกันเองนะ ต้มอย่าลืมพาโอ้ไปหาคุณยายก่อนล่ะ”

“ครับพ่อ”

ระหว่างที่เดินไปยังตัวบ้าน โอ้ค่อย ๆ รู้สึกเป็นกันเอง และโล่งใจขึ้นทีละน้อย แต่ก็ยังคงยั้งระวังตัวกลัวจะทำอะไรไม่ถูกต้อง เพราะไม่เคยชินกับสภาพอย่างนี้มาก่อน

“แม่กับพี่ผมไปเยี่ยมคุณปู่ที่ภูเก็ต ไปไหว้คุณยายก่อนนะ” ต้มพูดขณะเปิดประตูห้องรับแขกเข้าไป

เมื่อแนะนำให้อู่รู้จักกับยายแล้ว ต้มเอาน้ำแข็งใส่น้ำมาให้โอ้และสำหรับตนเอง คนละแก้ว โอ้มองดูวิธีที่ต้มยกแก้วกดปุ่มเอาก่อนน้ำแข็งและน้ำเย็นจากตู้เย็นด้วยความแปลกใจ เพราะเพิ่งเคยเห็นเป็นครั้งแรก แต่ไม่กล้าถามแต่อย่างใด

ห้องส่วนตัวของต้มอยู่ชั้นบนทางด้านหลัง ต้มเปิดม่านแล้วเปิดหน้าต่างกระจกใสบานใหญ่ ลมเย็นจากทุ่งนาพัดโชยเข้ามา โอ้มองออกไปเห็นบ้านของตนโดดเดี่ยวอยู่กลางทุ่งโล่ง รอบ ๆ บ้านมีต้นมะม่วง ต้นแค กอกกล้วย และแปลงผักขึ้นเต็ม เขามองหาพ่อและเจ้าตูบแต่ไม่เห็น ภายในบริเวณบ้านของต้มด้านนี้เป็นโรงรถ ครีว และเรือนคนใช้

ต้มมีของเล่นต่าง ๆ มากมาย ทั้งประเภทหุ่นยนต์ รถไฟ เรือบิน และตุ๊กตาที่ขับเคลื่อนด้วยถ่านไฟฉาย และที่บังคับด้วยคลื่นวิทยุ โอ้เห็นแล้วได้แต่ชื่นชม ยังไม่อยากจะเล่น ไม่อยากลอง เพียงแต่ลูบคลำจับต้องเท่านั้น

สิ่งที่โอ้สนใจมากคือสิ่งที่ตั้งอยู่ในห้องโถงชั้นล่าง สิ่งนั้นไม่ใช่ของเล่นแต่มีไว้สำหรับเล่น รูปร่างคล้ายตุ๊กไม้ สีสันตาลแก่เป็นมันวับวาวน่าจับต้อง โอ้รู้ว่ามันเป็นเครื่องดนตรีชนิดหนึ่ง แต่ไม่รู้แน่ว่าเป็นอะไร ด้วยความอยากรู้อยากถามไม่ได้

“อะไรนะต้ม”

“เปียโน” ต้มเดินไปที่เปียโนแล้วเลื่อนแผ่นปิดด้านบนออก เห็นคีย์บอร์ดสีดำขาวเรียงรายเป็นแถวเดี่ยวอย่างมีระเบียบ “เปียโนแบบตั้งตรงแบบนี้เป็นแบบธรรมดา ของ

ผมเอง พ่อซื้อให้ตั้งแต่เรียนอนุบาล พ่อให้ผมไปเรียนพิเศษทุกอาทิตย์ เดี่ยวนี้ก็ยังเรียนอยู่เลย”

“โอโฮ ก็แปลว่าตีเล่นเปียโนมาเกือบสิบปีแล้วซี คงเล่นเก่งมากแน่ๆ” โอเอานิ้ว ชักดลงไปที่ยี่สิบขวบ ปรากฏว่ามีเสียงดังกร่างเบาๆ “ทำไมดังอย่างนี้ละตี”

“เอานิ้วเคาะลิโอ เปียโนมีสายลวดซึ่งอยู่ข้างใน พอเรากดตรงคีย์ก็จะมีฆ้องเล็กๆ ไปตีสายลวดให้เกิดเสียง ถ้าสายลวดยาวก็เป็นเสียงต่ำ สายสั้นเป็นเสียงสูง เคาะดูซิ” ต้มอธิบายพลางแสดงตัวอย่าง เกิดเสียงดังไฟระเริงน่าฟัง

โอเคาะคีย์สิบขวบอันเดิมค่อนข้างแรง คราวนี้มีเสียงดังกังวาล

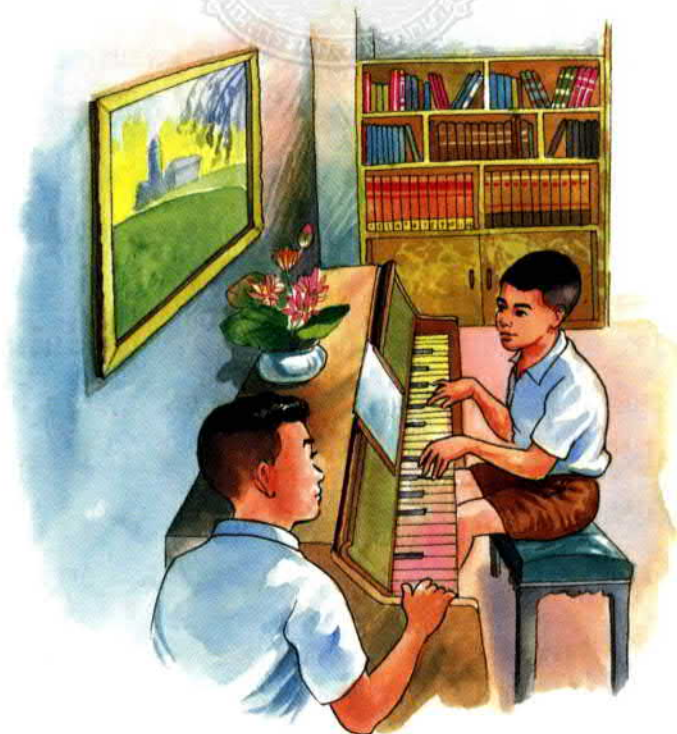
“ทำไมเสียงต่ำอย่างนี้ละตี”

“เปียโนมีระดับเสียงต่ำและสูงมากกว่าเครื่องดนตรีอื่นๆ ฟังดูซิ” ต้มว่าแล้ว เลื่อนม้านั่งเข้าไปให้ได้ระยะพอดี นั่งตัวตรง แล้วใช้มือขวาไล่เสียงจากต่ำสุดทางซ้ายไป ถึงสูงสุดทางขวาอย่างชำนาญ

“เพราะจิงเลย เล่นเป็นเพลงให้ฟังหน่อยซีตี” เพลงอะไรก็ได้ที่ตีชอบ”

“แหม ผมชอบหลายเพลงเสียด้วยซี เพลงที่ครูสอนก็มีแต่เพลงเฉพาะของเปียโน ไม่ค่อยมีเพลงที่พวกเราชอบร้องกัน” ต้มพูดพลางคัดเลือกโน้ตเพลง

“ครูเขาสอนเพลงไทยหรือเพลงฝรั่ง”

“เขาสอนตามตำรา ส่วนมากเป็นเพลงฝรั่ง แต่เพลงไทย เพลงญี่ปุ่นก็มีเหมือนกัน ที่จริงเพลงที่เขาแต่งไว้มันเป็นของสากล คือ ถ้าเขียนโน้ตไว้อย่างนี้แล้ว ไม่ว่าประเทศไหนๆ ก็เอาไปเล่นได้ เออ เอาเพลงนี้ดีกว่า โอ้คงเคยได้ยินแน่ๆ” ต้มว่าแล้วก็เริ่มพรมนิ้วบนคีย์โล่เสียง แล้วเล่นตามโน้ตอย่างชำนาญ

“อ้อ รู้แล้ว” โอ้ร้องขึ้นอย่างยิ้มแยมั่นทันทันทีที่จับตอนเริ่มต้นของเพลงได้ “เพลงพระราชนิพนธ์สายฝนนี้ เคยได้ยินบ่อยๆ”

“ไปไหนมาโอ้ หายไปนาน พ่อนึกว่าโอ้ไปตกปลาเสียอีก” ตาพรถามลูกชาย

“ไปบ้านเพื่อนครับพ่อ บ้านหลังใหญ่ปากทาง โอ้โฮ! ยอดเลยพ่อ บ้านเขามีทุกอย่างเยี่ยมจริงๆ”

“อ้อ เพื่อนใหม่ที่มาติดฝนอยู่บ้านเรานั่นนะหรือ ทำทางนิสัยดีไม่มีถือเนื้อถือตัว” ตาพรหยิบกาน้ำอาลูมิเนียมใบใหญ่ “เอ้า เอากานี้ไปใส่น้ำฝนในตุ่มไป แม่เขาจวนจะยกหม้อแกงลงแล้ว เดี่ยวจะได้ตมน้ำไว้ อย่าให้เสียถ่าน”

“ทำไมต้องตมก็ไม่รู้ น้ำฝนน่าจะกินได้เลยนะพ่อ” โอ้ถาม แต่ก็ทำตามที่พ่อสั่ง

“เพราะน้ำฝนนี่รองมาจากหลังคา ยังไม่สะอาดพอ ความสะอาดเป็นเรื่องสำคัญนะลูก ทำให้ปราศจากโรค คนเราเมื่อปราศจากโรคภัยไข้เจ็บก็ย่อมมีความสุขกายสบายใจ”

ตาพรเป็นชาวนา มีนาหลายสิบไร่ ทำนามาแต่เล็กจนโต ต่อมาย้ายมาอยู่บ้านเมืองขยายตัวออกมา มีคนมาซื้อที่นาของแกบางส่วนไปทำหมู่บ้านจัดสรร แกจึงได้เงินจำนวนมาก พอจะเรียกได้ว่าเป็นเศรษฐี แต่แกก็ยังทำตัวเหมือนเดิม เอาเงินไปฝากธนาคารและซื้อพันธบัตรรัฐบาล เหลือที่ดินไว้สองไร่ปลูกผักขายพอได้ใช้จ่ายในครอบครัว มิได้เห่อเหิมที่จะสร้างบ้านใหม่หรือแม้แต่ซื้อเครื่องใช้ใหม่ๆ แต่อย่างใด นอกจากต่อไฟฟ้าเข้าบ้าน เพราะเห็นได้ประโยชน์คุ้มค่า แต่แกยังไม่ขอต่อน้ำประปาเข้าบ้าน เนื่องจากบ้านอยู่ไกลจากท่อใหญ่มาก พรจึงเก็บน้ำฝนไว้ในตุ่มหลายสิบตุ่มรอบบ้าน เพื่อเป็นน้ำดื่ม ส่วนน้ำใช้ตักจากบ่อที่ขุดไว้ใกล้บ้าน

นิสัยอันดีงามอย่างหนึ่งของตาพร คือ เป็นคนสะอาดและมีระเบียบ แกบอกได้ว่านิสัยนี้มาจากการที่เคยรับราชการทหาร และเคยเป็นทหารรับใช้นายทหารสำคัญคนหนึ่ง เมื่อสมัยที่แกยังเป็นหนุ่ม ตาพรปลูกฝังนิสัยรักความสะอาดและความเป็นระเบียบแก่ลูกทุกคน แต่โอ้เป็นคนสุดท้อง ถูกใครต่อใครตามใจมาก จนเป็นคนเอาแต่ใจตัวเอง

บางวันกว่าจะอาบน้ำแปรงฟันได้ ก็ต้องเคี้ยวเชือกกันจนอ่อนใจ มาตอนนี้โอ้ค่อยมีระเบียบและมีความรับผิดชอบมากขึ้น

“โอ้ไปบ้านเพื่อน ระวังอย่าไปทำอะไรให้เขาว่าได้ นอกจากการพูดจาภิรยา มารยาทแล้ว ต้องระวังเรื่องการใช้ข้าวของต่างๆ และเรื่องความสะอาดด้วย” ตาพรเตือนลูก

“ที่แรกโอ้ก็กลัวจนจับอะไรไม่ถูก พื้นบ้านเขาบางห้องเป็นกระเบื้องหรือหินก็ไม่รู้ บางห้องปูด้วยไม้ชั้นเล็ก ๆ บางห้องก็ปูด้วยเสื่อนุ่ม ๆ ทั้งห้องเลย” โอ้เล่า

“พรม เขาเรียกพรม โตปานนี้ยังไม่รู้จักพรมอีกหรือ” พี่สาวพูดขึ้นอย่างรำคาญ

“บ้านเราถึงจะไม่ใหญ่โต แต่ก็สะอาดน่าอยู่ไม่ใช่หรือลูก” ตาพรพูดยิ้ม ๆ “บ้านเล็กบ้านใหญ่ ราคาถูกราคาแพง ก็ทำให้สะอาดและน่าอยู่ได้ มันอยู่ที่คนไม่ใช้ที่ของ คนสะอาดและมีระเบียบไปอยู่ที่ไหน ที่นั่นก็สะอาดและมีระเบียบ”

“แอ้วเคยเห็นบ้านบางหลัง ดูข้างนอกก็ใหญ่โตโอ้อ่าดีหรอกแต่ข้างในดูไม่ได้เลย รกเหมือนรังหนู แมลงสาบวิ่งพล่านเลย” พี่สาวพูด

“เวลาโอ้ไปบ้านเพื่อนหรือที่ไหนก็ตาม ต้องระวังเรื่องการใช้น้ำห้องส้วม การทิ้งขยะ การซัก การถ่มน้ำลาย พ่อสอนให้ทุกคนกินเป็นเวลา ถ่ายเป็นเวลาทุกเช้าจนเป็นนิสัยกันแล้ว จะไปไหนมาไหนก็ไม่ต้องกังวลว่าจะต้องเข้าส้วมอีก เว้นแต่จะกินจุบจิบจนท้องเสีย”

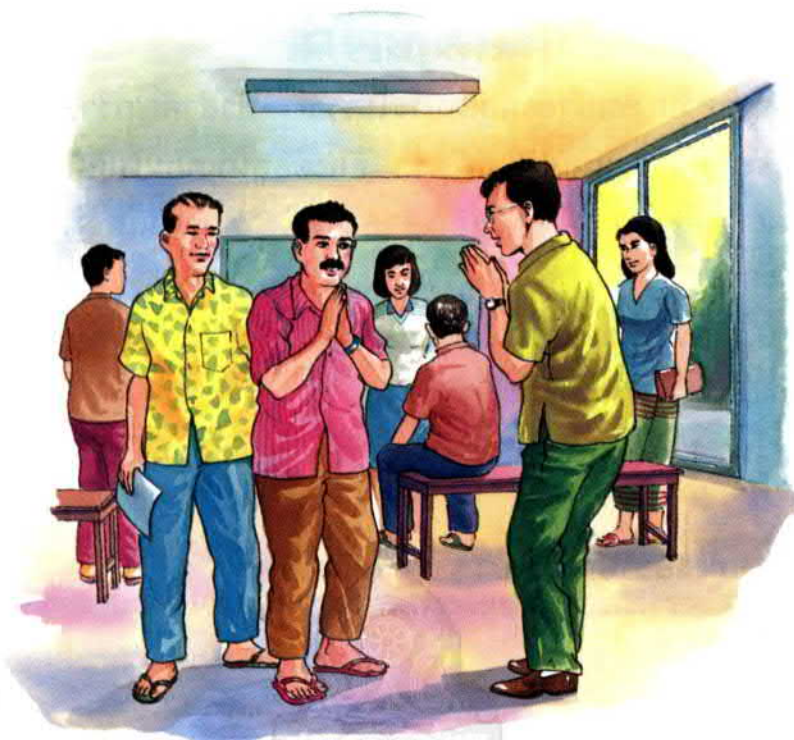
“แล้วเวลาปวดเยี่ยวล่ะพ่อ” โอ้ถามแล้วหัวเราะ “ต้องกลับมาเยี่ยวบ้านอย่างนั้นหรือ”

“แหม ไม่น่าจะมีปัญหา” พี่สาวว่า “โอ้รู้ไม่ใช่หรือว่า อันไหนส้วมถ่ายหนัก อันไหนส้วมถ่ายเบาหรือส้วมเยี่ยว ข้อสำคัญพอเสร็จธุระแล้วต้องล้างส้วม จะกดปุ่มให้น้ำไหลหรือจะตักน้ำราดก็แล้วแต่เขาจะมีไว้”

“แล้วอย่าเผลอป็นขึ้นป็นนั่งยอง ๆ บนโถส้วมแบบชักโครกละ หลายคนทำส้วมเขาแตก หรือพลัดตกลงมาก็เคยมี” พี่ชายเตือน

ในรายการข่าวโทรทัศน์ภาค ๒๐.๐๐ น. คืนหนึ่ง มีการแถลงเรื่องการตัดถนนสายใหม่รอบพระนคร ตาพรกับลูก ๆ ฟังผ่าน ๆ ไปแล้วก็ไม่สนใจ เพราะจับความไม่ทันว่าเขาจะตัดผ่านที่ใดบ้าง

สองสามเดือนต่อมา มีเจ้าหน้าที่มาพบตาพรที่บ้าน แจ้งเรื่องการตัดถนนให้ทราบ พร้อมกับนัดหมายให้ไปร่วมประชุมที่สำนักงานแห่งหนึ่ง

“สวัสดี ลุงพร” นายโสภณเป็นฝ่ายทักขึ้นก่อนระหว่างพักการประชุม “ผมชื่อโสภณเป็นพ่อของตั้ม ที่เป็นเพื่อนกับโอ้ลูกชายของลุงนะคะ”

“อ้อ สวัสดีครับ” ตาพรไหว้ตอบ “โอ้บอกว่าตอนนี้เขาเล่นไอนั้นเป็นบ้างแล้ว เขาว่าตั้มช่วยสอนให้ อะไรนะครับอ้ายที่เล่นเป็นเพลงนะ”

“อ้อ เปียโนครับ โอ้เขามีหัวทางดนตรีนะลุง เรียนได้เร็วมาก” โสภณชมเชย

“คงเป็นเพราะตั้มสอนเก่งด้วยนะคะ” ตาพรหัวเราะ แล้วรีบเปลี่ยนเรื่องคุย “ที่ของคุณโสภณก็โดนเหมือนกันหรือครับ”

“ครับ รู้สึกจะโดนรื้อด้านได้เข้าไปสักสองเมตรตลอดแนว ของลุงเองคงโดนเข้าอย่างจังซีครับ”

“ครับ เบ็ดเสร็จก็เกือบแปดสิบวา ปีกลายนี้มีคนมาขอซื้อตรงนั้น ผมไม่ขาย” ตาพรเล่าหน้าตาเฉย “ถ้าเขารู้ข่าวผมถูกเวนคืนที่ตรงนั้น เขาคงหัวเราะฟันหัก”

“แหม น่าเสียดาย แต่นี่ก็ได้เงินชดเชยเหมือนกัน” ใครคนหนึ่งพูดขึ้น “ลุงคงได้เยอะขึ้นนะ”

“เรื่องนั้นผมไม่ติดใจหรอก เรื่องประโยชน์ส่วนรวมละก็ผมยินดีเสมอ แต่เห็นว่าบางรายไม่ยินยอมให้เวนคืน น่าหนักใจแทนรัฐบาลนะคะ” ตาพรหันไปทางโสภณเป็น

เชิงहारो” แล้วอย่างนี้บ้านเมืองจะเจริญได้อย่างไร”

“พูดยากครับ คนบางคนเห็นประโยชน์ส่วนตัวสำคัญกว่าส่วนรวม เคยมีถนนบางสายไปเจอที่ดินของคนเห็นแก่ตัวเข้า ต้องตัดถนนอ้อมไปก็มี แต่สายนี้เข้าใจว่ารัฐบาลคงไม่ยอมตัดอ้อมแน่ๆ” โสภณคาดการณ์ “พอถนนเสร็จลงคงออกถนนใหญ่ สะดวกขึ้นนะครับ”

“ครับ ต่อไปนี้เวลาโอไปหาต้มในหน้าฝน คงไม่ต้องลุยโคลนไปเพื่อนบ้าน คุณโสภณอีกแล้ว” ตาพรพุดที่เล่นที่จริง

โสภณหัวเราะและพูดต่อ “และสงสัยว่าเวลาต้มคิดถึงโอ คงได้วิ่งแจ้นไปหากันทุกเวลา”

แล้วชายทั้งสองก็หัวเราะเบาๆ อย่างมีความสุข

น้ำใจครูดวงชัย

ปีนี้อากาศหนาวเย็นกว่าทุกปีที่ผ่านมา ยามเช้าตรู่ของเดือนกุมภาพันธ์ หลายคนยังนอนอยู่ใต้ผ้าห่มบนที่นอนอันอบอุ่น แต่วิโรจน์ต้องตื่นตั้งแต่ฟ้ายังไม่สว่าง เพื่อช่วยแม่และพี่สาวทำงานบ้าน

เมื่อก่อไฟยกหม้อหนึ่งข้าวตั้งเตาแล้ว วิโรจน์ไปช่วยพี่สาวรดน้ำผักสวนครัวที่หลังบ้าน ทั้งสองตักน้ำจากบ่อกกลางหมู่บ้านไล่ถึงหาบมาถึงสวนครัวเป็นระยะทางประมาณสี่ร้อยเมตร กว่าจจะรดน้ำผักและตักน้ำเต็มตุ่มทุกใบก็สายจนตะวันพ้นขอบฟ้า

วิโรจน์รีบอาบน้ำแต่งตัวแล้วเข้าครัวรับประทานอาหารเช้า แม่ต้มไข่เปิดไฉ้แล้วไฉ้เปิดต้มคลุกน้ำปลาและข้าวเหนียวหนึ่ง เป็นอาหารเช้าที่วิโรจน์รับประทานเป็นประจำ การทำงานออกกำลังและรับประทานอาหารมีประโยชน์ ทำให้วิโรจน์สมบูรณ์แข็งแรงกว่าเด็กอื่นหลายคนในหมู่บ้านนาอุดมแห่งนี้

คำสิงห์พ่อของวิโรจน์ตื่นนอนเมื่อตอนที่ลูกชายกำลังจะไปโรงเรียน

“จะรีบไปทำไมแต่เช้า โรงเรียนขึ้นตั้งสามโมงไม่ใช่หรือ” คำสิงห์โยนผ้าห่มไปที่มุ้งห้องและถามด้วยความไม่พอใจ “ตั้งแต่ได้ครูใหม่มา รู้สึกว่าขยันไปโรงเรียนจริงนะ อีกหน่อยคงหอบเลื้อหอบหมอนไปนอนที่โรงเรียนหรอก”

เด็กชายไม่พูดอะไร เขารู้ว่าพ่ออารมณ์ไม่ค่อยแจ่มใส เพราะเมื่อคืนพ่อเมาเหล้า และทะเลาะกับแม่ การตอบคำถามหรือชี้แจงอะไรเพิ่มเติมมีแต่จะทำให้ถูกด่า เขาจึงค่อยๆ ย่องลงจากบ้านไป

คำสิงห์รีบไปดูไก่ชนทั้งๆ ที่ยังไม่ล้างหน้า อ้ายเขียวพระกาฬไก่ชนตัวเก่งอยู่ในสุมใบใหญ่บนแคร่ไม้ไผ่ คำสิงห์ติดมือทักทายมันด้วยใบหน้ายิ้มแย้ม ชาวบ้านนาอุดมพูดกันว่า คำสิงห์รักอ้ายเขียวพระกาฬยิ่งกว่าลูกชาย สุมที่ซังอ้ายเขียวต้องวางบนแคร่ที่มีกระสอบปูรองอีกชั้นหนึ่ง น้ำและอาหารของมันก็จัดให้เป็นพิเศษกว่าไก่ธรรมดา

คำสิงห์มีลูกสองคน คนโตเป็นหญิงเรียนจบชั้นประถมปีที่ ๔ แล้วก็ออกจากโรงเรียนมาช่วยพ่อแม่ทำนา คนเล็กเป็นชายคือวิโรจน์มีโอกาสดูเรียนต่อ เพราะโรงเรียนบ้านนาอุดมเปิดสอนชั้นประถมปีที่ ๕ ในปีที่วิโรจน์เรียนจบชั้นประถมปีที่ ๔ ปีนี้วิโรจน์เรียนอยู่ชั้นประถมปีที่ ๖

ครูที่บรรจุมานใหม่ชื่อดวงชัย เป็นคนหนุ่ม เรียนจบปริญญาตรีทางพลศึกษา เป็นคนในท้องถิ่นตำบลนี้ แต่อยู่คนละหมู่บ้าน ครูดวงชัยขยันขันแข็ง เอาใจใส่ดูแลโรงเรียนและอบรมสั่งสอนนักเรียน โดยไม่คำนึงว่าเป็นนักเรียนชั้นใด เมื่อพบสิ่งบกพร่อง ไม่ถูกไม่ควร ก็ตักเตือนแก้ไขทันที ครูดวงชัยเป็นคนโสด พักอยู่ที่บ้านพักครูหลังโรงเรียน ไม่มีภารกิจส่วนตัวมากนัก จึงมีเวลาทำงานให้โรงเรียนและทำงานเพื่อเด็ก ๆ มากกว่าครูอื่นๆ ประกอบกับครูดวงชัยเป็นคนรักเด็ก รักงาน จึงมาโรงเรียนแต่เช้าและกลับเย็นเป็นประจำ

ก่อนเข้าเรียนครูดวงชัยนำเด็ก ๆ เก็บเศษกระดาษในบริเวณโรงเรียน รดน้ำต้นไม้ และเก็บกวาดบริเวณโรงเรียนให้สะอาดเรียบร้อย โดยแบ่งนักเรียนเป็นกลุ่มๆ ตามความสมัครใจ เสร็จจากงานก็จับกลุ่มเล่นเกมสนุกสนาน ต่อจากนั้นก็ร้องเพลง โดยสอนเด็กๆ ให้ร้องเพลงลูกทุ่ง และเพลงอื่นๆ ที่เด็กชอบ จนกระทั่งเวลาประมาณ ๘.๐๐ น. จึงปล่อยให้เด็กๆ ไปทำงาน หรือจับกลุ่มเล่นตามลำพัง ด้วยเหตุนี้เด็กๆ จึงชอบมาโรงเรียนแต่เช้า เพื่อจะได้ร่วมเล่นเกมและร้องเพลง สำหรับในตอนเย็นหลังเลิกเรียน ครูดวงชัยก็ฝึกซ้อมกีฬาให้แก่เด็กที่สนใจ แต่ก็ไม่ได้ให้เด็กอยู่โรงเรียนนานจนเสียเวลาช่วยผู้ปกครองทำงานบ้าน

เมื่อวิโรจน์มาถึงโรงเรียน เพื่อนๆ ประมาณสิบคนกำลังตั้งวงผลัดกันยิงลูกฟุตบอลเข้าประตู โดยมีครูดวงชัยคอยแนะนำและแสดงวิธีรับและส่งลูกบอลด้วยเท้า

วิโรจน์วิ่งลัดสนามตรงไปร่วมวงด้วย เขาวางสมุดและหนังสือเรียนลงข้างๆ เสาประตูฟุตบอล

“วิโรจน์ เอาเครื่องเรียนขึ้นไปเก็บที่ห้องเรียนก่อน แล้วค่อยลงมาเล่น” ครูดวงชัยบอกด้วยน้ำเสียงนุ่มนวลแต่เด็ดขาด ซึ่งวิโรจน์ก็เชื่อฟังแต่โดยดี

เมื่อนักเรียนมาโรงเรียนมากขึ้น ครูดวงชัยได้จัดให้มีการแข่งขันวิ่งเปี้ยว โดยแบ่งนักเรียนออกเป็นสองฝ่ายคละกันตั้งแต่ชั้นประถมศึกษาปีที่ ๑-๖ จับคู่นักเรียนที่มีขนาดไล่เลี่ยกันเป็นคู่ๆ และกำชับให้เล่นตามกติกาอย่างเคร่งครัด ตามปกตินักเรียนโรงเรียนบ้านนาอุดมชอบแข่งวิ่งเปี้ยวอยู่แล้ว โดยจับกลุ่มแบ่งฝ่ายเล่นกันเอง บางครั้งก็ทะเลาะวิวาทกันเพราะการเอาเปรียบ เนื่องจากไม่เล่นตามกติกาที่ตกลงกันไว้ เมื่อครูดวงชัยเป็นผู้ดำเนินการแข่งขันเสียเอง นักเรียนก็ไม่ละเมิดกติกา การทะเลาะกันจึงไม่มี แม้บางวันครูดวงชัยปล่อยให้ให้นักเรียนแข่งขันกันเองตามลำพัง ก็ไม่มีผู้ใดเล่นเกเรหรือเล่นเอาเปรียบ

หลังจากการแข่งขันวิ่งเปี้ยวจบลงด้วยความสนุกสนานของนักเรียน ทั้งผู้เล่นและผู้สนับสนุน ครูดวงชัยก็เปลี่ยนบรรยากาศโดยนำนักเรียนร้องเพลง เด็กๆ ยังไม่เหนื่อยอยากจะแข่งขันกันต่อไป แต่ครูดวงชัยเห็นว่าควรจะพัก จึงให้เด็กๆ นั่งจับกลุ่มกันที่สนามด้านหลังอาคารเรียน ซึ่งเป็นที่ร่มรื่น

“วิโรจน์ ไปเอากีร์ดำที่บ้านครูหน้อย” ครูดวงชัยบอกพลางนั่งลงบนท่อนไม้ที่วางไว้ให้นักเรียนนั่งประชุมกลุ่ม หรือนั่งคุยกันในเวลาพักผ่อน

“ร้องเพลงอะไรล่ะ” ครูดวงชัยถามนักเรียน

“เพลงสาวขอนแก่นครับ”

“เพลงฉันทนาครับ”

“เพลงกำนันกำในครับ”

นักเรียนเสนอเพลงโดยไม่รู้ว่าเป็นเพลงนั้นๆ ชื่อเพลงอะไร แต่เด็กๆ ก็ร้องกันได้ เพราะได้ฟังจากวิทยุและจากที่ครูดวงชัยสอนเพิ่มเติมให้

เมื่อวิโรจน์เอากีร์ดำมาให้ ครูดวงชัยลองเสียงแล้วเล่นเป็นจังหวะพร้อมกับร้องเพลงสาวขอนแก่น โดยนักเรียนร้องตาม เสียงเพลงค่อยๆ ดังขึ้นๆ จนกลบเสียงกีร์ดำ ระดับเสียงที่แตกต่างกันตามประสาทเด็กทำให้กลายเป็นเสียงประสานน่าฟัง จังหวะทำนองเพลงก็เป็นไปอย่างไม่มีผิดเพี้ยน เด็กๆ ตบมือให้จังหวะอย่างสนุกสนาน

คำสิงห์อุ้มยายเขี้ยวพระกาฬโกชนตัวเก่งผ่านสนามโรงเรียน เพื่อจะไปฝึกซ้อมกับโกชนของเพื่อนบ้าน

“อ้อ เป็นอย่างนี้เอง ครูพาเด็กร้องรำทำเพลง เขาเรียนหนังสือกันอย่างนี้เองหรือ” คำสิงห์พูดกับเพื่อนที่เดินไปด้วยกัน “มิน่าเล่าลูกฉันถึงได้แหกขี้ตามาโรงเรียนตั้งแต่โกโห”

“แต่ครูเขาก็ดีนะ เมื่อวานนี้ยายหยิ่งลูกฉันป่วยครูก็ไปดูแลถึงบ้าน ทั้ง ๆ ที่ฉันเคยไปว่าเขาถึงโรงเรียน ฉันนึกว่าเขาจะโกรธ เห็นเขาไปเยี่ยมยายหยิ่งฉันชักอาย”

“อ้าย มันแกลังทำใจดีไปอย่างนั้นแหละ มันจะหลอกใช้งานลูกเรานะซี” คำสิงห์สะบัดหน้าด้วยความไม่พอใจ “เห็นว่างานบุญมหาชาติปีนี้ ครูคนนี้เป็นตัวตั้งตัวตีจะเอาเด็ก ๆ เล่นละครหาเงิน ใ้เด็กปลูกผักให้โรงเรียนยังไม่พอ ยังจะกินแรงเด็กทางอื่นอีก”

ในตอนเย็นวันเดียวกัน หลังจากเลิกเรียนแล้ว ครูดวงชัยฝึกการเล่นแชร์บอลให้นักเรียนที่ยังไม่กลับบ้าน โดยคัดเลือกนักเรียนชั้น ป. ๔-๕-๖ ที่มีขนาดไล่เลี่ยกัน แบ่งเป็นสองฝ่ายตามความสมัครใจ ครูดวงชัยเป็นคนแรกที่สอนให้นักเรียนโรงเรียนบ้านนาอุดมเล่นแชร์บอล เด็ก ๆ เหล่านี้เคยเล่นมาหลายครั้งแล้ว บางคนมีความชำนาญในการเล่นมาก วิโรจน์ก็เป็นคนหนึ่งที่อยู่ฝึกซ้อมในวันนี้

“การเล่นรวมกันเป็นทีมมิใช่เล่นแต่เอาชนะเท่านั้น พวกเขาจะได้ประโยชน์อีกหลายอย่าง ได้ออกกำลังกาย ได้รับความสนุกสนาน แต่ที่สำคัญคือพวกเขาจะได้รู้จักกติกาและเคารพกติกา คือ เล่นตามกติกา รู้จักหน้าที่ รู้จักแบ่งงาน ประสานงานและทำงานร่วมกันเป็น ไม่เก่งคนเดียว ไม่เห็นแก่ตัว เป็นการฝึกหัดนิสัยที่ดีไปด้วย” ครูดวงชัยกล่าวกับนักเรียนก่อนเริ่มแข่งขัน “เราจะเล่นไปจนถึงสี่โมง หลังจากนั้นทุกคนต้องกลับบ้านไปช่วยพ่อแม่ทำงาน

“ที่บ้านผมไม่มีอะไรจะทำ ผมขอเล่นต่อได้ไหมครับ” เด็กคนหนึ่งถาม

“ไม่ได้หรอก เราตกลงกันไว้ว่าจะกลับบ้านสี่โมงเย็นไม่ใช่หรือ เราต้องปฏิบัติตามกติกา” ครูดวงชัยพูดพลางโยนลูกบอลลงไปกลางสนาม

วิโรจน์รับลูกบอลไว้ได้ แล้วการแข่งขันก็เริ่มขึ้น ผู้เล่นแต่ละฝ่ายผลัดกันรับส่งลูกบอลอย่างคล่องแคล่วรวดเร็ว และยิงลูกบอลลงตะกร้าอย่างแม่นยำ แต่แต่ละครั้งที่ลูกบอลลงตะกร้าเสียงเฮฮาจากนักเรียนที่ถือหางพวกของตนก็ดังขึ้น

คำสิงห์อุ้มยายเหี่ยวพระกาฬกลับจากบ่อนไก่ด้วยอารมณ์ขุ่นมัว บ่อนไก่อนี้เป็นบ่อนเถื่อน มีการชนไก่กันแทบทุกวัน วันนี้ ยายเหี่ยวพระกาฬเสียท่า ถูกไก่ชนต่างถิ่นปราบเสียสะบักสะบอม แถมยังสูญเสียเงินเดิมพันจำนวนมาก พอเดินผ่านสนามโรงเรียนคำสิงห์เดินเฉียดสนามฟุตบอล มองเห็นลูกชายของตนกำลังเล่นอยู่ก็หยุดยืนดู โดยไม่มีผู้ใดสังเกตเห็น

วิโรจน์กระโดดขึ้นรับลูกบอลเป็นจังหวะเดียวกับที่นักเรียนอีกคนหนึ่งพุ่งเข้ามาทั้งสองจึงชนกันกลางอากาศ วิโรจน์ล้มลงนอนตัวงอหน้าเขียวด้วยความเจ็บปวด ครูดวงชัยเป่านกหวีดหยุดการเล่น ทุกคนเข้าไปรุมดูอาการวิโรจน์

“ถอยออกไปก่อน” ครูดวงชัยประกาศเสียงดัง พร้อมกับถลันเข้าไปหาวิโรจน์ครุหนุ่มคุกเข่าลงประคองเด็กชาย และถามเบา ๆ

“เป็นไงบ้างวิโรจน์ เจ็บตรงไหน”

“ไม่เป็นไรแล้วครับ ไม่เจ็บหรอก” วิโรจน์กัดฟัน ฝืนยิ้ม และลุกขึ้นนั่ง

คำสิงห์แหวกกลุ่มเด็กเข้ามายืนประชิดข้างหลังครูดวงชัยแล้วพูดเสียงดัง

“บอกหลายหนแล้วว่าไม่ให้เล่น ไม่เคยฟัง เชื้อครูมากกว่าเชื้อพ่อ สมน้ำหน้า”

“คงไม่เจ็บมากหรอกครับ” ครูดวงชัยพูดพร้อมกับหันมามอง

“ครูนี้แหละตัวดี ชักชวนให้เด็กทำโน่น ทำนี่ อยู่ไม่สุข อยากดัง ถ้าลูกผมเจ็บตัว

ละกีนาคู” คำสิงห์พูดเสียงกร้าว แล้วก้มลงดึงแขนวิโรจน์ให้ลุกขึ้น “ไป กลับบ้านเดี๋ยวนี้” คำสิงห์พาลูกกลับบ้านโดยไม่ได้เห็นสายตาของครูดวงชัยที่มองตามไปด้วยความเป็นห่วงวิโรจน์

งานบุญมหาชาติปีนี้ชาวบ้านนาอุดมตกลงกันว่า จะมีมหรสพหลายอย่าง หมอลำและภาพยนตร์ให้ชาวบ้านดูโดยไม่ต้องเสียเงิน ส่วนมวยจัดขึ้นเป็นพิเศษเพื่อหารายได้สร้างหอระฆัง ชาวบ้านจึงสร้างเวทีมวยชั่วคราวขึ้นในบริเวณโรงเรียน และเก็บค่าดูจากผู้เข้าชม

“ควรจะให้ครูดวงชัยเป็นกรรมการห้ามมวย” ครูใหญ่อ้างศักดิ์เสนอต่อที่ประชุมชาวบ้าน

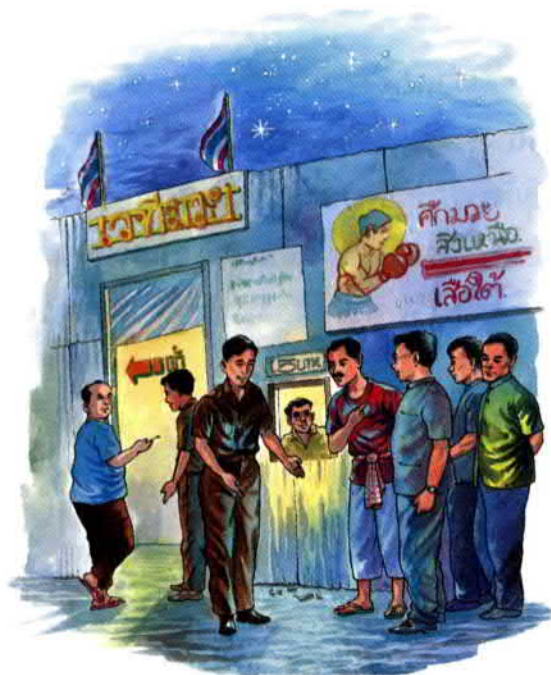
“เรื่องการจัดมวยท่านปลัดไฟโรจน์บอกว่าจะมาจัดการเอง ขอแต่ให้พวกเราสร้างสนามสร้างเวทีไว้ ส่วนเครื่องอุปกรณ์ต่างๆ ตลอดจนกรรมการและแพทย์สนาม ท่านปลัดจะจัดหามาเอง” ผู้ใหญ่บ้านบอกที่ประชุม “พวกเราคงต้องเป็นธุระด้านขายตั๋วเก็บตั๋วและดูแลความเรียบร้อยทั่วไป ต้องขอครูใหญ่กับคณะครูเป็นธุระด้านนี้”

คณะกรรมการหมู่บ้านได้ประชุมชี้แจงชาวบ้านนาอุดมเป็นครั้งสุดท้าย ก่อนจะถึงวันจัดงานเพื่อแบ่งหน้าที่กันรับผิดชอบว่า ฝ่ายใดจะทำอะไรและชาวบ้านทุกคนควรทำอะไร

“ขอให้พวกเราทุกคนทำตนเป็นเจ้าบ้านที่ดี ช่วยรักษาความสงบเรียบร้อย อย่าก่อการทะเลาะวิวาท อย่าเล่นการพนันในบริเวณงาน รู้จักสิทธิหน้าที่ของตน อย่าแบ่ง อย่าอ้างสิทธิพิเศษ อย่างเรื่องการดูมวย ทุกคนต้องเสียค่าผ่านประตู จะเว้นก็แต่หนักมวยกับกรรมการ และพี่เลี้ยงกับแพทย์ประจำสนาม ท่านปลัดท่านกำชับมาอย่างนี้” ผู้ใหญ่บ้านย้ำหนักแน่น

เมื่อถึงวันงานบุญมหาชาติ ผู้คนจากหมู่บ้านต่างๆ ในตำบลใกล้เคียงและจากตัวอำเภอมาร่วมงานมากมาย คนแก่ตั้งใจมาทำบุญและฟังเทศน์มหาชาติ คนหนุ่มสาวมาเที่ยวชมมหรสพ พ่อค้าแม่ค้ามาขายของ บางคนตั้งใจมาดูมวยและถือหางนักมวยของตน

ครูดวงชัยทำหน้าที่เป็นหัวหน้าเจ้าหน้าที่เผ่าประตูลานมวย คอยดูแลให้เก็บตั๋วและฉีกตั๋วทุกใบ ก่อนเวลาแข่งขันชกมวย ผู้คนหลังไหลมาซื้อตั๋วและเข้าไปในสนามอย่างคับคั่งแต่มีระเบียบ จนกระทั่งอีกประมาณสิบนาทีก่อนเริ่มชกมวยคู่แรกก็มีคนกลุ่มหนึ่งเดินเข้ามา

“ขอเข้าหน่อยครู ท่านนายอำเภอกับเจ้าหน้าที่จากอำเภอท่านอุตส่าห์มาร่วมงานบ้านเรา” กำนันพูดกับครูดวงชัย

“ไม่ได้ครับพ่อกำนัน งานนี้เราหาเงินเป็นการกุศล ขอความกรุณาพ่อกำนันซื้อตั๋วเถอะครับ ถ้าพ่อกำนันเข้าฟรีได้ คนอื่นก็เอามาเป็นข้ออ้างเข้าฟรีได้เหมือนกัน” ครูดวงชัยอ้างเหตุผลอย่างสุภาพ

“ครูพูดถูกแล้ว เราต้องเคารพกติกาของเขา” นายอำเภอพูดด้วยความพอใจ แล้วควักเงินให้ผู้ติดตามไปซื้อตั๋วสำหรับทุกคน

เมื่อคณะนายอำเภอเข้าไปแล้ว ก็มีคนอื่นกลุ่มหนึ่งมาขอเข้าโดยไม่ซื้อตั๋ว คณะนี้คือญาติพี่น้องของครูดวงชัยนั่นเอง พี่ชายของครูดวงชัยเป็นชาวนา มาพร้อมกับภรรยาและลูกๆ

“ขอพี่เข้าฟรีนะน้อง ไม่มีใครเห็นหรอก” พี่ชายพูด “เอาเงินไว้ซื้อของกินดีกว่า”

“ไม่ได้ครับพี่แดง ไม่ใช่สนามมวยของผม ผมมีหน้าที่เก็บตั๋ว” ครูดวงชัยควักกระเป๋าสตางค์ออกมา “ผมซื้อตั๋วให้พี่ก็แล้วกัน ทั้งหมดห้าคน นิดหน่อยครับ ถือว่าบำรุงการกุศล”

หลังจากพี่ชายของครูดวงชัยเข้าไปในสนามมวยแล้ว ผู้คนก็บางตา เพราะเข้าไปอยู่ในสนามมวยแล้ว แต่ก็ยังมีคนมาไม่ขาดสาย กลุ่มใหม่นี้เป็นชายหลายคน ทำทางเมา เหล้าส่งเสียงดังมาแต่ไกล คำสึงที่ถือขวดเหล้าเดินแอ่นนำคณะมาที่ประตูสนามมวย

“พวกเราไม่ต้องซื้อตัว เราเป็นกรรมการจัดงานเหมือนกัน” คำสิงห์พูดอ้อแอ้
 “ต้องซื้อครับพี่ คนอื่นๆ เขาก็ซื้อ ไม่มีใครเข้าฟรีสักคน” ดวงชัยพูดนุ่มนวล
 “ไม่ซื้อ อยากลองดีก็เชิญ” คำสิงห์ขึ้นเสียงและเดินตรงไปที่ประตู

ดวงชัยเดินเข้าไปขวางทางไว้ พวกเผ่าประตูอีกสามคนก็ตั้งแถวกันไว้ ทุกคนมี
 สีหน้ายิ้มแย้มแสดงความเป็นมิตร พยายามอธิบายให้คำสิงห์กับพวกเข้าใจเหตุผล แต่
 คำสิงห์ไม่รับฟัง

เมื่อคำสิงห์เดินฝ่าเข้าไปชนกับครูดวงชัย ครูดวงชัยก็สั่งให้เอาไม้กันประตูไว้
 คำสิงห์เงี้ยวหัวเกล้าขึ้นจะตีครูดวงชัย ครูหนุ่มคว้าข้อมือไว้แล้วบิดจนหัวเกล้าหลุดมือ
 คำสิงห์ชกหมัดซ้ายเข้าที่ใบหน้า ครูดวงชัยหลบทัน แล้วผลักออกไปเต็มแรงจนคำสิงห์
 ล้มคลุกฝุ่นพรรคพวกเห็นท่าไม่ดีก็เลยเข้ากันไว้ ไม่เช่นนั้นคงจะมีมวนนอกเวที ณ ที่ตรง
 นั้น เพราะคำสิงห์โกรธจัดหาว่าครูดวงชัยลบหลู่

งานบุญมหาชาติผ่านไปด้วยดี คณะกรรมการหมู่บ้านหาเงินรายได้จากการจัด
 งานได้มาก เมื่อสมทบกับยอดเงินของปีที่แล้วก็เพียงพอจะสร้างหอระฆัง และมีเงิน
 เหลือฝากธนาคารอีกหมื่นกว่าบาท

“ผมเสนอให้ใช้เงินจำนวนนี้ลักร้อยบาทเป็นทุนการศึกษาแก่นักเรียนดีเด่น
 ของเรา เป็นการให้รางวัลเป็นกำลังใจแก่เด็ก ๆ” ครูใหญ่เสนอที่ประชุมกรรมการหมู่บ้าน

ท่านพระครูซึ่งเข้าร่วมประชุมด้วยสนับสนุนเต็มที่ ที่ประชุมลงมติเป็นเอกฉันท์
 และได้แต่งตั้งให้ครูใหญ่ธำรงค์ดีเป็นประธานกรรมการคัดเลือกนักเรียนดีเด่นเพื่อรับ
 รางวัล

ในที่ประชุมครูได้มีการเสนอชื่อนักเรียนดีเด่นหลายคน บางคนเรียนเก่งสอบได้
 คะแนนสูงทุกวิชา บางคนเล่นกีฬาเก่ง บางคนทำงานช่วยเหลือโรงเรียนด้วยดีตลอดมา
 บางคนมีนิสัยดี และความประพฤติเรียบร้อย ทำให้คณะกรรมการตัดสินใจยาก

“ผมว่าวิโรจน์ชั้น ป.๖ ควรจะมาเป็นอันดับหนึ่ง” ครูดวงชัยเสนอต่อที่ประชุม
 “เรียนก็เก่ง การงานก็ดี นิสัยดี ความประพฤติเรียบร้อย มีความคิดริเริ่ม ทำงานเข้ากับ
 ผู้อื่นได้ดี”

“อ้าว ไม่รังเกียจบิดาคำสิงห์พ่อเขาหรือ เห็นเขาอาฆาตจองเวรกับพวกเราทุกคน
 โดยเฉพาะกับคุณนั่นแหละ” ครูคนหนึ่งถามขึ้น

“พ่อก็ส่วนพ่อ ลูกก็ส่วนลูก ไม่เห็นจะเกี่ยวกัน เราให้รางวัลนักเรียน ไม่ใช่ให้

รางวัลผู้ปกครองนักเรียน” ครูดวงชัยแย้ง

“แต่มันก็มีผลนะ การให้รางวัลลูกก็เหมือนให้รางวัลพ่อ เพราะเราให้เงินเป็นทุนการศึกษา พ่อมันอาจจะเอาไปกินเหล้าก็ได้” ครูคนนั้นให้เหตุผลค้าน

“ผมบอกตรงๆ ว่า ผมก็ไม่ชอบนายคำสิงห์ แต่ผมขอยืนยันว่า เด็กชายวิโรจน์ลูกเขาควรจะได้รับรางวัล” ครูดวงชัยยืนยันหนักแน่น “ผมในฐานะครูประจำชั้นพิจารณาอย่างรอบคอบแล้ว”

ในวันปิดภาคเรียน นายอำเภอมารับเป็นประธานในพิธีแจกรางวัลนักเรียนดีเด่นประจำปี คณะครู กรรมการศึกษา และชาวบ้านนาอุดมมาร่วมกันจนล้นห้องประชุมของโรงเรียน ครูใหญ่เป็นคนกล่าวรายงานกิจการของโรงเรียน และผลการคัดเลือกนักเรียนดีเด่น และเชิญประธานแจกรางวัล

“นักเรียนดีเด่นประจำปีนี้ได้แก่ เด็กชายวิโรจน์ นาอุดม นักเรียนชั้นประถมปีที่ ๖”

เสียงปรบมือดังขึ้นกราวใหญ่ พร้อมกันเสียงฮือฮาด้วยความพอใจ คำสิงห์ซึ่งนั่งอยู่ตอนหลังสุดแทบไม่เชื่อหูของตน เขารู้สึกละอายใจที่เคยต่อต้านครูโรงเรียนนี้ตลอดมาและถ้าเขารู้ว่า ผู้ที่มีส่วนให้ลูกชายของเขาได้รางวัลคือครูดวงชัย ใครจะรู้แล้วว่าชายนักเลงการพนันผู้นี้จะมีความรู้สึกอย่างไร

บุญธรรมคิดถูก

บ่ายวันหนึ่ง ก่อนปล่อยนักเรียนกลับบ้าน ครูอาทร ครูประจำชั้นของบุญธรรมได้แจ้งแก่นักเรียนในชั้นของตนว่า

“นักเรียนที่รักทุกคน ครูมีข่าวดีจะบอก คือ ทางโรงเรียนของเราได้รับทุนการศึกษาจากสมาคมครูคณิตศาสตร์สามทุน ทุนละหนึ่งพันบาท เขาให้เป็นทุนการศึกษาสำหรับนักเรียนชั้นประถมปีที่ ๖ ของโรงเรียนเรา หากนักเรียนคนใดประสงค์จะรับทุนขอให้สมัครได้ที่ครู ผู้สมัครต้องเป็นผู้ที่เรียนดีและมีความประพฤติดี หากมีผู้สมัครเกินจำนวนทุน ก็จะตัดสินด้วยการสอบคณิตศาสตร์ ใครทำได้คะแนนสูงกว่าคนอื่น ก็รับทุนการศึกษาไป”

เสียงพิมพ์ดังขึ้นทั้งชั้น ครูอาทรพูดต่อไป

“เบาๆ หน่อยนักเรียน ใครมีอะไรสงสัย ยกมือขึ้นถามครูได้ ครูอยากให้เราสมัครกันมากๆ เพราะนักเรียนชั้น ป.๖ ห้องอื่นก็คงสมัครกันหลายคน”

ครูอาทรหยุดพูด กวาดตาดูนักเรียนในชั้น บุญธรรมฟังครูอาทรอย่างตั้งใจ

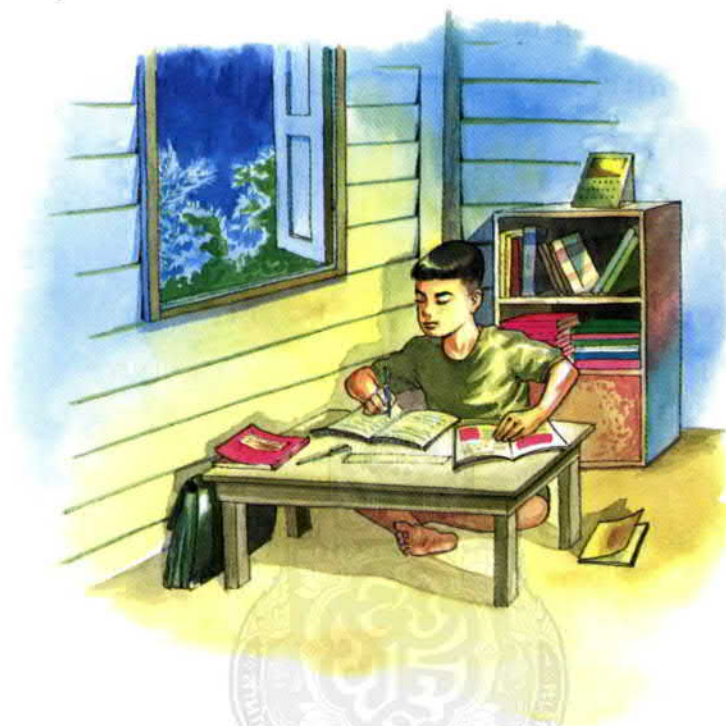
“เออละ ใครสนใจมาสมัครได้เลย” ปรากฏว่าเพียงห้องนี้ห้องเดียวก็มีผู้สมัครเกินจำนวนทุนเป็นอันมาก ครูอาทรจึงบอกว่า “เออละ อีกสองสามวันครูจะประกาศกำหนดวันสอบคณิตศาสตร์ให้ทราบนะ”

สองสามวันต่อมา โรงเรียนก็ประกาศรายชื่อผู้มีสิทธิ์สอบชิงทุนการศึกษา ซึ่งเป็นนักเรียนชั้น ป.๖ จำนวน ๔๐ คน ล้วนเป็นนักเรียนที่มีประวัติการเรียนดีและความประพฤติดีมาตลอด ในจำนวนนี้มีบุญธรรมรวมอยู่ด้วย

ก่อนวันสอบหนึ่งวัน บุญธรรมมุกุวิชาคณิตศาสตร์ตั้งแต่หัวค่ำ เขาตั้งใจจะสอบชิงทุนการศึกษาให้ได้ บุญธรรมพยายามศึกษาโจทย์ตัวอย่างทีละข้อๆ รวมทั้งแก่งข้อที่เขาคิดว่าน่าจะเป็นข้อสอบ แล้วพยายามท่องไว้ให้ขึ้นใจ เพื่อว่าเมื่อถึงเวลาสอบเขาจะทำได้

บุญธรรมรู้ตัวเองดีว่า เขาเรียนคณิตศาสตร์ไม่เก่งนัก เพราะเวลาเรียนเขาไม่ค่อยเข้าใจวิธีทำที่ครูอธิบาย ส่วนใหญ่เขาใช้วิธีจำเอาเป็นข้อๆ ซึ่งเป็นวิธีเรียนที่ผิด แต่เขาก็เรียนคณิตศาสตร์วิธีนี้มาตลอด จนมาถึงชั้น ป.๖ เขาก็เริ่มหนักใจ เพราะโจทย์คณิตศาสตร์มีมากข้อจนเขาไม่สามารถจะจำวิธีเดิม คือ จำเอาเป็นข้อๆ ได้อีก

จนตึก บุญธรรมท่องข้อที่เป็นโจทย์ตัวอย่างและข้ออื่นๆ ได้หลายข้อ แต่ก็ยังมีเหลืออีกสามข้อที่เขาจำไม่ได้สักที ทั้งๆ ที่เขาค่อนข้างจะมั่นใจว่าสามข้อนี้น่าจะเป็นข้อสอบในการชิงทุนการศึกษาครั้งนี้

“จะอย่างไรดี” บุญธรรมคิด เขายากได้ทุนมาก แต่ถ้าเขาไม่สามารถจำอีกสามข้อได้ แล้วเกิดเป็นข้อสอบขึ้นมา เขาก็จะพลาดโอกาสได้รับทุนการศึกษาไปเท่านั้นเอง

“อย่ากระนั้นเลย ลองข้อสำคัญสามข้อนี้เข้าไปในห้องสอบดีกว่า ช้อนไว้ในกระเป๋ากางเกง ถ้าเกิดมันเป็นข้อสอบขึ้นมาเพราะเราเก็งเข้าไปถูก ก็หวาน โชคก็จะเป็นของเราแน่ๆ เราต้องได้รับทุนการศึกษาอย่างไม่มีปัญหา” บุญธรรมคิด แล้วรีบลอกข้อสำคัญๆ เหล่านั้นซ่อนไว้ในกระเป๋ากางเกง จากนั้นจึงเข้านอน

วันสอบมาถึง เสียงระฆังดังขึ้นหนึ่งครั้งเป็นสัญญาณให้เริ่มลงมือทำข้อสอบ บุญธรรมรีบพลิกกระดาษข้อสอบขึ้นพร้อมทั้งถอนใจดังเฮือก เมื่อสายตาผ่านข้อสอบไปที่ละข้อๆ เริ่มตั้งแต่ข้อแรกไปเรื่อยๆ บุญธรรมรู้สึกสบายใจเพราะข้อสอบแต่ละข้อที่ผ่านสายตาไปนั้น เขาทำได้ทุกข้อ จนมาถึงข้อสี่ ข้อห้า และข้อหก มันเป็นโจทย์ที่เขาจำได้ขึ้นใจ แต่จำวิธีทำไม่ได้สักที บุญธรรมนึกกระหายน้ำ เพราะถึงเขาจะทำข้อสอบสามข้อ

หลังไม่ได้ก็ไม่น่ากลัวอะไร ในเมื่อวิธีทำและคำตอบอยู่ในเศษกระดาษที่เขาลอกซ่อนไว้ในกระเป๋ากางเกงแล้วตั้งแต่เมื่อคืน เขาพร้อมที่จะล้วงมันขึ้นมาลอกลงในกระดาษคำตอบได้ในทันที ที่ครูอาหารผู้คุมสอบเปลือย บุญธรรมคิดว่าเขาจะต้องได้คะแนนเต็ม และเขาต้องได้รับทุนการศึกษาแน่นอน

บุญธรรมลงมือทำข้อสอบไปที่ละข้อๆ ในขณะที่คนอื่นก็ตั้งใจทำกันอย่างขะมักเขม้นทั่วทั้งห้องเจียบกริบ ถ้ามีเข็มสักเล่มตกลงบนพื้นก็คงได้ยินกันทั่ว

“เราต้องทำให้ครบและถูกทุกข้อจึงจะได้คะแนนเต็ม” บุญธรรมคิดและคิดต่อไป “มิเช่นนั้นเราอาจสู้คนอื่นไม่ได้ และจะไม่ได้รับทุน ซึ่งเป็นเรื่องน่าเสียดายที่สุด”

พอทำข้อสอบข้อที่สามไปได้ครึ่งหนึ่ง บุญธรรมก็เริ่มไม่มีสมาธิ เขากำลังกังวลใจกับข้อสอบอีกสามข้อที่ทำไม่ได้ แต่เขาก็มีคำตอบและวิธีทำอยู่ในกระเป๋ากางเกง เขาเริ่มเงยหน้าขึ้นมองไปรอบๆ ห้อง ครูอาหารนั่งตัวตรงอยู่ที่โต๊ะมุมห้อง ไม่ได้มองมาที่เขาคนเดียว บุญธรรมเริ่มรู้สึกใจชื้นขึ้นมาหน่อย

“ถ้าอย่างนั้นคงเย็นใจได้” บุญธรรมคิดพลางเหลียวไปดูเพื่อนของเขาคนหนึ่ง วินัยคนที่เรียนคณิตศาสตร์เก่งที่สุด เห็นวินัยก้มหน้าก้มตาทำข้อสอบอย่างเอาใจจริง เอาใจแล้วจิตใจของบุญธรรมก็ชักไม่ค่อยสบายใจขึ้นมาอีก วินัยคงได้คะแนนเต็มแน่ๆ คนอื่นๆ ก็เช่นเดียวกัน ดูตั้งหน้าตั้งตาทำกันอย่างขะมักเขม้นทั้งนั้น

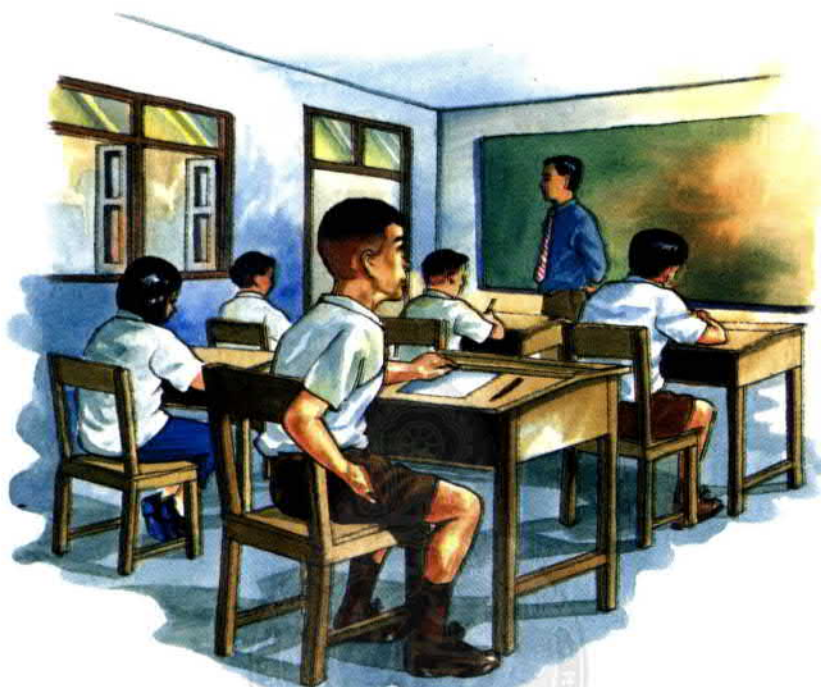
ที่โต๊ะข้างหน้าเขาสองโต๊ะ เป็นที่นั่งของสมศักดิ์กับชนะ บุญธรรมสังเกตเห็นทั้งสองกำลังทำอะไรอย่างหนึ่ง ดูเหมือนจะส่งกระดาษคำตอบให้แก่กัน บุญธรรมเงยหน้ามองไปทางหน้าชั้น ครูอาหารยังคงนั่งอยู่ที่โต๊ะ ท่าทางไม่รับรู้เหตุการณ์ที่เกิดขึ้น ครูอาหารกำลังนึกอะไรอยู่กระมัง จึงมองเหม่อไปทางหลังชั้น

บุญธรรมทำคณิตศาสตร์ข้อที่สามเสร็จแล้ว เขาเริ่มหันซ้ายหันขวา เพื่อให้แน่ใจว่าไม่มีใครมองมาที่ตน มันเป็นความรู้สึกที่บอกไม่ถูก ครึ่งกลัวครึ่งกล้า ถ้าเขาทำได้คะแนนเต็มและได้รับทุนการศึกษา แต่ถ้าเขาทำไปแล้วครูอาหารเกิดหันมาเห็น เขาก็จะถูกกาหัวกระดาษ หมดสิทธิ์ได้รับทุนการศึกษา และจะต้องได้ชื่อว่าเป็นผู้ทุจริตในการสอบบุญธรรมเริ่มสองจิตสองใจระหว่างกลัวกับกล้าที่จะลงมือทำ

บุญธรรมมองไปยังโต๊ะของสมศักดิ์และชนะอีก สองคนนั้นส่งกระดาษคำตอบให้กันอีกแล้ว สมศักดิ์ยื่นกระดาษคำตอบของตนให้ชนะ ชนะก็รับไปลอกลงในกระดาษคำตอบของตน ประเดี๋ยวหนึ่งชนะก็ส่งกระดาษคำตอบของตนให้สมศักดิ์บ้างเป็นการ

ตอบแทนสมศักดิ์ยื่นมือไปรับทางใต้โต๊ะ แล้วก็เอาไปล็อกลงในกระตาดำตอบของตน

“ช่วยกันทำ ช่วยกันคิด อย่างนี้ก็สบายนะซี” บุญธรรมคิด “สองคนนี่คงทำข้อสอบได้หมดทุกข้อ ได้คะแนนเต็ม และได้รับทุนการศึกษาแน่ๆ แล้วเราจะมัวซำอยู่ทำไม

จังหวะที่ครูอาทรไม่หันมามองนี่แหละดีแล้ว” บุญธรรมนึกแล้วก็เอามือล้วงเข้าไปในกระเป๋ากางเกง พอปลายนิ้วมือแตะถูกกระตาดำตอบคณิตศาสตร์ทั้งสามข้อ เขาก็สะดุ้งใจเด่นตึกๆ ชักลังเลกลัวครูอาทรหันมาเห็นเขากำลังเอามือล้วงอยู่ในกระเป๋ เด็กชายคิดแล้วรีบชักมือออกจากกระเป๋าทันที เพราะเลือบไปเห็นครูอาทรขยับตัว

“ที่จริงครูอาทรมองไปทางอื่นต่างหาก ไม่ได้มองมาทางเราสักหน่อย ปอดไปได้เรานี้” บุญธรรมนึก

ความจริงก่อนเริ่มทำข้อสอบ ครูอาทรน่าจะตรวจคั่นนักเรียนแต่ละคน ถ้าพบว่าใครมีเศษกระตาดำอะไรอยู่ในกระเป๋าสื่อ กระเป๋ากางเกง ก็ควรให้เขาออกไปไว้นอกห้องเสียก่อน แต่ครูอาทรกลับไม่ตรวจคั่นตัวนักเรียนเลย

“ครูให้เกียรติพวกเธอ” ครูอาทรให้เหตุผล “เชื่อว่าพวกเธอทุกคนก็คงให้เกียรติครูคงไม่เอาเศษกระตาดำที่จตอะไรไว้นเข้ามาในห้องสอบ”

ก็นั่นแหละ ก่อนเข้าห้องสอบบุญธรรมก็คิดแล้วคิดแล้วว่า ควรจะแอบซ่อน

กระตาคำตอบข้อสอบที่เก็งไว้เข้าไปในห้องสอบหรือไม่ แต่เพราะความอยากได้ทุน การศึกษาอำนาจฝ่ายต่ำหรือความอยากได้ ทำให้เขาต้องทำในสิ่งที่เรียกว่า *ไม่ให้เกียรติครูอาทร* ครูประจำชั้นที่เขาเคารพรักและนับถือ

บุญธรรมรู้สึกเวลาผ่านไปอย่างรวดเร็ว เขารู้สึกร้อนรุ่มไปหมด เหงื่อโชกไปทั้งตัว เขาต้องรีบเอากระดาษคำตอบออกมาจากกระเป๋าทางเกงโดยเร็ว แล้วต้องรีบลอกลงกระดาษคำตอบโดยเร็วที่สุด บุญธรรมค่อย ๆ ซุกมือลงไปในกระเป๋าทางเกงใหม่ ตาก็จ้องดูครูอาทรเหม็ง

“ถ้าในจังหวะที่เราดึงกระดาษคำตอบขึ้นมา ถึงครูอาทรไม่ทันหันมามองก็เถอะ แต่ถ้าใครเห็นเข้า เราก็มารู้ว่าจะเอาหน้าไปไว้ที่ไหน คนคงล้อกันแซ่ดไปทั้งโรงเรียนว่า นายบุญธรรมได้รับทุนการศึกษา เพราะเอากระดาษเข้าไปลอกในห้องสอบ” บุญธรรมคิดด้วยความลังเลใจ “แต่ถ้าไม่มีใครเห็น เราก้ยังคงเป็นคนดีและคนเก่งในสายตาของเพื่อน ๆ แต่ถ้าเรากำลังลอกเพลินอยู่เกิดครูอาทรเห็นเข้า เราก้ต้องถูกกาหัวกระดาษอยู่ดี การถูกกาหัวกระดาษก็คงไม่เท่ากับความรู้สึกละลายใจ เราคงมองหน้าครูอาทรและเพื่อนฝูงไม่สนิท เดินไปทางไหนก็คงจะมีแต่คนคอยเยาะเย้ยถากถาง พ่อและแม่คงจะเสียใจที่เราเป็นผู้ทุจริตในการสอบ ไม่เกรงกลัวต่อการทำชั่ว”

บุญธรรมรีบดึงมือออกจากกระเป๋าทางเกงโดยเร็ว เมื่อนึกถึงคำที่พ่อเคยสอน

“*การทำความดีหรือความชั่ว แม้ผู้อื่นไม่รู้ ตนเองก็รู้อยู่แก่ใจ*”

“ใช่สิ” บุญธรรมคิด “ถึงใครไม่รู้ไม่เห็น เราก้รู้อยู่แก่ใจจริง ๆ ว่าเราทำไม่ถูกแต่ถ้าเราเอากระดาษแผ่นนั้นมาลอก เราต้องได้รับทุนแน่ ๆ เงินตั้งพัน มันเป็นจำนวนไม่น้อยเลยทีเดียว”

บุญธรรมล้วงมือเข้าไปในกระเป๋าทางเกงใหม่ เขารู้สึกว่ามือของเขามีเหงื่อชุ่มไปทั้งฝ่ามือ เขาเงยหน้าขึ้นมองไปรอบ ๆ ห้อง พลันสายตาของเขาก็เห็นคำพังเพยและสุภาษิตที่ครูอาทรเขียนบนกระดาษสี่สุด ติดหราวอยู่รอบห้อง

“*ทำผิดชีวิตจะเศร้าหมอง*”

“จริงสิ ถ้าครูจับได้เราคงอับอายไปตลอดชีวิต พ่อแม่ก็คงพลอยขายหน้าไปด้วย”

บุญธรรมรำพึงพลางมองต่อไป ข้อความบนกระดาษแต่ละแผ่น เหมือนจะเตือนสติ บุญธรรมให้รู้ผิดชอบชั่วดีหนักขึ้นทุกที ๆ

“*ทำดีได้ดี ทำชั่วได้ชั่ว*”

“จงรักษาความดี จงเกลียดรักษาความเค็ม”

“จงทำดี มีศีลธรรม ถือความสัตย์”

“เสียชีพอย่าเสียสัตย์”

“ธรรมย่อมรักษาผู้ประพฤติธรรม”

“ทำก่อนคิดแล้ววุ่นวาย คิดก่อนแล้วทำสบาย”

“คนดีมีความละเอียด คนร้ายไม่เอาความชั่ว”

“สติเป็นธรรมสำคัญยิ่ง มีสุขจริงเพราะสติดำรงเที่ยง”

บุญธรรมรู้สึกละเอียดใจที่คิดจะทุจริตในการสอบ เขารู้คิดขึ้นมาในบัดนั้นว่า เขาไม่ควรทำชั่ว เขาควรเกรงกลัวต่อการกระทำชั่ว จริงอยู่ การกระทำชั่วนั้นแม้ผู้อื่นไม่รู้แต่ตัวเขาเองรู้อยู่เต็มอก บุญธรรมชักมือออกจากกระเป๋าทันทีโดยเร็ว หยิบกระดาษคำตอบที่ทำเสร็จแล้วทั้งสามข้อขึ้นมาตรวจดูความเรียบร้อยอีกครั้งหนึ่ง ครั้นเห็นว่าเขียนชื่อ เลขที่ และเรียงกระดาษคำตอบเรียบร้อยแล้ว เขาก็ลุกจากที่เอาไปส่งให้ครูอาหาร แล้วเดินออกจากห้องสอบไปทันที

“ทำได้แค่นั้นก็ควรภูมิใจแล้ว” บุญธรรมคิด

เที่ยงวันนั้น หลังจากสอบเสร็จแล้ว นักเรียนต่างมารับประทานอาหารกลางวันที่โรงอาหาร วินัยเพื่อนร่วมชั้นของบุญธรรมเดินเข้ามาหา

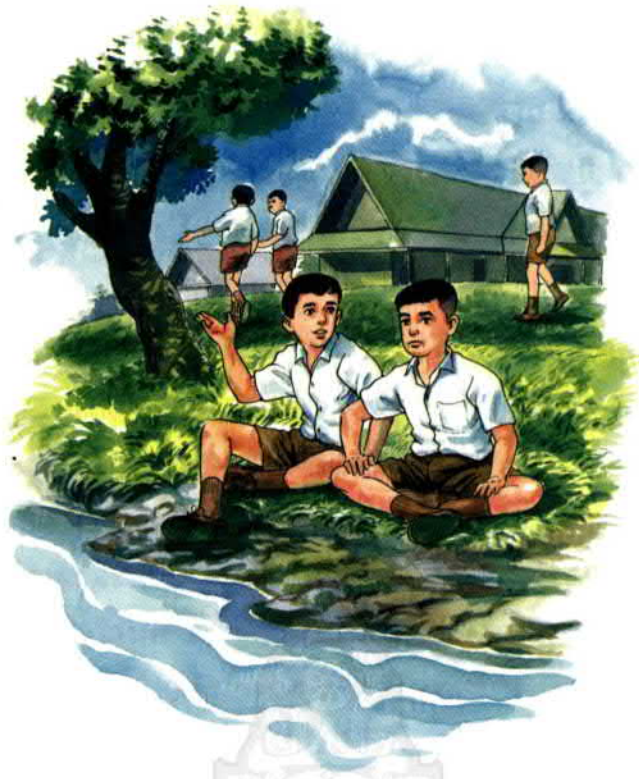
“เป็นอย่างไร ทำข้อสอบได้ไหม” วินัยถาม

“คงพอถึงครึ่ง เพราะได้แค่สามข้อเท่านั้น อดได้ทุนแน่ๆ เลย” บุญธรรมยิ้มแห้งๆ พลังถาม “แล้วแกละวินัย”

“กันก็ได้แค่สี่ข้อเท่านั้น ถึงทำไม่ได้หมดก็ควรดีใจแล้วละ ดีกว่าไม่ได้เลยสักคะแนน”

“อะไรกัน มีใครทำไม่ได้เลยหรือน่าจะได้บ้างนะ ชื่อง่ายๆ ก็มีนี่” บุญธรรมสงสัย

“ก็สมศักดิ์กับชนะนะซี เขาส่งกระดาษคำตอบให้กัน ครูอาหารเห็นเข้า เลยถูกกาหัวกระดาษทั้งสองคน นอกจากจะชวดได้ทุนการศึกษาแล้ว เห็นครูอาหารบอกว่าพวกที่ไม่เกรงกลัวต่อการกระทำชื่อนี้ ต้องลงโทษให้เช็ดหลาบน้ำ นายนะออกจากห้องสอบมาเสียก่อนเลยไม่รู้เรื่องนี้” วินัยอธิบาย

บุญธรรมใจหายวาบ ถ้าเขาเห็นแก่ได้ ขาดสติ ไม่ละอายต่อการทำชั่วเช่นสมศักดิ์ และชนะ ปานนี้เขาอาจถูกกาหัวกระดาษแล้วก็ได้

“ทำดีได้ดี ทำชั่วได้ชั่ว จริงเหมือนพระท่านว่า” บุญธรรมเปรยขึ้น

“จริง กันเห็นด้วยอย่างยิ่ง” วินัยเสริม

บุญธรรมแยกทางกับวินัยกลับไปบ้านด้วยความโล่งใจ บุญธรรมไม่วิตกกังวลอีกต่อไปว่า เขาจะได้รับทุนการศึกษาหรือไม่ เขาดีใจ ภูมิใจที่สามารถเอาชนะอารมณ์ฝ่ายต่ำที่คิดจะทำการทุจริตในห้องสอบได้ บุญธรรมคิดถึงเพลงที่ครูเคยสอนให้ร้องด้วยความสบายใจ

“หวานอื่นไม่ขึ้นชุ่มฉ่ำ
งานใดไม่เท่ากิริยา
รสอื่นไม่ขึ้นชุ่มฉ่ำ
เกียรติใดไม่น่านิยม

เหมือนน้ำคำมากด้วยเมตตา
แซมซ้อยโสภานุ่มนวลชวนชม
เหมือนพระธรรมดับทุกข์ตรอมตรม
เท่าชนะอารมณ์ของตนได้น่า”

ปากกาของชาติชาย

ถ้าจะมีใครถามชาติชายว่า ในบรรดาของส่วนตัวที่มีอยู่ชาติชายรักอะไรมากที่สุด ชาติชายจะต้องตอบด้วยความภาคภูมิใจว่า “ปากกาครับ” และถ้าชาติชายมีปากกาอยู่เขาก็จะตอบอย่างภูมิใจว่า “ปากกาดำนี้ไงครับ ผมรักมากที่สุด”

ปากกาดำนั้นเป็นด้ามเดียวที่ชาติชายมีอยู่ มันเป็นเพียงปากกาธรรมดาๆ ปลอดสีเงิน ด้ามสีน้ำเงิน ดูแล้วอาจไม่น่าสนใจสำหรับคนอื่น เพราะเป็นของที่หลายๆ คนอาจจะไม่ได้ เนื่องจากมีขายทั่วไป แต่สำหรับชาติชาย ปากกาดำนั้นมีความหมายอย่างยิ่งและชาติชายคนเดียวเท่านั้นที่รู้ว่า เพราะอะไรปากกาดำนั้นจึงมีความหมายที่สุดสำหรับเขา

ชาติชายอยากได้ปากกามาตั้งแต่เริ่มเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ ๔ แต่เขาไม่มีเงินพอจะซื้อได้ เพราะปากกาดำที่เขาถูกใจนั้นมีขายที่ร้านในจังหวัด ราคาด้ามละ ๖๕ บาท เขาจะขอเงินแม่ เขาก็รู้ว่าแม่ไม่มีเงินพอจะให้ได้แน่ เพราะตั้งแต่พ่อของชาติชายตายแม่ต้องทำงานหนักเพื่อหาเงินมาเลี้ยงชาติชาย เขาพยายามเก็บเงินที่แม่ให้ไปโรงเรียนก็ยังไม่พอซื้อปากกาสักที

ตอนเช้าแม่รับของจากเจ้าประจำไปเร่ขายแถวๆ บ้าน กว่าจะกลับก็เย็น แม่ได้กำไรจากการขายของไม่มากนัก แต่แม่ก็พอจะเลี้ยงดูชาติชายมาได้ แม่บอกว่าถึงจะเหนื่อยแค่ไหน แต่เมื่อเห็นชาติชายขยัน ตั้งใจเรียน เป็นเด็กดี เชื่อฟังแม่ แม่ก็หายเหนื่อยและมีกำลังใจทำงานต่อไป ชาติชายสงสารแม่ อยากจะช่วยแม่ทำงานหาเงินบ้าง ชาติชายจึงคิดจะสมัครเป็นพนักงานที่ร้านอาหารในจังหวัดในวันหยุด แต่เมื่อมาเล่าให้แม่ฟังเพื่อขออนุญาตไปทำงานที่ตั้งใจ แม่ก็บอกว่า

“ก็ดีจะลูก ที่ลูกคิดหารายได้บ้าง แต่แม่ยังไม่อยากให้ลูกทำ เพราะทุกวันลูกก็ต้องเรียน ช่วยแม่ทำงานบ้าน วันหยุดลูกจะไปทำงานอีก แม่กลัวว่าลูกจะเหนื่อยเกินไป เพราะพักผ่อนไม่พอ”

“แต่ผมจะทำเฉพาะวันเสาร์เท่านั้น วันอาทิตย์ผมก็ได้หยุดวันหนึ่งแล้ว” ชาติชายอธิบายให้แม่ฟังเป็นการยืนยันความตั้งใจของตนเอง

“ลูกจะทำจริง ๆ หรือ” แม่พูดพลางมองดูชาติชายด้วยความรัก

“ครับ ให้ผมไปทำเถอะครับแม่ ผมจะได้เอาเงินมาช่วยค่าใช้จ่ายในบ้านบ้าง แล้ว

ผมจะแบ่งเก็บไว้บ้าง ผมจะเอาไว้ซื้อปากกาครับ ปากกาที่ร้านน้ำสมศรี ผมชอบอยู่
ด้ามหนึ่ง” ชาตียายืนยันเสียงหนักแน่น

“เออละ ถ้าลูกอยากจะไปทำจริงๆ แม็ก็น่าสนใจ แต่ไม่ต้องทำงานเพื่อเอาเงินมา
ให้แม่หรอก ลูกเก็บเอาไว้เถอะ ลูกอยากได้ปากกาทำไมไม่บอกแม่ล่ะ”

“ผมอยากทำงานเก็บเงินไว้ซื้อเองครับ ผมจะเก็บไว้ซื้อหนังสือเรียนด้วย จะได้ไม่
ต้องรบกวนแม่มากนัก” ชาตียายพูดพร้อมกับยิ้มสดชื่นที่แม่อนุญาตให้เขาไปทำงานได้
สมความตั้งใจ

ชาตียายไปรับจ้างทำงานเป็นพนักงานบริการอาหารที่ร้านของเจ้าแก๊โกยใน
ตัวจังหวัด เขาได้ค่าจ้างครั้งละ ๓๐ บาท และได้รับประทานอาหารกลางวันด้วย เจ้าแก๊
โกยเป็นคนใจดีและรู้จักกับแม่ของชาตียาย บางวันเจ้าแก๊โกยก็จะให้แกงหรือต้มพะโล้
ไปฝากแม่ด้วย ทำให้แม่และชาตียายประหยัดเงินค่ากับข้าวไปได้บ้าง

วันหนึ่ง ที่ร้านอาหาร ขณะชาตียายไปเก็บถ้วยชามที่คนรับประทานเสร็จแล้ว
เขาพบปากกาด้ามหนึ่งที่คนมารับประทานอาหารที่โต๊ะนั้นลืมทิ้งไว้ และมีกระเป๋ใส่เงิน
ใบเล็กๆ วางอยู่ด้วยกัน เมื่อชาตียายเห็นปากกาด้ามนั้น เขาก็นึกถึงปากกาด้ามที่เขา
อยากได้ มันช่างเหมือนกันจริงๆ เหมือนปากกาด้ามที่เขาอยากได้มาเป็นเวลาเกือบปี
แต่เขายังไม่มีเงินพอซื้อ ชาตียายเก็บปากกาด้ามนั้น พร้อมด้วยกระเป๋าสตางค์ที่เขาไม่
ได้เปิดดู ไปให้เจ้าแก๊โกย

“ถ้าแก่ครับ คนมากินอาหารร้านเราสิมไว้ครับ”

“ใครละ ลือจำได้ไหม” ถ้าแก่ถาม

“จำไม่ได้ครับ ไม่ใช่ขาประจำ”

“งั้นเอาเก็บไว้ก่อนก็แล้วกัน เจ้าของเขาคงมาเอาวันหลังเองแหละ” ถ้าแก่พูดพลางเปิดกระเป๋าสตางค์ใบเล็กนั้น “อ้อ มีแต่เศษสตางค์” ถ้าแก่พูดแล้วก็เอapakกาและกระเป๋าสตางค์ใส่ลิ้นชัก แล้วหันมาบอกชาตียายว่า

“ลือเป็นเด็กดีมาก ไม่อยากได้ของของคนอื่น ถ้าเจ้าของเขาได้คืนเขาคงดีใจ และชอบใจที่ร้านเราไว้ใจได้”

เมื่อกลับมาบ้าน ชาตียายเล่าเรื่องที่เขากะเก็บpakกาและกระเป๋าสตางค์ได้ที่โต๊ะอาหารให้แม่ฟัง แม่บอกเขาว่า

“ดีแล้วลูก ของของคนอื่นเขา เราไม่ควรเอามาเป็นของเรา ถึงลูกจะไม่ได้ขโมย เพราะเจ้าของเขาสิมไว้ก็จริง แต่เจ้าของเขาก็คงเสียดาย เราช่วยเก็บไว้ให้ เขาได้ของคืน เขาคงดีใจ เราก็ได้ชื่อว่าไม่โลภอยากได้ของคนอื่น เราอยากได้ของอะไรก็ควรจะหาด้วยตัวเอง”

“ครับ แต่pakกาดำนั้นเหมือนด้ามที่ผมอยากได้จังเลย ผมมีเงินพอเมื่อไรผมต้องซื้อให้ได้” ชาตียายบอกแม่พลางใจก็นึกถึงpakกาดำนั้น

“ถ้าลูกอยากได้ และลูกมีเงินพอ ลูกก็ซื้อได้ ว่าแต่เก็บเงินไว้ได้เยอะหรือยังละลูก”

“ยังไม่ถึงร้อยเลยครับ”

ชาตียายเก็บเงินที่ได้จากการทำงานไว้ทุกครั้ง เดือนหนึ่งผ่านไป เขาก็เก็บเงินได้ถึงหนึ่งร้อยยี่สิบบาท ชาตียายภูมิใจกับเงินจำนวนนี้มาก และเขาคิดว่าเขาจะทำงานนี้ไปเรื่อย ๆ เขานึกถึงpakกาดำที่เขาติดใจ ที่ร้านขายเครื่องเขียนในจังหวัด เขาจำได้ดีว่าpakกาดำนั้นปลอกสีเงินวาว ด้ามสีน้ำเงิน สวยถูกใจชาตียายที่สุด ตอนนี้เขามีเงินพอจะซื้อpakกาดำนั้นได้แล้ว

“คราวนี้เราจะได้เป็นเจ้าของpakกาดำสวยเสียที pakกาดำนั้นคงจะใช้ได้นาน เราจะใช้เรียนจนจบเลย” เขาคิด

วันแรกที่เขาได้เป็นเจ้าของpakกาดำนั้น เขารีบกลับบ้าน และเมื่อแม่กลับมาจากขายของ ชาตียายก็รีบอวดpakกาของตนด้วยความภูมิใจ

“แม่ครับ นี่pakกาดำที่ผมอยากได้”

“สวยนี่ลูก ต๋ามหนึ่งคงจะแพง ลูกซื้อมาทำอะไรจะ”

“หกลีบห้าบาทครึ่ง เป็นปากกาลูกเล่น เขียนดีจังเลยครับ ผมคงจะใช้ได้นาน
หลาย ๆ ปี แม่ลองเขียนดูสิครับ” ชาติชายพูดพลางส่งปากกาให้แม่

“เขียนดีนี่ลูก” แม่บอกแล้วส่งปากกาคืนให้ชาติชาย

“คงจะถูกใจลูกมากซิ และลูกก็ซื้อด้วยเงินที่ลูกหามาได้ด้วยตัวเองเสียด้วย”

“ครับ แต่ผมยังมีเงินเหลืออีก ผมจะเก็บไว้ซื้อหนังสือและสมุดตอนเปิดเทอมนะ
ครับ”

“ดีแล้วลูก ของที่เราได้มาด้วยน้ำพักน้ำแรงของตนเอง ย่อมเป็นสิ่งที่น่าภาคภูมิใจ
เราอยากได้อะไรควรหาด้วยตนเองดีที่สุด เออ ว่าแต่เนี่ยเรากินข้าวเย็นกันเถอะ แม่ซื้อ
แกงเผ็ดลูกชิ้นที่ลูกชอบมาด้วย”

“หรือครับ วันนี้ผมขอกินข้าวสองชามเลยนะครับ”

ชาติชายเป็นเจ้าของปากกาด้ามนี้อยู่นาน เหตุร้ายก็เกิดกับแม่และชาติชาย

วันนั้นเป็นวันเสาร์ เขาไปทำงานที่ร้านเก่าแก่มากๆ แม่ไปเร่ขายของเหมือนเช่นเคย บ้านปิดใส่กุญแจไว้เหมือนทุกวัน คนร้ายเข้ามาขโมยของในบ้านไปเกือบหมด

เมื่อแม่กลับบ้านก็พบข้าวของกระจุยกระจาย และพอชายกลับมาถึง เขาช่วยแม่ดูว่าขโมยเอาของอะไรไปบ้าง เขาใจหายวาบเมื่อรู้ว่ากระเป๋าใส่หนังสือของเขาก็ถูกขโมยไปด้วย พวกมันเอาหนังสือออก เอากระเป๋าใส่ของไป ปากกาด้ามที่เขารักที่สุดติดอยู่ในซิปด้านในกระเป๋าด้วย ชายเสียใจอย่างที่สุด แม่กับเขาก็คงลำบากเพราะต้องเสียเงินซื้อของใช้ใหม่อีก ส่วนเขาก็คงไม่ได้เป็นเจ้าของปากกาด้ามนั้นอีก เพราะเขาคงต้องเอาเงินที่มีอยู่มาให้แม่ซื้อของใช้ในบ้านใหม่ แทนของที่ถูขโมยไป แม่ปลอบใจเขาว่า

“อย่าเสียใจเลยลูก คนเราเมื่อมีโชคร้ายเกิดขึ้นกับตัวเรา หรือสูญเสียของไป ก็อย่าเสียใจมากนัก เพราะถึงอย่างไรก็ได้คืนยากหรือไม่ได้คืนเลย ถ้าเราเสียใจมากไป เราก็คงไม่มีกำลังใจทำอะไรต่อไป ปากกาที่ลูกซื้อมาหายไป อีกหน่อยถ้าแม่มีเงินเหลือพอแม่จะซื้อให้ใหม่แทนอันเก่าจะนะ”

ชายกับแม่ต้องทำงานหนัก เพื่อหาเงินมาซื้อของใช้ที่จำเป็นแทนของที่ถูขโมย หลังจากนั้นไม่นานก็ใกล้เวลาที่ชายจะสอบ เขาจึงงดไปทำงานที่ร้านเก่าแก่มากๆ เขายังนึกถึงปากกาด้ามที่ถูขโมยไปอยู่เสมอ

ในที่สุดการสอบก็มาถึง แล้วก็ผ่านไป สอบเสร็จแล้วชายก็ไปช่วยแม่ทำงานที่ร้านอาหารเหมือนเช่นเคย คราวนี้เขาขอแม่ทำงานทุกวัน

เมื่อประกาศผลการสอบแล้ว โรงเรียนที่ชายเรียนอยู่มีงานแจกประกาศนียบัตรและมอบรางวัลแก่นักเรียนที่เรียนดี นักเรียนที่มีความประพฤติดี และนักเรียนที่ทำประโยชน์ให้แก่โรงเรียน ชายเป็นคนหนึ่งที่ได้รับรางวัลความประพฤติดี

วันที่ได้รับรางวัล เขาขึ้นไปรับรางวัลเป็นใบประกาศเกียรติคุณจากอาจารย์ใหญ่ด้วยความตื่นเต้นดีใจ แม่ของชายก็มางานนั้นด้วย หลังจากรับรางวัลแล้ว เพื่อนๆ ก็มาแสดงความยินดีกับชาย ชายพูดคุยกับเพื่อนสักครู่ก็ไปหาแม่

“แม่ดีใจที่สุดเลยลูก อ้อ นี่คุณมัทนี่น้องสาวของอาจารย์ใหญ่ คุณมัทนี่อยากรู้จักลูกจ๊ะ”

“สวัสดีครับ” ชายพูดคุยพร้อมกับยกมือไหว้คุณมัทนี่

“ฉันอยากรู้จักหนู ฉันเป็นเจ้าของปากกาและกระเป๋าใส่ของที่หนูเก็บได้ ที่ร้าน

เถ้าแกโกย ชอบใจหนูมากนะที่เก็บไว้ให้ และฉันดีใจด้วยที่หนูได้รับรางวัลวันนี้ ฉันมีของขวัญมาให้หนูด้วย คงถูกใจหนูนะ” คุณหมั่นนี่พูดพร้อมกับส่งกล่องของขวัญให้ชาติชาย

ชาติชายตอบขอบคุณพร้อมกับยกมือไหว้แสดงความเคารพ แม่มองเขาด้วยความปลาบปลื้มใจ พองานเลิก แม่และชาติชายกลับบ้าน เขาเปิดกล่องของขวัญที่คุณหมั่นนี่ให้ด้วยความตื่นเต้น เมื่อเห็นของที่อยู่ในกล่อง ชาติชายก็อุทานด้วยความดีใจอย่างที่สุด เขารีบถือของไปอวดแม่ทันที

“แม่ครับ แม่ครับ ผมได้ปากกาด้ามที่ผมอยากได้อีกแล้วครับ ที่คุณหมั่นนี่ให้ผมไงครับ”

“หรือจ๊ะ แม่ดีใจด้วย ลูกจะต้องจำไว้เสมอแหละว่า ลูกได้ปากกาด้ามนี้มาเพราะอะไร” แม่พูดพลางเอื้อมมือมาโอบไหล่ชาติชายไว้ด้วยความรัก

“ครับ ผมจะจำไว้เสมอ” ชาติชายรับคำด้วยเสียงหนักแน่น

พ่อขายข้าว

สิ้นเดือนสาม ลมหนาวจากทิศตะวันออกเฉียงเหนือยิ่งพัดแรงขึ้น เสียงกังหันครางหึ่งอยู่บนยอดไม้ เสียงเกราะควายกระดิ่งวุดังโปงๆ สลับกับเสียงโยกตัวของเกวียน และวงล้อที่ไต่ยกโหลกลงไปบนท้องนาอันขรุขระ นักเขาชั้นคู้อยู่ตามริ้วไผ่แห่งชายทุ่ง

ชาวนากำลังเร่งมือขนข้าวที่เกี่ยวแล้วเข้าลาน เกวียนบรรทุกฟ่อนข้าวขึ้นไปจนพูนสุมเพื่อให้บรรทุกได้มาก ฟ่อนข้าวที่ยังไม่ได้ทุบเอาเมล็ดข้าวออกมีฟางอยู่มากจึงไม่หนัก ส่วนมากเขาจะใช้ไม้ไผ่ต่อเรือนเกวียนให้สูงขึ้นไปอีกเท่าหนึ่ง เวลาเกวียนโยกไปมา จึงดูน่ากลัวมันพลิกคว่ำ

เสนอไม่กล้าขึ้นไปนั่งขับเกวียนบรรทุกข้าวฟ่อน ปล่อยให้พ่อนั่งบังคับเกวียนอยู่บนกองฟ่อนข้าวเพียงคนเดียว เขาเดินนำหน้าเกวียนมุ่งตรงไปโรงนา ก่อนไปโรงเรียน และหลังโรงเรียนเลิก เสนอไปช่วยพ่อขนข้าวขึ้นเกวียน ข้าวที่เกี่ยวแล้วจะมีดรวมกันเป็นฟ่อนเล็กๆ วางเรียงเป็นแถวอยู่กลางทุ่ง เสนอและพ่อใช้ไม้คันหลาวเสียบฟ่อนข้าวหาบมากองรวมกันไว้แล้วขนขึ้นบรรทุกเกวียน ไม้คันหลาวทำด้วยไม้ไผ่ยาวประมาณสองเมตร เหลาปลายสองข้างให้แหลมเรียว ใช้เสียบฟ่อนข้าวและหาบแทนไม้คาน การขนข้าวต้องทำตอนเช้าหรือตอนเย็นในเวลาที่น้ำค้างตก เพราะฟางข้าวจะนุ่มไม่กรอบหักทำให้เมล็ดข้าวร่วงเวลาขน บางทีก็ชนกันกลางคืนเดือนหงาย

เมื่อเกวียนไปถึงกองฟ่อนข้าว เสนอจะขึ้นไปบนเกวียน คอยรับฟ่อนข้าวจากพ่อ แล้วเรียงไว้ในเรือนเกวียน ส่วนตอนเอาลงไม่ต้องคอยรับ โยนลงไปในลานเลย เพราะถึงข้าวจะร่วงก็อยู่ในลานแล้ว พ่อแม่จะช่วยกันเรียงฟ่อนข้าวไว้อย่างเป็นระเบียบ รอเวลาทุบและนวดแยกเอาเมล็ดข้าวออกจากฟาง

พ่อทำลานนวดข้าวไว้ใต้ร่มพุทราใหญ่ข้างโรงนา พุทรากำลังออกลูกสุกเต็มต้นเวลาเหนือๆ ก็เก็บมาเก็บมาจิ้มเกลือกินอย่างอร่อย พ่อใช้จอบตากดินให้เรียบ แล้วเอาขี้ควายผสมน้ำทาทับ เมื่อแห้งลานนั้นก็กลายเป็นลานเรียบแข็งเหมือนลาดด้วยปูนซิเมนต์

เมื่อขนข้าวฟ่อนเข้าลานหมดแล้วก็ลงมือทุบ ใช้แรงคนหลายๆ คนช่วยกันทุบ ฟ่อนข้าวให้เมล็ดหลุดออก ฟ่อนข้าวที่ทุบแล้วก็โยนไปรวมกันไว้ยังไม่ทิ้ง เพราะเมล็ดข้าวที่อยู่ตอนต้นๆ รวงยังร่วงออกไม่หมด ต้องเอาไว้นวดอีกทีหนึ่ง

การนวดข้าวส่วนใหญ่ใช้ควายหลายๆ ตัวเดินเหยียบย่ำ พ่อจะปักเสาไว้กลางลาน อันหนึ่ง ผูกวัวควายไว้กับหลักนี้ แล้วให้มันเดินวนไปรอบๆ เหยียบข้าว พ่อคอยเอาไม้คั่นฉายคัตเอาฟางออก ไม้คั่นฉายทำจากไม้ไผ่เล็กๆ เท้าดำมิด ปลายด้านหนึ่งมีแขนงไม้งอคล้ายขอ เอาไว้เกี่ยวฟางข้าว ทบนวดข้าวเสร็จแล้วยังต้องขัดข้าวอีก แล้วจึงจะเอาเข้ายุ้งฉางได้ ขัดข้าวคือการทำมาสะอาดข้าวเปลือกนั่นเอง ข้าวที่ขัดแล้วจะไม่มีข้าวลีบ เศษฟาง และของสกปรกอย่างอื่นปนอยู่ เป็นข้าวเปลือกบริสุทธิ์

พ่อเลือกขัดข้าววันที่ลมแรงที่สุด พ่อสวมหมวก สวมเสื้อ ซึ่งปกติพ่อไม่ชอบสวม นัก ส่วนเนื้อตัวที่พันเสื้อผ่าพอกก็เอาแปรงดินสอพองทาไว้หนาๆ ป้องกันละอองข้าวทำให้ผิวแห้งคัน

พ่อเป็นชายวัยสี่สิบห้า เวลาทำงานนาทั้งหน้าดำหน้าเกี้ยว พ่อไม่มีเวลาแต่งตัวเลย ปล่อยผมยาวยุ่งเหยิง หนวดเครารุงรัง เหมือนคนป่า หน้าอก ท่อนแขน และขาของพ่อมีกล้ามเนื้อขึ้นเป็นมัดแข็งปัง เพราะพ่อออกกำลังกายอยู่ทุกวัน เหมือนนักมวยนักกีฬาที่ซ้อมไม่หยุด ผิดของพ่อคล้ายจัดเพราะเกรียมแดด

“ลมมาแล้ว แรงแล้ว” พ่อหันไปดูกังหัน มันหมุนตัว ยอดตาล เรียวไผ่ก็สะบัดไปมา

พ่อใช้กระบุงใบใหญ่ตักข้าวสารขึ้นไปในอากาศสุดแรง ข้าวสับและฝุ่นละอองปลิวคลุ้งไปตามลม เมล็ดข้าวที่เต่งสมบูรณ์หล่นลงมากองอยู่กลางลาน ทุกคนช่วยกันขัด หนุ่ม ๆ สาว ๆ บางคนร้องเอ๊ย ๆ ไปด้วย เหมือนจะไล่ให้ลมมันพัดแรง ๆ ข้าวจะได้สะอาด

“ขัดมันทำไมหนักหนา มันก็เข้าเนื้อไปหลายถัง คิดเป็นหลายร้อยเชียวนะเว้ย”

ลุงเส้าเพื่อนของพ่อซึ่งมาเยี่ยมเมื่อเวลาหยุดกินข้าวกลางวันบอกพ่อ

แม่ขนเอาข้าวมากินกันที่ใต้ต้นพุทรา ในลานข้าว นั่นเอง

“ของข้าไม่ต้องขัดมาก ได้ข้าวเพิ่มอีกหลายถัง สิบถังก็สามร้อยบาทแล้วโว้ยเนี่ยน” ลุงเส้าอธิบายว่า เวลาพ่อค้ามาซื้อข้าวตามลานจะใช้วิธีตวงด้วยถัง ไม่ได้ชั่งกิโล ข้าวสับปนไปบ้างก็ไม่รู้ คนขายข้าวจะได้กำไรโดยขายข้าวสับและแกลบปนไปด้วย แทนที่จะได้ข้าวสกลิบเกวียนก็อาจกลายเป็นสิบเอ็ดเกวียน เพิ่มเงินขึ้นมาเป็นพันทีเดียว

“สมัยนี้เรามัวง้ออยู่ก็ไม่ทันพ่อค้า” ลุงเส้าอธิบายต่อ

“พ่อแม่สอนมาอย่างนี้ อย่าไปทำเลย ชื้อกินไม่หมด คดกินไม่นาน” พ่อสอนลุงเส้าบ้าง

“ไอ้สุภาษิตนี่มันโบราณ สมัยปู่ย่าเราโน่น สมัยนี้ซื้อก็อด คดก็รวย มีพ่อค้าคนไหนมันซื้อบ้าง เวลาตวงข้าวคนตวงมันโกงเก่งทุกคน เวลามันตวงซื้อข้าวเกวียนหนึ่ง มันจะตวงเอาไปได้ถึงร้อยห้าถัง แต่เวลาขายมันตวงได้แค่เก้าสิบห้าถัง เราก็นับจำนวนถัง ปักดิวอยู่นี้แหละ มันค่อย ๆ โกงเรายังละกอบ ทุกถัง ๆ มันก็รวมกันมากขึ้น ๆ ไอ้พวกนี้ร้ายมาก

ลุงเส้าเป็นคนฉลาดรอบรู้ เป็นนักเลงการพนัน พอเสร็จหน้างานก็ออกเล่นไฮโล ถั่ว โป มีเล่ห์เหลี่ยมรอบตัว ลุงเส้าเล่าต่อไปว่า ชาวไร่บางพวกเอาก่อนหินก้อนกรวดใส่ปนเข้าไปในถั่ว ข้าวโพด มัน ฯลฯ ให้น้ำหนักเพิ่มเพื่อจะได้เงินมาก ๆ พวกพ่อค้าไม่รู้หรอก เพราะซื้อกันเป็นร้อยเป็นพันกระสอบ ใครจะมาเปิดกระสอบดู ลุงเส้าก็เลยมาทำกับข้าวเปลือกบ้าง เมื่อปีที่แล้วแกจึงได้ข้าวเพิ่มขึ้นตั้งหลายถัง ก็เลยแนะนำให้คนอื่นอีกหลายคนทำบ้าง “เลิกขัดเถอะวะ แค่นี้พอแล้ว” ลุงเส้าพยายามห้ามพ่อ

“ไม่ได้หรอก พ่อแม่สอนมาไม่ให้หลอกหลวงใคร ถ้าเป็นเราบ้างซื้อข้าวไปกินเราก็คืออยากได้ของดี ที่แบ่งก่ खाด ๆ เงินปลอม เรายังไม่ยอมรับ ได้มาอีกนิดหน่อยมันไม่คุ้มกันหรอกเพื่อน” พ่อไม่ยอม

“ใครมันจะไปรู้วะ” ลุงเสาทเถียง

“เรานี่แหละรู้อยู่แก่ใจ ทำให้เราไม่สบายใจ เกิดมาเป็นชาวไร่ชาวนาอย่าไปโกงเขาเลย ขึ้นทำไปอีกหน่อยเขาก็ไม่ซื้อเรา”

“โอ้ คนกินข้าวกันทุกวัน เรื่องไม่มีคนซื้อข้าวหน้าอย่าไปห่วงเลย” ลุงเสาวว่า แต่เมื่อแนะนำพ่อไม่เชื่อ และกลับโดนพ่อสอนเรื่องความซื่อสัตย์สุจริตเสียอีก ลุงเสาเลยกลับไป

ขัดข้าวเพียงวันเดียวก็เสร็จ พ่อแม่ช่วยกันกวาดข้าวที่มีแต่เมล็ดสะอาด มารวมเป็นกองไว้กลางลาน ตลอดหน้านาพ่อเพ็งยัมนั่น แม้มันหิวเพราะคุยเรื่องสนุกสนานกับลูกๆ กองข้าวสีทองสูงเป็นภูเขานั้นเป็นผลจากการลงแรงทำงานอย่างเหน็ดเหนื่อยมาตลอดทั้งปี

“คงขาดสิบเกวียนไม่กี่ถัง” พ่อคำนวณกองข้าวในลานได้ใกล้เคียงเสมอ เพราะพ่อคุ้นเคยกับกองข้าวมาทุกปี

“ถ้าทำอย่างลุงเสาก็ได้สิบกว่าเกวียน” เสนอพูดขึ้น

“เงินเพียงไม่กี่ร้อยบาทที่ได้มาจากการคดโกง มันไม่คุ้มกันหรอกลูก มันจะทำให้เราไม่สบายใจ ต้องคิดกลัวเขาจะรู้ กลัวเขาจะตัดราคา จำไว้นะลูก คนที่โกหกหลอกลวงทำให้ผู้อื่นไม่เชื่อถือ พูดยะไรใครก็ไม่เชื่อ เราไม่ได้เงินเพิ่มขึ้นนิดหน่อยเพราะไม่โกงข้าว

เราก็ไม่ถึงกับเดือดร้อน”

พ่อไม่ได้รำเรียนอะไรมา เรียนจบเพียงชั้นประถมศึกษาปีที่ ๔ แต่เคยบวชเรียน นักรธรรม เชื่อในเรื่องบาปบุญ และประเพณีดีประเพณีชอบตลอดมา

แม่ดวงข้าวเปลือกใส่ยุ้งไว้กินสามเกวียน ที่เหลือเอาไว้ขายเอาเงินมาใช้จ่ายใน ครอบครัว เสนอจะได้เลือกทางเกษตรใหม่ และหนังสือเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ ๖ที่กำลังจะเรียนในปีหน้า

ตะวันลอยต่ำลงทางทิศตะวันตก ยิ่งต่ำดูเหมือนมันยิ่งโตขึ้น ค่อยเปลี่ยนจาก สีเหลืองเป็นสีแดงเมื่อใกล้จะตกดิน มีเสียงรถบรรทุกเล็กคำรามมาจากท้ายทุ่ง เสนอ มองดูอย่างสนใจ รถค่อยๆ โยกเขยกลัดทุ่งช้าๆ ปีหนึ่งเสนอก็จะเห็นรถยนต์เข้ามาใน ทุ่งนี้ครั้งหนึ่งก็ตอนซื้อข้าวนี้แหละ

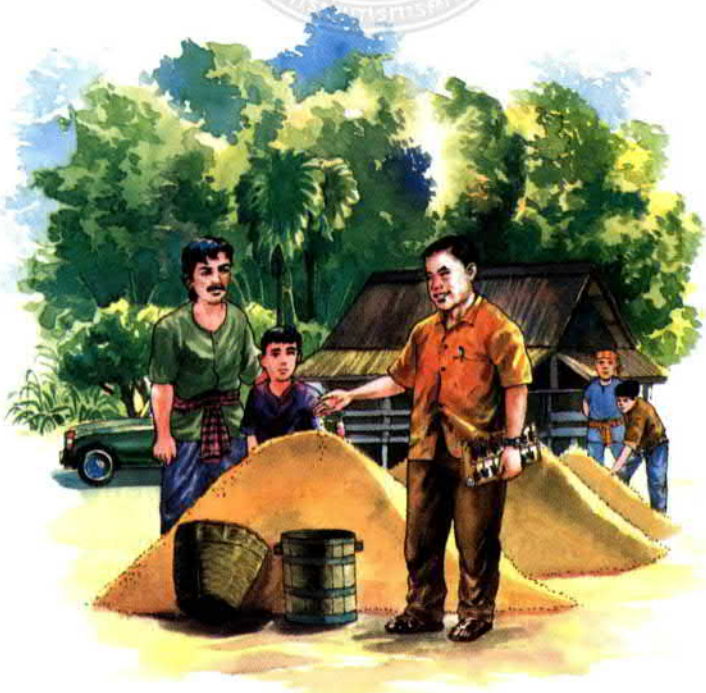
“รถมาบ้านเราแล้ว ” เสนอตะโกนบอกพ่อ เมื่อเห็นรถใกล้เข้ามา

“เถ้าแก่สมนะซี เขาคงรู้ว่าข้าวเราเสร็จแล้ว พ่อว่าจะไปบอกเขาอยู่ที่เดียว” พ่อเตรียมสวมเสื้อไว้ต้อนรับเถ้าแก่สมพ่อค้าข้าว ซึ่งมารับซื้อข้าวถึงลาน

รถมาจอดในลาน เสนอเดินวนไปรอบๆ รถ ดูอย่างสนใจ พ่อตกลงราคาข้าว กับเถ้าแก่สม ซึ่งเป็นขาประจำซื้อข้าวกันทุกปี เถ้าแก่สมเดินไปดูข้าว กำเมล็ดข้าวไปรูด

“ข้าวดีฉันให้เกวียนละสามพันสอง ของคนอื่นอ้าวให้สามพันถ้วนๆ เท่านั้น”

“ตกลง ดวงได้”

คนของเจ้าแก้มลงมือตวงข้าวขึ้นร่อยอย่างรวดเร็ว แม่มีไม้ตวงคอยนับจำนวน ไม้ตวงคือไม้ไผ่เหล่านเล็ก ๆ เท้าตะเกียบ เอาไว้นับกันลึ้ม พ่อตักข้าวใส่ถึง คนของ เจ้าแก้มใช้ไม้ปาดปากถึง แม่ก็เอาไม้ตวงบักปากถึงทันที แม่นับไม้ตวงไว้ก่อนแล้ว เจ้าแก้มเก็บไม้ตวงจากปากถึงไปเก็บ พ่อไม่หมดกำมือแม่ก็ได้ข้าวหนึ่งเกวียนพอดี

คำวันนั้น พ่อแม่มีความสุขมาก ทำอาหารอย่างดีเลี้ยงกัน มีต้มไก่ แกงไก่ ไปชวน เพื่อนบ้านมากิน พูดคุยกันอย่างสนุก เป็นการพักผ่อนหลังจากที่เหน็ดเหนื่อยกันมาทั้งปี แม่เตรียมของไว้ทำบุญในวันรุ่งขึ้นด้วย

ลุงเสามาตอนดึก เมาประมาททีเดียว พ่อถามถึงราคาข้าวที่ลุงเสาขาย

“เจ้าแก้มมันให้ราคาสามพันเท่านั้นแหละ แต่เราได้กำไรไว้อยู่” ลุงเสาหัวเราะในความฉลาดแกมโกงที่หลอกคนซื้อได้

พ่อได้แต่ยิ้ม เสนออยากจะบอกลุงเสาว่า พ่อของเขาขายได้เกวียนละสามพัน สองได้มากกว่าลุงเสาดังเกวียนละสองร้อย เสนอยังได้ยินเจ้าแก้มคุยให้พ่อฟังว่า ราคาพืชไร่บางอย่างตกต่ำ เพราะพวกชาวไร่บางพวกโกง เอาสิ่งเจือปนใส่เข้าไป อย่างพวกถั่ว มันสำปะหลังก็ใส่กรวดทรายดินปนไปให้น้ำหนัก พ่อส่งออกไปขายต่างประเทศ เขาู้ก็ไม่ซื้อสินค้าพวกนี้จากประเทศไทย หันไปซื้อจากประเทศอื่น ประเทศไทยซึ่งเป็น

ประเทศกสิกรรม ต้องขายพืชผลเป็นสินค้าออกเป็นหลัก เมื่อเสียตลาดต่างประเทศ
สินค้าขายไม่ได้ราคาพืชก็ตกต่ำลง ทำให้ชาวไร่ชาวนาขายพืชผลได้ราคาต่ำไปด้วย

พ่อเล้าเรื่องนี้ให้เพื่อนบ้านฟังหลังจากลู่เสาะไปแล้ว พ่อหันมาทางเสนอและ
พูดว่า “ซื้อกินไม่หมด คดกินไม่นาน” เสนอยิ้มและเข้าไปเกาะเข้าพ่อฟังผู้ใหญ่เขาเล่า
เรื่องสนุกๆ กันอยู่จนดึก

แพรวพบพ่อ

ตั้งแต่แพรวจำความได้ แพรวก็เห็นในบ้านมีแต่แม่และพี่พจน์ และเมื่อรวมแพรวด้วย ก็มีเพียงสามคนเท่านั้น แพรวไม่เคยเห็นพ่อเลย แพรวเห็นแต่รูปของพ่อแต่งเครื่องแบบ ทหารติดอยู่ที่บ้านเท่านั้น แพรวเคยถามแม่ว่า

“แพรวมีแม่ แล้วพ่อของแพรวเล่า พ่อของแพรวไปไหน”

เมื่อถามแม่ครั้งแรก แพรวจำได้ว่าแม่นิ่งอึ้ง แม่ไม่ตอบคำถามของแพรว แต่กลับถามแพรวว่า

“แพรวมีแม่ มีพี่พจน์ แพรวก็อยู่อย่างสบายแล้วไม่ใช่หรือ พ่อเขาไม่อยู่ เขาจะได้กับ มาหาแพรวหรือเปล่าแม่ก็ไม่รู้”

แพรวเห็นแม่ทำหน้าเศร้าเมื่อพูดจบ แพรวเลยไม่อยากถามต่อ แพรวคิดว่าแมคงไม่ อยากพูดอะไรเกี่ยวกับพ่อ แพรวเป็นลูกไม่ควรทำให้พ่อแม่ไม่สบายใจ แต่แพรวก็คิดว่าสักวันหนึ่งแพรวคงจะรู้ว่าพ่อของแพรวไปไหน วันไหนแม่อารมณ์ดีแมคงบอกแพรวเอง แพรวเคยถามพี่พจน์ พี่พจน์ก็บอกว่า

“สักวันหนึ่งพ่อคงกลับมา พ่อบอกกับแม่และพี่อย่างนั้น แต่พ่อไม่บอกว่าพ่อไปไหน”

พี่พจน์พูดแล้วก็หัวเราะเหมือนไม่คิดถึงพ่อเลย แต่แพรก็ไม่โกรธพี่พจน์ เพราะพี่พจน์เป็นคนชอบสนุก ไม่เคยวิตกทุกข์ร้อนอะไร แต่ถึงอย่างไรแพรก็เชื่อว่า พี่พจน์ก็คงรักและคิดถึงพ่อเหมือนแพร

แม่ของแพรออกไปทำงานที่โรงงานใกล้ๆ บ้านทุกวัน พี่พจน์กับแพรก็ไป โรงเรียนใกล้ๆ บ้าน แม่กลับบ้านเย็นทุกวัน แม่บอกว่าแม่ต้องทำงานพิเศษเพื่อให้ได้เงินมากขึ้น พี่พจน์กับแพรกลับมาหุงข้าวเตรียมไว้ แม่กลับมาก็จะมาทำกับข้าว หรือบางทีแม่ก็ซื้อกับข้าวที่ทำแล้วจากตลาดมาเลย

นอกจากแม่แล้วแพรและพจน์ยังมีน้ำอีกคนหนึ่ง คือ น้ำเทพ น้ำเทพเป็นน้องของแม่ แต่อยู่คนละบ้าน บางอาทิตย์น้ำเทพจะพาครอบครัว คือ น้ำพวงทองภรรยา น้ำเทพและลักษณะลูกชายคนเดียว มาเยี่ยมแม่ แพร และพจน์ บางทีน้ำเทพก็มารับแม่ พร้อมกับแพรและพจน์ไปเที่ยวบ้านน้ำเทพ

แพรอยู่กับแม่และพี่พจน์อย่างมีความสุขตลอดมา แต่แพรก็ยังคิดถึงพ่อ แพรอยากให้ที่บ้านมีแม่ มีพ่อ เหมือนอย่างที่บ้านน้องลักษณะ ซึ่งมีน้ำเทพและน้ำพวงทองอยู่ด้วยกัน พ่อของแพรอยู่ไหน แพรอยากพบพ่อ แต่แพรก็ไม่อยากถามแม่ เพราะไม่อยากให้แม่ไม่สบายใจ แพรได้แต่หวังว่า สักวันหนึ่งพ่อคงกลับมาหาแพร ทุกวันก่อนนอนแพรจึงสวดมนต์ขอให้ได้พบพ่อ

ถึงแพรจะคิดถึงพ่อเพียงไร แพรก็ไม่อยากให้ใครรู้ และไม่อยากจะบอกใคร แพรยังคงช่วยแม่ ช่วยพี่พจน์ ทำงานทุกวัน ที่โรงเรียนแพรก็ตั้งใจเรียน แพรจะต้องเรียนให้ดี เมื่อแพรพบพ่อ พ่อจะได้ดีใจที่แพรที่เรียนเก่ง ตอนนี้แพรไม่มีพ่อ แต่แพรไม่เสียใจอะไรมากนัก ถึงแม่แพรจะไม่รู้ว่าพ่อไปไหน แต่แพรก็หวังว่าพ่อยังคงอยู่และคงกลับมาหา แพรสักวันหนึ่ง แพรจะต้องทำดีเพื่อแสดงว่าแพรรักพ่อ

ถึงแม่ไม่มีพ่อ แพรก็ยังมีความรักพี่พจน์ แพรรู้ว่าทั้งแม่และพี่พจน์รักแพร รักและตามใจแพรมาก ไม่ว่าแพรอยากได้อะไรแม่ก็จะหาให้ และถ้าพี่พจน์หาให้พี่พจน์ก็จะหามาให้ แต่แพรก็ไม่ทำให้แม่และพี่พจน์เดือดร้อน มีอยู่ครั้งหนึ่งแพรอยากได้เสื้อสีชมพูติดลูกไม้เล็กๆ แพรไปเห็นที่ร้านขายของในตลาด ครั้งแรกแพรอยากจะทำบอกให้แม่ซื้อให้ แต่แพรก็รู้ว่าแม่คงไม่มีเงิน แม่ต้องใช้เงินที่หามาได้เป็นค่าใช้จ่ายในบ้าน แพรจึงคิดว่าจะ

ขอแม่ทำงานพิเศษ งานที่แพรรเห็นว่าจะทำได้อย่างหนึ่งคือ ไปช่วยป้าแม่ที่ตลาดเด็ด
ก้านมะลิที่ร้านขายดอกไม้ แพรรจึงขออนุญาตแม่

“แม่คะ แพรรขอไปช่วยป้าแม่ทำงานที่ร้านขายดอกไม้ในตลาด ได้ไหมคะแม่”

“แพรรจะไปหัดร้อยมาลัยหรือลูก” แม่ถามพลางอมยิ้ม

“อยากหัดร้อยด้วยคะ แต่ตอนแรกแพรรจะไปช่วยป้าแม่เด็ดก้านมะลิก่อน
ป้าแม่บอกว่าจะให้ค่าจ้างแพรร ถ้าแพรรไปช่วยงานป้าที่ร้าน”

“แพรรจะไปทำงานเพราะอยากได้เงินหรือลูก”

“คะ แพรรอยากได้เงิน แพรรจะเก็บไว้ซื้อเสื้อ” แพรรบอกด้วยเสียงหนักแน่น

“หรือจ๊ะ แพรรอยากได้เสื้อทำไมไม่บอกแม่ละจ๊ะ แม่จะได้ซื้อให้”

แพรรตรงเข้ากอดแม่พลางพูดด้วยเสียงตื้นตันใจว่า

“แพรรรู้คะว่า ถ้าบอกแม่ แม่ก็ต้องซื้อให้แพรร แต่แพรรรู้ว่าแม่มีเงินไม่มาก แพรรจึง
คิดหาเงินเอง แพรรจะได้ตั้งใจว่าเสื้อตัวนั้นแพรรซื้อเอง”

“แพรรถามที่ร้านเขาแล้วหรือจ๊ะว่าตัวละเท่าไร” แม่ถามพลางมองแพรรด้วยความรัก

“แพรรเห็นเขาติดป้ายไว้หนึ่งร้อยบาทคะ แม่ถามพลางมองแพรรด้วยความรัก

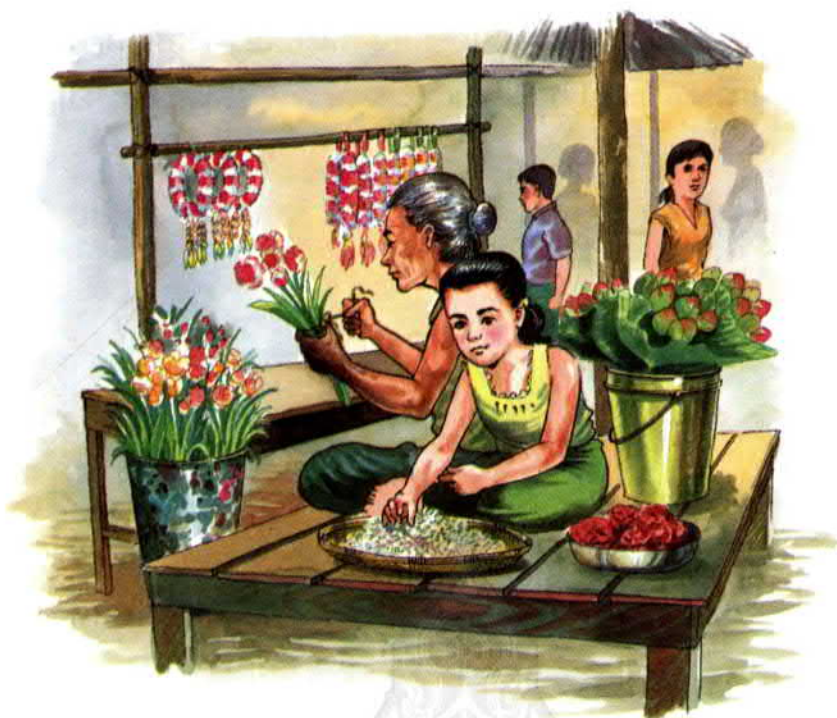
“แพรรเห็นเขาติดป้ายไว้หนึ่งร้อยบาทคะ แม่ว่าแพงไหมคะ”

“แม่ก็ไม่รู้เหมือนกัน วันหลังแพรรพาแม่ไปดูได้ไหมจ๊ะ”

“คะ เวลาไปตลาดแพรรจะชี้ให้ดู แต่แม่คะ แพรรคิดว่าถ้าแพงไปแพรรก็จะไม่ซื้อ
เพราะแพรรก็มีเสื้อหลายตัวแล้วด้วย ซื้อมาก็เปลืองเงิน แพรรว่าเก็บเงินไว้ซื้ออย่างอื่นดี
กว่า ดีไหมคะแม่ แต่แพรรขออนุญาตไปทำงานที่ร้านป้าแม่นะคะ”

แม่อมยิ้มแล้วตอบว่า “แล้วแต่แพรรชี้จ๊ะ แม่อนุญาต”

วันอาทิตย์ต่อมา แพรรก็ไปช่วยป้าแม่ทำงานที่ร้านขายดอกไม้ แพรรตั้งใจทำงาน
อย่างดี ป้าแม่สอนวิธีเด็ดก้านมะลิ วิธีมัดดอกไม้ และวิธีร้อยมาลัยให้แพรร แพรร
พยายามทำอย่างระมัดระวัง เพราะแพรรไม่อยากให้ดอกไม้ช้ำ และอยากให้พวงมาลัย
สวย ป้าแม่ชอบแพรรมาก ป้าแม่ให้รางวัลแพรรวันละ ๑๐ บาท แต่แพรรก็ไปช่วยป้าแม่
ได้เฉพาะวันอาทิตย์ วันเสาร์แม่ให้แพรรพักผ่อนบ้าง แพรรก็ไม่อยากทำวันเสาร์ เพราะ
แพรรจะได้ทำการบ้าน ซักผ้า ช่วยแม่ทำงานบ้าน และได้อยู่กับแม่กับพี่พจน์ทั้งวัน ทำให้
แพรรอบอุ่นใจมาก

แพรวไปช่วยป้าแม่ทำงานได้หลายอาทิตย์ ได้เงินหลายสิบบาท แพรวรู้สึกดีใจมาก แพรวตั้งใจว่าจะเก็บเงินไว้ให้มาก ๆ แล้วแพรวจะซื้อผ้าห่มให้เป็นของขวัญแม่ตอนปีใหม่สักผืน แทนผืนเก่าของแม่ที่เก่าจนขาดแล้ว แล้วแพรวก็นึกถึงพ่อ แพรวไม่รู้ว่าเมื่อไรแพรวจึงจะได้พบพ่อ แพรวไม่รู้ว่าพ่อชอบอะไร หรืออยากได้อะไร ถ้าแพรวพบพ่อเมื่อไรแพรวจะร้อยมาลัยพวงโต ร้อยให้สวยที่สุดสำหรับพ่อที่แพรวรักและแสนจะคิดถึง แพรวนึกถึงตรงนี้ก็ยิ้มอย่างมีความสุข แต่ก็ทำให้เข็มร้อยมาลัยเกือบตำมือ เพราะแพรวมีวีนเพลินขณะกำลังร้อยมาลัย

แพรวร้อยมาลัยเก่งและร้อยได้สวย แพรวเข้าใจเลือกดอกไม้สวย ๆ ใคร ๆ ก็ชอบมาซื้อพวงมาลัยที่ร้านป้าแม่ แพรวตั้งใจช่วยป้าแม่อย่างเต็มที่ แพรวอยากให้ป้าแม่ขายพวงมาลัยได้มาก ๆ และอยากให้คนที่มาซื้อพวงมาลัยได้พวงมาลัยสวย ๆ

วันหนึ่ง น้ำเทพ น้ำพวงทอง และน้องลักษณมารับแพรวและพี่พจน์ไปดูภาพยนตร์ แล้วพาไปกินข้าวเหนียวกับไก่ย่างที่แพรวชอบ เมื่อแพรวกลับมาบ้าน แพรวนึกถึงเรื่องในภาพยนตร์ที่แพรวดู เด็กในเรื่องออกตามหาพ่อที่หายไป เขารักพ่อมาก เขาอยากพบพ่อ เขาหนีแม่ออกไปตามหาพ่อพร้อมกับเพื่อนอีกคนหนึ่ง เขาต้องลำบาก ผจญภัยต่าง ๆ ในที่สุดเขาก็ได้พบพ่อ พ่อของแพรวก็หายไปเหมือนกัน แพรวคิดอยากออกไปตามพ่ออย่าง

เด็กในภาพยนตร์เรื่องนั้น แต่แพรจะไปกับใครเล่า ทันใดนั้นแพรก็นึกถึงพี่พจน์ ไปชวนพี่พจน์คงจะดี พี่พจน์รักแพรคงไปกับแพรแน่ๆ แต่แพรจะบอกเรื่องนี้ให้แม่หรือใครๆ รู้ไม่ได้เด็ดขาด

แพรคิดแผนการที่จะชวนพี่พจน์ไปตามหาพ่ออยู่หลายวัน จนวันหนึ่งได้โอกาสเหมาะแพรจึงบอกพี่พจน์ว่า

“พี่พจน์คิดถึงพ่อมากไหม”

“คิดถึงซิ แต่อีกหน่อยพ่อก็กกลับมา” พจน์พูดพร้อมกับมองน้องสาวอย่างเอ็นดู

“เราไปตามหาพ่อกันไหมล่ะ” แพรชวน

“ตามที่ไหนกันเล่าแพร พี่ไม่รู้ว่าพ่ออยู่ที่ไหน”

“เราก็ตามหาพ่อไปเรื่อย ๆ สักวันหนึ่งก็คงพบ” แพรตอบอย่างมั่นใจ

“จะไปเจอพ่อได้อย่างไร เราไม่รู้ว่าพ่ออยู่ที่ไหน และถ้าเราสองคนจะไปไหน เราต้องบอกแม่ก่อนนะแพร” พจน์บอกน้องสาว

“ถ้าอย่างนั้นแพรไปคนเดียวก็ได้” แพรบอกพี่ด้วยความน้อยใจ

“อย่านะแพร แพรทำอย่างนั้นไม่ได้นะ จะหนีแม่ไปไม่ได้” พจน์ห้ามน้องด้วยความตกใจ “แพรบอกพี่ซิ ทำไมแพรถึงคิดจะหนีแม่ไปตามพ่อ”

“ก็แพรคิดถึงพ่อนี่ แปรอยากไปตามหาพ่อ เมื่อพี่พจน์ไม่ไปกับแพร แปรก็จะไปคนเดียว” แปรพูดเสียงสั่นด้วยความน้อยใจ น้ำตาไหลรินอาบแก้ม

“อ้าว สองคนพี่น้องมีเรื่องอะไรกันจ๊ะ นั่นแปรร้องให้ทำไมลูก” แม่ถามพลางเดินเข้ามาหาแพร “เฮ้อพจน์ เอากับข้าวในถุงออกใส่จาน วันนี้แม่ซื้อไก่ผัดขิงของโปรดทั้งสองคนมาด้วย” แม่พูดแล้วหันมาปลอบแพร

“แพรเขาคิดจะหนีแม่ไปตามหาพ่อครับ”

“ตายจริง ทำไมแพรจะทำอย่างนั้นล่ะลูก แปรจะทำให้แม่เสียใจแล้วนะลูก” แม่พูดพลางดึงแพรเข้ามากอด

“แพร ..คิด.. คิดถึงพ่อกะ แปรอยากพบพ่อ” แปรพูดพลางร้องไห้โฮ

“ลูกจะทำอย่างนั้นไม่ได้หรอกจ๊ะ ถ้าแพรหนีไปแม่จะเสียใจมาก แปรจะทำให้แม่เสียใจหรือลูก แปรต้องอยู่กับแม่ กับพี่พจน์ แปรคิดดูนะจ๊ะ ถ้าแพรหนีออกจากบ้าน แปรจะไปกินไปนอนที่ไหน กับใคร แล้วจะมีใครรักแปรเท่าแม่กับพี่พจน์ แม่บอกแพรแล้วใจจะว่า พ่อต้องกลับมา แม่เชื่อว่าวันหนึ่งพ่อต้องกลับมา แปรไม่ค่อยพบพ่อหรือลูก

ถ้าพ่อกลับมาพ่อต้องมาหาแพรวที่นี้ แพร แม่ก็คิดถึงพ่อเหมือนแพร ถ้าแพรไม่อยู่อีกคน แม่ก็จะยิ่งเสียใจมากขึ้นอีก แพรไปอาบน้ำเถอะลูกเดียวจะได้กินข้าวกัน เชื่อแม่นะลูก อย่าหนีไปไหน คอยอยู่บ้านเรานี้แหละ แล้วคุณพ่อจะต้องกลับมาหาแพรแน่ๆ” แม่ปลอบแพร

แพรจึงคิดว่า แพรไม่ควรทำให้แม่เสียใจ ในเมื่อแม่ก็เสียใจเรื่องพ่อเหมือนแพรอยู่แล้ว

วันหนึ่ง แม่ก็บอกให้แพรแต่งตัวด้วยชุดที่แม่ซื้อให้ใหม่ พี่พจน์ก็แต่งชุดใหม่ แม่ก็แต่งชุดสวยของแม่ ดูแม่สดชื่นยิ้มแย้มกว่าทุกวัน พี่พจน์ก็หน้าตาสดใสมีความสุข แม่พาแพรกับพี่พจน์ออกจากบ้าน ขึ้นรถรับจ้างไป แพรอดใจไว้ไม่ได้จึงถามแม่ว่า

“แม่จะไปไหนคะ วันนี้แพรดีใจจังเลยที่เห็นแม่ยิ้มมากกว่าทุกวัน”

“เดี๋ยวแพรก็รู้เองว่าแม่ดีใจเรื่องอะไร”

“เดี๋ยวแพรจะต้องดีใจเหมือนแม่ เหมือนพี่” พจน์บอกน้องสาว

เมื่อรถไปถึงสถานที่แห่งหนึ่ง เป็นสถานียรถไฟ มีคนยืนอยู่กลุ่มใหญ่ บางคนถือพวงมาลัยมะลิสดหอมชื่นใจ ทุกคนหน้าตายิ้มแย้ม พุดคุยกันอย่างร่าเริง บางคนเห็นแม่อีกตรงเข้ามาทัก มีหญิงคนหนึ่งพูดกับแพรว่า

“เดี๋ยวคุณพ่อก็มาแล้วนะ หนูจะจำคุณพ่อได้ไหมนี่ คุณพ่อเขาจากไปกี่ปีคะคุณ” หญิงคนนั้นหันไปถามแม่

“ห้าปีพอดีค่ะ พจน์คงจำพ่อได้ แต่แพรคงจำไม่ได้หรอกค่ะ” แม่ตอบ

อะไรกันนี่ แพร่งไปหมด แพรจะได้พบพ่อหรือนี่ แพรรู้สึกเสียตายที่ไม่ได้รื้อย พวงมาลัยสวยๆ มาให้พ่อ อย่างที่แพรตั้งใจไว้นานแล้ว พจน์เข้ามาจับมือแพรพลงถามว่า

“แพรดีใจไหม วันนี้แพรได้พบพ่อแน่ พ่อจะมากับรถไฟที่จะเข้านี้แหละ นั่นเสียง หูดรถไฟมาแล้ว มาแพร มาทางนี้” พจน์จูงมือแม่และแพรคนละข้างเดินไปคอยรถไฟที่จะเข้าเทียบชานชาลาสถานี

เสียงจ่อแจ่มากขึ้นเมื่อรถไฟจอด มีคนแต่งเครื่องแบบทหารหลายคนลงจากรถไฟมีคนหนึ่งแต่งเครื่องแบบทหารบกตรงมาที่แม่ พี่พจน์ และแพรยืนอยู่ แม่รีบดึงมือ แพรกับพจน์ตรงไปหาชายคนนั้น ชายคนนั้นตรงเข้ามาหาแม่ด้วยความดีใจ แล้วก็ลงกอดพจน์กับแพร แม่น้ำตาไหลเมื่อพูดว่า

“แพรว นี่ไงจะคุณพ่อที่แพรวคอยพบอยู่ทุกวัน”

สองพี่น้องกอดพ่อไว้นั่น แพร่มองหน้าพ่อหนึ่งนานแล้วกอดพ่ออีก กอดให้สัมผัสกับความคิดถึง

“แพรว แพร แพรคิดถึงพ่อทุกวันเลยคะ”

“พ่อก็คิดถึงลูก คิดถึงพี่พจน์ คิดถึงแม่ แต่พ่อก็มาหาลูก หรือแม้แต่จะติดต่อกับแม่ก็ได้ จนเมื่อเขามีการแลกเปลี่ยนเซลล์กัน พ่อจึงได้กลับมา ต่อไปนี้พ่อจะไม่จากลูก ๆ และแม่ไปไหนอีกแล้ว”

แพรวเองก็คิดอยู่ในใจว่า แพรก็จะไม่ยอมให้พ่อไปไหนอีกแล้ว กลับถึงบ้านแพรวจะร้อยพวงมาลัยพวงสวยที่สุดให้พ่อ ให้สัมผัสที่แพรวอดทนคอยพ่อมานาน

เพื่อนผู้มีสัจจะ

เย็นวันหนึ่ง หลังจากรับประทานอาหารกันแล้ว กลุ่มจิตพี่สาวของกลอยใจ ซึ่งเรียนอยู่มหาวิทยาลัยแห่งหนึ่ง นั่งอ่านหนังสือเพลินอยู่ที่โต๊ะเขียนหนังสือ

“อ่านอะไรคะพี่ ดูลิ นังยืมคนเดียวอยู่ได้” กลอยใจทักพี่สาว

“นิทานจ๊ะ นิทานเกี่ยวกับมิตรภาพระหว่างเพื่อน ความมีสัจจะของชายสองคน สนุกมากเชียวจ๊ะ” กลุ่มจิตบอกน้องสาว

กลอยใจชะโงกดูหนังสือในมือพี่สาว แล้วหน้าเสีย

“ว้า ภาษาอังกฤษอีกแล้ว เสียตายจิง กลอยอ่านไม่ออก”

“อยากฟังไหมละ ถ้าอยากฟังพี่เล่าให้ฟังก็ได้”

“จริงหรือคะพี่กลุ่ม” กลอยใจร้องอย่างตื่นเต้น

“จริงซี แต่ไหนบอกพี่ก่อนซิว่า วันนี้มีการบ้านหรือเปล่า ถ้ามีการบ้านต้องไปทำให้เสร็จก่อน แล้วค่อยมาฟังนิทาน”

“ไม่มีคะพี่กลุ่ม วันนี้กลอยไม่มีการบ้านอะไรสักอย่าง”

“จริง ๆ นะ อย่าปดพี่ละ ครูเคยสอนแล้วใช้ไหมคะว่า เด็กดีต้องไม่พูดปด”

“คะ และนอกจากไม่พูดปดแล้ว ต้องไม่พูดคำหยาบ ไม่พูดปกปิดความจริง และไม่พูดยุยงให้เกิดความแตกแยกด้วยคะ คุณครูบอกกลอยจำได้”

“มิน่าละ ถึงได้ว่าแจ้ว ๆ เป็นนกแก้วนกขุนทองเชียว เอาละ เป็นอันว่าพี่เชื่อว่ากลอยไม่มีการบ้าน ตกลงพี่จะเล่านิทานให้ฟัง”

“ขอบคุณคะ พี่กลุ่มเริ่มได้เลยคะ”

“แหม เร่งยิกเชียวนะ เรื่องที่พี่จะเล่าให้กลอยฟังเป็นนิทานเกี่ยวกับการไม่พูดปด เดียวฟังแล้วคิดไปด้วยนะจ๊ะว่า การไม่พูดปด หรือ การเป็นคนมีสัจจะนั้น ดีอย่างไร”

“คะ เล่าเถอะพี่กลุ่ม เดียวกว่าจะจบก็ตึกหอรอกะ”

“ถ้าอย่างนั้นเริ่มเลยนะ นิทานเรื่องนี้เป็นนิทานเก่าแก่ของชาวกรีก เล่ากันว่า มีเด็กหนุ่มสองคน เป็นเพื่อนรักเพื่อนเกลอกัน ทั้งคู่รักกันเหมือนพี่กับน้องหรืออาจจะยิ่งกว่าด้วยซ้ำไป มิตรภาพของบุคคลทั้งสองแน่นแฟ้นและมั่นคงที่สุด เด็กหนุ่มทั้งสองชื่อตามอนและฟีเทียส แต่มาฟีเทียสทำความผิดบางประการ ทำให้พระเจ้าไดโอนิซัส ษัตริย์ผู้ครองนครกรีกมาก เป็นอย่างไรบ้างกลอยใจซื้อตัวละครจำยากหน่อยนะจ๊ะ

ชื่อภาษกรีกก็อย่างนี้แหละน้อง”

“ไม่เป็นไรค่ะพี่กล่อมน้องจะพยายามจำให้ได้ ตามอน ฟิเทียส พระเจ้าไดโอนิซัส ถูกไหมคะ”

ถูกจ๊ะ เก่งมาก ฟิเลาต่อนะ”

“ค่ะ”

“พระเจ้าไดโอนิซัสมีรับสั่งว่า ฟิเทียสจะต้องตาย ตามอนเพื่อนรักพยายามทูลขอชีวิตไว้ แต่พระองค์ไม่ยอมเปลี่ยนพระทัย ก่อนการประหารชีวิต ฟิเทียสและตามอนขอเข้าเฝ้าพระเจ้าไดโอนิซัส ฟิเทียสกราบทูลว่าตัวเขาเองไม่กลัวความตายหรอก แต่ก่อนตายใครขอพระราชทานุญาตสักข้อหนึ่ง พระเจ้าไดโอนิซัสก็ตรัสว่า หากความประสงค์ของฟิเทียสไม่ขัดกับของพระองค์ พระองค์ก็จะอนุญาตให้ ฟิเทียสจึงกราบทูลว่าตัวเขาปรารถนาจะไปเยี่ยมครอบครัวที่อยู่อีกเมืองหนึ่งสักครั้งก่อนตาย เพื่อเยี่ยมเยียนและอำลาพ่อแม่ที่ชรามากแล้ว โดยฟิเทียสขอเดินทางไปตามลำพัง ไม่ต้องมีผู้ควบคุม เพื่อให้พ่อแม่ทราบว่าเขาจะต้องกลับมารับโทษประหาร”

“แห่มกลอยสงสารฟิเทียสจังเลย แล้วพระเจ้าไดโอนิซัสอนุญาตไหมคะ”

“ไม่หรอกจ้ะ พระองค์ตรัสว่าครอบครัวของฟิเทียสอยู่ไกลเกินไป เดินทางไปกลับเป็นระยะทางหลายไมล์ ต้องเดินทางทั้งทางบกทางน้ำ การปล่อยให้ฟิเทียสไปโดยไม่มีผู้ควบคุม ฟิเทียสอาจจะไม่กลับมาอีกเลยก็ได้ พุดง่าย ๆ ก็คือว่าพระองค์ไม่เชื่อว่า

เมื่อให้ฟีเทียสไปแล้ว ฟีเทียสจะกลับมารับโทษ แม้ฟีเทียสจะอ่อนวอนลักเท่าใด พระองค์ก็ไม่อนุญาต พระองค์ถือว่าคำมั่นสัญญาของนักโทษประหารเชื่อไม่ได้ ตามอนซึ่งเข้าเฝ้าอยู่ด้วยจึงกราบทูลขึ้นว่า เขาเชื่อว่าหากพระเจ้าไดโอนิซัสอนุญาตให้ฟีเทียสกลับไปเยี่ยมบ้าน ฟีเทียสจะต้องกลับมาแน่นอนแม้จะรู้ว่ากลับมาตาย ตามอนกราบทูลขอให้พระองค์อนุญาตให้ฟีเทียสอีกแรงหนึ่ง โดยเขาขอเอาชีวิตของเขาเป็นประกัน”

“อย่างนี้ถ้าฟีเทียสไม่กลับ ตามอนก็ต้องตายแทนชีคะฟีกล่อม” กลอยใจถามกล่อมจิต

“จ๊ะ แน่نون”

“โอโฮ ตามอนเขารักเพื่อนจริง ๆ เลยนะคะ รักษาขอมเอาชีวิตของตัวเองเข้าเสี่ยงแล้วพระเจ้าไดโอนิซัสยอมไหมคะ”

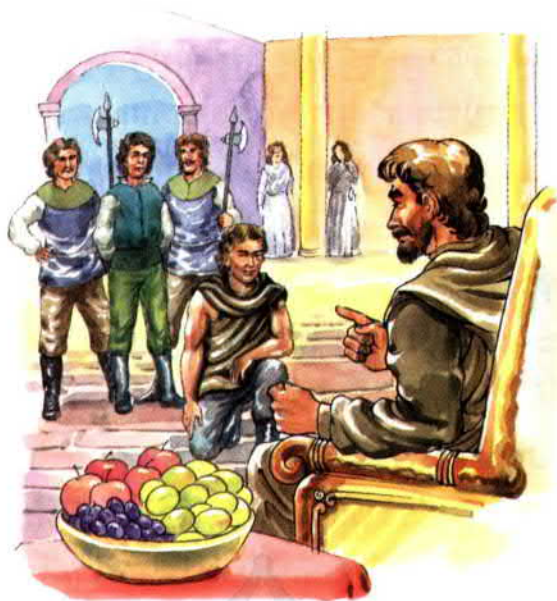
“พระองค์หัวเราะ แล้วตรัสถามตามอนว่า เขาคิดรอบคอบแล้วหรือถึงได้เอาชีวิตเป็นประกัน ตามอนก็ยืนยันความตั้งใจของตน เพราะเขาเชื่อว่าฟีเทียสจะต้องกลับมาตามสัญญา เขาว่าเขารู้ใจฟีเทียสดี ในที่สุดพระเจ้าไดโอนิซัสก็ตรัสว่า ถ้าตามอนเชื่อมั่นในคำสัญญาของฟีเทียสเช่นนั้นก็เอา พระองค์จะปล่อยฟีเทียสกลับไปเยี่ยมบ้านเป็นครั้งสุดท้ายตามลำพัง โดยมีข้อแม้ว่า ถ้าฟีเทียสไม่กลับมาภายในสามสัปดาห์ ตามอนจะต้องถูกประหารแทน ตามอนก็รับปาก”

“ตามอนช่างกล้าหาญอะไรเช่นนั้น” กลอยใจพูดขึ้นด้วยความประหลาดใจ

“จ๊ะ ฟีเทียสมีเพื่อนที่ดีที่สุด หาได้ยากที่สุด เขาแสดงความขอบคุณตามอนและบอกว่า เพราะความรักของตามอนแท้ ๆ เขาจึงมีโอกาสกลับไปเยี่ยมบ้านเป็นครั้งสุดท้าย ฟีเทียสก็เดินทางไปเยี่ยมพ่อแม่ยังอีกเมืองหนึ่ง ตามอนก็เป็นตัวประกันแทนที่นี้ขอรวบรัดหน่อยนะจ๊ะ เวลาผ่านไป ๆ จนครบกำหนด ฟีเทียสก็ยังไม่กลับมา”

“ตายละซี โถ น่าสงสารตามอนจริง ๆ ทำไมฟีเทียสถึงเหลวไหลอย่างนั้นะ กลอยเกลียดฟีเทียสคนอะไรไม่รักษาสัญญา ฟีกล่อมคะแล้วพระเจ้าไดโอนิซัสทำอะไรคะ”

“พระองค์ให้ตามอนเข้าเฝ้าในฐานะนักโทษประหารแทนฟีเทียส พระองค์ตรัสว่า ในที่สุดตามอนก็ต้องตายแทนเพื่อน เพราะฟีเทียสไม่รักษาสัญญา ทั้งสัญญาที่ให้ไว้กับพระองค์ และสัญญาที่ให้ไว้กับตามอน แต่ตามอนกลับกราบทูลพระองค์ว่า ถ้าฟีเทียสยังมีชีวิตอยู่ ฟีเทียสจะต้องกลับมาอย่างแน่นอน พระเจ้าไดโอนิซัสก็ตรัสว่า คินนีแหละเป็นคนที่ครบสามสัปดาห์ตามสัญญา ถ้าฟีเทียสยังไม่ปรากฏตัว พอพระอาทิตย์

ขึ้นตามอนจะต้องถูกประหารแทน ตามอนก็กราบทูลยั่วว่า เขาเชื่อว่าฟีเทียสต้องกลับมา แต่อาจมีอะไรเกิดขึ้นระหว่างทางจึงทำให้มาถึงช้าไป พระเจ้าไดโอนิซัสหัวเราะแล้วตรัสว่า พระองค์เชื่อว่าฟีเทียสรักชีวิตของตนมากกว่าชีวิตของตามอนที่เป็นเพื่อน เขาจึงไม่กลับมา ขอให้ตามอนเตรียมตัวตายแทน

ขณะนั้นเอง ทหารคนหนึ่งก็เข้ามากราบทูลพระเจ้าไดโอนิซัสว่า มีชายคนหนึ่งขอเข้าเฝ้าเพราะมีธุระสำคัญมาก พระเจ้าไดโอนิซัสจึงให้เข้าเฝ้า ปรากฏว่าผู้ที่ขอเข้าเฝ้าก็คือ ฟีเทียสนั่นเอง ตามอนและฟีเทียสเฝ้าเข้าหากันด้วยความรักและความดีใจ พระเจ้าไดโอนิซัสตรัสกับฟีเทียสว่า พระองค์คิดว่าจะไม่ได้เห็นหน้าฟีเทียสอีกแล้ว แล้วก็ตรัสถามว่าทำไมจึงมาช้า ฟีเทียสก็กราบทูลว่า ระหว่างทางเกิดพายุใหญ่ ทะเลปั่นป่วน ไม่สามารถเดินเรือได้”

“แต่ถึงอย่างไรเขาก็กลับมาเพื่อถูกประหารแท้ๆ น่าสงสาร” กลอยใจบอกกลุ่มมจิต กลุ่มมจิตตอบศีรษะน้องสาวด้วยความเอ็นดู แล้วเล่าต่อ

“ตามอนบอกเพื่อนว่า เขาเสียใจที่ฟีเทียสกลับมา เพราะเป็นการกลับมาตายแท้ๆ ข้างฟีเทียสก็บอกว่า เขาตั้งใจกลับมาทันเวลา เพราะชีวิตของเพื่อนอยู่ในอันตราย เนื่องจากยอมเป็นตัวประกันแทนเขา เขาจะยอมให้เพื่อนตายแทนได้อย่างไรกัน หากชาติหน้ามีจริงก็ขอให้เขาได้พบและเป็นเพื่อนรักกับตามอนอีก ตัวเขานั้นแม้ต้องตายก็ยังภูมิใจ เพราะได้แสดงให้เห็นพระเจ้าไดโอนิซัสเห็นแล้วว่า มิตรภาพอันแท้จริงของคนเราเป็นอย่างไร และเขาเป็นผู้มีสัจจะ รักษาคำพูด ไม่พูดปด ฝ่ายพระเจ้าไดโอนิซัสก็ตรัส

ขึ้นว่า พระองค์ไม่เคยนึกเลยว่า มิตรภาพของพีเทียสและตามอนจะมั่นคงและแน่นแฟ้นถึงเพียงนี้เป็นเรื่องแปลกประหลาดมากที่ทั้งสองคนแสดงให้เห็นว่า ทั้งสองพร้อมที่จะตายแทนกันและกันได้ พระองค์ตรัสต่อไปว่า เมื่อพีเทียสรักษาคำมั่นสัญญาของเขาในคราวนี้ได้ พระองค์ก็ขอให้พีเทียสรักษาสัญญากับพระองค์อีกครั้งหนึ่งว่า เขาจะไม่แข็งข้อต่อพระองค์ ไม่พูดจาบิดเบือน ไม่ยุยงให้เกิดความแตกแยก อันจะนำความชั่วร้ายมาสู่พระองค์ และความไม่มั่นคงมาสู่อาณาจักร ถ้าพีเทียสให้สัญญากับพระองค์ได้ พระองค์ก็จะปล่อยให้เป็นอิสระ

พีเทียสก็กราบทูลว่า ตัวเขาเองไม่กลัวตาย และที่กลับมาก็ไม่หวังว่าจะรอดชีวิต แต่เมื่อพระองค์มีพระกรุณาไว้ชีวิตเช่นนี้ เขาก็ยินดีให้สัญญากับพระองค์ตามที่พระองค์มีพระประสงค์ พระเจ้าไดโอนิซัสดีพระทัยมากตรัสว่า เจ้าหนุ่มน้อยทั้งสองเจ้าเป็นอิสระแล้ว เป็นสิ่งประเสริฐที่เด็กหนุ่ม ๆ เช่น พีเทียสและตามอนพร้อมที่จะตายเพื่อกันและกันได้และการที่พีเทียสมีสัจจะ และรักษาคำพูดของตนยิ่งกว่าชีวิตนั้น นับว่าประเสริฐสุด และเมื่อตามอนและพีเทียสขออยู่รับใช้สนองพระกรุณาของพระองค์ตลอดไป พระองค์ก็ตรัสว่าไม่มีสิ่งใดที่พระองค์ได้ครอบครองจะมีค่าสูงขึ้นไปกว่ามิตรภาพอันแท้จริงของตามอนและพีเทียส และโดยเฉพาะความมีสัจจะของพีเทียส และโดยเฉพาะความมีสัจจะของพีเทียสนับเป็นสิ่งมีค่าสูงสุด นิทานเรื่องนี้ก็จบลงด้วยประการฉะนี้” กล่อมจิตลากท้ายเสียงจนกลอยใจอดหัวเราะไม่ได้

“ขอบคุณค่ะพี่กล่อม สนุกจังเลย” กลอยใจปรบมือและกระเข้าพี่สาวว่า “ไม่ต้องบอกหรือคะว่า นิทานเรื่องนี้สอนให้รู้ว่าอะไร”

“คงไม่ต้องกระมังจ๊ะ ถึงอย่างไรน้องสาวพี่ก็รู้ดีอยู่แล้วนี่ เอ หรือถ้ายังไม่รู้จักต้องฟังอีกสักเที่ยวหนึ่ง” กล่อมจิตกระซำน้องสาวบ้าง

“อย่าเลยคะ เทียวเดียวน้องก็จำได้ขึ้นใจแล้ว น้องจะเอาไปเล่าให้เพื่อน ๆ ที่โรงเรียนฟังด้วย ดีไหมคะพี่กล่อม”

“ดีซีจ๊ะ ว่าแต่ตอนนี้พี่ว่ากลอยไปดูหนังสือเรียนทบทวนที่เรียนมาได้แล้ว ชินซักซำไอ้เอเตียวก็ง่วงเสียก่อนหรอก”

“แล้วพี่กล่อมต้องหานิทานไว้เล่าให้กลอยฟังอีกนะคะ”

จ๊ะ ถ้ากลอยเป็นเด็กดี มีสัจจะเหมือนพีเทียส”

กลอยจะพยายามค่ะพี่กล่อม”

เมื่ออัปดุลลาตื่นสาย

แม้รถประจำทางยังไม่ทันจะจอดสนิท อัปดุลลาก็กระโดดลงจากรถทันที เพราะความรีบร้อนประกอบกับแรงส่งของรถ ทำให้อัปดุลลากันกระแทกพลั้กลงกับพื้นถนน ปากกาและไม้บรรทัดที่เตรียมมา กระเด็นไปคนละทาง เสียงคุณยายคนหนึ่งที่นั่งอยู่ทางท้ายรถหวีดร้องขึ้นด้วยความตกใจ

“ว้าย ! ตาเถร คนพลั้ตรรถ”

กระเป๋ารถหันขวับมาดู สายตามองดูอัปดุลลาอย่างตำหนิ และเหมือนกับจะบอกว่า

“สมน้ำหน้า รถยังไม่ทันจอดดีก็รีบลงไปแล้ว อย่างกับรีบร้อนไปตายอย่างนั้นแหละ” ครั้นเห็นอัปดุลลาไม่เป็นอะไร เขาก็บอกคนขับว่า

“ไปเลยลูกพี่ เลย เลย”

แล้วรถประจำทางก็เร่งเครื่องออกไปจากหน้าโรงเรียนอย่างรวดเร็ว

อับดุลลาารู้สึกขัดยอกที่สะโพกเล็กน้อย เด็กชายรีบลุกขึ้นหยิบปากกาและไม้บรรทัดแล้วออกเดินโยกเขยอกจากสื่แยกเข้าไปในบริเวณโรงเรียนทันที เขารู้ซึ่งเดี๋ยวนีเองว่า เวลาไม่เคยคอยใคร และมันเป็นสิ่งที่มีค่าที่สุด

ครูจินดานั่งกระสับกระส่ายอยู่หน้าห้องสอบ พอเห็นอับดุลลาวิ่งเข้ามา เหงื่อโชกไปทั้งตัว ครูจินดา ก็ยิ้มออก

“เร็วเข้าอับดุลลา ถ้าช้าอีกเพียงสามนาที เธอก็จะหมดสิทธิ์สอบวิชาแรก”

อับดุลลาเข้าใจดี เพราะก่อนสอบครูใหญ่เคยประชุมที่หน้าเสาธง และชี้แจงระเบียบการสอบว่า หากนักเรียนคนใดเข้าห้องสอบช้ากว่า ๑๕ นาทีในการสอบวิชาใด นักเรียนจะหมดสิทธิ์ในการสอบวิชานั้นทันที

“นับว่าโชคของเรายังดีที่มาทัน” อับดุลลาคิด “เฮ้อ แต่ก็จวนแจเหลือเกิน”

อับดุลลาตรงไปนั่งที่ของเขา ขอสอบและกระดาษสำหรับเขียนคำตอบพร้อมอยู่แล้ว เด็กชายหยิบข้อสอบขึ้นมาอ่าน แต่เขารู้สึกตื้อไปหมด คิดอะไรไม่ออก เห็นคนอื่นก้มหน้าก้มตาเขียนเอา เขียนเอา แล้วอับดุลลาก็คิดถึงตัวเอง ถ้าเพียงแต่เขาตื่นช้ากว่านี้อีกสักหน่อยและมาโรงเรียนให้ทันเวลาสอบ เขาคงไม่ชลุกชลักถึงปานนี้ และคงจะพอทำข้อสอบได้บ้าง ไม่ถึงกับตื้อไปเสียหมด เขาต้องคิดคำตอบให้ทันเวลาที่กำหนด ที่สำคัญก็คือเขาคงไม่ต้องรื้อร้อนถึงกับต้องพลัดรถลงมาเคราะห์ยังดีที่ไม่เจ็บปวดมากนัก

อับดุลลาเริ่มสำนึกได้แล้วถึงคุณค่าของเวลาที่ครูเคยสอน โดยเฉพาะเพลงชื่อ “ตรงต่อเวลา” ที่ครูเคยให้ร้องในวิชาลูกเสือด้วยแล้ว ดูเหมือนจะก้องอยู่ในหูของอับดุลลา เพลงนั้นมีว่า

ตรงต่อเวลา พวกเราต้องมาให้ตรงเวลา

ตรง ตรง ตรงเวลา พวกเราต้องมาให้ตรงเวลา

วันคืนไม่เคยอย่า วันเวลาไม่เคยคอยใคร วันเวลาไม่เคยคอยใคร”

อับดุลลาทำข้อสอบวิชาแรกไม่ทันเสร็จ เสียงระฆังหมดเวลาก็ดังขึ้น เขารู้ดีว่าที่จริงถ้าเขามีสมาธิมากกว่านี้ เขาก็คงทำข้อสอบได้มากและดีกว่านี้

การสอบวิชาที่สองของตอนเช้า เป็นวิชาภาษาไทย กว่าจะหมดเวลาก็ ๑๑.๓๐ น. หลังจากที่ครูจินดาแจกกระดาษข้อสอบแล้ว อับดุลลาหยิบข้อสอบขึ้นมาอ่านดู แล้วก็คิดว่าเขาทำได้สบายๆ แต่นั่นแหละ พอเริ่มลงมือทำเด็กชายก็เริ่มรู้สึกปวดท้อง มันเริ่มปวดแต่น้อยก่อน แล้วก็ค่อยๆ มากขึ้น มากขึ้น แต่อับดุลลาก็ต้องทน เขาต้องทำ

ข้อสอบเรียงความ ย่อความ และจดหมายให้เสร็จเสียก่อน จึงจะออกไปจากห้องสอบได้

อับดุลลาเริ่มรู้พิษสงของการปวดท้องเพราะไม่ได้รับประทานอาหารเช้าคราวนี้เองนี่เป็นเพราะเขามัวดูหนังสือจนตึก เลยนอนตื่นสาย ทำให้เขาไม่ได้กินข้าวเช้า เพราะถ้ามัวกินข้าวเช้า เขาคงต้องมาโรงเรียนสายยิ่งกว่านี้อีก นี่ถ้าเขาเชื่อคำเตือนของมะและป๊ะ (แม่และพ่อ) เขาคงไม่ต้องมานั่งทรมานอย่างนี้

เมื่อคืนนี้เอง มะ บอกเขาว่า ตอนหัวค่ำนั้นให้ดูหนังสือแต่พอตี ๗ แล้วค่อยตื่นหัวรุ่งลุกขึ้นดูหนังสืออีกทีหนึ่ง เช้าๆ อาบน้ำ กินข้าว จิตใจจะได้ปลอดโปร่งแจ่มใส จะทำได้ข้อสอบได้ดีๆ เขาจะบอกมะได้อย่างไรว่า ก่อนการสอบที่โรงเรียนหยุดถึงสามวันนั้น เขาไม่ได้ดูหนังสือเลย เขามัวแต่เที่ยวเล่นเพลิดเพลิน โดยไม่ได้แบ่งว่าเวลาไหนควรดูหนังสือ เวลาไหนควรไปเที่ยวเล่นหรือพักผ่อน ครั้นพอถึงเมื่อคืนนี้เขาต้องรีบตาลีตาเหลือกอ่านหนังสือ ทบทวนวิชาต่างๆ อยู่จนตึกตื่น นั่นเองเป็นเหตุให้เขาตื่นสายและไม่ได้กินข้าวในตอนเช้า

เวลาประมาณ ๐๕.๐๐ น. มะและป๊ะของเขาต้องออกไปกรีดยางที่สวนยางซึ่งอยู่บนเนินเขาไม่ไกลจากหมู่บ้านนัก ก่อนออกจากบ้าน มะได้ปลุกให้เขาลุกขึ้นดูหนังสือ แต่เขาปรือตาขึ้นได้นิดหนึ่งก็รู้สึกว่เจ้าความเกียจคร้านมันเอาชนะเขาได้ เขาจึงนอนต่อไปและหลับสบายจนสาย จึงได้ตกใจตื่นรีบลุกจากที่นอน อาบน้ำล้างหน้าแปรงฟันพลุกๆ แล้วรีบแต่งตัวมาโรงเรียนซึ่งเขาก็ก็นอนอยู่ดี ก็เพราะเขาไม่รู้จักคุณค่าของเวลานี้แหละ เขาจึงเข้าสอบชั่วโง่แรกเกือบไม่ทัน และยังต้องมานั่งปวดท้องเพราะหิวข้าวอยู่เดี๋ยวนี

วันประกาศผลสอบมาถึง อับดุลลาไปโรงเรียนแต่เช้า พอลงรถที่สี่แยกก่อนเข้าโรงเรียนเขาก็พบแทนไทเพื่อนร่วมชั้น

“เป็นไงอับดุลลา ไม่เจอกันหลายวัน สบายดีหรือ” แทนไททัก เขากับอับดุลลาสนิทสนมกันมาก เคยไปมาหาสู่กันบ่อยๆ แม้ว่าจะต่างศาสนา แต่พ่อแม่ของอับดุลลาก็ก็นิยมนักเรียนแทนไท เช่นเดียวกับพ่อแม่ของแทนไทที่ให้ความรักและเอ็นดูอับดุลลาเหมือนลูกหลาน

“ก็ขึ้น ๗ แหละแทนไท แกละเป็นไง คราวนี้คงสอบได้ที่หนึ่งอีกสินะ” อับดุลลากระเซ้า

“คงงั้นมั้ง” แทนไทพูดยิ้มๆ แล้วทั้งสองก็หัวเราะขึ้นพร้อมกัน “แล้วแกละอับดุลลา”

“กันทำข้อสอบไม่ค่อยได้หรอกแทนไท” อับดุลลาสารภาพ

“ทำไมล่ะ” แทนไทสงสัย

“ก็เพราะมัวเที่ยวเตร่อยู่นะซี โรงเรียนหยุดตั้งหลายวันก็ไม่สนใจ พอถึงวันสอบก็รีบ ๆ อ่านเข้าไป เลยอ่านไม่ทัน แล้วอ่านเท่าไรก็ไม่ค่อยจำด้วย”

“เรอะ” แทนไทร้อง “แต่ไม่เป็นไรหรอก เรื่องมันแล้วไปแล้ว คราวหน้าอย่าให้เป็นอย่างนี้อีกก็แล้วกัน ไป เรารีบไปฟังผลสอบกันเถอะ ครูจินดาคงมาแล้วละ”

ผลการสอบปรากฏว่า แทนไทได้ที่หนึ่งเหมือนทุกคราว ส่วนอัปดุลลาไม่ถึงกับสอบตก แต่คะแนนคราวนี้ต่ำกว่าคราวก่อน ๆ อย่างน่าใจหาย

“กันไม่อยากจะกลับไปบอกมะเลยว่า คราวนี้กันสอบได้ที่สุดท้ายของชั้น” อัปดุลลาพูดขึ้นเมื่อเขาและแทนไทออกมารอรถเพื่อกลับบ้าน

“เฮ้ย อย่าคิดมากเกินไป ฝึกครั้งนี้จำเป็นครูก็แล้วกัน คราวต่อไปควรทำให้ดีกว่านี้ เออ อัปดุลลา วันนี้ไปเที่ยวบ้านกันไหมล่ะ” แทนไทชวน

“ก็ดีเหมือนกัน กำลังแข็งอยู่พอดี” อัปดุลลาตัดสินใจ

“ทำให้สบายเถอะ ไป รถมาพอดี”

สองสหายก้าวขึ้นรถประจำทาง ลักครูก็มาถึงบ้านของแทนไท แม่ของแทนไทอยู่บ้านพอดี เห็นอัปดุลลามากับลูกชายก็รู้สึกจูงใจยกกล้วยบัวตี่มาเลี้ยง แทนไทและอัปดุลลา

กินกล้วยบวชชีจนอิ่ม

“มะกับป๊ะสบายดีหรืออับดุลลา” แม่ของแทนไทถาม

“ครับ ยังไปกรีดยางที่สวนแต่เช้าเหมือนเดิม” อับดุลลาตอบ

“ป้าก็ว่าจะไปเยี่ยมสักทีก็ยังไม่สบโอกาสเหมาะ เอาไว้ชักพระคราวหน้านี้นะแหละ ป้าจะเอาขนมไปฝากมะกับป๊ะด้วย” แม่ของแทนไทบอก

“ขอบคุณครับ เห็นมะกับป๊ะอยู่ว่าจะมาเยี่ยมสักทีเหมือนกัน” อับดุลลาว่ายิ้ม ๆ

“เออ ว่าแต่อับดุลลาเถอะ จบจากโรงเรียนนี้แล้วคิดจะไปต่อที่ไหนอีกหรือเปล่า” แม่ของแทนไทถามขึ้น

“ผมคิดว่าจะไปต่อชั้นมัธยมในอำเภอ ที่เดียวกับแทนไทครับ”

“ก็ดีซี จะได้เป็นเพื่อนกัน เอ้อ ป้าขอตัวเอาว๊วไปกินน้ำที่บ่อก่อนนะ”

“เชิญตามสบายเถอะครับ”

“นี่อับดุลลา ไปดูหนังสือกันไหม” แทนไทชวน “กันขอยืมมาจากห้องสมุดหลายเล่ม ไป ไปดูกันเถอะ” แทนไทพูดพลางคว้าข้อมืออับดุลลาพาไปห้องของตน

ห้องนอนของแทนไทไม่กว้างนัก ภายในห้องมีเตียงนอน ตู้เสื้อผ้าเล็ก ๆ และโต๊ะสำหรับเขียนหนังสืออีกตัวหนึ่ง ข้างฝาเป็นชั้นวางหนังสือ มีหนังสือวางเต็มไปหมด ทั้งหนังสืออ่านเล่น หนังสือพิมพ์ และหนังสือเรียน

“โอโฮ หนังสือมากมายก่ายกองจริง ๆ อย่างนี้แหละ ถึงได้ทีหนึ่งเป็นประจำ” อับดุลลาพูดอย่างตื่นเต้น เพราะเป็นครั้งแรกที่เข้ามาถึงห้องนี้ ทุกครั้งที่เคยมาบ้านนี้เขามักอยู่เพียงห้องรับแขก หรือไม่กี่นั่งคุย หรือเล่นกับแทนไทรอบ ๆ บ้าน

“ชอบใจเล่มไหนก็เลือกเอาซี” แทนไทบอก

“เอาเวลาที่ไหนมาอ่านหนังสือตั้งมากมายอย่างนี้” อับดุลลาถาม

“อับดุลลา เวลาที่เราอ่านหนังสือพวกนี้นะคิดแล้วยังน้อยกว่าเวลาที่เรานั่งเล่นนอนเล่นเป็นไหน ๆ” แทนไทว่า “ทำไมจะต้องไปหาเวลาที่ไหนมาอีกล่ะ”

อับดุลลาหันไปมองรอบ ๆ ห้องของแทนไท ที่ฝาผนังด้านหนึ่งมีตารางปฏิบัติงานประจำวันของแทนไทติดอยู่

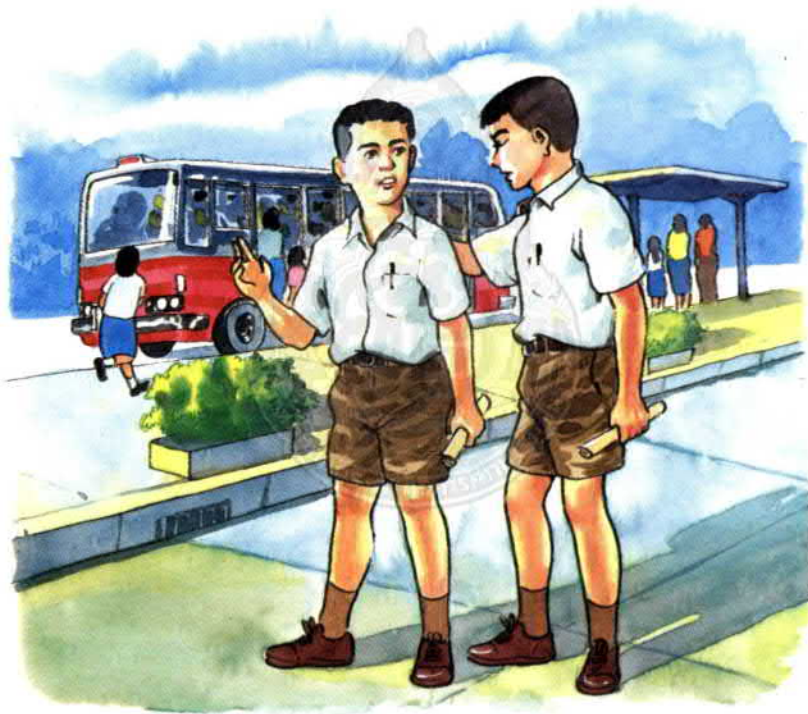
เวลา

๐๕.๓๐-๐๕.๓๕ น.
 ๐๕.๓๕-๐๕.๔๐ น.
 ๐๕.๔๐-๐๕.๔๕ น.
 ๐๕.๔๕-๐๖.๑๕ น.
 ๐๖.๑๕-๐๗.๐๐ น.
 ๐๗.๐๐-๐๗.๓๐ น.
 ๐๗.๓๐-๐๘.๐๐ น.

รายการปฏิบัติ

ตื่นนอน เก็บที่นอน
 ฝึกทำจิตใจให้สงบ และแผ่เมตตา
 ล้างหน้าแปรงฟัน
 ทบทวนบทเรียนและความรู้ต่างๆ
 ช่วยทำงานบ้าน
 อาบน้ำ แต่งตัว รับประทานอาหาร
 ไปโรงเรียน

ฯลฯ

“อย่างนี้เองแกถึงได้มีเวลาดูหนังสือ และทำอะไรต่อมิอะไรตั้งมากมาย”
 อับดุลล่าว่า

“ก็ใช่นะซี ตารางปฏิบัติงานประจำวันนี่ ครูเคยสอนแล้วนี่นา แกล้งเอามา
 ปฏิบัติดูซีอับดุลลา ได้ผลจริง ๆ นะ ครูบอกว่า ทำแล้วจะเป็นคนมีระเบียบวินัยในตนเอง
 ช่วยให้การงานสำเร็จเรียบร้อยภายในเวลาที่กำหนด ประหยัดเวลา ชีวิตมีระเบียบ
 สงบ ทำให้เกิดผลดีทั้งแก่ตนเองและหมู่คณะ” แทนไทอธิบาย

“กันมันไม่ตีเอง ถ้ากันรู้จักแบ่งเวลาอย่างแก ป่านนี้กันอาจจะสอบได้ที่สองรองจากแกก็ได้ แทนที่จะเป็นที่โหล่งอย่างคราวนี้” อับดุลลว่า “เออะ กลับไปบ้านวันนี้กันจะต้องทำตารางแบ่งเวลาทำงานบ้างแล้ว”

“ก็ตินะซี แกจะได้แบ่งเวลาได้ถูก” แทนไทสับสนุน “ข้อสำคัญเมื่อทำตารางแล้วต้องทำตามตารางนั้นจริงๆ นะ อย่าลืมว่าการไม่ตรงต่อเวลานะทำให้เกิดความเสียหายทั้งแก่งานและตัวเองด้วย แทนไทเตือน

“เออน่า กันรู้แล้วละว่า เวลาмиค่ายิ่งกว่าทอง เกือบไม่ได้สอบคราวที่แล้ว กันหลาบจำไปจนตายทีเดียว ต่อไปนี้กันจะพยายามเอาอย่างแกให้มากที่สุด ว่าแต่เอาหนังสือที่แกขอยืมจากห้องสมุดมาให้กันเถอะ ขอยืมอ่านสักสองสามวันแล้วจะรีบเอามาคืน”

“เอาซี นี่ไง” แทนไทหยิบหนังสือส่งให้อับดุลลา “รีบอ่านหน่อยนะ กันจะได้อ่านบ้าง”

“เออน่า รู้แล้วละว่า สายน้ำไม่คอยท่า วันเวลาไม่เคยคอยใคร”

“เก่งนี่ รู้คำพังเพยนี้ด้วยหรือ”

“ก็นายเขียนติดไว้ที่ข้างฝานั่นไง” อับดุลลว่าพลางชี้มือไปที่โปสเตอร์ข้างฝาสองสุหายหัวเราะขึ้นพร้อมกัน

“เห็นจะต้องกลับก่อนละนะแทนไท เพราะว่าโลกไม่คอยท่า กาลเวลาไม่เคยคอยใคร” อับดุลลว่า พร้อมกับโบกมืออำลา แทนไทยิ้มตอบเพื่อนรัก

ยังไม่สายเกินไป

ในวันโรงเรียนหยุด สมนึกออกไปเที่ยวทุ่ง เที่ยวป่า ถ้าเป็นหน้าแล้งน้ำแห้งขุดคลอง ก็เดินเลียบไปตามริมคลองหาเหี่ยวกบที่จำศีลอยู่ในรู พบหัวมันนก ผักบุ้ง ผักแว่น ก็เก็บใส่ถุงย่ามไปทำอาหาร สิ่งที่เขาไม่ลืมเอาไปด้วยก็คือหนังสือและปืนไม้

เด็กผู้ชายทุกคนชอบเล่นหนังสือและปืนไม้ หนังสือเอาไว้นกหนูมาเป็นอาหาร ปืนไม้พกไว้รอดกัน บางคนก็มีปืนที่ใส่แก๊บยิงดังเหมือนปืน ปืนแบบนี้มักถูกครูเก็บ เพราะมันเสียงดัง ทำให้ชาวบ้านตกใจ บางทีเพื่อน ๆ ก็นัดมาเล่นยิงกันในป่า สมมติว่าเป็นพวกผู้ร้ายกับทหารตำรวจบุกเข้ายิงกัน

ปืนกระบอกใหม่ที่เขากำลังทำนี่ด้ามเป็นไม้สัก ชัดเจนเห็นลายไม้ ลากล่อง ไม้มะเกลือด้ามเป็นมันเหมือนเหล็กมยา เขาจะเอาไว้อ่านยิงกันในวันเสาร์

“อยากรยิงปืนจริง ๆ ไหมน้องชาย” มีเสียงห้าว ๆ ดังขึ้นข้างหลัง สมนึกวางมือจับปืนไม้แน่น หันไปมองชายแปลกหน้า เขาเป็นชายหนุ่มอายุสักยี่สิบห้าปี มีดวงตาคม คิ้วดกหนา

“ปืนไม้แบบนี้เสียเวลา เอาไว้ให้น้องเล่นดีกว่า นี่ ต้องแบบนี้ อยากรได้ไหม” ชายหนุ่มส่งปืนสั้นสีดำเล่มให้สมนึกลองจับดู มันหนักอึ้ง สมนึกรับมาถือด้วยมือที่สั่น ไม่คิดว่าจะได้จับปืนที่สวยงามขนาดนี้ เขาตื่นเต้นมาก

ต่อมาไม่กี่วันสมนึกก็รู้จักคุ้นเคยกับชายคนนั้น เขาชื่อ สิงห์ มาได้เมียอยู่ในหมู่บ้านนี้ไม่ถึงเดือน จากวันนั้น สมนึกก็เที่ยวไปมาหาสู่นายสิงห์เสมอ ๆ ว่างจากงานบ้าน ไปรับใช้ท่านสมภารที่วัดที่พ่อเอาไปฝากไว้เพราะพ่อเข้าหน้าท่านา พ่อต้องออกไปทำนาไกลบ้าน สมนึกจึงต้องไปอยู่วัดกับท่านสมภาร วันไหนสมภารไม่อยู่ สมนึกก็หลบไปคุยกับนายสิงห์ เขามีเรื่องตื่นเต้นผจญภัยมากมายมาเล่าให้ฟัง มีทั้งการออกปลาล่าสัตว์ การแข่งขันยิงปืน การทำปืนสั้นปืนยาว นายสิงห์บอกว่าถ้ามีเครื่องมือเขาทำปืนได้ และรับปากว่าจะทำให้สมนึกสักกระบอกหนึ่ง

นายสิงห์มีปืนหลายชนิดมาอวด ทำให้สมนึกอยากได้มากขึ้น เขาอยากโตเป็นหนุ่ม อยากรยิงปืน อยากรออกป่า อยากรเป็นทหาร เป็นตำรวจ

“วันนี้จะสอนยิงปืนให้” นายสิงห์เอาปืนออกมาพร้อมด้วยกระสุน เป็นปืนลูกซองยาวเดี่ยว ชัดไว้มันวับ พร้อมด้วยเข็มขัดกระสุนเต็ม ๒๔ นัด และยังมีปืนสั้นแบบลูกม่ชนิดหกนัดอาน้ำยาสีดำเป็นมัน พร้อมกระเปาะกระสุนอะไหล่อีก ๒๔ นัด ส่วนอีก

กระบอกหนึ่งเป็นปืนลูกของสันแบบทำเอง

“ต้องหัดยิงลูกซองยาวก่อน ง่ายกว่าอย่างอื่น แต่มันแรง ถีบหน้อย” นายสิงห์หยิบปืนลูกซองยาวขึ้นมาหักเอากระสุนออก แล้วบรรจุให้ดู ชื่นนกดึงกรีก ยกขึ้นป่าเล็ง

“นี่นะ หลับตาซ้าย เล็งด้วยตาขวา ศูนย์หน้า ศูนย์หลัง กับเป้าที่จะยิงให้เป็นเส้นตรงเดียวกัน แล้วเหี่ยวไก อย่าหลับตานะ ต้องประทับป่าให้แน่นไม่อย่างนั้นมันจะถีบเอาเจ็บ” นายสิงห์สอนวิธียิงปืน แล้วเอากระดาดของบุหรีไปทำเป้าที่ต้นมะม่วงใหญ่ ทดลองยิงให้ดูนัดหนึ่งเสียงมันดังกึกก้องน่ากลัว

สมนึกยกปืนขึ้นเล็ง เหวี่ยงออกเต็มหน้า มือสั่นริกๆ ร้อนพรึบไปทั้งตัว ครึ่งกล้าครึ่งกลัว ยกอยู่จนเมื่อย จึงเหี่ยวไกแรงจนปากกระบอกปืนส่ายไปมาเพราะสั่นขึ้นนกดึงเอาปืนลงพักแขน คราวนี้ชื่นนกดึงกรีก หัวใจเต้นโครมๆ ตาลาย เสียงปืนระเบิดตูมขึ้น สมนึกเซถอยหลังไปสามก้าว รู้สึกซาที่ไหล่และแก้มขวา สมนึกหลับตาปีไม่รู้จักกระสุนมันไปทิศไหน

“ดีแล้ว” นายสิงห์ชมและให้กำลังใจ นัดที่สองให้ยิงปืนสั้น คราวนี้กำลังใจดีขึ้น พอนัดที่สามความตื่นเต้นก็น้อยลง สมนึกยิงปืนได้ดีขึ้น เขาพอใจกับคำชมของนายสิงห์มาก สมนึกกลับไปคุยอวดเพื่อนนักเรียนและเพื่อนเด็กวัดอย่างภาคภูมิใจ

เย็นวันหนึ่ง ที่บ้านของนายสิงห์มีเพื่อนมานั่งกินเหล้าอยู่หลายคน เสียงเฮฮา สลับกับเสียงพูดคุยซุบซิบกัน

“นี่ คีนี่ไปเที่ยวกับพี่ไหม เทียวปาล่าสัตว์กัน” นายสิงห์ชวน

สมนึกนั่งเลื่อยอยู่ครู่หนึ่งก็ตัดสินใจไปด้วย เพราะอยากรู้ อยากเห็น อยากรู้อยากเป็น นายสิงห์บังคับให้สมนึกนอนหลับเสียก่อน ออกป่าต้องดึกๆ แต่สมนึกก็ได้แต่นอนคิดถึง เรื่องตื่นเต้นที่จะได้พบเห็นจนนอนไม่หลับ

ประมาณเที่ยงคืน พระจันทร์ลับหายไปในความมืด พ้ามืดเหมือนม่านสีดำ เสียงหมาหอนเป็นครั้งคราว นายสิงห์ได้ฤกษ์ออกเดินทาง เขาส่งปืนลูกซองสั้นกระบอกเล็ก พร้อมด้วยกระสุนห้านัดให้สมนึก สมนึกรับมาถือไว้ด้วยความตื่นเต้น มันเป็นปืนที่มีอำนาจไม่เหมือนปืนเล่นๆ ที่เคยถือ พวกเขาเดินตัดออกทุ่งนาอย่างเงียบๆ ไม่พูดคุยกันเลย

“บางทีเราอาจได้เงินใช้ พี่จะแบ่งให้บ้าง เอาไปซื้อเสื้อผ้ากางเกงใหม่ๆ ลักชุดหนึ่ง นึกช่วยงานเราบ้างนะ ไม่อยากหรอก” นายสิงห์พูดขึ้นเมื่อออกมาอยู่กลางทุ่ง สมนึกไม่เข้าใจความหมายที่นายสิงห์พูดเลย งานอะไร เงินอะไร

เดินตัดทุ่งมาจนรู้สึกเมื่อยขา นานเกินกว่าชั่วโมงแล้ว สมนึกได้ยินเสียงหมาเห่าแว่วๆ แล้วเสียงหมาก็ค่อยดังขึ้นๆ

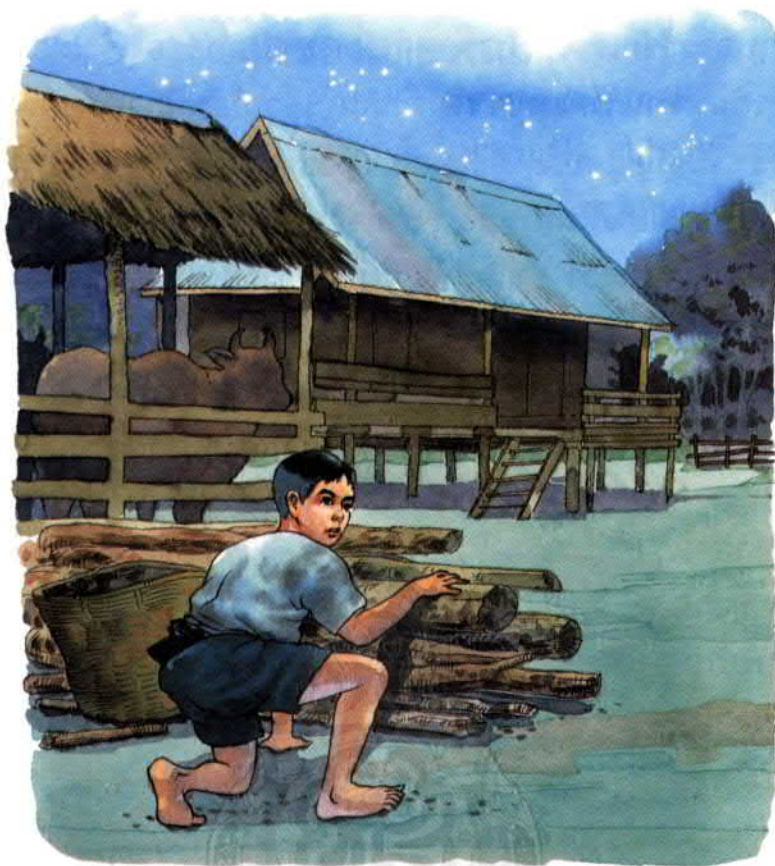
พวกเขามาหยุดอยู่ริมรั้วของชาวนาริมคลอง เสียงหมาเห่าดังขึ้น นายสิงห์โยนอะไรเข้าไปที่หมา ไม่นานนักหมาก็เงียบเสียง ลมเย็นพัดวูบมา สมนึกรู้สึกหนาวสะท้าน นายสิงห์กระซิบที่หูสั่งการว่า

“นี่เข้าไปที่คอกวัวนั่นนะ ค่อยๆ เปิดออก แล้วจูงวัวสองตัวนั้นออกมาให้พี่ทำแค่นั้นแหละ ไม่อยากหรอก พี่จะให้เงินสามร้อย เอาไว้ซื้อเสื้อผ้าใหม่ๆ ใส่”

สมนึกร่อนนุบที่หน้าอกและใบหน้า เขาเข้าใจตลอดแล้วว่า อะไรเป็นอะไร พี่สิงห์พูดเชิงขู่บังคับ สมนึกมุดหัวเข้าไปเหมือนคนที่ถูกสะกดจิต เสียงวัวสะบัดหางไล่แมลงดังก้องเข้าไปในหู ในความเงียบเช่นนี้ แม้แต่ใบไม้ร่วงก็คงดังสนั่น ทำให้ตกใจได้ เสียงหัวใจของเขาเต้นดังขึ้นๆ

สมนึกเข้าไปยืนอยู่หน้าประตูคอกวัว มีเสียงดังกุกๆ บนบ้าน เขาสะดุ้ง เจ้าของอาจตื่นแล้ว เขาเอื้อมมือไปจับสลักประตู ความรู้สึกชั่วตียุดมือเขาไว้ เขาได้ยินเสียงสมภารที่วัดแว่วขึ้นในหู

“แกคอยดูไป คนที่เป็นนักเลง เป็นโจร ร้อยคนก็ร้อยคน ไม่มีเหลือ ไม่ตายโหงก็

ติดคุก นี่แหละบาป ลูกเมียก็พลอยเดือดร้อนไปด้วย” หลวงพ่อไม่เทศน์ยืดยาว ไม่เอาคัมภีร์ยากๆ มาสอน ท่านชี้ให้เห็นความดีความชั่วในปัจจุบัน ไม่ต้องรอไปถึงชาติหน้า ท่านยกตัวอย่างเสียร้ายเก่งกาจหลายคน อายุไม่ถึงสี่สิบก็ถูกยิงตาย บางคนก็แก้อยู่ในคุก

สมนึกคิดถึงครูใหญ่ ครูเคยเล่าเรื่องพวกนักเลงในกรุงเทพฯ หลอกตีสสนิทกับเด็ก แล้วแอบให้ยาเสพติด โดยให้สูบบ้าง ฉีดเข้าทางผิวหนังบ้าง เมื่อเด็กติดยาแล้วพวกโจรเหล่านั้นก็ฝึกให้ออกโจรกรรม ล้วงกระเป๋า วังราว จี้ปล้น วิธีนี้กำลังระบาดออกไปตามต่างจังหวัดแล้ว

นายสิงห์ก็เข้าแบบเดียวกัน สมนึกถูกเขาหลอกมาร่วมเป็นโจรขโมยวัวโดยไม่รู้ตัว สมนึกมองผ่านคอกวัวไปทางรั้วด้านตรงข้าม คำสอนของหลวงพ่อกับคำบอกเล่าของครูทำให้เขาได้คิด ถ้าเพียงแค่เขาเปิดประตู จูงวัวออกไปให้นายสิงห์ มันก็ไม่ยากอะไรนัก แล้วเขาก็จะได้เงินสามร้อยบาท มันเป็นเงินมากที่สุดในชีวิตที่ไม่เคยมีมาก่อน แต่มันจะมีประโยชน์อะไรในเมื่อเสื่อทางเกงที่เขาสวมเป็นเครื่องทำให้ต้องคิดถึง ความชั่ว ความเลวของตนเอง และความเดือดร้อนของคนอื่น

สมนึกพอจะรู้จักเจ้าของโรงนาหลังนี้ เขาเป็นพ่อของเจ้าเผียนเพื่อนนักเรียนโรงเรียนเดียวกัน ทำนาได้แทบจะไม่พอกิน เจ้าเผียนมีกางเกงกันปะอยู่ชุดเดียว น้องสาวของเจ้าเผียนที่อยู่ ป.๔ ก็สวมเสื้อขาดหลัง สีซีฟูน ถ้าเขาเอวว์คู่นี้ออกไปให้นายสิงห์ พ่อของเจ้าเผียนก็ไม่มีวัวไถนา ยากจนอยู่แล้วก็จะยิ่งจนลงไปอีก อาจถึงขนาดต้องจำนำจำนองที่นาไปไถ้ว ข้าวเต็มให้จนยิ่งขึ้น เขามองเห็นหน้าเจ้าเผียนที่ดูซีด ๆ อยู่ทั้งวันยิ่งซีดมากขึ้น สมนึกมองเห็นภาพน้องสาวเจ้าเผียนน้ำตาไหลพราก

เสียงน้องคนเล็กของเจ้าเผียนร้องไห้จ้า เสียงนกเขากระโดดและด้นอยู่ในกรง ไก่ตัวเมียกระเด็ก นายสิงห์กำลังมุดหัวเข้ามา สมนึกเสียวหลังวูบ กลัวว่าถ้าไม่ร่วมมือ นายสิงห์จะยิงทิ้ง

สมนึกตัดสินใจวิ่งลอดใต้ถุนบ้านไปมุดหัวด้านตรงข้ามทันที ขณะที่ยังติดหัวอยู่ ครึ่งตัวเสียงปืนก็ดังขึ้นนัดหนึ่ง และตามมาอีกหลายนัด เขาไม่รอให้เสียเวลารับออกวิ่ง เต็มฝีเท้าตัดทุ่งนาไปอย่างไม่ยอมหันไปดูข้างหลัง ที่หมายที่เขาหวังเอาเป็นที่พึ่งเวลานี้ คือ ทานสมภารและครูใหญ่

เช้าวันรุ่งขึ้น ชาวบ้านโจษจันกันว่านายเผียนยิงขโมยตายสองคน คนหนึ่งคือนายสิงห์ สมนึกทราบข่าวนี้แล้วก็ใจหาย เขารับเอาปืนที่นายสิงห์ให้ไปโยนทิ้ง และตั้งใจว่าจะไม่เล่นปืนจริงๆ อีกเลย

โลกของสายพิน

โรงเรียนปิดเทอมปลายแล้ว ก่อนจากกันพวกเพื่อน ๆ ของสายพินต่างร่ำลาพูดคุยกันอย่างไม่รู้เบื่อ คนที่รักกันมากบางคนถึงกับร้องไห้ รู้สึกเหมือนจะไม่ได้พบกันอีก เกือบทุกคนมีโครงการจะไปเที่ยวพักผ่อนให้เต็มที่

รจนาก็จะไปอยู่บ้านพักชายทะเลที่บางแสนสักเจ็ดแปดวัน คุยถึงเรื่องเล่นน้ำทะเล นั่งเรือรื้อ เรือใบ นั่งดูน้ำทะเลสีครามใต้ต้นมะพร้าวอันร่มรื่น เก็บหอยสวย ๆ เอาไว้มาฝากเพื่อน กลางคืนจะนอนฟังเสียงลมพัดสะบัดยอดมะพร้าว เสียงคลื่นสาดกระแทบฝั่ง ลมเย็นพัดแรงตลอดวันตลอดคืน พวกนักท่องเที่ยวดังตัวสวย ๆ เดินไปมาขำก๊ำ

ปรานีจะไปเยี่ยมญาติที่เชียงใหม่ ไปดูบ้านเมืองที่สวยงาม มีดอกไม้สวย ๆ พื่อจะพาขึ้นดอยสุเทพ ไปชมภูพิงคราชนิเวศน์ จะได้นั่งรถวนรอบภูเขาแคดเคี้ยวขึ้นไปอย่างน่าตื่นเต้น ที่ดอยสุเทพเมื่อขึ้นรถไปได้ช่วงหนึ่งแล้ว ต้องลงรถไปขึ้นบันไดนาคสูงลิบขึ้นไปไหว้พระธาตุนบยอดดอย จากยอดดอยจะมองเห็นเมืองเชียงใหม่ไกลสุดสายตา ลงจากดอยแล้วพื่อจะพาไปอาบน้ำตักอันเย็นเยือก จะพาไปดูเขาทอผ้าทำร่ม ทำเครื่องเงิน เธอกะจะซื้อร่มดอกเล็ก ๆ สักคันหนึ่ง

สมใจจะลองได้ไปสุราษฎร์ธานี นั่งรถไฟน่าตื่นเต้นกว่าไปรถยนต์ เสียงรถไฟดังฉีกฉีก ๆ เวลาจอดตามสถานีมีของขายสารพัด ถึงสุราษฎร์ธานีลงเรือต่อที่บ้านดอนไปเกาะสมุย ต้องนั่งเรือออกไปในทะเล ถ้าเป็นเรือด่วนแล่น ๓-๔ ชั่วโมง แต่ถ้าเป็นเรือธรรมดาที่บรรทุกสินค้าด้วยต้องแล่นไปทั้งคืน เกาะสมุยมีมะพร้าวเต็มไปหมด มีหาดทรายสะอาดสวยงาม ในตอนเย็นเรือตักจะออกจากเกาะไปหาปลากลางทะเล กลางคืนจะมองเห็นแสงไฟจากเรือหาปลาวอแวมเป็นจุด ๆ อยู่ในความมืด ในตอนเช้าเรือจะกลับมาที่สะพานปลาพร้อมกับปลาที่จับได้นำมาส่งขาย เกาะสมุยยังมีน้ำตกใสสะอาดสวยงามมาก

มานีจะไปหนองคาย นั่งรถผ่านภาคตะวันออกเฉียงเหนือหลายจังหวัด เธอจะไปเยี่ยมตายายที่บ้านริมแม่น้ำโขง แม่น้ำนี้กว้างกว่าแม่น้ำเจ้าพระยาสักเท่าหนึ่ง กันเขตแดนระหว่างไทยกับลาว เธอจะได้ฟังเสียงแคน ได้ดูหมอลำ ตาของเธอเป่าแคนได้ไพเราะ เธอจะขอแคนเล็ก ๆ มาเป่าเล่นสักอันหนึ่ง

สมบัติจะไปเที่ยวเมืองเก่า อโยธยา ดูโบราณสถานที่น่าสนใจ

สมคิดจะไปเที่ยวสุขุขทัยเมืองเก่า ชมพิพิธภัณฑ์รามคำแหงที่มีของโบราณมากมาย

กิมไล้จะไปเที่ยวฮ่องกงห้าวัน เธอเล่าไม่ถูกว่าฮ่องกงเป็นอย่างไร ลองเปิดแผนที่ดูเห็นเป็นเกาะอยู่ใกล้แผ่นดินใหญ่ของจีน เธอตื่นเต้นกับการที่จะได้นั่งเครื่องบินมาก

“สายพินจะไปเที่ยวไหนล่ะ” เพื่อนๆ รุมกันถาม

สายพินนั่งฟังเพื่อนๆ อยู่เงียบๆ เธอคงไม่มีเวลาไปเที่ยวไหนเลย เวลาเดือนกว่าตอนปิดโรงเรียนนี้มีค่า มีความหมายสำหรับครอบครัวของเธอมากที่สุด การเที่ยวเตร่ยังมีเวลา มีโอกาสอีกมากนัก เธอปลอบใจตัวเองก่อนแยกกลับบ้าน

บ้านของสายพินอยู่ในซอยเล็ก เป็นห้องแถวไม้โทรมๆ สร้างมานานหลายสิบปี ฝาไม้ผุ พื้นเอียง หลังคารั่ว เจ้าของกำลังจะรื้อปลูกใหม่ รอให้ผู้เช่าหาที่อยู่ใหม่ให้ได้ก่อน มองดูบ้านเหล่านี้ไม่น่าอยู่เลย แต่สายพินก็คิดว่ามันทำให้เธอมีความสุข เพราะมีพ่อรออยู่ในบ้าน เธอย้ายบ้านเข้ามาหลายแห่งแล้ว เธอก็รักทุกแห่ง เพราะความหมายของบ้านในความรู้สึกของสายพินไม่ได้อยู่ที่ตัวอาคาร มันอยู่ที่พ่อที่ไหนมีพ่อ ที่นั่นคือบ้านของเธอ

ตั้งแต่จำความได้ สายพินก็อยู่กับพ่อ พ่ออาบน้ำแต่งตัว ชงนม ป้อนข้าว เวลานอนก็ปูที่นอนและห่มผ้าให้ พ่อจะกอดเวลาเธอตกใจ พ่อบอกว่าแม่ตายตั้งแต่เธออายุยังไม่ถึงขวบ เวลาพ่อไปทำงานก็เอาเธอไปฝากไว้กับป้าข้างบ้าน ขากลับพ่อก็มีขนมติดมือมาฝากทุกวัน เธอค่อยโตขึ้นก็เริ่มรู้ว่า พ่อต้องทำงานหนักมาก จะไปทำงานไกล ๆ ก็เป็นห่วงสายพิน เมื่อเธอเรียนหนังสือถึงชั้น ป.๕ เธอช่วยงานพ่อได้มากขึ้น

“โรงเรียนปิดแล้วพ่อ” เธอร้องบอกตั้งแต่ยังไม่เข้าประตูบ้าน

“สอบได้ไหมลูก” พ่อค่อย ๆ พยุงตัวลุกจากแคร่ไม้ ไข่มุ่ไม่ทำย่นช่วยชาชาว เดินกระโดด ๆ ออกมารับลูกสาว

“สอบได้ที่สามจ๊ะพ่อ แพ้ที่หนึ่งที่สองไม่ถึงห้าคะแนน” เธอเข้าไปกอดเอวพ่อไว้ครู่หนึ่ง แล้วแยกออกไปเก็บหนังสือและเปลี่ยนเสื้อผ้า

“แค่นั้นก็ดีแล้ว หิวไหมวันนี้” พ่อมองตามลูกสาวไปช้า ๆ เขาปลื้มใจที่ลูกตั้งใจเรียน เรียนได้ดีทั้งที่ต้องทำงานหนัก มีเวลาดูหนังสือน้อยเต็มที

“หนูจบ ป.๖ แล้วนะพ่อ นี่ใบใบสุทธิ หนูจะสมัครทำงานโรงงานตรงปากตรอกดีไหมพ่อ หนูจะได้มีเงินเดือน” เธอส่งม้วนกระดาษให้พ่ออย่างบรรจง

พ่อรับใบสุทธิของลูกมาอ่าน สายตาของเขาพร่าลายนอยู่ครู่หนึ่ง ความตื่นตัน ความดีใจ ปลื้มใจ ทำให้เขามองเห็นตัวหนังสือติดกันเป็นพืดไปหมด ลูกของเขามีความมานะอดทนมากเหลือเกิน ต้องตื่นตั้งแต่ตีห้า หุงข้าวทำอาหาร แล้วออกไปส่งหนังสือพิมพ์ที่รับจากร้านขายหนังสือพิมพ์ในตรอก ไปส่งตามบ้านที่สั่งให้สายพินไปรับหนังสือพิมพ์ให้แล้วก็ไปโรงเรียน กลับบ้านต้องเตรียมหุงหาอาหารไว้ให้พ่อซึ่งจะกลับจากทำงานตอนค่ำ ๆ เสร็จแล้วก็ออกไปรับจ้างห่อหนังสือในโรงพิมพ์เล็ก ๆ ข้างบ้านอีกสามชั่วโมง เขาจ่ายค่าแรงให้ตามจำนวนที่ห่อ ห่อได้มากก็ได้เงินมาก พ่อกลับจากทำงานก็จะแวะรับเธอที่โรงพิมพ์กลับไปกินข้าวพร้อมกัน ทำอยู่อย่างนี้ตั้งแต่ชั้นประถมศึกษาปีที่ ๔ จนจบ ชั้นประถมศึกษาปีที่ ๖ เธอจึงห่อของห่อหนังสือเพื่อเตรียมส่งได้อย่างชำนาญ

“พ่ออยากให้ลูกเรียนต่ออีก อย่างน้อยจบ ม.๓ แล้วเรียนวิชาชีพ สมัยนี้เรียนน้อยต้องทำงานหนัก รายได้ก็น้อยด้วย” พ่อยังจับตาอยู่ที่ใบสุทธิของลูก ผลการเรียนขนาดนี้ สายพินเรียนต่อได้สบาย ๆ

“ทำงานสักปีก่อนก็ได้พ่อ พ่อพ่อหายป่วยค่อยเรียน” เธอจ้องมองที่ขาของพ่อและไม่คำย่นอันนั้น สามเดือนแล้วที่พ่อไปทำงานไม่ได้ เพราะประสบอุบัติเหตุในโรงงาน

“กว่าโรงเรียนจะเปิดพ่อก็หายแล้ว คราวนี้ผู้จัดการเขาจะย้ายพ่อไปอยู่แผนกอื่น คงทำงานเบาว่าเก่า เขาเห็นพ่อทำงานมานาน เขาเห็นใจพ่อ” พ่อยิ้มปลอบใจลูก

“พ่อยังไม่ต้องทำอะไร ให้หายดีก่อนนะพ่อ หนูพอจะหาเงินมาจนเจือจรรบครัว เราได้” เธอเข้ามาเกาะพ่อ สายพิณมองเห็นภาพที่พ่อโอบอุ้มเลี้ยงดูเธอมาแต่เล็ก พ่ออาบน้ำ ป้อนข้าว อุ้ม ให้ขี่คอ อย่างชัดเจน

สายพิณเดินเข้าไปดูกับข้าวในครัว ตรวจสอบดูว่ายังมีอะไรเหลืออยู่บ้าง แล้วจึงออกจากบ้านไป พ่อยืนดูอยู่จนลูกพ้นตรอกไป

ตรงปากตรอกมีโรงพิมพ์เล็กๆ รับจ้างพิมพ์หนังสือเล่ม ใบปลิว ของ บัณฑิตหญิง แต่งงาน การ์ดบวชนาค เมื่อเธอไปถึง หนังสือเป็นเล่มก็กองอยู่แล้ว ลุงพรเจ้าของโรงพิมพ์ยิ้มให้เธอนิดหนึ่ง แล้วก็หันไปทำงานอยู่หน้าแท่นพิมพ์ต่อไป ป้าเหรียญเมียของลุงพรกำลังพับกระดาษที่พิมพ์แล้ว เตรียมเข้าเครื่องตัดและเย็บเล่ม งานเหล่านี้สายพิณเห็นจนคิดว่าคงทำได้ไม่ยากนักแต่ลุงพรยังไม่ยอมให้ทำ

“มาพอดีเลยสายพิน ห่อพวกนี้ก่อน พรุ่งนี้เขาจะมาเอา” บ้าเหริญชี้ที่กองหนังสือ

สายพินเอากระดาษสีน้ำตาลเนื้อหนามาวางซ้อนกันปึกหนึ่ง เตรียมแป้งเปียก และปากกาเมจิกเส้นโตๆ มาวางไว้ข้างๆ หยิบหนังสือมาซ้อนกันยี่สิบเล่ม เรียงให้เสมอกันใช้กระดาษสีน้ำตาลห่ออย่างรวดเร็ว ตัดแป้งเปียกแน่น เรียบ ดูเป็นแท่งสี่เหลี่ยม เขียนชื่อหนังสือและจำนวนเล่มไว้ด้านบน เลื่อนออกไปไว้ด้านข้าง สายพินห่อใหม่อีก ทำอย่างรวดเร็วและชำนาญ

เสียงฉับแกระๆ ของเครื่องพิมพ์ดังเป็นจังหวะสม่ำเสมอ บ้าเหริญไปเอากระดาษที่พิมพ์แล้วพับ เย็บ เข้าเล่ม ตัด ตัดปก

“ออกโรงเรียนหรือยัง” บ้าถามขึ้น

“สอบได้แล้วบ้า พรุ่งนี้มาทำงานเต็มวันเลย” สายพินไม่ยอมหันหน้าไปมอง บ้าเหริญ เพราะจะทำให้เสียเวลาทำงาน

“ไม่เรียนต่อหรือ”

“ถ้าพ่อยังไม่หายก็เรียนปีหน้า”

“ไม่เรียนก็ดี มาทำงานที่นี่ บ้าจะให้เป็นช่างพับ เข้าปก ทำเก่งๆ อีกหน่อยให้ลงไปฝากโรงพิมพ์ใหญ่ๆ หรือจะเป็นช่างเรียงก็ได้” บ้าอธิบายหน้าที่ของช่างเรียงให้ฟังว่า ช่างเรียงคือคนที่นำตัวอักษรมาเรียงตามข้อความที่จะพิมพ์ เธอเคยเห็นพวกช่างเรียงที่อยู่อีกห้องหนึ่งเขาทำกัน ตัวอักษรทั้งสระ พยัญชนะ เป็นตะกั่ว หยิบมาทีละตัว เรียงในกระบะ แล้วส่งไปให้ลูกพรพิมพ์

“เรียนแค่ ป.๖ นี่ทำได้ไหมบ้า”

“ได้ซี ป.๔ เขายังทำได้ แต่ต้องฝึกกันนานหน่อย ดูหนังสือกลับหลังจากตัวตะกั่วแห้งที่ยากหน่อย หนักเข้าก็ชำนาญไปเอง”

สายพินทำงานไปจนค่ำ หนังสือที่กองสุมอยู่ก็หมด วันนี้หมดงานแค่นี้ บ้าเหริญจ่ายเงินค่าห่อหนังสือสำหรับวันนี้ยี่สิบบาท เธอทำเงินไว้นั่น ออกไปซื้อแกงใส่ถุงพลาสติกหำบาท เท่านี้ก็พอแล้ว น้ำพริกปลาบูยังเหลืออยู่ พ่อจะกินสองคนกับพ่อได้อิ่ม

เธอกลับมาถึงบ้าน พ่อหุงข้าวไว้แล้ว สองพ่อลูกกินอาหารเย็นกันอย่างอร่อย ตั้งแต่วันรุ่งขึ้น สายพินก็ไปทำงานโรงพิมพ์ทั้งวัน เงินที่เหลือจากค่ากับข้าวก็ให้

พ่อเก็บไว้เป็นค่าข้าวสาร ค่าเช่าบ้าน และค่ายารักษาพ่อ

“เปิดเทอมนี้ไปเรียนต่อได้แล้วลูก พ่อหายแล้ว” พ่อบอกในเย็นวันหนึ่ง หลังจากโรงเรียนปิดมาได้เกือบเดือนแล้ว

“พ่อยังไม่หายดีนี่จ๊ะ” เธอยังเห็นพ่อเดินกระโดดๆ อยู่

“พ่อต้องเดินอย่างนี้ไปก่อน กระดูกหักก็แบบนี้ มันไม่เจ็บแล้ว พ่อวิ่งยังได้เลย” พ่อทำท่าวิ่งให้ดู เธอหัวเราะชอบใจ

“หนูสมัครเรียนต่อไว้ สอบเข้าได้แล้วด้วย แต่” เธอทำท่าไม่แน่ใจว่าจะได้ไปเรียน

“หนูมีเงินอยู่พ้นกว่าบาทแล้วนะ อยู่ที่พ่อนี้ พ่อเก็บไว้ให้” พ่อเอาเงินออกมานับ เขาไม่ได้ใช้เงินของสายพิณเลยแม้แต่บาทเดียว

“พ่อไม่ได้เอาไปซื้อยาหรือ” เธอทำหน้าแปลกใจ

“เงินพ่อยังพอมืออยู่บ้าง พ่อเก็บไว้ใช้เมื่อยามเจ็บป่วยจำเป็น พรุ่งนี้พ่อจะออกไปทำงานแล้ว”

เธอเข้าไปกอดพ่อด้วยความรัก เธอไม่ได้ตั้งใจที่ได้รับเงินจำนวนพัน ไม่ได้ตั้งใจที่จะได้เรียนต่อ แต่ตั้งใจที่พ่อหายแล้ว ตอนแรกคิดว่าพ่อจะต้องกลายเป็นคนพิการเสียแล้ว

ที่โรงเรียนใหม่ วันโรงเรียนเปิด เพื่อนเก่าหลายคนจากโรงเรียนเดิมตั้งใจที่ได้พบกัน ต่างคนต่างเล่าเรื่องที่ได้อ่านไปเกี่ยวกับมาอย่างสนุกสนาน

“สายพิณละ ไม่เห็นเล่าให้พวกเราฟังบ้างเลย” เพื่อนต่อว่า

“ของเราสนุกที่สุด เราได้ไปเที่ยวหลายแห่ง” เธอเล่าเรื่องได้เข้าไปทำงานโรงพิมพ์ได้เป็นช่างพับ ช่างเรียง ได้อ่านหนังสือที่เขาเอามาพิมพ์ มีเรื่องท่องเที่ยวทั้งในเมืองไทยและต่างประเทศ มินิยาย นิทานสนุกๆ เจ้าของโรงพิมพ์ให้ไปอ่านอย่างละเล็มเวลาเลิกงานเธอกลับไปอ่านที่บ้าน เวลานี้เธอมีหนังสือพวกนี้อยู่หลายสิบเล่มแล้ว ใครอยากอ่านก็จะให้ยืม

เธออยากเล่าเรื่องพ่อของเธอให้เพื่อนๆ ฟัง แต่คิดว่าคงไม่สนุกและน่าสนใจสำหรับเพื่อนนัก เพราะเพื่อนๆ มีพ่อ แม่ อยู่กันอย่างสุขสบาย หลายคนไม่เคยแม้แต่จะซักเสื้อผ้าเอง พ่อแม่ทำให้หมด เธอไม่เคยคิดน้อยใจ เสียใจ แต่ภูมิใจที่มีโอกาสได้ช่วยพ่อบ้าง ถ้าเธอตัวโตและแข็งแรงกว่านี้ คงได้อุ้มพ่เมื่อก่อนที่พ่อเจ็บแล้ว สายพิณยังหลับตาเห็นภาพพ่ออุ้มเธอ อาบน้ำ บ้วนข้าวได้ไม่รู้ลืม

หมู่บ้านภูสระแก้ว

หุบเขาแห่งนี้กว้างขวางมาก พื้นที่เป็นที่ราบ ดินดี มีลำน้ำไหลผ่านจากเหนือลงใต้ น้ำใสไหลเอื่อยๆ ตลอดปี หน้าฝนน้ำไม่ท่วม หน้าแล้งน้ำไม่แห้ง ผืนแผ่นดินเขียวชะอุ่มด้วยพืชผล อากาศดีตลอดปี หน้าหนาวไม่หนาวจัด ฤดูร้อนเย็นสบาย ที่นี่จึงเป็นหุบเขาที่น่าอยู่ยิ่งนัก

ประมาณกึ่งกลางที่ราบหุบเขานี้มีภูเขาลูกเล็กชื่อ “ภูสระแก้ว” ยอดเขาสูงจากพื้นราบประมาณ ๓๐ เมตร บนยอดเขาส่วนใหญ่เป็นที่ราบมีเนื้อที่ประมาณ ๕๐ ไร่ ตรงกลางที่ราบมีบึงน้ำใสดังกระจก รูปลักษณะสี่เหลี่ยมจตุรัสเหมือนสระที่คนขุดไว้ สระนี้มีเนื้อที่ประมาณ ๑ ไร่ ชาวบ้านเรียกว่า “สระแก้ว” ไม่มีผู้ใดทราบว่ใครขุดไว้แต่เมื่อใด หรือเป็นแอ่งน้ำตามธรรมชาติที่มีมาแต่เดิม น้ำในสระเต็มอยู่ตลอดปี ทางหน้าผาด้านตะวันตกรอบๆ สระแก้วเป็นทุ่งหญ้า ป่าไม้ และโชดหิน ร่มรื่นเย็นสบายยิ่งนัก ด้านใต้ของสระแก้วเป็นวัดประจำหมู่บ้านที่มีอายุนับร้อยปี

จากเชิงเขาไปถึงยอดมีทางขึ้นสองทาง ทางหนึ่งเป็นทางลาดสำหรับยวดยานต่างๆ อีกทางหนึ่งเป็นทางชันมีบันไดนับร้อยขั้น เรียกว่าบันไดนาค เพราะมีราวสองข้างทำด้วยปูนปั้นเป็นรูปพญานาคทอดยาวลงมาจากยอดจนถึงเชิงเขา

ทางด้านตะวันออกของภูสระแก้วเป็นหมู่บ้านเรียกชื่อตามภูเขาคือ “หมู่บ้านภูสระแก้ว” มีประมาณร้อยห้าสิบครัวเรือน เป็นหมู่บ้านเกษตรกรรม ชาวบ้านสืบเชื้อสายมาจากเผ่าไทยดั้งเดิม อยู่กันมาช้านานจนอาจกล่าวได้ว่าทุกคนเป็นเครือญาติเดียวกัน ไม่มีคนท้องถิ่นอื่นอพยพเข้าไปปะปน นอกจากครอบครัวหนึ่งที่มาอยู่ใหม่เมื่อประมาณ ๑๐ ปีก่อน และเดี๋ยวนี้ได้กลายเป็นชาวบ้านภูสระแก้วอย่างสมบูรณ์ไปแล้ว

หัวหน้าครอบครัวนี้คือนายทวีศักดิ์ มาซื้อที่ทำไร่ และสร้างบ้านอยู่เชิงเขาด้านตะวันออกเฉียงใต้ ซึ่งเป็นบริเวณที่มีโชดหินระเกะระกะ และพื้นที่ไม่ราบเรียบแต่เจ้าของบ้านได้ตัดแปลงปรับปรุงพื้นที่ด้วยการตัดถนนและปลูกต้นไม้ จนเป็นที่น่าอยู่อาศัยอย่างยิ่ง

บ้านเรือนในหมู่บ้านภูสระแก้วเป็นบ้านไม้ใต้ถุนสูง หลังคามุงกระเบื้องดินเผา มีบางหลังที่เปลี่ยนใหม่เป็นหลังคาสังกะสี หรือกระเบื้องซีเมนต์ตามสมัยนิยม ไม่มีผู้ใดทาสีบ้าน เมื่อทวีศักดิ์มาสร้างบ้านที่เชิงเขาเป็นบ้านตึกครึ่งไม้ชั้นเดียวและทาสี บ้านหลังใหม่นี้จึงเด่นสะดุดตา ชาวบ้านเรียกว่าบ้านดินเขา แต่ต่อมาเรียกกันติดปากว่า “บ้านทวีศักดิ์” ตามชื่อเจ้าของบ้าน

ทวีศักดิ์เป็นชายวัยสี่สิบ บ้านเดิมอยู่ในเมือง มีฐานะดี เรียนจบมหาวิทยาลัย มาเป็นชาวไร่ทำงานหนักอย่างชาวบ้านทั่วไป สุดาผู้ภรรยาอายุอ่อนกว่าเล็กน้อยมีอาชีพเป็นครู เมื่อย้ายมาอยู่ที่นี่ครั้งแรกสุดาเป็นครูปริญญาคนแรกของอำเภอนี้ และเป็นครูปริญญาคนแรกของจังหวัดนี้ ที่สอนโรงเรียนประถมศึกษาอยู่ชนบท

ครูใหญ่วิชัยเคยปรารภว่า อยากจะให้สุดาเป็นครูใหญ่โรงเรียนบ้านภูสระแก้ว โดยเขาจะขอเป็นครูน้อย แต่สุดาปฏิเสธ นับแต่มาสอนที่นี่เป็นเวลา ๑๐ ปี สุดาทำหน้าที่ของครูที่ดีตลอดมา จนชาวบ้านเคารพนับถือและเรียกกันติดปากว่าแม่ครู ในเวลาเดียวกันทวีศักดิ์ก็เป็นชาวไร่ที่มีน้ำใจเอื้อเฟื้อต่อเพื่อนบ้าน และกิจกรรมส่วนรวมของหมู่บ้านด้วยดีเช่นกัน

ทวีศักดิ์และสุดาทำตัวเป็นกันเองกับชาวบ้าน โดยใช้ชีวิตอย่างเรียบง่าย ไม่ถือตัว ขยันทำงาน ใช้จ่ายประหยัด เคร่งครัดในเรื่องความสะอาด ไม่ทำอะไรที่ขัดกับประเพณีนิยมของชาวบ้าน แม้ว่ามีรถยนต์ก็ไม่ชอบขับขี่ เว้นแต่มีธุระจำเป็นต้องใช้บรรทุกสิ่งของตามปกติเวลาไปอำเภอ ไปจังหวัด ทั้งสองก็นั่งรถประจำทางซึ่งมีอยู่คันเดียวในหมู่บ้านนี้ โดยนั่งปะปนไปกับชาวบ้านอื่นๆ อย่างไม่ถือตัว

ในระยะแรกชาวบ้านต่างสงสัยว่า เหตุใดทวิศักดิ์จึงมาอยู่ที่นี่ มีทั้งที่สงสัยไปในทางดีและทางไม่ดี เมื่ออยู่ไปนานๆ ก็รู้ว่า เขามาอยู่ที่หมู่บ้านนี้เพื่อชีวิตที่สงบสุขแบบชาวบ้านชนบททั่วไป โดยสามีทำไร่ ภรรยาเป็นครู และจะอยู่เป็นการถาวรตลอดไป ลูกชายคนโตเรียนจบ ป.๖ แล้วไปเรียนต่อที่จังหวัด ส่วนลูกสาวคนเล็กกำลังเรียนชั้น ป.๕ ที่โรงเรียนบ้านภูสระแก้วเช่นเดียวกับลูกของชาวบ้านอื่นๆ

“ลูกชายผมมันจบ ม.๖ แล้วอยากให้เรียนต่อเอาปริญญา มันจะได้เป็นเจ้าคนนายคน คุณทวิศักดิ์พอมีทางจะฝากฝังให้มันเข้าเรียนไหมครับ” ผู้ใหญ่บ้านเอ่ยขึ้นเป็นเชิงขอร้อง

“เรื่องฝากฝังเข้าเรียนคงทำไม่ได้หรอกครับ พวกผมที่ได้เล่าเรียนมาก็สอบเอาตามความสามารถ น้องผมบางคนก็สอบได้ บางคนก็ไม่ได้” ทวิศักดิ์ปฏิเสธอย่างนุ่มนวล พลังเลจนแก้วน้ำเย็นให้ผู้ใหญ่บ้าน “คนเราไม่จำเป็นต้องเรียนเอาปริญญากันทุกคน หรอกครับความคิดที่ว่าจะให้ลูกหลานรับราชการเป็นเจ้าคนนายคนน่าจะไม่ถูก งานราชการเป็นอาชีพอย่างหนึ่ง รายได้ก็ไม่ดีกว่าอาชีพอื่นๆ เทาไร ที่ว่าเป็นเจ้าคนนายคน ยิ่งไม่ถูก เพราะข้าราชการเป็นผู้ช่วยเหลือให้ความสะดวกแก่ประชาชน ถ้าถูกผู้ใหญ่เข้ามหาวิทยาลัยไม่ได้ก็ควรให้เรียนทางอาชีพตามความถนัด หรือจะให้กลับมาทำไรทำนา คำขายอยู่บ้านเรา ก็ย่อมมีช่องทางดีกว่าคนที่ไม่ได้เรียนแน่ๆ”

“ผมก็ว่าอย่างนั้นแหละ แต่อายตุ้ยลูกผมมันอยากสบาย มันไม่อยากทำไรทำนา มันอยากนั่งทำงานในร่ม” ผู้ใหญ่บ้านแสดงอาการหนักใจ “นี่มันรบเร้าให้ซื้อรถเครื่องให้ผมนะ ไม่อยากซื้อหรอก แต่แม่เขาชอบตามใจลูก เลยเอามาแล้ว ดาวน์แปดพันแล้วยังต้องผ่อนอีกหลายเดือน”

“แต่ตุ้ยเขาเรียนเก่งไม่ใช่หรือคะ” สุดาพูดขึ้นบ้าง

“ก็พอใช้ได้ แต่ว่าตอนไปอยู่ในเมืองมันเปลี่ยนนิสัยไปหลายอย่าง ผมก็หนักใจ ความประพฤติมันอยู่เหมือนกัน”

“ปริญญาเป็นสิ่งมีเกียรติก็จริงอยู่” สุดาพูด “แต่คนเราไม่ใช่มีคุณค่าที่ปริญญา สิ่งที่มีคุณค่าคือ นิสัย ความดี ความฉลาด กล้าคิดกล้าทำในสิ่งที่ถูกต้อง ถ้าคนเรามีความคิดมีปัญญา และกล้าทำในสิ่งที่ถูกที่ชอบ จะประกอบอาชีพใดก็ย่อมจะสำเร็จและได้ผลดี ถ้าตุ้ยสอบเข้ามหาวิทยาลัยไม่ได้ ให้มาช่วยผู้ใหญ่ทำไรทำนาที่บ้านเราก็จะดีเสียอีก ความรู้ที่เรียนในโรงเรียนมัธยมคงเป็นประโยชน์มากทีเดียว”

“ถ้ามันรักงานก็ดีนะซี ดีแต่ใช้เงิน ตั้งแต่มีรถเครื่องยังเอาแต่เที่ยวเตร่ บางวันก็ไปค้างคืนที่อำเภอกุณครุเจอมันก็ตักเดือนมันน้อยซีครับ ผมระอาเต็มทีแล้ว” ผู้ใหญ่บ้านขอร้องครุสุดา

เสียงจักรยานยนต์ที่ปรับท่อไอเสียให้เล็กลง ดังแผดแสบแก้วหูมาแต่ไกล ชายชราวัยห้าสิบกว่านั่งสานตะกร้าอยู่บนแคร่ใต้ถุนบ้าน หันไปพูดกับลูกสาวที่กำลังทอผ้าอยู่ใกล้ๆ

“อ้ายพวกซื้รถเครื่องเสียงดังนี่เดี๋ยวกี้เจอดีเข้าสักวันหรือ กี้รถปานจะบินไม่รู้มันจะรื้บร้อนไปไหน”

พูดไม่ทันขาดคำจักรยานยนต์คันนั้นก็ดังแผดมาจอดที่หน้าบ้าน ชายหนุ่มผู้ซื้ขี้นเร่งเครื่องจนแสบแก้วหู ดับเครื่อง จอดรถ แล้วเดินเข้ามา

“อ้อ อ้ายตุ้ยนี่เอง ไปเอารถไครมาซื้ละ” ชายชราเงยหน้าขึ้นดูแวบหนึ่งแล้วก็ลงสานตะกร้าต่อไป

“รถผมเองครับลุงปาน พ่อซื้ให้เป็นรางวัลที่ผมสอบได้” ตูยกกล่าวอย่างภาคภูมิใจแล้วเดินไปยืนข้างๆ หญิงสาวที่กำลังทอผ้า

“อ้อ ผู้ใหญ่เทียมก็พลอยเป็นกับเขาด้วย สมัยนี้เขาให้รางวัลลูกด้วยรถเครื่องแล้วหรือนี่” ลุงปานหันไปมองจักรยานยนต์ “พ่อเอ็งบอกหรือเปล่าว่า ซื้รถเครื่องมาให้เอ็งซื้ไปทำธุระหรือค้าขายอะไร”

“ซื้มาซื้ซื้ลุง ไปไหนมาไหนจะได้ทันนอกทันใจ ไม่ต้องง้อรถสองแถวของทิดพูน” ตูยหมายถึ้รถประจำทางที่วิ่งระหว่างหมู่บ้านกับอำเภอกุณ “วันนี้ผมจะไปขึ้นทะเลเบียนทหารที่อำเภอกุณ ลุงปานจะฝากซื้อะไรไหม”

ตูยนั่งลงที่ขอบกั้ทอผ้าและถามหญิงสาวซึ่งเป็นญาติห่างๆ “พิมพ์ทำงานทั้งวันทั้งปีไม่เบื่อหรือ ทำนาเสร็จก็ลงถั่ว ลงกระเทียม แล้วยังทอผ้าอีก ไปเที่ยวอำเภอกุณละ”

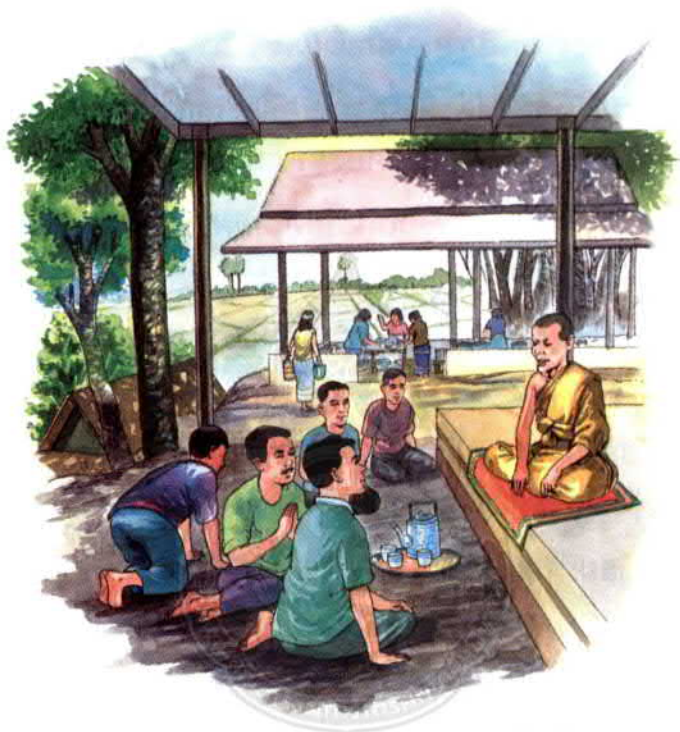
หญิงสาวยังไม่ทันตอบ ชายผู้เป็นพ่อก็พูดขึ้นก่อน “เอ็งว่าจะไปขึ้นทะเลเบียนทหารหรือ อำเภอกุณเขาทำงานวันหยุดราชการ”

“วันนี้เป็นวันพุทธนะลุง” ตูยยกข้อมือขึ้นดูนาฬิกาชนิดไม่มีเข็ม “นาฬิกาผมไม่เห็นมันขึ้นสีแดง นาฬิกาผมเป็นปฏิทินนะครับ ทำไมลุงว่าเป็นวันหยุดละ”

“ซ้ากี้มีปฏิทินของซ้าเหมือนกัน โน่นเอ็งดูโน่น” ลุงปานชี้ไปทางเชิงเขา บ้านสีฟ้าของทวีศักดิ์อยู่ห่างออกไปประมาณ ๓๐๐ เมตร มองเห็นเด่นชัดท่ามกลางแมกไม้และ

โชดหินและสิ่งที่เด่นที่สุดคือธงชาติที่ปักอยู่ที่เสาประตูรั้วหน้าบ้าน “ข้าสังเฎตมาหลายปีแล้ว วันไหนที่บ้านคุณทวี่ศักดิ์ติดธง วันนั้นต้องหยุดโรงเรียน ตอนนี้โรงเรียนหยุดเทอม แต่ข้าแน่ใจว่าวันนี้เป็นวันหยุดราชการ เอ็งจะไปติดต่องานอำเภอคงเสียเวลาเปล่า”

ปรากฏว่าลุงปานเป็นฝ่ายถูก เพราะวันนั้นคือวันที่ ๖ เมษายน เป็นวันจักรี ซึ่งเป็นวันหยุดราชการประจำปี

งานสงกรานต์ประจำปีของชาวบ้านภูสระแก้วจัดขึ้นที่บริเวณสระแก้วบนยอดเขาด้านใต้ของสระน้ำเป็นวัด มีศาลา โบสถ์ และเจดีย์เก่าแก่แต่สวยงามตามแบบพื้นบ้าน ชาวบ้านไปร่วมทำบุญกันตามประเพณีทั้งคนแก่ หนุ่มสาว และเด็ก ๆ

ในวันเถลิงศก คือวันที่ ๑๕ เมษายน พวกชาวบ้านร่วมกันเลี้ยงพระเพลที่บริเวณริมสระแก้ว ต่างก็จัดเตรียมอาหารไปถวายพระ และเพื่อกินเลี้ยงร่วมกันตามศรัทธา บางคนทำแกง บางคนต้ม ลาบ ปิ้งย่าง ตามถนัด บางคนเอาใส่ปิ่นโต บางคนใส่หม้อไปจากบ้าน บางคนไปตั้งเตาไฟปรุงอาหารที่บริเวณจัดงาน พวกผู้ชายจัดสถานที่ พวกผู้ใหญ่และคนแก่นั่งคุยกับพระ พวกผู้หญิงและสาว ๆ เตรียมอาหาร เตรียมน้ำสรงพระ และดอกไม้บูชาพระ พวกหนุ่ม ๆ ที่ไม่ได้ทำอะไรก็ตีฉิ่งตีกลองโฉบไปฉายมาด้วยความสนุกสนาน ทุกคนต่างรื่นเริงเบิกบานใจ

ทวีศักดิ์และสุดาพร้อมด้วยลูกทั้งสองคนจัดเตรียมอาหารร่วมเลี้ยงพระ และรับประทานร่วมกับเพื่อนบ้าน ทวีศักดิ์นั่งคุยกับท่านพระครูสมภารวัด และพวกคนแก่ผู้อาวุโสของหมู่บ้าน สุดาไปช่วยพวกผู้หญิงจัดเตรียมอาหาร

“คุณทวีศักดิ์ไม่ไปส่งภรรยานต์ที่เชียงใหม่หรือครับ” ครูใหญ่วิชัยถาม “เดี๋ยวนี้พวกอำเภอรานิยมไปเที่ยวส่งภรรยานต์ที่เชียงใหม่ เหมารถกันไปเป็นคณะ ไม่รู้ว่ามีอะไรดีที่นั่น”

“มีคนมาชวนผมเหมือนกันว่าจะชวนแม่ยายตุ่ยไปเปิดหูเปิดตา แต่ก็ห่วงงานบ้านเรา เลยตัดใจไม่ไป” ผู้ใหญ่บ้านชิงพูดขึ้นก่อน

“ส่งภรรยานต์ที่ไหนจะสนุกสู้ที่บ้านเราได้” ทวีศักดิ์พลิกตัวเปลี่ยนท่านั่งพับเพียบใหม่ “ใครๆ ก็ไปที่เชียงใหม่จนแทบไม่มีที่กินที่นอน แทนที่จะสนุกเลยกลายเป็นความลำบาก งานส่งภรรยานต์จัดที่ไหนก็สนุกถ้าทำกันอย่างถูกต้องตามประเพณี สรงน้ำพระรดน้ำดำหัวผู้ใหญ่ และสาदनํ้ากันแต่พอถึงงานด้วยความพอกพอกใจ งานก็สนุกอย่างที่พวกเราทำกันทุกปี”

“คุณทวีศักดิ์นี่แปลกนะ เป็นคนในเมืองแต่ชอบบ้านนอก มีรถก็ไม่ชอบขี่ มีเงินมากๆ ก็ยังมาทำไร่และให้เมียเป็นครู ถ้าเป็นผมจะไปปลูกตึกนอนกินดอกเบี้ยยอยู่ในเมือง ไม่มาลำบากอย่างนี้หรอก” ผู้ใหญ่บ้านพูดที่เล่นที่จริง เพราะมีความคุ้นเคยเป็นกันเองมาก

“ใครว่าผมมีเงินมาก พอยู่พอกินเท่านั้นแหละผู้ใหญ่ เรื่องให้เมียทำงานก็เป็นความสมัครใจของเขาเอง ผมว่าอยู่บ้านเรามีความสุขกว่าอยู่ในเมือง เรื่องรถเรื่องรากรักอย่างที่เราเห็น ถึงคราวจำเป็นก็ขี่ไม่เอาเก็บไว้เฉยๆ หรือ แต่ถ้าไม่จำเป็นก็เดินเอา”

“ผมเห็นด้วยกับคุณทวีศักดิ์” ลุงปานสนับสนุน “เดี๋ยวนี้พวกบ้านเรากำลังเห่ออยากทันสมัย เหน่อซื้อรถเครื่อง ซื้อโทรทัศน์สี ตู้เย็น พัดลม ตั้งแต่มีไฟฟ้าเข้ามามันเรา เขาว่าพวกเราเป็นหนี้ร้านค้าในตลาดกันมาก ชายข้าวชายถั่วได้เท่าไรเป็นของเขาหมด อีกหน่อยคงเอามาไปจำนองหรือ”

“จริงอย่างโยมปานพูด หลายคนบ่นว่ายากจนไม่มีเงินจะซ่อมบ้าน แต่ก็ซื้อพัดลม ซื้อตู้เย็น ไม่เห็นจะจำเป็นอะไรนักหนา บ้านเราอากาศดีตลอดปี ทำไมต้องมีพัดลมก็ไม่รู้” พระครูออกความเห็น

“เรื่องการใช้จ่ายเงินนี้เป็นเสรีภาพส่วนบุคคล พูดไปก็ขัดใจกัน” ทวีศักดิ์รินน้ำชา

ถวายพระครู “สำหรับผมเป็นคนง่าย ๆ ไม่ชอบอะไรที่พิเศษกว่าคนอื่น จะซื้อข้าวของเครื่องใช้แต่ละอย่างก็คิดว่า จะเอามาใช้ทำอะไร ได้ประโยชน์คุ้มค่าหรือไม่ ผมว่าปัญหาของบ้านเมืองเดี๋ยวนี้เนื่องมาจากคนเราอยากได้อะไรก็มีเกินฐานะ เหนือเหิมตามอย่างกัน”

“ใช่แล้ว” ลุงปานสนับสนุนทันที “เดี๋ยวนี้บ้านเรามันวุ่นวายเพราะเอาอย่างพวกในเมือง ซื้อรถเครื่องมาขี่เล่น หนวกหูทั้งวันทั้งคืน จัดงานกินเลี้ยงแบบดำนํ้าพริกละลายแม่น้ำ อยากหน้าใหญ่ใจโต เห็นคนหนึ่งทำก็ทำตามกันกล้วนน้อยหน้า ผมชอบใจคุณทวิศักดิ์ ที่ทำตัวน่านับถือ ไม่ฟุ้งเฟ้อฟุ่มเฟือย ทำอย่างไรดี ๆ บ้านเราจึงจะเป็นอย่างนี้บ้าง”

หลังจากงานสงกรานต์ผ่านไปประมาณเดือนกว่า ชาวบ้านภูสระแก้วก็มารวมกันทำบุญเวียนเทียนวันวิสาขบูชาที่วัดอีกครั้งหนึ่ง ผู้คนมาพร้อมกันด้วยใบหน้ายิ้มแย้มหนุ่มสาวบางคนเดินขึ้นทางบันไดนาค แต่ส่วนมากเดินขึ้นทางถนนใหญ่ที่ไกลกว่าแต่ทางลาด พวกที่มีจักรยานและรถยนต์ก็ขับขึ้นลงคนละหลายๆ เที้ยว

ทวิศักดิ์ สุตา และลูกทั้งสองเดินขึ้นทางบันไดนาค กว่าจะขึ้นถึงยอดก็เหนื่อย หอบแต่เมื่อขึ้นไปแล้วก็หายเหนื่อย อากาศเย็นสบาย ท้องฟ้าสวยงาม พระจันทร์เต็มดวงลอยเด่นบนท้องฟ้า แสงจันทร์กระทบผิวนํ้าในสระแก้วที่ต้องลมแผ่วๆ เป็นประกายระยิบ

“โยมเดินขึ้นทางบันไดนาคหรือนี่” พระครูถามทวิศักดิ์ด้วยความแปลกใจ

“ครับท่านพระครู ต่างว่าออกกำลัง เดินช้าๆ ไม่เหนื่อยเท่าไรหรอกครับ” ทวิศักดิ์ตอบหลังจากก้มกราบเรียบร้อยแล้ว

“ไม่เห็นผู้ใหญ่วียนกับครูใหญ่วิชัย เขาไปไหนหรือ ตามปกติไม่เคยขาด” พระครูถามขึ้น

“อ้อ เข้าใจว่าไปงานวันเกิดนายอำเภอครับ ผมก็ได้รับบัตรเชิญเหมือนกัน แต่เห็นว่างานเวียนเทียนบ้านเราสำคัญกว่า” ทวิศักดิ์สันนิษฐาน

“พูดเรื่องงานวันเกิดก็อยากจะถามคุณทวิศักดิ์เสียหน่อยว่า คนสมัยใหม่เขาจัดงานวันเกิดกันทุกคนหรือ เดี่ยวนี้ลามมาถึงบ้านเราแล้วนะ เมื่อสามวันก่อนลูกผู้ใหญ่เทียมฉลองวันเกิดกันดึกดื่น ทั้งตีกลองทั้งร้องเพลง ไม่รู้อะไรกันนักหนา”

“ก็มีบางคนเท่านั้นแหละที่จัดงานวันเกิดใหญ่โตจนเป็นข่าว ส่วนมากเขาทำบุญตักบาตร หรือเลี้ยงพระ ปลอยนกปลอยปลา ผมเองไม่เคยทำอะไรพิเศษนอกจากทำบุญ

ตักบาตร สำนวญตัวเองว่าแกไปอีกหนึ่งปี ไกลวันตายเข้าไปอีกหนึ่งปี” ทวีศักดิ์ตอบยิ้มๆ แล้วหันไปถาม “ใช่ไหมครับท่านพระครู”

“ก็อย่างนั้นแหละ คนเรารู้จักวันเกิดของตนเอง แต่ไม่รู้วันตาย พอครบรอบปี หนึ่งๆ ก็น่าจะเตือนตนเองไม่ให้ประมาท การจัดงานครึกครื้นสนุกสนานน่าจะถือว่าเป็นความประมาทก็ได้” พระครูตอบ

หลังจากเวียนเทียนและร่วมกันสวดมนต์แล้ว ชาวบ้านภูสระแก้วลงจากวัดและแยกย้ายกันกลับบ้านเรือนของตนด้วยจิตใจที่เปี่ยมด้วยความสุข พวกหนุ่มสาวมาจับคู่คุยกันต่อที่บ้านของฝ่ายหญิง บ้านที่มีเครื่องรับโทรทัศน์ก็มีเพื่อนบ้านมาดูด้วย โดยเฉพาะอย่างยิ่งบ้านที่มีโทรทัศน์สี หมู่บ้านภูสระแก้วสามารถรับโทรทัศน์สีได้ชัดเจน เพราะมีสถานีถ่ายทอดอยู่บนเขาที่ห่างออกไปเพียงสิบกิโลเมตรเท่านั้น

ลุงปานและเพื่อนบ้านสามสี่คนแวะคุยที่บ้านทวีศักดิ์ตามคำเชิญของเจ้าของบ้าน ในเวลาปกติพวกชาวบ้านไม่ค่อยกล้ามาที่บ้านนี้เพราะเกรงใจ แม้เจ้าของบ้านจะเป็นกันเองเพียงใดก็ตาม

ลูกสาวอายุสิบขวบของทวีศักดิ์ยกขวดน้ำเย็นและแก้วออกมาให้แขกดื่ม เจ้าของบ้านรีบออกตัว

“วันนี้น้ำเมาสักวันนะลุงปาน บ้านผมไม่กินน้ำอัดลม มีแต่น้ำฝนนี่แหละ”

“ดีแล้ว วันนีวันพระรับศีลมาหยกๆ หรือว่าไงเฒ่าหย้อย” ลุงปานหันไปทางเพื่อนบ้านวัยเดียวกัน แล้วพูดต่อ “เรื่องน้ำอัดลมนี่ผมว่าคนบ้านเรากำลังเห่อ ใครมีการมีงานอะไรต้องกินน้ำอัดลม ไม่รู้มันได้แบบอย่างมาจากไหน เสียเงินเสียทองเปล่าๆ”

“แล้วยังมีน้ำขวดชุกกำลัง พวกหนุ่มๆ กินกันจ้งเลย ไม่รู้จะห้ามปรามยังงัย เหม่อตามกันไม่เข้าเรื่อง ไม่มีประโยชน์อะไรหรอก เสียเงินเปล่าๆ” ทวีศักดิ์ออกความเห็นเพิ่มเติม

เพื่อนบ้านคุยกันอยู่ประมาณสามทุ่มก็ลากลับ ลุงปานกำลังจะออกจากบ้าน แสงไฟจักรยานยนต์คันหนึ่งพุ่งเข้ามาทางหน้าบ้าน ทุกคนหยุดชะงักและมองดูด้วยความสนใจจักรยานยนต์คันนั้นมาจอดที่หน้าบ้าน ครูใหญ่วิชัยดับไฟ ดับเครื่อง แล้วก้าวลงมา

“แหม อยู่กันพร้อมหน้าพอดี ผมมีข่าวไม่ดีมาบอกพวกเรา” ครูใหญ่พูด

“ข่าวอะไรหรือคะครูใหญ่” สุดาถาม

“ผู้ใหญ่เทียมครับ แก่ไปกินเลี้ยงวันเกิดนายอำเภอ ผมชนนั่งซ้อนไปด้วยก็ไม่ไป แกขี่รถของแกไปเอง เพิ่งซื้อเป็นใหม่ ๆ ยังไม่ชำนาญ ขาไปไม่เป็นไร แต่ขากลับคงกินเหล้ามาก รถแหกโค้งหน้าโรงเรียนมัธยม หัวฟาดพื้นไปตายที่โรงพยาบาล”

“นึกแล้วเซียว ผู้ใหญ่เทียมบอกว่าซื้อรถให้ลูกพี่ ที่จริงตัวแกเองนั้นแหละมาหัดขี่รถเครื่องตอนแก่เพราะความอยากทันสมัย ไม่น่าเลย” เพื่อนบ้านคนหนึ่งพูดขึ้น

นายทวีศักดิ์เหลือบดูนาฬิกาภายในบ้านแล้วเอ่ยขึ้น “พวกเราไปโรงพยาบาลกันเถอะ เอารถผมไปนะลุงป่าน สงสารผู้ใหญ่เทียมจริง ๆ”

ชายทั้งห้านั่งเจียบขณะที่รถเก๋งวิ่งไปตามถนนเลียบลำน้ำ พระจันทร์เต็มดวงอยู่เหนือศีรษะ ดวงไฟที่วัดบนยอดเขาส่องแสงแวบแวม หมู่บ้านภูสระแก้วอยู่ในความสงบ เจียบ ทวีศักดิ์เหยียบคันเร่งเพิ่มความเร็ว เมื่อรถออกพ้นหมู่บ้านลุงป่านก็เอ่ยขึ้นพอได้ยินทั่วกัน

“ถ้าบ้านเราเลือกผู้ใหญ่บ้านคนใหม่เมื่อไร ขอคุณทวีศักดิ์อย่าได้ปฏิเสธเลย พวกเราต้องการผู้นำที่มีความรู้ กล้าคิดกล้าทำในสิ่งที่ถูกต้อง เพื่อให้บ้านของเราเป็นบ้านภูสระแก้วที่สงบสุขต่อไปเหมือนเดิม”

คำสั่งกระทรวงศึกษาธิการ

ที่ วก ๑๐๐/๒๕๒๔

เรื่อง แต่งตั้งคณะกรรมการจัดทำหนังสืออ่านเพิ่มเติม

กลุ่มสร้างเสริมลักษณะนิสัยและกลุ่มการทำงานและพื้นฐานอาชีพ ชั้นประถมศึกษาปีที่ ๕-๖

ตามที่กระทรวงศึกษาธิการได้ประกาศใช้หลักสูตร พุทธศักราช ๒๕๒๑ แล้วนั้น เพื่อให้สื่อการเรียนต่าง ๆ สอดคล้องกับหลักสูตร และส่งเสริมกระบวนการเรียนการสอนให้บรรลุจุดหมายตามเจตนารมณ์ของหลักสูตรจึงแต่งตั้งคณะกรรมการจัดทำหนังสืออ่านเพิ่มเติม กลุ่มสร้างเสริมลักษณะนิสัยและกลุ่มการทำงานและพื้นฐานอาชีพ ชั้นประถมศึกษาปีที่ ๕-๖ ดังมีรายนามต่อไปนี้

คณะที่ปรึกษา

๑. นายโกวิท วรพิพัฒน์	๕. นางสาวราศรี ทองสวัสดิ์
๒. นางสาวลาวัลย์ ถนองจันทร์	๖. นางสาวจำเริญ ไช้ไทย
๓. นางสาวพัฒน์ ภาสบุตร	๗. นางสาวพรเพ็ญ ปทุมศิริ
๔. นางสาวสำลี ทองธิว	

คณะปฏิบัติงาน

๑. นายสมพงษ์ พลະสุริย์	ประธานกรรมการกลุ่มสร้างเสริมลักษณะนิสัย
๒. นายนิมิตร ภูมิถาวร	กรรมการ
๓. นายมานพ แก้วสนิท	กรรมการ
๔. นางสาวกานต์มณี ศักดิ์เจริญ	กรรมการ
๕. นายณรงค์ แก้วสว่าง	กรรมการ
๖. นางสมศรี สุกมลินันท์	ประธานกรรมการกลุ่มการทำงานและพื้นฐานอาชีพ
๗. นายดีพร้อม ไชยวงศ์เกียรติ	กรรมการ
๘. นายอำนาจ เย็นสบาย	กรรมการ
๙. นายจำรัส เดชพรหม	กรรมการ
๑๐. นางสาวเตือนใจ นาคะตะ	กรรมการและเลขานุการ
๑๑. นางสาวยุพิน ธาตุศรี	กรรมการและผู้ช่วยเลขานุการ

สั่ง ณ วันที่ ๒๐ กุมภาพันธ์ ๒๕๒๔

สาธิต ปิ่นทอง

(นายสาธิต ปิ่นทอง)
รองปลัดกระทรวง ปฏิบัติราชการแทน
ปลัดกระทรวงศึกษาธิการ

คณะผู้จัดทำต้นฉบับเดิม

คณะที่ปรึกษา

๑. นายโกวิท	วรพิพัฒน์	๕. นางสาวราศี	ทองสวัสดิ์
๒. นางสาวลาวัลย์	ถนองจันทร์	๖. นางสาวจำเริญ	ให้ไทย
๓. นางสาวพัฒน	ภาสบุตร	๗. นางสาวพรเพ็ญ	ปทุมศิริ
๔. นางสาวสำลี	ทองธิว		

คณะปฏิบัติงาน

๑. นายสมพงษ์	พละสุรย์	ประธานกรรมการกลุ่มสร้างเสริมลักษณะนิสัย
๒. นายนิมิตร	ภูมิถาวร	กรรมการ
๓. นายมานพ	แก้วสนิท	กรรมการ
๔. นางสาวกานต์มณี	ศักดิ์เจริญ	กรรมการ
๕. นายณรงค์	แก้วสว่าง	กรรมการ
๖. นางสมศรี	สุกมลนันท์	ประธานกรรมการกลุ่มการทำงานและพื้นฐานอาชีพ
๗. นายดีพร้อม	ไชยวงศ์เกียรติ	กรรมการ
๘. นายอำนาจ	เย็นสบาย	กรรมการ
๙. นายจำรัส	เดชพรหม	กรรมการ
๑๐. นางสาวเตือนใจ	นาคะตะ	กรรมการและเลขานุการ
๑๑. นางสาวยุพิน	ธาศรี	กรรมการและผู้ช่วยเลขานุการ

ผู้ปรับปรุงและบรรณาธิการ

นางสาวนันทรัตน์ เย็นสมุทร

ผู้ออกแบบปกและวาดภาพประกอบ

กลุ่มเบญจรงค์

เด็กทุกคนจึงสมควรและจำเป็นที่จะต้องได้รับการอบรมเลี้ยงดูอย่างถูกต้อง
เหมาะสม ให้มีความสามารถสร้างสรรค์ประโยชน์ต่าง ๆ พร้อมทั้งการฝึกหัดขัดเกลา
ความคิดจิตใจให้ประณีต ให้มีศรัทธามั่นคงในคุณความดี มีความประพฤติเรียบร้อย
สุจริต และมีปัญญาฉลาดแจ่มใสในเหตุในผล

พระราชดำรัส พระราชทานในโอกาสปีเด็กสากล พ.ศ. ๒๕๒๒

03125900070 ***

ISBN 9740069118

9 789740 069119

พิมพ์ที่โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว

นายสุคนธ์ วิบูลย์ศิลป์ ผู้พิมพ์และผู้โฆษณา

๓๙๐๐๔๑๘